

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 28 Αυγούστου 2022 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 729

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΦΙΛΟΘΕΟΥ

Δικαιούμαστε κάτι καλύτερο από αυτό που ζούμε σήμερα

«Θεωρώ ότι ο Ανδρέας Μαυρογιάννης έχει εκείνα τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας για να μπορεί ο τόπος να πάει μπροστά» λέει στην «Κ» ο Λεόντιος Φιλοθέου, επικεφαλής της προεκλογικής εκστρατείας του Ανδρέα Μαυρογιάννη και εξηγεί γιατί οι προεδρικές του 2023 είναι εκλογές και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. **Σελ. 9**

ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ

Οι προσδοκίες από το «Κρόνος-1»

Ποια είναι η εικόνα των ποσοτήτων φυσικού αερίου στην κυπριακή ΑΟΖ σύμφωνα με εσωτερικό έγγραφο που έχει στην κατοχή της η «Κ». Αναμφίβολα η ανακάλυψη κοιτάσματος 2,5 tcf στον στόχο «Κρόνος-1», στο τεμάχιο «6» της κυπριακής ΑΟΖ, είναι μια θετική εξέλιξη. **Σελ. 6**

ΜΙΛΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

ΠΑΜΠΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Σελ. 7
Ακαδημαϊκός

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΟΥΣΤΡΑΣ Σελ. 7
Καθηγητής Ευρ. Πανεπιστημίου

ΤΖΟΝ ΣΑΡΜΠΑΝΗΣ Σελ. 20
Μέλος Βουλής Αντιπροσώπων ΗΠΑ

ΒΙΖΑ ΣΕ ΡΩΣΟΥΣ

Περιορισμένη διάθεση για ολική απαγόρευση

Εκκάθαρα εναντίον της απαγόρευσης βίζας σε Ρώσους, προβάλλοντας θέματα οικονομίας, τάσσονται Κύπρος και Ελλάδα, άλλες χώρες όμως προς το παρόν έχουν επιφυλάξεις. Το ζήτημα θα συζητηθεί στις 31 Αυγούστου. **Σελ. 8**

ΝΕΑ ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ

Η ψυχολογική στήριξη είναι αναγκαία

«Θα χρειαστεί μεγαλύτερη στήριξη των μαθητών εκείνων που χρήζουν περισσότερης και εξατομικευμένης υποστήριξης σε θέματα ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης» λέει στην «Κ» ο σχολικός ψυχολόγος Γιώργος Πογιατζής. **Σελ. 16**

Οι ΗΠΑ τραβούν το αφτί του Ερντογάν

Σαφείς προειδοποιήσεις για το διπλό παιχνίδι που παίζει στο θέμα των κυρώσεων κατά της Ρωσίας

Σαφείς προειδοποιήσεις προς την Άγκυρα στέλνει η Ουάσιγκτον, η οποία έχει αντιληφθεί το διπλό παιχνίδι που παίζει το καθεστώς Ερντογάν, συνδράμοντας τις προσπάθειες του Βλ. Πούτιν να απαλλαγεί από τις δυτικές κυρώσεις. Ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομίας των ΗΠΑ επικοινωνή-

νησε με τον Τούρκο ομόλόγο του, αποστέλλοντας και επιστολή, υπό το φως και των πληροφοριών που φέρουν τουλάχιστον πέντε τουρκικές τράπεζες να έχουν επιστρατευθεί, στο πλαίσιο συμφωνίας Ερντογάν - Πούτιν, δημιουργώντας για λογαριασμό της Ρωσίας, συνθήκες παράκαμψης

των δυτικών κυρώσεων. Ο Αμερικανός αξιωματούχος δεν δίστασε να προειδοποιήσει τουρκικές τράπεζες και επιχειρήσεις, επιδιώκοντας να νοθευτεί την Άγκυρα. Αφενός, καθιστώντας σαφές ότι η Ουάσιγκτον αντιλαμβάνεται το παιχνίδι που στήθηκε μεταξύ Άγκυρας και Μόσχας και αφε-

τέρου καθιστώντας διακριτά τα αμερικανικά όρια προς την τουρκική διοίκηση. Την ίδια ώρα, η Ε.Ε. επιλέγει να είναι απούσα, δημιουργώντας την εντύπωση ότι νομιμοποιεί τον Ερντογάν, έστω και εξ αμελείας, να εξελώνει τις κυρώσεις που η ίδια επέβαλε κατά της Μόσχας. **Σελ. 4**

Σκοτάδι ακόμα στο τούνελ του ουκρανικού πολέμου

Την επέτειο της ανεξαρτησίας τους γιόρτασαν την περασμένη Τετάρτη οι Ουκρανοί, υπό τον ήχο αντιαεροπορικών σειρήνων, σε μία επίδειξη ψυχραιμίας απέναντι στη ρωσική απειλή και παρά την αβεβαιότητα που επικρατεί γύρω από την πορεία του πολέμου. Στη φωτογραφία ζευγάρι Ουκρανών φιλιέται κοντά στο τρένο που ονομάζεται «The Train to Victory» στον σιδηροδρομικό σταθμό του Κιέβου στην Ουκρανία. Το έργο «Train to Victory» αποτελείται από επτά βαγόνια τρένου ζωγραφισμένα από Ουκρανούς καλλιτέχνες. Το τρένο έφυγε από το Κίεβο για το πρώτο του ταξίδι και έφτασε στην πόλη Uzhgorod της Δυτικής Ουκρανίας την Ημέρα της Ανεξαρτησίας στις 24 Αυγούστου. **Σελ. 22**

Βουβό κύμα φυγής στην Τουρκία

Έντονη πολιτική πόλωση

Συναγερμό σε πολλές χώρες της Δύσης έχει προκαλέσει το πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον που επικρατεί στην Τουρκία τα τελευταία χρόνια και φαίνεται πως λαμβάνουν μέτρα για να εμποδίσουν την πιθανή άφιξη πολλών Τούρκων πολιτών με το καθεστώς του πρόσφυγα. **Σελ. 5**

Μαρίνες 360 εκατ. ευρώ μέχρι το 2024

Μεγάλα επενδυτικά ανοίγματα στην περιοχή Αγίας Νάπας και Πρωταρά

Σημαντική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Αγίας Νάπας και του Πρωταρά, με προσέλκυση τουριστών υψηλών εισοδηματικών στρωμάτων, αναμένεται να δώσουν οι επενδύσεις στις δύο μαρίνες που δημιουργούνται. Πρόκειται για επενδύσεις ύψους 360 εκατ. ευρώ και ενδεχομένως να είναι οι μεγαλύτερες που έγιναν

στην περιοχή τις τελευταίες δεκαετίες. Η μαρίνα Αγίας Νάπας εγκαινιάστηκε πρόσφατα, ενώ το 2024 αναμένεται να προστεθεί και αυτή του Παραλημνίου. Οι μαρίνες φέρνουν για πρώτη φορά στην ελεύθερη Αμμόχωστο αναπτύξεις πύργων - πολυτελών επαύλεων, δημιουργώντας ένα high-end προϊόν στην περιοχή. **Οικονομική, σελ. 3**

ΕΛΛΑΔΑ

Διαβάζοντας τους τρεις αρχηγούς

Η υπόθεση των παρακολούθησεων στην Ελλάδα και η σύγκρουση στη Βουλή εγκαινίασε την προεκλογική πολιτική σεζόν. Πώς βλέπουν οι επικεφαλές των κομμάτων το νέο τοπίο και πώς «διαβάζουν» τους αντιπάλους τους. Στο μυαλό του Κυριάκου Μητσοτάκη, του Αλέξη Τσίπρα και του Νίκου Ανδρουλάκη. **Σελ. 18, 19**

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ Σελ. 8
Υποψήφιος για την Προεδρία

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ Σελ. 9
Υποψήφιος για την Προεδρία

ΠΑΝΟΣ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑΣ Σελ. 10
Μέλος του εκλογικού επιτελείου του Ανδρέα Μαυρογιάννη

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Φωτεινό παράδειγμα

Οι πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας δικαιούνται να αισθάνονται υπερήφανοι για τη χώρα τους, και προς ώρας ο μόνος που τους έδωσε χαρά είναι ο αθλητής Μάριος Γεωργίου, ο χρυσός πρωταθλητής μας στο μονόζυγο, στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Στίβου στο Μόναχο, ο οποίος ύψωσε την κυπριακή σημαία στο υψηλότερο σημείο. Η Πολιτεία οφείλει να στηρίζει τον καθένα και την καθεμία που παλεύει και αγωνίζεται, όπως ο Μάριος, σε οποιονδήποτε τομέα, και είναι πολλοί και πολλές οι αγωνιστές. Ναι, είναι παράδειγμα φωτεινό ο Μάριος Γεωργίου, as προσπαθήσουν περισσότεροι να τον μιμηθούν, κυρίως οι πολιτικοί μας. As προσπαθούμε όλοι να τρέχουμε τον αγώνα τον καλό!

bankofcyprus.com 800 00 800

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ταλέντο και χάρισμα

Ο πιανίστας και συνθέτης Σταύρος Λάντασις έρχεται στην Κύπρο, στο αμφιθέατρο της κοινότητας της Τάλας στην Πάφο και μιλάει στην «Κ». **Τέχνες, σελ. 5**

Ο Αντρέα Μποτσέλι έκλεισε τους εορτασμούς 30 χρόνων καλλιτεχνικής ύπαρξης και μιλάει στην «Κ». **Τέχνες, σελ. 4**

ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑ

Τηλεοπτικοί (αντι)ήρωες

Από τότε που προβλήθηκε το «Breaking Bad», για πρώτη φορά τον Ιανουάριο του 2008, στο αμερικανικό δίκτυο AMC, η σειρά εξελίχθηκε σε μία από τις πιο εμβληματικές παραγωγές-φαινόμενο στη σύγχρονη pop κουλτούρα. **Τέχνες, σελ. 1**

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

DEFY SKYLINE

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Το μεγάλο φαγοπότι

«**Προτιμάς** να εξαρτόμαστε από την Κούταλου για να παίζουμε μια αξιοπρεπή μπιρίμπα ή να προχωρήσουμε στη μεταγραφή από το καρέ του Λυκαβηττού; Η Ανδριάνα Ζιβάνα Βλαδιμήρου είναι διαθέσιμη, αλλά όλα εξαρτώνται από εσένα καλή μου». Τόνισε το «εσένα» η Ιουλία, για τους ευνόητους λόγους που η Κουλλίτσα γνώριζε.

Όλη η αστική Λευκωσία γνωρίζει για τη love and hate σχέση της αριστερής (με την καλή έννοια) Κουλλίτσας Κυριακού και της αριστερής (με την κακή έννοια) Ανδριάνας Ζιβάνα Βλαδιμήρου. Δεν είναι τυχαίο εξάλλου ότι τις χαρακτήρισαν «Γιν και Πανγκ», φωτιά και νερό, σκοτάδι και φως. Στο αριστερό σύμπαν της μικρής μας πόλης αυτές οι δύο κυρίες υπήρξαν ανέκαθεν δύο πόλοι που άλλοτε έλκονταν κι άλλοτε απωθούνταν.

Η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού είναι καλά γνωστή στους αναγνώστες μας: ιδιοσυγκρασιακή πλην όμως συγκαταβατική, κόκκινη τόσο όσο, φύσει και θέσει ενάντια στο βαθύ κράτος της Δεξιάς αλλά μ’ ένα μέτρο, καθότι πάνω από όλα η λογική. Όπως εξήγησε άλλωστε το πάλοι ποτέ η διορατική Κουλλίτσα στον Σοβιετικό πρέσβη: «Στην Κύπρο, συντρωφε Αστάβιν, υπονομεύουμε τον Καπιταλισμό εκ των έσω».

Η αριστερή (με την κακή έννοια) Ανδριάνα Ζιβάνα Βλαδιμήρου, πάλι, αποτελεί μια ολότελα διαφορετική περίπτωση. Οι «Βουλγαροκτόνοι» του ΑΚΕΛ (οι απόφοιτοι της Βουλγαρίας για όσους δεν γνωρίζουν την κομματική αργκό) έχουν πολλά να πουν για την εκρηκτική Ανδριάνα. Το πέρασμά της από τη Σόφια τη δεκαετία του ’60 υπήρξε θρυλικό. Σύμφωνα με Πηγή της Στήλης: «Η Ζιβάνα ξεκίναγε με “του αγοριού απέναντι” και ώσπου να ξημερώσει

Τόσο οι σούβλες στο Τρόδος όσο και το δείπνο στην οικία Κυπαρίσσι, θύμισαν στην Ιουλία το «arte della tavola» των ανατρεπτικών Pierpaolo Ferrari και Maurizio Catellan.

γινότανε του “επέσате θύματα αδέλφια μου εσείς”».

Στη Σόφια γνώρισε η Ανδριάνα Ζιβάνα τον Βλαντιμίρ Μένσικοφ. Έζησε μαζί του έναν θυελλώδη έρωτα κι όταν ο Ρώσος χάθηκε τόσο δίκαια και τόσο πρόωρα σε μια μπριγόντα αλληλεγγύης στη σοσιαλιστική Κούβα, ορκίστηκε στο όνομα του Γκεόργκι Δημητρώφ παντοτινή αφοσίωση στη μνήμη του. Από τότε υιοθέτησε το Βλαδιμήρου, παραμένοντας πιστή στο κομμουνιστικό ιδεώδες κόντρα στις κοσμογονικές αλλαγές που έφερε η παγκόσμια Ιστορία. «Με ροζουλί αριστερά,

όπως την Κουλλίτσα, το σαθρό κατεστημένο θα μας καταδυναστεύει εσσεί» είχε πει χαρακτηριστικά στην Ιουλία.

Αλλά να που τα έφερε έτσι η ζωή και τα Γιν - Πανγκ βρέθηκαν στο ίδιο μετερίζι. Εν προκειμένω στο gathering της Ρενέ Κυπαρίσσι, με αφορμή την επιστροφή των κυριών στην πόλη, το οποίο εξελίχθηκε σε μια επίδειξη χλιδής από την εξωστρεφή ΔΗΚΟϊκή οικοδόεσποινα. Αστακοί και φιλέ μινιόν, σε ένα art de la table του τύπου να βάλω τα χρυσά και να φυσάει... «Μια πρόγευση του πώς οι ΔΗΚΟϊκοί ετοιμά-

ζονται να φάνε με χρυσά κουτάλια» σχολίασε η αριστερή (με την κακή έννοια) Ανδριάνα Ζιβάνα Βλαδιμήρου. «Ετοιμάζονται για το ’23, όταν ο Νίκος της Σιωπής κασιγκωθεί στην εξουσία» συγκατάνευσε η Ευγενία η Καλαμαρού». «Ξύπνα, λαέ! Ξύπνα, γιατί, αν δεν ξυπνήσεις, θα δακκάνουμεν το ένα τζιρίθα τα πονούμεν ούλλα» ξέσπασε η Ανδριάνα και η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού ένωσε πως ήθελε ν’ ανοίξει η γη και να την καταπιεί.

Ήταν να μην πάρει φόρα η Ζιβάνα! Αφού τα είπε ένα χέρι στους ΔΗ-

Κοϊκούς έπιασε στο στόμα της την κυβέρνηση με αφορμή τις σούβλες στο Τρόδος. «Την ημέρα που η έκθεση του Γενικού Ελεγκτή αποκάλυπτε το μεγάλο πλιάτσικο, η κυρία Άντρη επέβλεπε τους λουκουμάδες και οι υπουργοί έπιναν στην υγεία των κορόιδων! Μα δεν έχουν καμιά τσίπα επάνω τους, μάνα μου;». «Ηρέμισε και θα πάθεις τίποτε, Ανδριάνα μου...» τόλμωσε να παρέμβει η Ιουλία. «Να ηρεμήσει ο Κινοואίρι Καμιτάτου Μασσάμπα που έπιασε φιλίες με τον Φούλλη. Εγώ δεν ηρεμώ!». «Πολιτισμένοι άνθρωποι είμαστε...» ψιθύρισε σκαρισμένη η αριστερή (με την καλή

έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού, αλλά πριν ολοκληρώσει τη φράση της έλαβε την αποστομωτική απάντηση από το αντίπαλον αριστερό δέος: «Νόμος είναι το δίκαιο του εργάτη! Να μάθουν να φέρονται!».

Η συζήτηση λογικό ήταν να οδηγηθεί στο ταξίδι του Αβέρωφ στο Κογγκό και στη «διεθνή πρωτοβουλία» του για το μεταναστευτικό. «Κατ’ αρχάς ποιος τον κάλεσε τον Φούλλη να χειριστεί εκ μέρους του κράτους το μεταναστευτικό; Με ποια θεσμική ιδιότητα, για να μη με πιάσουν τα νεύρα μου πάλι και πω κάτω χειρότερο. Αυτό είναι το πρώτο. Το δεύτερο και σημαντικότερο είναι ότι μας θεωρούν τόσο πλιθιούς που μας πλάσσαν ως ανωτάτου επιπέδου μια συνάντηση με τον διευθυντή του γραφείου του Αναπληρωτή Πρωθυπουργού! Η αντιστοιχία στα δικά μας, αν θεωρήσουμε την Πρόεδρο της Βουλής δεύτερη τη τάξει, είναι ο αναπληρωτής της Αννίτας, δηλαδή ο Κουλιάς! Οπότε ο Ζήνων Μουκόγκο, που είδε ο Φούλλης, είναι κάτι σαν τον γραμματικό του Κουλιά!»

Καμιά τους δεν προσπάθησε να συγκρατήσει την έτσι κι αλλιώς συγκρατήπη Ανδριάνε, γι’ αυτό συνεχίσε ακάθεκτη: «Μία είναι η λύση, κοπέλες! Πρέπει να σπάσουμε τις αλυσίδες, δεν έχουμε καιρό για άλλες ελπίδες» Και τους έδειξε το λογότυπο του υποψήφιου για τη προεδρία Χαράλαμπου Αριστοτέλους: ένα κόκκινο αστέρι με μια γροθιά που σπάει τα δεσμά. «Για ανειρήνευτους αγώνες ταξίκοις μέχρι την τελική ανατροπή του υφιστάμενου πολιτικού συστήματος!» επανέλαβε τη θέση του υποψηφίου. «Μα πώς;» ψέλλισε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Βενσερέμος!» την αποστόμωσε η αριστερή (με την κακή έννοια) Ανδριάνα Βλαδιμήρου.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

28.8.1932

ΕΚΚΛΙΨΗ: Ως γνωστόν, την 31ην τρέχοντος θα λάβη χώραν μια ολική έκλειψις του ηλίου. Η σκιά της σελήνης θα εγγίση την γην εις τας πέριξ του Πόλου εκτάσεις, πολύ βορειότερον του πορθμού του Βέριγκ. Εκείθεν προχωρούσα επί του Βορείου Παγωμένου Ωκεανού εκ Β.Δ. προς Ν.Α. θα φθάση την αμερικανικὴν ἥπειρον εις την περιφέρειαν του Μάκενζι, θα διασχίση τον ὄρμον του Χούδσον, θα εξα-

κολουθήσῃ τον δρόμον της εις τον Καναδάν, μεταξύ Κεμπέκ και Μοντρεάλ, θα εισέλθῃ εις τας Ηνωμένας Πολιτείας διασχίζουσα την πολιτείαν του Μαϊνν και θα καθῇ εις τον Ατλαντικόν Ωκεανόν.

ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ: Σήμερον την πρωΐαν και ὥραν 9ην ακριβῶς θα διεξαχθούν εις το Ψυχικό οἱ μοτοσυκλετικὸί ἀγῶνες πρωταθλήματος Ἑλλάδος 250 χιλιομέτρων. Ἡ διαδρομὴ θα γίνῃ διὰ μέσου των ὁδῶν Ψυχικοῦ [...]. Οἱ ἀγωνιζόμενοι θα ἐκκινήσουν ἀπὸ την παράλληλον της Λεωφόρου Κηφισιάς παρὰ την εἰσοδον του Ψυχικοῦ και θα διατρέξουν 41 φορές γύρον 6.100 μέτρων διὰ μέσου των ὁδῶν του Ψυχικοῦ. [...] Οἱ σμηρινοὶ ἀγῶνες εἶνε ἀπὸ τους πλέον δυσκόλους διὰ τους ὁδηγοὺς και διὰ τας μηχανάς, διότι προϋποθέτουν ἀντοκὴν των μηχανῶν. Λόγω του ἀνωμάλου ἐδάφους και των πολλῶν στροφῶν, υπολογίζεται ὅτι ο μέσος ὁρος ταχύτητος καθ’ ὥραν θα εἶνε περὶ τα πεντήκοντα χιλιόμετρα. Θα χρειασθούν δηλαδὴ πέντε περίπου ὥρες διὰ να καλυφθοῦν τα 250 χιλιόμετρα.

ΕΛΑΦΡΟ: Το Ἑλληνικόν μουσικόν θέατρον -οπερέττα και ἐπιθεώρησις- διαμαρτύρονται κατὰ τας ημέρας αὐτάς, λόγω της ἀποφασισθεῖσης ὑπὸ του Κράτους μειώσεως κατὰ 10% της φορολογίας του λυρικοῦ μουσικοῦ θεάτρου -του μελοδράματος. Πράγματι, η φορολογικὴ αὐτὴ μείωσις ἐρχομένη μετὰ την ἀνάλογον διὰ το θέατρον πρόζας -δράμα και κωμωδία- θέτει εις ἥσσαν μοίραν το ελαφρόν μουσικόν θέατρον και καταδικάζει κατὰ τρόπον ἀρκετὰ μεροληπτικόν.

Του **ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Τους πολιτικούς τοὺς ἐκλέγουμε για να τους βρίζουμε. Όλοι το ξέρουν αυτό. Είναι ανομολόγητο αλλά ευρέως αποδεκτό μέρος της δουλειάς τους: τους επιλέγουμε, τους διορίζουμε για να κάνουν μια δουλειά και μετά τους βρίζουμε αν δεν την κάνουν (ή, συχνά, ανεξαρτήτως από το αν την κάνουν). Κι αυτοί το δέχονται, το αντιλαμβάνονται. Το περιμένουν. Από ό,τι έχω διαπιστώσει, κάποιοι από αυτούς το απολαμβάνουν κιάλας. Δημιουργούμε με αυτόν τον τρόπο ένα αθέλητο και κάπως τοξικό φίλτρο για το ποιοι και ποιες επιλέγουν να ακολουθήσουν το επίταγμα για τον πολιτικό στην Ελλάδα, βέβαια. Αλλά αυτό δεν είναι το θέμα του σημερινού άρθρου. Γιατί η κακοποιητική συμπεριφορά μας απέναντι στους πολιτικούς επεκτείνεται και σε άλλα πράγματα, πέραν της λεκτικής βίας. Οι προσδοκίες μας για το τι κάνουν (και για το πώς ζουν) αυτοί οι συγκεκριμένοι υπάλληλοί μας, οι μόνοι που προσλαμβάνουμε/διορίζουμε όλοι μαζί, ως κοινωνία, είναι, αν το καλοσκεφτεί κανείς, άρρωστες.

Ασφαλώς θα έχετε προσέξει ότι κάθε φορά που εμφανίζεται η εικόνα Ελλήνων πολιτικών σε κατάσταση οποιασδήποτε μορφής χαλάρωσης ή ξεκούρασης, τα σχόλια είναι πάντα αποδοκιμαστικά. Πώς είναι δυνατόν, λέει το consensus, η χώρα εδώ να χάνεται κι αυτός ή αυτή να τρέχει στις θάλασσες και στα λαγκάδια; Μερικές φορές αυτές οι αντιδράσεις έχουν βάση, αλλά μόνο όταν τεκμηριώνουν περιπτώσεις υποκρισίας ή

διαφθοράς. Είναι κατακριτέο ή, έστω, άξιο σχολιασμού όταν ένας πρωθυπουργός φιλοξενείται σε κότερο εφοπλιστή, ως πιθανό τεκμήριο διαπλοκής. Θα έλεγε κανείς ότι είναι επίσης κατακριτέο πρωθυπουργός να ξεκουράζεται ή να χαλαρώνει παραβιάζοντας κανόνες (lockdown, as πούμε) που ισχύουν για τους υπολοίπους.

Στον δημόσιο διάλογο, όμως, κάθε εικόνα ξεκούρασης ή χαλάρωσης σχολιάζεται αρνητικά. Αυτό εν μέρει έχει να κάνει με τη γενικότερη αν-

Οι προσδοκίες μας για το τι κάνουν αυτοί οι συγκεκριμένοι υπάλληλοί μας είναι, αν το καλοσκεφτεί κανείς, άρρωστες.

τίληψη: σε πολλές κοινωνίες η ξεκούραση και οι διακοπές θεωρούνται (κυρίως από εργοδότες, αλλά ενίοτε και από εργαζομένους) χαμένη παραγωγικότητα, σπατάλη, τεμπελιά. Περιττή πολυτέλεια. Αλλά ειδικά για τους πολιτικούς, έχει να κάνει και με την τιμωρητική αντίληψη που έχουμε για το ποια θα πρέπει να είναι η δουλειά τους.

Η αφορμή για όλα αυτά είναι, βέβαια, οι αντιδράσεις για τις φωτογραφίες και τα βίντεο από διαλείμματα προσωπικής ζωής της Φινλανδής πρωθυπουργού. Πρόκειται για το ίδιο φαινόμενο, που στη συγκεκριμένη περίπτωση, βέβαια, συμπληρωνόταν από άλλα. Γιατί η εικόνα που έχουν οι περισσότεροι για την

έννοια «πολιτικός» δεν είναι μόνο «κάποιος που δουλεύει 80 ώρες την εβδομάδα, δεν κοιμάται, δεν τρώει, δεν πάει διακοπές και τον βρίζουμε», αλλά συγκεκριμένα «ένας μεσιπλικας λευκός άνδρας που δουλεύει 80 ώρες την εβδομάδα, δεν κοιμάται, δεν τρώει, δεν πάει διακοπές και τον βρίζουμε». Η Σάνα Μάριν είναι ακόμη πιο μακριά από αυτή την εικόνα, και τόλμωσε και να ζήσει σαν άνθρωπος για λίγες ώρες.

Αλλά το θέμα είναι ότι κάθε είδους τέτοιες επιθέσεις, εκτός από τοξικές, μίζρες, άτοχες και άδικες, είναι και επικίνδυνες.

Όσοι εργάζονται πάνω από 55 ώρες την εβδομάδα έχουν 35% μεγαλύτερες πιθανότητες να πάθουν έμφραγμα και 17% μεγαλύτερη πιθανότητα να πεθάνουν από αυτούς που εργάζονται 35-40 ώρες. Οι διακοπές και η ξεκούραση είναι ένα απαραίτητο στοιχείο μιας ισορροπημένης, υγιούς και παραγωγικής επαγγελματικής ζωής. Όσοι πηγαίνουν διακοπές και ξεκουράζονται τακτικά κοιμούνται καλύτερα, μειώνουν το στρες και το άγχος τους, βελτιώνουν την ικανότητά τους να μαθαίνουν και να παίρνουν αποφάσεις, ρυθμίζουν καλύτερα τον μεταβολισμό τους. Σύμφωνα με καταγραφή του ΠΟΥ, το 2016 σχεδόν 750.000 άνθρωποι πέθαναν από καρδιαγγειακά προβλήματα που οφείλονταν στην υπερβολική εργασία. Για να δουλεύουν και να παράγουν, οι Homo sapiens χρειάζονται διακοπές, ανάπαυλα, ξεκούραση. Ακόμη περισσότερο αυτοί που κάνουν τις πιο δύσκολες και απαιτητικές δουλειές. Αυτές που δεν χωράνε πάρα

πολλά λάθη. Όπως οι πολιτικοί.

Αυτό είναι το θέμα του σημερινού άρθρου. Μπορεί να μοιάζει εκτός πραγματικότητας, ειδικά με δεδομένο ότι γράφεται στο τέλος του καλοκαιριού και ενώ ο κόσμος ασχολείται με άλλα, πολύ πιο καυτά θέματα. Κι όμως, είναι σημαντικό, επειδή το πολιτικό προσωπικό μας είναι σε κατάσταση διάλυσης. Οι πολιτικές διάλυσης – ψυχοσωματικής. Δεν ξέρω αν το έχετε παρατηρήσει. Οι άνθρωποι είναι εξεθωμένοι. Ειδικά τα περισσότερα από τα μέλη της κυβέρνησης, αλλά όχι μόνο. Σκεφτείτε ότι, πέρα από όλες τις υπόλοιπες απαιτήσεις και πιέσεις, τα τελευταία χρόνια όλοι αυτοί είχαν να αντιμετωπίσουν μαζί με όλους μας και την πρωτοφανή πίεση της πανδημίας σε προσωπικό επίπεδο. Τις ίδιες συνέπειες στην ψυχολογική κατάσταση, στη σωματική υγεία, στις σχέσεις τους. Αυτό είναι δύσκολο να το αποδεχτούμε ή να το αξιολογήσουμε ως σημαντικό πράγμα, δεδομένου του πώς έχουμε συνηθίσει να τους βλέπουμε και να τους συμπεριφερόμαστε. Αλλά είναι σοβαρό, επειδή έχει συνέπειες. Πολλά από τα λάθη, τις κοτσάνες και τις προφανείς αστοχίες που βλέπουμε σε όλο το πολιτικό μας φάσμα πλέον μπορούν να αποδοθούν και σε αυτόν τον παράγοντα: την κούραση. Οι άνθρωποι δεν τραβάνε. Δεν αντέχουν. Πόσο να αντέξουν; Οσο περριέργο κι αν ακούγεται, μετά άλλο ένα καλοκαίρι γεμάτο απρόοπτα, σκάνδαλα, κρίσεις και τραγωδίες, χρειάζονται διακοπές.

Ο Σπενδοφόρος απουσιάζει.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«**Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ**»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: **ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ** • Διεύθυνση συντάξεως: **ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ**

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε μια νέα εποχή. Το Wi-Fi έφτασε!

aegeanair.com

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νέο στόλο μας και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi, για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

Οι ΗΠΑ προειδοποιούν, η Ευρώπη υπνώνει

Στο μικροσκόπιο της Ουάσιγκτον μπήκε η συμπαγνία Ερντογάν - Πούτιν

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Η Ουάσιγκτον ενεργοποιείται και κλιμακώνει τις προειδοποιήσεις προς την Άγκυρα, καθώς έστω και καθυστερημένα, γίνεται πλέον αντιληπτό ότι το καθεστώς Ερντογάν συνδράμει τις προσπάθειες του Βλαντιμίρ Πούτιν να απαλλαγεί από τις δυτικές κυρώσεις. Ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομίας των ΗΠΑ Wally Adeyemo, επικοινωνήσε με τον Τούρκο ομόλόγο του, Yunus Elitas, αποστέλλοντας και επιστολή, υπό το φως και των πληροφοριών που δημοσιεύσαμε και οι οποίες φέρουν πέντε τουλάχιστον τουρκικές τράπεζες να έχουν επιστρατευθεί, στο πλαίσιο συμφωνίας Ερντογάν - Πούτιν, δημιουργώντας για λογαριασμό της Ρωσίας συνθήκες παράκαμψης των δυτικών κυρώσεων. Ο Αμερικανός αξιωματούχος δεν δίστασε να προειδοποιήσει τουρκικές τράπεζες και επιχειρήσεις, επιδιώκοντας αν μη τι άλλο, να νουθετήσει την Άγκυρα. Αφενός, καθιστώντας σαφές ότι η Ουάσιγκτον αντιλαμβάνεται το παιχνίδι που στήθηκε μεταξύ Άγκυρας και Μόσχας και αφετέρου καθιστώντας διακριτά τα αμερικανικά όρια προς την τουρκική διοίκηση. Στην επιστολή την οποία δημοσίευσε η Wall Street Journal και η οποία στάλθηκε και προς τον τουρκικό σύνδεσμο εργοδοτών, Tusiad, ο κ. Adeyemo προειδοποιεί μεταξύ άλλων ότι: «Οι τουρκικές επιχειρήσεις δεν μπορεί να περιμένουν ότι θα κάνουν εμπόριο με

τα άτομα ή τις οντότητες στη Ρωσία, στους οποίους έχουν επιβληθεί κυρώσεις, και παράλληλα θα διατηρούν σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι τουρκικές τράπεζες δεν μπορούν να ελπίζουν να έχουν σχέσεις με τις ρωσικές τράπεζες, στις οποίες έχουν επιβληθεί κυρώσεις, και να διατηρούν τις σχέσεις τους με τις παγκόσμιες τράπεζες, καθώς και να έχουν πρόσβαση στα αμερικανικά δολάρια» αναφέρει η επιστολή-προειδοποίηση του Αμερικανού αναπληρωτή υπουργού Οικονομίας.

Αντίθετα, την ίδια ώρα, η Ε.Ε. «συλλογικά» επιλέγει να είναι απούσα, δημιουργώντας την εντύπωση ότι νομιμοποιεί τον Ερντογάν, έστω και εξ αμελείας, να ξηλώνει τις κυρώσεις που η ίδια επέβαλε κατά της Μόσχας. Με πρακτικό αποτέλεσμα, η Ε.Ε. και οι Ευρωπαίοι πολίτες, περιλαμβανομένων και των Κυπρίων να καταγράφουν τεράστιες οικονομικές απώλειες (τιμές ενέργειας, πληθωρισμός και συναλλαγματική ισοτιμία ενιαίου νομίσματος-ευρώ), ενώ η Τουρκία ν' αποκομίζει αντίστοιχα τεράστια κέρδη, προσφέροντας στον Πούτιν «λωρίδες διαφυγής» από τις ευρωπαϊκές κυρώσεις και μέσω τουρκικών τραπεζών. Άλλωστε, όπως δημοσίευσε η «Κ», η πρόσφατη συμφωνία για υιοθέτηση από πέντε τουλάχιστον τουρκικές τράπεζες του ρωσικού συστήματος πληρωμών μέσω καρτών, Mir, δεν αφήνει ιδιαίτερα περιθώρια παρερμηνειών. Δεδομένου ότι προσφέρει στον Πούτιν εναλ-

Ο Αμερικανός αναπληρωτής υπουργός Οικονομίας Wally Adeyemo δεν δίστασε να προειδοποιήσει τουρκικές τράπεζες και επιχειρήσεις, επιδιώκοντας αν μη τι άλλο, να νουθετήσει την Άγκυρα, καθιστώντας σαφές ότι η Ουάσιγκτον αντιλαμβάνεται το παιχνίδι που στήθηκε μεταξύ Άγκυρας και Μόσχας.

η Ε.Ε. «συλλογικά» επιλέγει να είναι απύσχα, δημιουργώντας την εντύπωση ότι νομιμοποιεί τον Ερντογάν, έστω και εξ αμελείας, να ξηλώνει τις κυρώσεις που η ίδια επέβαλε κατά της Μόσχας.

λακτικές οδούς «κάλυψης των κενών» που δημιούργησε η αποχώρηση της Visa και της Mastercard από τη Ρωσία, στα τέλη Μαρτίου. Αυτή καθ' εαυτή η συμφωνία για την υιοθέτηση του συστήματος Mir από τουρκικές τράπεζες φέρεται να είναι ένας από τους βασικούς λόγους για τους οποίους το υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ αισθάνθηκε την ανάγκη να προειδοποιήσει

την Άγκυρα, τόσο διά επιστολής, όσο και με το τηλεφώνημα του Wally Adeyemo, προς τον Τούρκο ομόλογό του, Yunus Elitas.

Ανάγκη την οποία μέχρι στιγμής δεν αισθάνθηκε η Ε.Ε., σε συλλογικό επίπεδο, η οποία, παρά τις κάποιες εκφράσεις δυσφορίας Ευρωπαίων διπλωματών, δεν είχε μέχρι την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές, ενεργοποιηθεί προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι κυρώσεις που επέβαλε στη Μόσχα δεν θα χρησιμοποιούνται από το καθεστώς Ερντογάν για να πλουτίζει στην πλάτη των Ευρωπαίων φορολογουμένων. Ξένος διπλωμάτης, μιλώντας στην «Κ» υπό την προϋπόθεση τήρησης της ανωνυμίας του, ανέφερε χαρακτηριστικά ότι «είναι γεγονός ότι υπό τις παρούσες συνθήκες η Ε.Ε. παραμένει θεατής σ' ένα έργο που κατ' εξοχήν την αφορά», δεδομένων των επιπτώσεων στην οικονομική και νομισματική της πολιτική. Η ίδια πηγή δεν απέκλεισε

πάντως το ζήτημα να εγερθεί στην άτυπη σύνοδο των ΥΠΕΕ, Gymnich, στις 30-31 Αυγούστου, στην Πράγα, θεωρώντας ωστόσο «απίθανο να τεθεί στην παρούσα χρονική συγκυρία, ζήτημα επιβολής 'δευτερογενών κυρώσεων' σε βάρος της Άγκυρας για τη διαφαινόμενη υποστηρικτική της γραμμή στην προσπάθεια Πούτιν ν' απαλλαγεί από τις δικές τους κυρώσεις».

Όπως συναφώς πληροφορείται η «Κ», η Κυπριακή Δημοκρατία, διά του ΥΠΕΕ Ιωάννη Κασουλίδη, αναμένεται να εγείρει το ζήτημα των συμφωνιών Ερντογάν - Πούτιν, στο Σότσι, περιλαμβανομένου και του ρόλου που διαδραματίζουν οι τουρκικές τράπεζες στην προσπάθεια της Μόσχας να παρακάμψει τις ευρωπαϊκές κυρώσεις. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, η Λευκωσία προσδοκά σε ενεργοποίηση της Ε.Ε. ενώ σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, ο κ. Κασουλίδης αναμένεται στο πλαίσιο της παρέμβα-

σής του να στείλει σαφή μηνύματα, προβαίνοντας και σ' ένα παραλληλισμό μεταξύ της εισβολής της Τουρκίας στην Κύπρο και της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, υπό το φως της διαφορετικής προσέγγισης που υιοθετεί η Ε.Ε. Όπως εξάλλου πληροφορούμαστε, επί των συζητήσεων για κατάργηση της παροχής ευρωπαϊκών θεωρητήσεων διαβατηρίων σε όλους τους Ρώσους πολίτες, η Κυπριακή Δημοκρατία, όπως και αρκετά άλλα κράτη (περιλαμβανομένων της Ελλάδας και της Γερμανίας) εμφανίζονται αρνητικά και συνεπώς δεν αναμένεται να δρομολογηθεί η απόφαση ενός τέτοιου μέτρου, κάτι που άλλωστε απαιτεί ομοφωνία. Η Εσθονία πάντως προειδοποίησε ότι εάν δεν υπάρξει συναίνεση εντός της Ε.Ε. για υλοποίηση της κατάργησης θεωρήσεων για όλους τους Ρώσους πολίτες, συλλογικά, τότε μεμονωμένα κράτη-μέλη θα λάβουν δικά τους μέτρα.

Η στροφή του Πούτιν στις αγορές της Κίνας και της Ινδίας οδηγούν τη Μόσχα σε πωλήσεις που προσεγγίζουν τα 11 εκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου ημερησίως, όσα ακριβώς πωλούσε και πριν την εισβολή στην Ουκρανία. Στη φωτογραφία οι εγκαταστάσεις του κινεζικού κολοσσού Sinopec.

Η ενεργειακή ήττα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ε.Ε. επέβαλε ήδη επτά πακέτα κυρώσεων κατά της Ρωσίας για την εισβολή στην Ουκρανία, τα οποία, αν και ήταν επιβεβλημένα, θεωρούνται δικαίως άστοχα και κρίνονται ως αναποτελεσματικά. Η στροφή του Πούτιν στις αγορές της Κίνας και της Ινδίας, οι οποίες πλέον αγοράζουν πολύ φτηνότερη ενέργεια σε σύγκριση με την Ε.Ε. και συνεπώς «ξεφεύγουν» σε επίπεδο ανταγωνιστικότητας, οδηγούν τη Μόσχα σε πωλήσεις που προσεγγίζουν τα 11 εκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου ημερησίως, όσα ακριβώς πωλούσε το καθεστώς Πούτιν και προ της εισβολής του στην Ουκρανία. Την ίδια ώρα, ο Ερντογάν προσφέρει στον Πούτιν λωρίδες διαφυγής από τις ευρωπαϊκές κυρώσεις, μέσω και των

Τα επτά πακέτα κυρώσεων που επέβαλε η Ε.Ε. φαίνεται να επιφέρουν δυσμενέστερες επιπτώσεις στα ίδια τα κράτη-μέλη και πολύ λιγότερες για το καθεστώς Πούτιν.

τουρκικών τραπεζών, κάτι που διατρεί όρθιο τον εγκληματία πολέμου, ηγέτη της Ρωσίας.

Στις κινήσεις Πούτιν, η Ε.Ε. εμφανίζεται να μην έχει απαντήσεις, καθώς δεν έχει καν προβλέψει εναλλακτικά σενάρια, ως να θεωρούσε ότι ο αδίστακτος Ρώσος ηγέτης θα καθόταν με σταυρωμένα

χέρια και θα παραδιδόταν αμαχητί συνεπεία των ευρωπαϊκών κυρώσεων. Δυστυχώς για την Ε.Ε., ο κ. Πούτιν βρήκε λύσεις στην Κίνα, την Ινδία και την Τουρκία, με την τελευταία εκτός των τεράστιων κερδών που αποκομίζει, έχοντας διπλασιάσει τις εξαγωγές της στη Ρωσία (τρίμηνο Μαΐου-Ιουλίου 2022), έχει παράλληλα διπλασιάσει και την αγορά ενέργειας από τη Μόσχα, σε εξαιρετικά συμφέροντες τιμές, σε σύγκριση με αυτές που πληρώνει σήμερα η Ε.Ε. Ως αποτέλεσμα, τα επτά πακέτα κυρώσεων που επέβαλε η Ε.Ε. κινδυνεύουν να καταστούν τίτλοι άνευ περιεχομένου για τη Ρωσία, καθώς φέρονται να επιφέρουν δυσμενέστερες επιπτώσεις στα ίδια τα κράτη-μέλη και πολύ λιγότερες

για το καθεστώς Πούτιν. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μοναδική προσπάθεια διαχείρισης της ενεργειακής κρίσης στην οποία υποβάλλεται η Ε.Ε. —εξαιτίας και δικής της υπαιτιότητας— εκδηλώθηκε 147 μέρες μετά τη ρωσική εισβολή και δεν απέχει σε ιδιαίτερη κριτική, καθώς κινείται στη λογική της επιβολής εξοικονόμησης ενέργειας, στα κράτη-μέλη.

Την ίδια ώρα, κράτη-μέλη όπως η Εσθονία κάνουν λόγο για όγδοο πακέτο κυρώσεων και προτείνουν όπως αυτό περιλαμβάνει οριζόντιο εμπάργκο στη ρωσική ενέργεια. Αδιαφορώντας προφανώς για τις συνέπειες, στις τιμές της ενέργειας και στον πληθωρισμό, οι οποίες εκτιμάται ότι μοιραία θα οδηγήσουν την Ε.Ε. σε ύφεση.

Έντονες πιέσεις της Τουρκίας σε Σουηδία και Φινλανδία

Τριμερής συνάντηση ανώτερων αξιωματούχων, καθώς η Αγκυρα εξακολουθεί να εμποδίζει την ένταξη των δύο χωρών στο ΝΑΤΟ

Ανώτεροι αξιωματούχοι της Τουρκίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας επρόκειτο να συναντηθούν την Παρασκευή επί φινλανδικού εδάφους σε μια προσπάθεια αναζήτησης κοινά αποδεκτών λύσεων που θα επιτρέψουν στην κυβέρνηση Ερντογάν να δώσει το πράσινο φως για την ένταξη των δύο σκανδιναβικών χωρών στο ΝΑΤΟ. Η φινλανδική κυβέρνηση περιέβαλε με άκρα μυστικότητα τη συνάντηση, καθώς μέχρι την τελευταία στιγμή δεν είχε αποκαλύψει ούτε τον τόπο ούτε τα ονόματα των συμμετεχόντων, επικαλούμενη λόγους ασφαλείας. Τουρκικά μέσα ενημέρωσης ανέφεραν ότι η συνάντηση επρόκειτο να λάβει χώρα στο Ελ-

σίνκι και ότι την Αγκυρα θα εκπροσωπούσαν ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Σεντάτ Ονάλ, ο κορυφαίος σύμβουλος του Τούρκου προέδρου, Ιμπραήμ Καλίν, και άλλοι αξιωματούχοι από τις μυστικές υπηρεσίες και τα υπουργεία Εσωτερικών και Δικαιοσύνης. Η συνάντηση ήταν η πρώτη ύστερα από το μνημόνιο κατανόησης που υπέγραψαν οι τρεις χώρες στη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ, που έλαβε χώρα στη Μαδρίτη στα τέλη Ιουνίου ώστε να αρθεί το τουρκικό βέτο για την ένταξη της Σουηδίας και της Φινλανδίας στη Συμμαχία. Η Τουρκία κατηγορούσε τις δύο χώρες, και κυρίως τη Σουηδία, ότι υποστηρίζουν «τρομοκρατικές» οργανώσεις (την κουρ-

δική, αποσχιστική οργάνωση PKK, την πολιτοφυλακή των Κούρδων της Συρίας YPG και το δίκτυο FETO του μπάμν Φετουλάχ Γκιουλέν) και ότι επιβάλλουν εμπάργκο όπλων εις βάρος της.

Χωρίς δέσμευση

Οι δύο υποψήφιος προς ένταξη χώρες δήλωσαν ότι σέβονται τις ανησυχίες ασφαλείας της Τουρκίας και ότι θα τη βοηθήσουν στην πάταξη κάθε μορφής τρομοκρατίας, χωρίς όμως να δεσμευθούν σε απελάσεις συγκεκριμένων Κούρδων ή άλλων ατόμων, όπως αξιώνει η Αγκυρα. Από την υπογραφή του μνημονίου κατανόησης μέχρι σήμερα, η οποία πρόοδος είναι μηδαμινή.

Η συνάντηση αξιωματούχων Τουρκίας, Φινλανδίας και Σουηδίας την Παρασκευή ήταν η πρώτη ύστερα από το μνημόνιο κατανόησης που υπέγραψαν οι τρεις χώρες τον Ιούνιο.

Σε πρόσφατη διάσκεψη Τούρκων πρεσβευτών που πραγματοποιήθηκε στην Αγκυρα, ο υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου εξέφρασε την απογοήτευση του για το γεγονός ότι οι κυβερνήσεις της Σουηδίας και της Φινλανδίας, παρότι «έχουν καλές προθέσεις», δεν έχουν προχωρήσει σε έμπρακτα βήματα.

Επικριτικός ήταν και ο υπουργός Δικαιοσύνης Μπεκίρ Μποζντάγκ, σημειώνοντας ότι καμία από τις δύο χώρες δεν έχει απελάσει ούτε έναν καταζητούμενο από την Τουρκία για δράση υπέρ της τρομοκρατίας. Η Σουηδία ανακοίνωσε την απέλαση ενός ατόμου που καταδικάστηκε για απάτη, αλλά ο Μποζν-

τάγκ σχολίασε ότι «αν νομίζουν πως απελευθύνοντας εγκληματίες του κοινού ποινικού δικαίου στην Τουρκία θα μας πείσουν ότι εκπληρώνουν τις δεσμεύσεις τους, είναι γελασμένοι». Για να ολοκληρωθεί η ένταξη των δύο χωρών στο ΝΑΤΟ, πρέπει να επικυρωθεί από τα κοινοβούλια και των 30 χωρών-μελών της Συμμαχίας. Μέχρι σήμερα αυτό έχει συμβεί σε 23 χώρες-μέλη. Το τουρκικό Κοινοβούλιο θα ανοίξει τη νέα σεζόν την 1η Οκτωβρίου, αλλά δεν έχει οριστεί ημερομηνία συζήτησης για την ένταξη Σουηδίας και Φινλανδίας. «Δεν βιαζόμαστε», δήλωσε χαρακτηριστικά ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου.

REUTERS

Βουβό κύμα φυγής στην Τουρκία

Οι δυτικές πρεσβείες καθυστερούν την έκδοση βίζας για να βάλουν εμπόδια σε πιθανή μαζική μετανάστευση

Του ανταποκριτή μας
στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

Το πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον που επικρατεί στην Τουρκία τα τελευταία χρόνια έχει προκαλέσει συναγερμό σε πολλές χώρες της Δύσης, που φαίνεται πως λαμβάνουν μέτρα για να εμποδίσουν την πιθανή άφιξη πολλών Τούρκων πολιτών με το καθεστώς του πρόσφυγα.

Η αντιπολιτευόμενη τουρκική εφημερίδα Cumhuriyet, με πρωτοσέλιδο δημοσίευσμά της αποκαλύπτει πως «πολλές χώρες της Δύσης θεωρούν τους Τούρκους πολίτες ως πιθανούς πρόσφυγες» και αναφέρει πως Γερμανία, Γαλλία, πολλές άλλες χώρες της Ε.Ε., αλλά και η Μεγάλη Βρετανία και οι ΗΠΑ δυσκολεύουν την παροχή βίζας σε Τούρκους πολίτες που θέλουν να ταξιδέψουν εκεί. Υπάρχουν εκτιμήσεις πως πολλοί Τούρκοι, κυρίως νέοι, επιχειρούν να ταξιδέψουν στις χώρες της Δύσης για μια νέα ζωή, καθώς πιστεύουν πως τα επόμενα χρόνια οι πολιτικές και οι οικονομικές συνθήκες της Τουρκίας θα είναι χειρότερες.

Αυτός είναι και ο λόγος που τα περισσότερα προξενία έχουν αυξήσει τη γραφειοκρατία, ζητούν περισσότερα έγγραφα από τους αιτούντες, παρατηρείται μεγάλη αύξηση στην απόρριψη των αιτημάτων, αλλά και υπάρχουν τεράστιες καθυστερήσεις στον ορισμό ραντεβού για την κατάθεση αιτημάτων βίζας.

Η εφημερίδα Yeni Safak αναφέρει πως οι προξενικές αρχές των ΗΠΑ δίνουν ραντεβού για βίζα τον Οκτώβριο του 2023! Η Γερμανία και η Γαλλία σε παρόμοια αιτήματα καθορίζουν ημερομηνίες ύστερα από δυο μήνες, ενώ μέχρι και το 2019 αυτός ο χρόνος δεν ξεπερνούσε τις δυο εβδομάδες. Παρόμοια εικόνα, σύμφωνα με πληροφορίες, επικρατεί και στα προξενία της Ιταλίας και της Ισπανίας τα οποία δίνουν ημερομηνίες ραντεβού ύστερα από τουλάχιστον έναν μήνα και τα αιτήματα εξετάζονται τον επόμενο μήνα.

Η Cumhuriyet αποκαλύπτει πως και οι απορρίψεις αιτημάτων βίζας αυξήθηκαν από το 13,7% το 2020 στο 19% των συνολικών αιτημάτων. Σύμφωνα με την εφημερίδα, «και λόγω των αυξανό-

Μέσα σε ένα δυσμενές οικονομικό και πολιτικό κλίμα αυξάνονται οι Τούρκοι πολίτες που αιτούνται βίζα για δυτικές χώρες, αφού σύμφωνα με αναλυτές, πολλοί, κυρίως νέοι, πιστεύουν πως τα επόμενα χρόνια οι συνθήκες διαβίωσης στη γειτονική χώρα θα είναι ακόμη χειρότερες.

Η εφημερίδα Cumhuriyet αποκαλύπτει πως και οι απορρίψεις αιτημάτων βίζας αυξήθηκαν από το 13,7% το 2020 στο 19% των συνολικών αιτημάτων.

μενων πολιτικών πιέσεων που επικρατούν στην Τουρκία, πολλά από τα αιτήματα απορρίπτονται με τη δικαιολογία πως “υπάρχει η υποψία της μη επιστροφής στη χώρα σας”. Ανάμεσα στα πρόσωπα που απορρίπτεται το αίτημά τους να ταξιδέψουν στις χώρες της Δύσης είναι δημόσιοι υπάλληλοι, δικηγόροι και αριχτέκτονες.

Η τουρκική κυβέρνηση παραδέχεται πως υπάρχει πρόβλημα με τις βίζες, όμως ισχυρίζεται πως χώρες της Ε.Ε. και οι ΗΠΑ παίζουν πολιτικά παιχνίδια και πως θέλουν να προκαλέσουν δυσαρέσκεια εντός της χώρας και γι’ αυτό καθυστερούν ή απορρίπτουν τα αιτήματα των Τούρκων πολιτών. Η Yeni Safak που

δημοσιεύει αυτές τις πληροφορίες υποστηρίζει πως όλα είναι ένα σχέδιο των ξένων δυνάμεων.

Η Ελλάδα ίσως είναι από τις λίγες χώρες που οι Τούρκοι δεν έχουν παράπονα, καθώς μέχρι και τις τελευταίες εβδομάδες υπάρχει άμεση ανταπόκριση και στον καθορισμό των ραντεβού αλλά και σε έκδοση βίζας σε όσους τη δικαιούνται.

Πολιτική πόλωση

Δέκα μήνες πριν από τις προεδρικές εκλογές στην Τουρκία, το κλίμα πολιτικής πόλωσης εντείνεται όλο και περισσότερο, με κάποιους πολιτικούς αναλυτές να ισχυρίζονται πως η τουρκική κυβέρνηση επικρατεί να προκαλέσει πολιτική διχόνοια. Ως παράδειγμα δείχνουν τις «αυθαίρετες» αποφάσεις, όπως αναφέρουν, των νομαρχών σε πολλές πόλεις της χώρας να ακυρώσουν πολλά μουσικά φεστιβάλ. Σύμφωνα με την εφημερίδα Karar, τους τελευταίους 4 μήνες έχουν ακυρωθεί, με απόφαση των νομαρχιών, 16 μεγάλα φεστιβάλ κάθε είδους μουσικής και άλλες υπαίθριες εκδηλώσεις πανεπιστημίων που είχαν προγραμματιστεί

για φέτος σε διάφορες πόλεις της Τουρκίας, όπως συνέβαινε και πριν από την πανδημία. Αυτές οι αιφνιδιαστικές αποφάσεις, που ανακοινώθηκαν λίγες ημέρες πριν από τις εκδηλώσεις, έχουν προκαλέσει μεγάλη δυσαρέσκεια στους νέους που υποστηρίζουν την αντιπολίτευση.

Ο πρόεδρος του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος, Κεμάλ Κιλισντάρογλου, προειδοποίησε τους νομάρχες, οι οποίοι στην Τουρκία δεν εκλέγονται αλλά διορίζονται από τον πρόεδρο της χώρας, «να μην επιχειρήσουν να απαγορεύουν τη διασκέδαση των νέων. Δεν θα υποκύψουμε. Αν συνεχίσετε τις απαγορεύσεις θα βρείτε μπροστά σας τα εκατομμύρια Τούρκων πολιτών». Υπάρχουν αναλυτές που υποστηρίζουν πως η κυβέρνηση κάνει κάτι τέτοιο για να προκαλέσει συσπείρωση των δικών της συντηρητικών ψηφοφόρων. Ο υπουργός Εσωτερικών Σουλεϊμάν Σοϊλού απάντησε στις κατηγορίες τονίζοντας ότι «το κράτος δεν θα επιτρέψει σε κάποιους απατεώνες να κάνουν παρανομίες υπό την κάλυψη των φεστιβάλ». Μέσα σε αυτό το κλίμα, σοκ

Δυσαρέσκεια στους νέους που υποστηρίζουν την αντιπολίτευση έχουν προκαλέσει οι αθρόες απαγορεύσεις συναυλιών και εκδηλώσεων από νομάρχες.

προκλήθηκε στην Τουρκία από τη σύλληψη της διάσημης Τουρκάλας τραγουδίστριας Γκιουλσέν με την κατηγορία της πρόκλησης διχόνοιας και κοινωνικού μίσους! Η Γκιουλσέν, σε συναυλία της τον περασμένο Απρίλιο απευθυνόμενη σε μέλος της ορχήστρας της είχε προσβάλλει όσους σπουδάζουν στις θρησκευτικές σχολές. «Είχε σπουδάσει στο Imam Hatip (θρησκευτικό σχολείο), από εκεί προέρχεται η διαστrophή του», είχε αναφέρει. Όμως αυτό το βίντεο, για άγνωστο λόγο κυκλοφόρησε στο Διαδίκτυο την περασμένη Τετάρτη, αμέσως έγινε η προσαγωγή της και κατηγορήθηκε για υποκίνηση μίσους. Αν και η ίδια με δημόσια δήλωσή της ζήτησε συγγνώμη, ο εισαγ-

γέλας αποφάσισε τη σύλληψή της και η ίδια οδηγήθηκε στις φυλακές της Κωνσταντινούπολης.

Ο εκπρόσωπος του ΑΚΡ, Ομέρ Τσελικ, είχε δηλώσει ότι «αυτή η λογική του μίσους δεν θα βρει βάση στη χώρα μας. Αυτή είναι δήλωση μίσους και είναι ντροπή». Τους τελευταίους μήνες η Γκιουλσέν είχε απασχολήσει πολλά πρωτοσέλιδα τουρκικών εφημερίδων με τα αποκαλυπτικά ρούχα που φορούσε επί σκηνής, με τις δηλώσεις της υπέρ της κοινότητας των LGBTI και κάποιες δηλώσεις της υπέρ της ελευθερίας. Γεγονός που προκαλούσε την αντίδραση των συντηρητικών Τούρκων. Ο διευθυντής της φιλοκυβερνητικής εφημερίδας Hurriyet σε άρθρο του ανέφερε ότι «η σύλληψη δεν είναι η σωστή απόφαση».

Η τουρκική εφημερίδα Sözcü μιλάει για «διπρόσωπη δικαιοσύνη» και δίνει ως παράδειγμα τις δηλώσεις του Τούρκου θεολόγου, Εμπουμπεκίρ Σιφίλ, ο οποίος είχε δηλώσει πως «όσοι δεν κάνουν ναμάζ (προσευχή των μουσουλμάνων) μπορούν να ξυλοκοπηθούν ή να δολοφονηθούν». Η εφημερίδα αναφέρει πως μέχρι σήμερα κανένας εισαγγελέας δεν έχει κινήσει διαδικασίες εναντίον του συγκεκριμένου θεολόγου.

Η εφημερίδα Hurriyet δίνει και το παράδειγμα του τράμπ Χαλίλ Κονακτί, ο οποίος είχε δηλώσει πως «όσοι δεν προσεύχονται πρέπει να ξυλοκοποούνται». Ούτε και για την περίπτωση Κονακτί υπάρχει κάποια δικαστική απόφαση.

Ο κ. Κιλισντάρογλου, με παρέμβασή του στο ζήτημα της Γκιουλσέν, ζήτησε από τους εισαγγελείς να την αποφυλάκισουν άμεσα και απευθυνόμενος στη νεολαία της Τουρκίας δήλωσε ότι «έρχεται το τέλος τους. Προσπαθούν να σας προκαλέσουν για να συνεχίσουν να κυβερνούν. Πήραν ένα αστείο που ξεπέρασε το όριο και προσπαθούν να προκαλέσουν διχόνοια. Το κάνουν για να παραμείνουν κι άλλο στην εξουσία, για να συνεχίσουν να κλέβουν».

Φιλοκυβερνητικοί δημοσιογράφοι υποστηρίζουν πως η ανεξάρτητη τουρκική δικαιοσύνη παίρνει τις δικές της αποφάσεις και τονίζουν πως οι κατηγορίες της αντιπολίτευσης δεν έχουν καμία βάση.

ΑΠΟΨΗ

Τα κενά στην αφήγηση της Δύσης για τη Ρωσία και την Κίνα

Του **ΤΖΕΦΡΙ ΝΤ. ΣΑΚΣ***

Ο κόσμος βρίσκεται στο χείλος της πυρηνικής καταστροφής, σε μεγάλο βαθμό εξαιτίας της αποτυχίας των πολιτικών ηγετών της Δύσης να είναι ειλικρινείς όσον αφορά τις αιτίες των κλιμακούμενων παγκόσμιων συγκρούσεων. Η αδιάκοπη δυτική αφήγηση ότι η Δύση είναι μεγαλόψυχη, ενώ η Ρωσία και η Κίνα είναι ασανιτικά, είναι απλοϊκή και εξαιρετικά επικίνδυνη. Είναι μια προσπάθεια χειραγώγησης της κοινής γνώμης και όχι αντιμετώπισης με μια πολύ πραγματική και πειστική διπλωματία.

Η βασική αφήγηση της Δύσης εντάσσεται στη στρατηγική εθνικής ασφάλειας των ΗΠΑ. Η βασική ιδέα των ΗΠΑ είναι ότι η Κίνα και η Ρωσία είναι αδυσώπητοι εκθρόι που «προσπαθούν να διαβρώσουν την αμερικανική ασφάλεια και ευημερία». Οι χώρες αυτές είναι, σύμφωνα με τις ΗΠΑ, «αποφασισμένες να μετατρέψουν τις οικονομίες σε λιγότερο ελεύθερες και λιγότερο δικαίες, να αναπτύξουν τους στρατούς τους και να ελέγχουν πληροφορίες και δεδομένα για να καταστείλουν τις κοινωνίες τους και να επεκτείνουν την επιρροή τους».

Είναι καιρός να αναγνωρίσουν οι ΗΠΑ τις πραγματικές πηγές ασφάλειας: την εσωτερική κοινωνική συνοχή και την υπεύθυνη συνεργασία με τον υπόλοιπο κόσμο.

Ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν έχει προωθήσει αυτή την αφήγηση, δηλώνοντας ότι η μεγαλύτερη πρόκληση της εποχής μας είναι ο ανταγωνισμός με τις απολυταρχίες, οι οποίες «επιδίδκουν να προωθήσουν τη δική τους δύναμη, να εξαγουν και να επεκτείνουν την επιρροή τους σε όλο τον κόσμο και να δικαιολογήσουν τις καταπιεστικές πολιτικές και πρακτικές τους ως αποτελεσματικότερο τρόπο αντιμετώπισης των σημερινών προκλήσεων». Η στρατηγική ασφάλειας των ΗΠΑ δεν είναι έργο ενός και μόνο προέδρου, αλλά του αμερικανικού κατεστημένου ασφαλείας, το οποίο είναι σε μεγάλο βαθμό αυτόνομο και λειτουργεί πίσω από ένα πέπλο μυστικότητας.

Η αφήγηση της Δύσης για τον πό-

λεμο στην Ουκρανία υποστηρίζει ότι πρόκειται για μια απρόκλητη επίθεση του Πούτιν στην προσπάθειά του να αναδημιουργήσει τη ρωσική αυτοκρατορία. Ωστόσο, η πραγματική ιστορία ξεκινάει με την υπόσχεση της Δύσης προς τον Σοβιετικό πρόεδρο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ ότι το ΝΑΤΟ δεν θα διευρυνθεί προς τα ανατολικά, την οποία ακολούθησαν τέσσερα κυρία διαύρησος του ΝΑΤΟ: το 1999, με την ενσωμάτωση τριών χωρών της Κεντρικής Ευρώπης, το 2004, με την ενσωμάτωση επτά ακόμη χωρών, μεταξύ των οποίων χώρες της Μαύρης Θάλασσας και της Βαλτικής, το 2008, με τη δέσμευση να διευρυνθεί προς την Ουκρανία και τη Γεωργία, και το 2022, με την πρόσκληση στο ΝΑΤΟ τεσσάρων ηγετών της Ασίας και του Ειρηνικού για να στοχεύσουν την Κίνα.

Ούτε τα δυτικά μέσα ενημέρωσης αναφέρουν τον ρόλο των ΗΠΑ στην ανατροπή του φιλορώσου προέδρου της Ουκρανίας Βίκτορ Γιανουκόβιτς το 2014, την αποτυχία των κυβερνήσεων της Γαλλίας και της Γερμανίας, εγγυητών της συμφωνίας του Μινσκ ΙΙ, να πιέσουν την Ουκρανία να εκπληρώσει τις δεσμεύσεις της, τον τεράστιο αμερικανικό οπλισμό που

στάλθηκε στην Ουκρανία κατά τη διάρκεια των κυβερνήσεων Τραμπ και Μπάιντεν στην πορεία προς τον πόλεμο, ούτε την άρνηση των ΗΠΑ να διαπραγματευτούν με τον Πούτιν για τη διεύρυνση του ΝΑΤΟ στην Ουκρανία.

Φυσικά, το ΝΑΤΟ λέει ότι αυτά γίνονται για αμιγώς αμυντικούς λόγους, επομένως ο Πούτιν δεν πρέπει να έχει τίποτα να φοβάται. Με άλλα λόγια, ο Πούτιν δεν θα πρέπει να λάβει υπόψη του τις επιχειρήσεις της CIA στο Αφγανιστάν και στη Συρία, τον βομβαρδισμό της Σερβίας από το ΝΑΤΟ το 1999, την ανατροπή του Μουαμάρ Καντάφι από το ΝΑΤΟ το 2011, την κατοχή του Αφγανιστάν από το ΝΑΤΟ επί 15 χρόνια, ούτε την «γκάφα» του Μπάιντεν που ζήτησε την απομάκρυνση του Πούτιν (η οποία φυσικά δεν ήταν καθόλου γκάφα), ούτε τον υπουργό Άμυνας των ΗΠΑ Λόιντ Οστιν που δήλωσε ότι ο πολεμικός στόχος των ΗΠΑ στην Ουκρανία είναι η αποδυνάμωση της Ρωσίας.

Στον πυρήνα όλων αυτών βρίσκεται η προσπάθεια των ΗΠΑ να παραμείνουν η ηγεμονική δύναμη του κόσμου με την αύξηση των στρατιωτικών συμμαχιών σε όλο τον κόσμο για να περιορίσουν ή

να νικήσουν την Κίνα και τη Ρωσία. Πρόκειται για μια επικίνδυνη, παρανοϊκή και ξεπερασμένη ιδέα. Οι ΗΠΑ αριθμούν μόλις το 4,2% του παγκόσμιου πληθυσμού, και σήμερα μόλις το 16% του παγκόσμιου ΑΕΠ (μετρούμενο σε διεθνείς τιμές). Στην πραγματικότητα, το συνδυασμένο ΑΕΠ του G7 είναι τώρα μικρότερο από αυτό των BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα και Νότια Αφρική), ενώ ο πληθυσμός του G7 αποτελεί μόλις το 6% του παγκόσμιου πληθυσμού σε σύγκριση με το 41% των BRICS.

Υπάρχει μόνο μία χώρα της οποίας η αυτοανακραυγμένη φαντασίωση είναι να αποτελεί την κυρίαρχη δύναμη στον κόσμο: οι ΗΠΑ. Είναι καιρός να αναγνωρίσουν οι ΗΠΑ τις πραγματικές πηγές ασφάλειας: την εσωτερική κοινωνική συνοχή και την υπεύθυνη συνεργασία με τον υπόλοιπο κόσμο, αντί της ψευδαίσθησης της ηγεμονίας. Με μια τέτοια αναθεωρημένη εξωτερική πολιτική, οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους θα απέφευγαν τον πόλεμο με την Κίνα και τη Ρωσία και θα επέτρεπαν στον κόσμο να διαχειριστεί τις μυριάδες περιβαλλοντικές, ενεργειακές, διατροφικές και κοινωνικές κρίσεις που αντιμετωπίζει.

Πάνω απ’ όλα, σε αυτή την εποχή του ακραίου κινδύνου, οι Ευρωπαίοι ηγέτες θα πρέπει να επιδιώξουν την πραγματική πηγή της ευρωπαϊκής ασφάλειας: όχι την ηγεμονία των ΗΠΑ, αλλά τις ευρωπαϊκές ρυθμίσεις ασφαλείας που σέβονται τα νόμιμα συμφέροντα ασφαλείας όλων των ευρωπαϊκών εθνών, σίγουρα συμπεριλαμβανομένων της Ουκρανίας, αλλά και της Ρωσίας, η οποία συνεχίζει να αντιστέκεται στις διευρύνσεις του ΝΑΤΟ στη Μαύρη Θάλασσα. Η Ευρώπη θα πρέπει να αναλογιστεί το γεγονός ότι η μη διεύρυνση του ΝΑΤΟ και η εφαρμογή των συμφωνιών του Μινσκ ΙΙ θα είχαν αποτρέψει αυτόν τον φοβερό πόλεμο στην Ουκρανία. Σε αυτό το στάδιο, η διπλωματία και όχι η στρατιωτική κλιμάκωση είναι ο πραγματικός δρόμος για την ευρωπαϊκή και παγκόσμια ασφάλεια.

* Ο κ. Τζέφρι Ντ. Σακς είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Columbia, διευθυντής του Κέντρου Αειφόρου Ανάπτυξης του ίδιου πανεπιστημίου και πρόεδρος του δικτύου λύσεων βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Έχει διατελέσει σύμβουλος τριών γενικών γραμματέων του ΟΗΕ και, τώρα, υπηρετεί ως υπέρμαχος ΣΒΑ (Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης) υπό τον γενικό γραμματέα Αντόνιο Γκντερές.

Είναι τελικά πολύφερνη ή όχι η ΑΟΖ της Κύπρου;

Σύμφωνα με έγγραφο που έχει η «Κ» στην κατοχή της οι ποσότητες δεν συνάδουν με τις προσδοκίες που έχουν αναπτυχθεί

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η ανακάλυψη κοιτάσματος 2,5 tcf (τρισκατομμύρια κυβικά πόδια) επί του στόχου «Κρόνος-1» στο τεμάχιο «6» της κυπριακής ΑΟΖ είναι αναμφίβολα μια θετική εξέλιξη, που φέρνει στο προσκήνιο ξανά το ζήτημα των υδρογονανθράκων σε σχέση με τον γεωπολιτικό ρόλο της Κύπρου στην Ανατολική Μεσόγειο. Πρόκειται για την πέμπτη συνολικά ανακάλυψη κοιτασμάτων στην Κύπρο μετά το κοιτάσμα «Αφροδίτη» (τεμάχιο «12»), το κοιτάσμα «Ονσίφορος» (τεμάχιο «11»), το κοιτάσμα «Καλυψώ» (επίσης στο «τεμάχιο 6») και το κοιτάσμα «Γλαύκος» (τεμάχιο «10»). Δηλαδή σε μια περίοδο εννέα ετών, από το 2013 και την ανακάλυψη της «Αφροδίτης», η Κύπρος έχει βρει πέντε συνολικά κοιτάσματα με τη συζήτηση να περιστρέφεται έκτοτε στο πώς

αυτά αναβαθμίζουν τον γεωπολιτικό της ρόλο στην περιοχή—συζήτηση που επανέρχεται δυναμικά υπό το βάρος του ουκρανικού πολέμου και της ανάγκης της Ε.Ε. για απεξάρτηση από το ρωσικό φυσικό αέριο. Φυσικά, μια τέτοια συζήτηση, τα τελευταία χρόνια, γίνεται σε επίπεδο δημόσιας σφαίρας με αρκετούς τόνους υπερβολής—δεδομένου και του ότι η Τουρκία προχώρησε την περίοδο 2018-2020 σε έξι γεωτρήσεις πέριξ της Κύπρου (τρεις εκ των οποίων επί της κυπριακής ΑΟΖ και εντός αδειοδοτημένων τεμαχίων) και σε παρεμπόδιση μιας γεώτρησης στο τεμάχιο «3». Οι προσλήψεις σε αυτό το επίπεδο εδράζονται σε τρεις άξονες:

Στην πολιτική εκμετάλλευση της γεωπολιτικής διάστασης της ενέργειας για σκοπούς εσωτερικής κατανάωσης. Τα τελευταία χρόνια ακούσαμε για «θωράκιση της ΑΟΖ»

Η κοινοπραξία της Total/ENI ανακάλυψε 2.5 tcf φυσικού αερίου στον «Κρόνο» επί του τεμαχίου «6» της κυπριακής ΑΟΖ, που φέρνει στο προσκήνιο τον γεωπολιτικό ρόλο της Κύπρου στην Ανατολική Μεσόγειο.

Μέχρι στιγμής στην Κύπρο δεν βρέθηκαν σημαντικές ποσότητες υδρογονανθράκων που να δικαιολογούν τις προσδοκίες που χτίστηκαν τα τελευταία χρόνια.

Κι αν δεν υπάρχει «Ζορ»...

Σύμφωνα με ενημερωτικό έγγραφο που έχει στην κατοχή της η «Κ» η εικόνα των ποσοτήτων φυσικού αερίου επί της κυπριακής ΑΟΖ, παρά την σημαντική ανακάλυψη, στον «Κρόνο» δεν συνάδουν με τις προσδοκίες που αναπτύχθηκαν τα τελευταία χρόνια. Στο τεμάχιο «10», όπου δραστηριοποιείται η αμερικανική Εχxon, η εκτίμηση των 5-8 tcf κρίνεται στην παρούσα φάση ως υπερβολική με τον «Γλαύκο» να έχει πολύ μικρότερες ποσότητες, οι οποίες δεν ξεπερνούν σε καμία περίπτωση το κοιτάσμα «Αφροδίτη» (< των 4,5 tcf). Στο τεμάχιο «6» η «Καλυψώ» δεν φαίνεται να αποτελεί εμπορικά εκμεταλλεύσιμο κοιτάσμα (σ.σ. δεν διαθέτει αέριο προς εξόρυξη), ενώ και η ανακάλυψη των 2,5 tcf στον «Κρόνο», καθώς και η νέα γεώτρηση επί του στόχου «Zeus» απομακρύνουν τις πιθανότητες να αποδειχθεί το τεμάχιο «6» ως «χρυσόφορο» και σε καμία περίπτωση δεν κρίνονται ως «game-changing». Ωστόσο, μένει να φανεί αν το τεμάχιο «5» (Εχxon) έχει προοπτικές και αν η γαλλοϊταλική κοινοπραξία της Total/ENI θα προχωρήσει, όπως δεσμεύεται, με το τεμάχιο «7». Να υπενθυμίσουμε πως το «7» από τον Σεπτέμβριο του 2019, οπότε και δόθηκε η σχετική άδεια, δεν απασχόλησε καθόλου την κοινοπραξία της Total/ENI, πτυχή που προκάλεσε δυσάρεσκη στη Λευκωσία λόγω των παρατάσεων, έως το 2025, που ζήτησε η κοινοπραξία. Η τελευταία είδε και την Total να κινείται «εκτός Κύπρου» ως προς την προοπτική της δεύτερης γεώτρησης στο «6»

φέτος λόγω της προτεραιοποίησης του γαλλικού κολοσσού στη Ναμίμπια, όπου βρέθηκαν μεγάλα κοιτάσματα με το ίδιο το υπουργείο Εξωτερικών, μέσω του υπουργού Ιωάννη Κασουλίδη, να χειρίζεται το ζήτημα κατά την επίσκεψή του στην Ιταλία, τον Ιούλιο. Συνεπώς, και πέραν των εκτιμήσεων για το τεμάχιο «6» μετά την ανακάλυψη των 2,5 tcf στον «Κρόνο», η «Αφροδίτη» παραμένει το μοναδικό επιβεβαιωμένο κοιτάσμα επί της κυ-

Μένει να φανεί αν το τεμάχιο «5» (Εχxon) έχει προοπτικές και αν η κοινοπραξία Total/ENI θα προχωρήσει, όπως δεσμεύεται, με το τεμάχιο «7».

πριακής ΑΟΖ με την προοπτική στα 4,5 tcf της να προστεθούν, τα επόμενα δύο χρόνια, μάξιμουμ, ακόμη 6 tcf. Πτυχή που δίνει μεν στην Κύπρο μια σημαντική ποσότητα φυσικού αερίου, αλλά που σε καμία περίπτωση δεν προσεγγίζει τα 30 tcf (και το ρεκόρ παραγωγής της σε σχέση με την ανακάλυψη του «Ζορ» το 2015) της Αιγύπτου, με τον ρεαλιστικό χρόνο εξαγωγής φυσικού αερίου να αφορά στον ορίζοντα του 2026-2027.

Αγκάθι με «Αφροδίτη»

Το ζήτημα της συμφωνίας συνεκμετάλλευσης μεταξύ του «Αφρο-

δίτη» και του κοιτάσματος «Ισάι» επί της ισραηλινής ΑΟΖ χρονίζει, μετά από σειρά αποτυχημένων προσπάθειών από τις εμπλεκόμενες εταιρείες. Η στάση του Ισραήλ παραμένει συγκεκριμένη ως προς τις διεκδικήσεις του και εντάσσεται σε ένα γεωπολιτικό περιβάλλον στην Ανατολική Μεσόγειο με ρευστές δυναμικές που αφορούν μεταξύ άλλων:

Το τρίγωνο των σχέσεων Ισραήλ - Τουρκίας - Αιγύπτου με το Τελ Αβίβ να προχωρεί πρόσφατα, και τυπικά, με την αποκατάσταση των σχέσεων του με την Τουρκία και τη διαχείριση κάποιων προβληματικών πτυχών στις σχέσεις του με το Κάιρο.

Την υπό εξέλιξη προσπάθεια ομαλοποίησης των ζητημάτων θαλάσσιων συνόρων με τον Λίβανο—προσπάθεια που σχετίζεται τόσο με πτυχές ασφάλειας όσο και με τη γεωπολιτική της ενέργειας στην Ανατολική Μεσόγειο, με ισχυρό το διπλωματικό αποτύπωμα της εμπλοκής της Ουάσιγκτον.

Σε κάθε περίπτωση η Λευκωσία επανέρχεται, μέσω του υπουργείου Εμπορίου, σε ακόμη μια προσπάθεια επίτευξης συμφωνίας με το Ισραήλ για το «Αφροδίτη». Καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ» αναφέρουν πως τόσο η υπουργός Ενέργειας Νατάσα Πηλείδου, όσο και ο ΥΠΕΕ, Ιωάννης Κασουλίδης, διαφοροποιούνται ως προς την προσέγγισή τους από τους προκατόχους τους, έχοντας ως option για την Κυπριακή Δημοκρατία τη μονομερή ανάπτυξη της «Αφροδίτης».

ή «ψήφο εμπιστοσύνης των εταιρειών στην Κύπρο», πτυχές που δεν απέτρεψαν την Τουρκία από το να προχωρήσει με γεωτρήσεις ή να επανέλθει, όπως επανήλθε, στην περιοχή μετά τις 9 Αυγούστου.

Στην υπερβολή, ιδίως μετά την ανακάλυψη του μεγάλου κοιτάσματος «Ζορ» στην Αίγυπτο το 2015, που καλλιέργησε προσδοκίες ανακάλυψης ενός αντιστοικού μεγάλου κοιτάσματος στην κυπριακή ΑΟΖ.

Τα δεδομένα παραμένουν και το μοναδικό, αποδεδειγμένο, εμπορικά αξιοποιήσιμο κοιτάσμα στην Κύπρο παραμένει η «Αφροδίτη» με τα 4,5 tcf της, η ανάπτυξη της οποίας παραμένει στάσιμη.

Στην εργαλειοποίηση μεγεληβόλων σχεδίων, όπως ο αγωγός EastMed, που έκανε μεν πηκυαίους τίτλους σε αναλύσεις και πρωτοσέλιδα και που ωστόσο παραμένει ένα σχέδιο επί χάρτου παρά μια

ρεαλιστική πρόταση για τη μεταφορά φυσικού αερίου από την Ανατολική Μεσόγειο προς την Ευρώπη.

Ποια είναι, ωστόσο, η πραγματική μεγάλη εικόνα ως προς τις προοπτικές των ποσοτήτων υδρογονανθράκων στην κυπριακή ΑΟΖ; Πώς οι τρέχουσες εξελίξεις στην περιοχή επηρεάζουν τη γεωπολιτική της ενέργειας σε σχέση με την Κύπρο;

Ο υπ. Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης χειρίστηκε το ζήτημα της προτεραιοποίησης του γαλλικού κολοσσού κατά την επίσκεψή του στην Ιταλία, τον περασμένο Ιούλιο και τη συνάντησή του με τον ομόλογό του Λουίτζι ντι Μάιο.

Παρόν το «Αμπντούλ Χαμίτ Χαν»

Η γεώτρηση του νέου τρυπανιού της ΤΡΑΟ σε θαλάσσια περιοχή τουρκικής δικαιοδοσίας, μέχρι τον Οκτώβριο, δημιουργεί προς το παρόν ένα «μορατόριουμ» στο τρίγωνο Ελλάδας - Τουρκίας - Κύπρου ως προς τις εντάσεις εκ μέρους της Αγκυρας στην Ανατολική Μεσόγειο. Ωστόσο, η Τουρκία δείχνει, προς το παρόν, να τηρεί μια στάση αναμονής ως προς την επανεκκίνηση του γεωτρητικού της προγράμματος προκειμένου να κινηθεί, αυτή τη φορά, στη λογική της ανακάλυψης κοιτάσματος έναντι της καθαρής προβολής ισχύος σε αμφισβητούμενες περιοχές. Κοινώς αναζητεί φλόγα, όπως επισήμανε στο παρελθόν η «Κ» έναντι του να αμφισβητήσει τα θαλάσσια σύνορα Ελλάδας και Κυ-

πριακής Δημοκρατίας—πτυχή στην οποία στην περίπτωση της Κύπρου επιδόθηκε, χωρίς ιδιαίτερο κόστος, την περίοδο 2019-2020. Οι ενδείξεις μπορεί να μην είναι ξεκάθαρες ως

Η Τουρκία θα προχωρήσει σε πέντε με έξι γεωτρήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο τους επόμενους μήνες.

προς το πού θα κινηθεί το «Αμπντούλ Χαμίτ Χαν» μετά το πέρας της πρώτης γεώτρησης ανοικτά της Τουρκίας, αλλά το βέβαιο είναι πως η ΤΡΑΟ σχεδιάζει έναν σημαντικό

αριθμό γεωτρήσεων, πιθανόν πέντε με έξι, σε περιοχές που εκτείνονται σε όλο το εύρος της πορείας, τα τελευταία χρόνια, των ερευνητικών της πλοίων «Μπαρμπαρός» και «Όρουτς Ρέις» αλλά και εντός της κυπριακής ΑΟΖ σε σημεία που η Τουρκία θεωρεί πως είναι μέρος της δικής της υφαλοκρηπίδας. Αυτό εντάσσει τόσο το τεμάχιο «6» όσο και τα τεμάχια «7» και «3» της κυπριακής ΑΟΖ στο στόχαστρο του «Αμπντούλ Χαμίτ Χαν» τους επόμενους μήνες, μιας και η διάρκεια της παρουσίας του πλωτού γεωτρήσανου της Τουρκίας εξυπηρετεί και το tempo των εντάσεων—σε εσωτερικό και εξωτερικό επίπεδο—μέχρι τις κρίσιμες, για τον Ερντογάν, τουρκικές εκλογές την προσεχή άνοιξη.

Κυπριακές Αξίες, Παγκόσμιας Αποδοχής

46 ΧΡΟΝΙΑ
Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Μομέντουμε για το κυπριακό φυσικό αέριο

Οι εμπορικές προοπτικές των εγχώριων φυσικών πόρων μετά την ανακάλυψη στο Κρόνος-1 σε συνδυασμό με την ενεργειακή κρίση

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η ανακοίνωση για εντοπισμό κοιτάσματος φυσικού αερίου 2,5 tcf στον στόχο Κρόνος-1 του τεμαχίου 6, ουσιαστικά ήλθε να τερματίσει

τη νηνεμία που επικρατούσε στο ενεργειακό πρόγραμμα της Κύπρου. Η ανατάραξη που σημειώθηκε κυρίως εκτός Κύπρου, ίσως για πρώτη φορά από τότε που ξεκίνησαν οι έρευνες εντός της ΑΟΖ (Σεπτέμβριο

του 2011) ημιούργησε κλίμα ευφορίας για τις προοπτικές και τη δυναμική των κυπριακών υδρογονανθράκων, σε μια Ευρώπη η οποία μαστιάζεται από την ενεργειακή κρίση. Ενδεικτικός είναι ο δημόσιος

αντίκτυπος σε μεγάλες ενεργειακές αγορές (Γερμανία, Ιταλία) η προσοχή των οποίων στρέφεται προς την κυπριακή ΑΟΖ σε αναζήτηση νέων ενεργειακών πηγών προς κάλυψη του κενού που αφήνει το ρωσικό

Φ.Α. Για πρώτη φορά οι ενεργειακοί πόροι της Κύπρου παρουσιάζονται ως μια σοβαρή εναλλακτική πηγή που μπορούν να αμβλύνουν το τεράστιο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Ευρώπη. Τις απόψεις τους κατα-

θέτουν στην «Κ» δύο ακαδημαϊκοί, ο Πάμπος Παπαγεωργίου και ο Γεώργιος Μπούστρας, απαντώντας στο βασικό ερώτημα. «Μύθος ή πραγματικότητα για παράθυρο ευκαιρίας στο κυπριακό Φ.Α.».

Στη διαπίστωση ότι η νέα ανακάλυψη προσθέτει στις δυνατότητες των κυπριακών υδρογονανθράκων καταλήγουν οι ακαδημαϊκοί Πάμπος Παπαγεωργίου και Γιώργος Μπούστρας που μίλησαν στην «Κ».

ΠΑΜΠΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Ακαδημαϊκός

Εναντίον μας τα γεωστρατηγικά δεδομένα

—**Με αφορμή τη νέα ανακάλυψη Φ.Α. δημιουργείται δυναμική για τους κυπριακούς υδρογονάνθρακες;**

—Δεν είμαι σίγουρος ότι υπάρχει αυτή τη στιγμή μεγάλη δυναμική. Αν δει κάποιος, από οικονομικής πλευράς, το σύνολο των ανακαλύψεων σε κυπριακά τεμάχια αυτά όπως λέγεται είναι εκμεταλλεύσιμα. Από την άλλη, παρά την τεράστια ενεργειακή κρίση στην Ευρώπη δεν έχουμε δει κάτι από μέχρι τώρα. Οπότε εγώ δεν συμμερίζομαι αυτή την αισιοδοξία, αντίθετα με ανησυχεί το γεγονός ότι η Ε.Ε., πρακτικά, δεν κοιτάζει προς τα εδώ παρά τον δύσκολο επερχόμενο χειμώνα. Έχω την εντύπωση ότι με άλλο το Κυπριακό δεν θέλουν να ανακατεθούν, παρόλο που έχουν τεράστια ανάγκη ενεργειακών πηγών.

—**Σύμφωνα με εκτιμήσεις ειδικών τα επιβεβαιωμένα κυπριακά κοιτάσματα μπορούν να καλύψουν περίπου το 25% των εισαγωγών Φ.Α. από Ρωσία. Στο σημερινό περιβάλλον μπορεί**

«Νομίζω ότι αυτή τη στιγμή μπορεί να είναι υπέρ μας, το γεγονός ότι η Ευρώπη θέλει να ανεξαρτητοποιηθεί από το ρωσικό Φ.Α., είναι εναντίον μας όμως τα γεωστρατηγικά δεδομένα».

να γίνει πραγματικότητα;

—Οι ενδείξεις μέχρι τώρα —και λυπάμαι που το λέω— είναι ότι δεν μπορεί να γίνει. Δεν έχουμε δει

κάτι από πλευράς Ε.Ε. που να μας πείθει ότι θέλουν άρον-άρον να εκμεταλλευτούν αυτή τη δυνατότητα. Διότι υπάρχει η δυνατότητα και δεν είναι μόνο η Κύπρος στην περιοχή, είναι το Ισραήλ, είναι και η Αίγυπτος με επιβεβαιωμένα. Ειδικά για την Κύπρο όμως νομίζω ότι αυτή τη στιγμή μπορεί να είναι υπέρ μας, το γεγονός ότι η Ευρώπη θέλει να ανεξαρτητοποιηθεί από το ρωσικό Φ.Α., είναι εναντίον μας όμως τα γεωστρατηγικά δεδομένα. —**Η νέα ανακάλυψη μπορεί να τρέξει το εμπορικό κομμάτι του κυπριακού Φ.Α.;**

—Νομίζω ότι το εμπορικό κομμάτι υπάρχει εδώ και πολλά χρόνια από το κοιτάσμα «Αφροδίτη». Τώρα κάποιος πρέπει να διερωτηθεί γιατί μέχρι σήμερα δεν έχει υπάρξει εκμετάλλευση και αν τα νέα δεδομένα είναι αρκετά για να αλλάξουν αυτή την κατάσταση. Κατά τη γνώμη μου εάν η Ε.Ε. σοβαρά «επιφοthalμία» αυτά τα κοιτάσματα τότε θα πρέπει να κάνει κινήσεις για την έναρξη μια διαδικασίας στο Κυπριακό.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΟΥΣΤΡΑΣ Καθηγητής Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου

Μια πάρα πολύ καλή συγκυρία

—**Πώς η νέα ανακάλυψη στην κυπριακή ΑΟΖ μπορεί να επιδράσει στην ενεργειακή ζήτηση των ευρωπαϊκών αγορών;**

—Η καινούργια είναι μια σημαντική ανακάλυψη παρά το γεγονός ότι η ποσότητα δεν είναι μεγάλη. Όμως συνδυαστικά, με τα υπόλοιπα κοιτάσματα που έχουν εντοπιστεί, μπορεί να αποτελέσει μια πολύ καλή πηγή ενέργειας για την Ευρώπη. Το βασικό θέμα που υπάρχει είναι να ξεκαθαρίσει αν το έργο μπορεί να υποστηριχθεί τεχνικά. Δηλαδή, στην περίπτωση του «Αφροδίτη», είναι σε μακρινή απόσταση από τις ακτές της Κύπρου και η τιμή του Φ.Α. ήταν χαμηλή, παράγοντες που καθιστούσαν την εκμετάλλευση ασύμφορη. Τώρα φαίνεται ότι οι συνθήκες είναι καλύτερες απ' ό,τι ήταν δύο-τρία χρόνια πριν. Για την Κυπριακή Δημοκρατία αυτές οι ανακαλύψεις δεν έχουν μόνο τον αυστηρά οικονομικό χαρακτήρα αλλά έχουν και μια γεωπολιτική διάσταση, λόγω και του πολιτικού προβλήματος που υπάρχει. Και εδώ είναι που

«Για την Κυπριακή Δημοκρατία αυτές οι ανακαλύψεις δεν έχουν μόνο τον αυστηρά οικονομικό χαρακτήρα αλλά έχουν και μια γεωπολιτική διάσταση, λόγω και του πολιτικού προβλήματος που υπάρχει».

πρέπει να χρησιμοποιηθούν όλα τα περιφερειακά σχήματα συνεργασίας που έχουν δημιουργηθεί. —**Η νέα ανακάλυψη δημιουργεί**

μια δυναμική για το ενεργειακό πρόγραμμα της Κύπρου που μπορεί να επηρεάσει θετικά το εμπορικό κομμάτι;

—Λόγω της ανάγκης για ενεργειακή επάρκεια της Ευρώπης, πολιτικά είναι μια πάρα πολύ καλή συγκυρία για την Κυπριακή Δημοκρατία. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι υπάρχει και άλλη μια γεώτρηση στο τεμάχιο 6 που φαίνεται ότι και εκεί υπάρχει κάποιο ενεργειακό δυναμικό.

—**Το ευρωπαϊκό ενδιαφέρον μπορεί να θωρακίσει το ενεργειακό πρόγραμμα της Κύπρου εναντι οποιονδήποτε απειλών;**

—Ναι, σε σχέση με την Τουρκία και τα όσα έχει δείξει μέχρι σήμερα δεν σημαίνει ότι μπορεί να γίνουν και πράξη. Εξάλλου, η Τουρκία έχει ανάγκη την Ε.Ε. και όχι το αντίθετο. Άρα υπό το πρίσμα αυτό και για την Τουρκία, μόλις ξεκαθαρίσει το τοπίο της το εκλογικό, αποτελεί μια καλή χρονική συγκυρία να δει πώς μπορεί να βοηθήσει επικοινωνιακά στην επανένταξη του διαλόγου για το Κυπριακό.

ΑΠΟΨΗ / Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ*

Η ευκαιρία της Κύπρου και η απρονοποσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πολλά γράφτηκαν και ειπώθηκαν μετά την ανακοίνωση της κοινοπραξίας ENI-Total για την ανακάλυψη κοιτάσματος φυσικού αερίου στο τεμάχιο 6 της κυπριακής ΑΟΖ. Διαβάσαμε για μια μουθ και γιγαντιαία κοιτάσμα, για μια ανακάλυψη από τις μεγαλύτερες παγκοσμίως, κάτι που εύλογα μπορεί να προκαλέσει σύγχυση και να καλλιεργήσει προσδοκίες αναντίστοιχες της πραγματικότητας. Προκειμένου να βάλουμε τη συζήτηση για τις δυνατότητες της Κύπρου και εν γένει της Ανατολικής Μεσογείου σε μια τάξη, είναι χρήσιμο να αξιολογήσουμε τα τωρινά δεδομένα και τις προοπτικές που αυτά δημιουργούν. Οι αρχικές ανακαλύψεις κοιτασμάτων απαιτούν επιβεβαιωτικές γεωτρήσεις και στο τέλος της μέρας η αρχική εκτίμηση μπορεί να διαψευσθεί ή να επιβεβαιωθεί επί τη χείρ ή τα βελτίω. Η αξιοποίηση τους, άλλωστε, εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως το βάθος, τη μορφολογία του βυθού, το συνεπαγόμενο κόστος εξόρυξης, όπως και τη συγκέντρωση επιπλέον πεδίων σε κοντινή απόσταση ώστε

να είναι αποδοτικότερη η δημιουργία ενός σταθμού που θα μπορούσε να υποδεχθεί και να εκμεταλλευθεί εμπορικά τις όποιες ποσότητες. Στην εξίσωση προστίθενται και άλλες παράμετροι, όπως η εμπορικότητα σε περίπτωση άντλησης, η σύνδεση με δίκτυο αγωγών ή τερματικό υγροποίησης και ασφαλώς η εξασφάλιση πελατών. Με τις έως τώρα ανακαλύψεις εντός της κυπριακής υφαλοκρηπίδας, με ποσότητες κοντά στα 400 δισ. κυβικά μέτρα, η Λευκωσία θα μπορούσε να κατασκευάσει εντός εξαετίας (2029) τερματικό υγροποίησης, το οποίο θα εξήγε 15 δισ. κ.μ. για 20-25 χρόνια προς τις διεθνείς αγορές. Μάλιστα, το εν λόγω τερματικό θα είναι σε θέση να φιλοξενήσει επιπρόσθετες ποσότητες από τη δεύτερη φάση ανάπτυξης του ισραηλινού Leviathan, προσθέτοντας 5-7 δισ. κ.μ. ετησίως. Σε αυτή την περίπτωση, η συμβολή στις ευρωπαϊκές ανάγκες θα ήταν στο 1/8 των σημερινών εισαγωγών από τη Ρωσία, αλλά πάντως δεν νοείται αμελητέα, πολύ περισσότερο που η τροφοδοσία της αγοράς δεν θα εξα-

τάται από τρίτα μέρη, αλλά από ένα κράτος μέλος της Ε.Ε.

Με βάση, λοιπόν, όσα έχουν ανακαλυφθεί μέχρι σήμερα στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, το μεγαλύτερο κοιτάσμα είναι το αιγυπτιακό Zhor με 30 τρισ. κυβικά πόδια (τκπ), ακολουθεί το ισραηλινό Leviathan με 16 τρισ. κυβικά πόδια, το επίσης ισραηλινό Tamar εκτιμάται στα 8 με 10 τκπ και ακολουθεί το κυπριακό κομμάτι του Γλαύκου με 6,5 τκπ, με την Αφροδίτη να εκτιμάται στα 4,5 τκπ, όμως μετά τον Κρόνο επανέρχεται η αισιοδοξία για τις δυνατότητες γύρω από το τεμάχιο 6. Αν τελικά επαληθευθούν τα αποτελέσματα των γεωτρήσεων, οι παραγωγικές δυνατότητες της Κύπρου συνολικά θα κυμανθούν ανάμεσα στα 17 με 22 τρισ. κυβικά πόδια. Η Ρωσία προμηθεύει την Ευρώπη με 160 δισ. κυβικά μέτρα ετησίως, ποσότητες δύομιοι φορές μεγαλύτερες από τις εκτιμώμενες δυνατότητες του κοιτάσματος Κρόνος, στο τεμάχιο 6 της κυπριακής υφαλοκρηπίδας. Το Ιράν, παρότι λόγω κυρώσεων χρειάζεται εκσυγχρονισμό των υποδομών του για

να πολλαπλασιάσει την παραγωγή του, παράγει σε ένα έτος τις εκτιμώμενες ποσότητες της Αφροδίτης και του Κρόνου μαζί.

Αν αθροίσουμε τις προβλεπόμενες παραγωγικές δυνατότητες των τριών μεγαλύτερων κοιτασμάτων της Ανατολικής Μεσογείου, αυτές ισοούνται με δύο χρόνια παραγωγής των ΗΠΑ και τρία χρόνια της Ρωσίας. Αν, δε, προσθέσουμε όλες τις δυνητικές πηγές της περιοχής, συμπεριλαμβανομένου του Λιβάνου, της Γάζας και της Συρίας, οι εκτιμώμενες δυνατότητες (στα 122 τρισ. κυβικά πόδια) ισοδυναμούν με πέντε και επτά αντίστοιχα έτη παραγωγής ΗΠΑ και Ρωσίας.

Τούτων δοθέντων, και μεν σε παγκόσμια κλίμακα η Ανατολική Μεσόγειος δεν επιφέρει δραματικές αλλαγές, εντούτοις κάλλιστα δύναται να συνεισφέρει στην ασφάλεια τροφοδοσίας της Ευρώπης. Και είναι απορίας άξιο γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση δείχνει περιορισμένο ενδιαφέρον για τη συμπερίληψη της περιοχής στους ενεργειακούς σχεδιασμούς της. Πιο συγκεκριμένα, υπέγραψε στις 17 Ιουνίου 2022 μνη-

μόνιο κατανόησης με Αίγυπτο και Ισραήλ για να δεσμεύσει ποσότητες 5-7 δισ. κ.μ. υγροποιημένου φυσικού αερίου μέχρι όμως το 2030, γιατί μετέπειτα θα μειωθεί η κατανάλωση φυσικού αερίου για να εκπληρωθεί η δέσμευση της κλιματικής ουδετερότητας. Οι Βρυξέλλες, επομένως, κλείνουν τα μάτια στην προφανή ανάγκη τους να αυξήσουν το αποτύπωμα του φυσικού αερίου στο ενεργειακό τους μείγμα και με δεδομένη την απόφαση να εκμδενίσουν τις εισαγωγές από τη Ρωσία και λαμβάνοντας υπόψη την αδυναμία της Νορβηγίας να συνεισφέρει ουσιαστικά μετά το 2030, απορρίπτουν την υλοποίηση νέων σχεδίων μέσω των οποίων θα προμηθεύονταν φυσικό αέριο, βασίζόμενες στις ιδιαίτερα επισημαίες για την κάλυψη των ενεργειακών τους αναγκών ανανεώσιμες πηγές και το υδρογόνο. Ετσι αποβαρύνονται οι επενδύσεις σε νέα πεδία φυσικού αερίου, με αποτέλεσμα όταν η Ε.Ε. θα το χρειαστεί να μην είναι διαθέσιμο. Οι εταιρείες και οι τράπεζες που θα χρηματοδοτήσουν τα έργα διατάζουν λόγω των λάθος σημάτων που

στέλνουν οι Ευρωπαίοι, ενώ συνυπολογίζουν στην περίπτωση της Κύπρου και το ρίσκο που συνεπάγεται η τουρκική επιθετικότητα. Αν, συνεπώς, η Ε.Ε. δεν αναθεωρήσει άμεσα την πολιτική της και δεν σταπρίσει εμπράκτως τη Λευκωσία στην προσπάθεια αξιοποίησης του ορυκτού της πλούτου (με τη διασφάλιση του αναλογούντος μεριδίου των Τουρκοκυπρίων), τότε θα έχει χαθεί η ευκαιρία η Κύπρος να μετεξελιχθεί σε συνισταμένη της ευρωπαϊκής ενεργειακής εξίσωσης. Η παραπομπή στις καλές (με επίκληση της εκκρεμότητας του Κυπριακού) θα στεφθεί από την Ευρώπη μια αξιόπιστη εναλλακτική πηγή τροφοδοσίας της και θα στρέψει την Ανατολική Μεσόγειο προς τη διψασμένη ασιατική αγορά.

* Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι αναπληρωτής καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος. Παρουσιάζει την εκπομπή «Η Ελλάδα στον κόσμο (της)», η οποία προβάλλεται από την πλατφόρμα ANT1+. Κυκλοφορεί σε επιμέλειά του το βιβλίο «Το Μέλλον της Ιστορίας» (εκδόσεις Παπαδόπουλος).

Το ζήτημα της συνολικής απαγόρευσης της παραχώρησης ταξιδιωτικών θεωρήσεων σε Ρώσους τουρίστες θα απασχολήσει τους Υπουργούς Εξωτερικών της Ε.Ε. στην άτυπη συνάντησή τους στην Πράγα στις 31 Αυγούστου.

Δύσκολο να προχωρήσει απαγόρευση βίζας

Ξεκάθαρα εναντίον Κύπρος και Ελλάδα, προβάλλοντας θέματα οικονομίας, ενώ άλλες χώρες προς το παρόν έχουν επιφυλάξεις

Τουναπαποκριτή μας στις Βρυξέλλες,
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Περιορισμένη φαίνεται να είναι η διάθεση στις Βρυξέλλες –και ιδιαίτερα στις πρωτεύουσες των κρατών μελών– για συνολική απαγόρευση της παραχώρησης ταξιδιωτικών θεωρήσεων σε Ρώσους τουρίστες, παρά τις πιέσεις από χώρες της Βαλτικής και την απόφαση χωρών με χερσαία σύνορα με τη Ρωσία να περιορίσουν τη χορήγησή τους. Το ζήτημα θα απασχολήσει τους Υπουργούς Εξωτερικών της Ε.Ε. στην άτυπη συνάντησή τους στην Πράγα στις 31 Αυγούστου, όπου

Απαγόρευση τουριστικής βίζας σε Ρώσους και απαγόρευση εισόδου σε Ρώσους με βίζα Σένγκεν ζητούν οι Βαλτικοί.

αναμένεται να τεθεί από την Τσεχική Προεδρία του Συμβουλίου σε συνέχεια των προτάσεων των βαλτικών χωρών.

Η πρόταση της Εσθονίας αφορά όχι μόνο τη μη χορήγηση τουριστικής βίζας σε Ρώσους, αλλά και πανευρωπαϊκή απαγόρευση εισόδου σε Ρώσους που έχουν ήδη λάβει τουριστική βίζα για τον χώρο Σένγκεν, όπως πληροφορείται η «Κ», και έρχεται σε συνέχεια σχετικών εκκλήσεων από τον Ουκρανό Πρόεδρο Βολοντίμιρ Ζελένσκι.

Ωστόσο, η διαφωνία κυρίως της Γερμανίας αλλά και άλλων χωρών (με την κυπριακή διπλωματία αυτή

τη φορά να ακολουθεί την προσέγγιση του Βερολίνου) δεν αφήνει περιθώρια για μια αυστηρή συλλογική προσέγγιση, ενώ και η Κομισιόν μέσω δηλώσεων και του Ζοζέπ Μπορέλ έχει υιοθετήσει προσεκτική στάση. Οι προθέσεις των πρωτεουσών θα διαφανούν στη συνάντηση στην Πράγα, καθώς δεν μπορεί να αποκλειστεί μια πιο ευέλικτη προσέγγιση από τη Γερμανία για περισσότερους περιορισμούς, οι οποίοι όμως να μην είναι καθολικοί.

Αυτή τη στιγμή πάντως κυπριακές διπλωματικές πηγές περιορίζονται να αναφέρουν πως στη συνάντηση των ΥΠΕΞ θα συζητηθεί η συντονισμένη αντίδραση σε επίπεδο Ε.Ε., η αξιολόγηση των κυρώσεων που ήδη εφαρμόζονται, και η εξέταση όποιων νέων προτάσεων.

Οχι, λόγω τουρισμού

Η Κύπρος βρίσκεται μαζί με την Ελλάδα στην πλευρά των χωρών που διαφωνούν πλήρως με ένα τέτοιο μέτρο, προβάλλοντας ανοιχτά ανησυχίες για την οικονομία τους λόγω των επιπτώσεων στον τουρισμό, θεωρώντας πως κινείται στη λάθος κατεύθυνση.

Η στάση Κύπρου και Ελλάδας απασχόλησε εκτενώς τα κοινοτικά ΜΜΕ, καθώς ήταν οι μόνες χώρες που τοποθετήθηκαν εξ αρχής εναντίον, μαζί με τη Γερμανία. Μάλιστα, δημοσίευμα του Politico παρέπεμπε στον ενδεχόμενο τουρισμό που η Ελλάδα δέχεται μέσω χωρών που δεν έχουν αποκλείσει τις πτησεις από τη Ρωσία. Ήδη ο ΥΠΕΞ Ιωάννης Κασουλίδης έχει μιλήσει

τηλεφωνικά με τον Εσθονό ομόλογό του Ουρμάς Ρέινσλαου την Τετάρτη, με αντικείμενο την «συνεργασία σε επίπεδο Ε.Ε. και την κοινή μας απάντηση στον πόλεμο στην Ουκρανία», σύμφωνα με

ανάρτηση του ΥΠΕΞ στο Twitter. Ενδεικτικές των διεργασιών που γίνονται ήταν και οι συνομιλίες που ο Εσθονός ΥΠΕΞ είχε και με τους ομολόγους του σε Μάλτα, Ουγγαρία, Τσεχία και Γερμανία,

Προσεκτικά... και επιλεκτικά

Εν τω μεταξύ, εκπρόσωποι της Κομισιόν επαναλαμβάνουν συχνά απαντώντας σε ερωτήσεις δημοσιογράφων πως η παραχώρηση ή όχι ταξιδιωτικών θεωρήσεων αποτελεί αρμοδιότητα της κάθε κυβέρνησης. Από την πλευρά του, ο Ύπατος Εκπρόσωπος Ζοζέφ Μπορέλ έχει τονίσει πως «θα πρέπει να είμαστε πιο επιλεκτικοί». Η οπτική της Κομισιόν, όπως εκφράστηκε από τον κ. Μπορέλ, είναι πως ήδη έχει απαγορευτεί η είσοδος σε Ρώσους ολιγάρχες και συγγενείς τους μέσω των κυρώσεων, όμως μια συνολική απαγόρευση θα επηρέαζε άτομα που θέλουν να διαφύγουν από το καθεστώς. Ο Γερμανός καγκελάριος Όλαφ Σολτς δήλωσε πως διαφωνεί με την πρόταση, σημειώνοντας πως η εισβολή στην Ουκρανία «δεν είναι πόλεμος των Ρώσων πολιτών» αλλά πόλεμος του Βλαντίμιρ Πούτιν. Σημαντική τέλος ήταν και η στάση των ΗΠΑ, οι οποίες μέσω δηλώσεων του εκπροσώπου τού Στέιτ Ντιπάρτμεντ, Νεντ Πράις, δηλώνουν πως δεν θα ήθελαν μέσω μιας γεικευμένης απαγόρευσης χορήγησης βίζας να «κλείσουν πιθανές διόδους γι' αυτούς που διαφεύγουν από την καταστολή του Προέδρου Πούτιν». Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη λάβει μέτρα, χωρίς απαραίτητα να απαγορεύουν την είσοδο σε όλους τους Ρώσους, αλλά περιορίζοντας στην πράξη τον αριθμό χορήγησης τουριστικών ταξιδιωτικών θεωρήσεων. Η Εσθονία για παράδειγμα έχει ήδη επιβάλει απαγόρευση, με εξαιρέσεις για άτομα με στενές οικογενειακές σχέσεις με κατοίκους της χώρας, αιτητές για ανθρωπιστικούς λόγους και όσους εμπλέκονται σε διαιστωριακό εμπόριο. Η Τσεχία, η Φινλανδία, η Λιθουανία, η Λετονία και η Πολωνία έχουν επίσης επιβάλει περιορισμούς στη χορήγηση ταξιδιωτικών θεωρήσεων σε Ρώσους. Στην πράξη οι περιορισμοί, όπως στην περίπτωση της Φινλανδίας, αφορούν τη μείωση της δυνατότητας επεξεργασίας αιτήσεων για Ρώσους και όχι την καθολική απαγόρευση. Πέραν της Ε.Ε. και το Ηνωμένο Βασίλειο έχει αφήσει ανοιχτό το ενδεχόμενο επιβολής περιορισμών στους όρους παραχώρησης βίζας σε Ρώσους πολίτες, χωρίς όμως να δείχνει διάθεση για συνολική απαγόρευση, με τον υπουργό Άμυνας της χώρας να αναφέρει την Τετάρτη πως «δεν είμαι βέβαιος κατά πόσο μια συνολική απαγόρευση είναι η σωστή επιλογή».

σύμφωνα με επίσημες ανακοινώσεις μέσω Twitter.

Άλλες χώρες, οι οποίες έχουν επιφυλάξεις για τα μέτρα που προτείνονται, δεν εκφράστηκαν με τον ίδιο τρόπο με την Κύπρο και την Ελλάδα, χωρίς να απορρίπτουν την ιδέα με την ίδια ένταση αλλά προκρίνοντας να δοθεί προτεραιότητα σε πιο σημαντικά και επείγοντα ζητήματα. Μεταξύ τους θεωρείται πως βρίσκεται η Ιταλία, και σε κάποιο βαθμό η Γαλλία. Πάντως, τα αιτήματα των χωρών της Βαλτικής, τα αιτήματα των χωρών της Βαλτικής, με μπροστάρη την Εσθονία, που έχουν υιοθετήσει πλήρως το αίτημα της Ουκρανίας για συνολική απαγόρευση των ταξιδιωτικών θεωρήσεων δεν κερδίζουν έδαφος μεταξύ των εταίρων. Μάλιστα, ο Τσέχος ΥΠΕΞ σε δηλώσεις του την περασμένη εβδομάδα έσπευσε να διευκρινίσει πως η πρόταση αφορά αποκλειστικά τις τουριστικές θεωρήσεις, και να επισημάνει πως η συζήτηση στη Τσεχία θα είναι μόνο η αρχή καθώς πρόκειται για άτυπη σύνοδο.

Ηθική και ασφάλεια

Τα επιχειρήματα των χωρών της Βαλτικής βασίζονται κυρίως στην ηθική διάσταση του γεγονότος πως οι χώρες της Ε.Ε. δέχονται τουρισμό από μια χώρα που βρίσκεται εν μέσω εισβολής, αλλά περιλαμβάνουν και ζητήματα δημόσιας ασφάλειας. Ειδικότερα, οι χώρες που προωθούν την απαγόρευση της τουριστικής βίζας προβάλλουν το επιχειρήμα πως κάτι τέτοιο δεν παραβιάζει ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και πως στην πράξη θα επηρεάσει μεσοαστούς και πλούσιους Ρώσους

από τις μεγάλες πόλεις, οι οποίοι τείνουν να σχετίζονται με το καθεστώς και να στηρίζουν με την ανοχή τους τον πόλεμο.

Όπως πληροφορείται η «Κ», ένα από τα επιχειρήματα που προβάλλει η Εσθονία στην πρότασή της αφορά και το ενδεχόμενο εισόδου στην Ε.Ε. και Ρώσων με στόχους την υπόσκαψη της ασφάλειας της Ευρώπης. Σε συνέντευξή της στην ιστοσελίδα Euractiv, η Εσθονή πρωθυπουργός Κάγια Κάλας έφερε ως παράδειγμα ότι δύο Ρώσοι με τουριστική βίζα μπήκαν πρόσφατα στη χώρα με βίζες από άλλα κράτη-μέλη με στόχο την παραγωγή «εχθρικής προπαγάνδας» όπως είπε.

Αν και η χορήγηση και αποδοχή ταξιδιωτικών θεωρήσεων είναι αρμοδιότητα των κρατών-μελών, οι χώρες της Βαλτικής θεωρούν πως οι κανονισμοί δεν αποκλείουν από το Συμβούλιο της Ε.Ε. τη δυνατότητα να λάβει αποφάσεις για όλη την επικράτεια της Ε.Ε. Επίσης, η απαγόρευση που προτείνεται προβλέπει εξαιρέσεις για άτομα που θέλουν να διαφύγουν από το ρωσικό καθεστώς, συγγενείς κατοίκων της Ε.Ε. και άτομα που εργάζονται στο διαιστωριακό εμπόριο.

Οι βαλτικές χώρες υιοθετούν πλήρως τα επιχειρήματα της Ουκρανίας για το θέμα, όπως παρουσιάστηκαν μεταξύ άλλων σε άρθρο του ΥΠΕΞ Ντμίτρι Κουλέμπα στο Politico, στο οποίο σημειώνεται πως οι Ρώσοι «πρέπει να στερηθούν του δικαιώματος να περνούν διεθνή σύνορα μέχρι να μάθουν να τα δέχονται» και πως το μέτρο μπορεί να ενισχύσει τις φωνές στη Ρωσία κατά του πολέμου.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΝΙΚΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗ**

Συμμετοχική Δημοκρατία - Η ανάγκη για μια νέα σχέση ανάμεσα στον Πολίτη και την Εκτελεστική Εξουσία

Η συμμετοχική δημοκρατία αποτελεί τον πυρήνα της σύγχρονης δημόσιας διακυβέρνησης, όπου ο πολίτης είναι ο πραγματικός συμμετέχων στη διαμόρφωση του μέλλοντος. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η δημοκρατική συμμετοχή δεν μπορεί να είναι περιστασιακή και στενά εκλογική, αλλά πρέπει να είναι συνεχής και ουσιαστική. Την ίδια στιγμή, η τεχνολογία σήμερα επιτρέπει την αναβαθμισμένη και άμεση συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων ώστε ο λαός και η ηγεσία να βρίσκονται σε διαρκή διάλογο και να κτίζουν μια σταθερή σχέση αμοιβαρής επικοινωνίας και εμπιστοσύνης.

Ένα από τα βασικά συμπεράσματα του μέχρι στιγμής διαλόγου μου με την κοινωνία των πολιτών

είναι το έντονο συναίσθημα απόστασης ανάμεσα στους πολιτικούς και την κυβέρνηση από τη μία μεριά και τους πολίτες από την άλλη. Πιο συγκεκριμένα, το συναίσθημα ότι αυτοί που λαμβάνουν αποφάσεις δεν τους ακούν και τους θυμούνται κάθε φορά που διεξάγονται εκλογικές διαδικασίες. Αυτό, ως αποτέλεσμα, προκαλεί την απαξίωση προς την πολιτική και τους πολιτικούς και, κατ' επέκταση, ανάμεσα σε άλλα, στην αύξηση των ποσοστών αποχής, ειδικότερα στη νέα γενιά. Υπάρχει δηλαδή ένα δημοκρατικό έλλειμμα, αφού ο πολίτης νιώθει ότι δεν συμμετέχει ουσιαστικά στη διαδικασία λήψης αποφάσεων μιας και δεν ακούγεται η φωνή του και δεν ζητείται η άποψή του.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πά-

νω δεδομένα και ως ουσιαστικό μέτρο πρόωθησης στην πράξη της συμμετοχικής δημοκρατίας, πρόθεσή μας είναι μία από τις πρώτες αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, να αφορά τη δυνατότητα της κυβέρνησης να απευθύνεται στον λαό για σημαντικά θέματα, αφουγκραζόμενη την άποψή του. Πιο συγκεκριμένα, και ως πρώτο βήμα, για θέματα που επηρεάζουν την καθημερινότητα των πολιτών, η κυβέρνηση θα απευθύνεται στον κυπριακό λαό για να λαμβάνει την άποψή του. Οι πολίτες, αξιοποιώντας την τεχνολογία και σύγχρονες επιστημονικές μεθόδους δομημένου διαλόγου, θα μπορούν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα να τοποθετούνται κατά πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν επί συγκεκριμένων θεμάτων. Τέτοια θέματα π.χ.

μπορούν να αφορούν την πρακτική των τετραμήνων, τον καθορισμό κατώτατου μισθού, θέματα που άπτονται του ΓεΣΥ κ.ο.κ. Παράλληλα, θα μπορούν να υποβάλλουν εισηγήσεις για νομοθετικές και άλλες ρυθμίσεις που επηρεάζουν την καθημερινότητά τους, στο πρότυπο της διαδικασίας που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενώ θα δημιουργηθεί μια δυναμική πλατφόρμα για διαβούλευση όσον αφορά όλες τις νομοθετικές πρωτοβουλίες. Πρόσφατη πανευρωπαϊκή σχετική πρωτοβουλία της Ε.Ε. πραγματοποιήθηκε σε σχέση με το «Μέλλον της Ευρώπης».

Εν λόγω συμβουλευτικής πρακτική δεν θα έχει μεν τον χαρακτήρα και τη δεσμευτικότητα δημοψηφίσματος, αλλά θα δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες άμεσα

να εκφέρουν άποψη για θέματα που τους απασχολούν, θα προωθεί τη συμμετοχική δημοκρατία, θα φέρει τη κοινωνία πιο κοντά στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Την ίδια στιγμή, θα ενισχύσει το «αίσθημα του ανήκειν» και τον θεσμό της ουσιαστικής δημόσιας διαβούλευσης που είναι υποχρέωση της εκτελεστικής εξουσίας και αποτελεί προϋπόθεση σε κάθε σύγχρονη Δημοκρατία. Εξάλλου, στη σύγχρονη διακυβέρνηση, η διαβούλευση με τους πολίτες δεν αποτελεί τυπική υποχρέωση της Πολιτείας για να δημιουργηθεί η εντύπωση της συμμετοχικότητας, αλλά εμπλουτίζει ουσιαστικά το περιεχόμενο των πολιτικών αποφάσεων μέσα από την αξιοποίηση της σοφίας των πολλών.

Η ξεκάθαρη βούληση για άμεση

υιοθέτηση ενός τέτοιου πρωτοποριακού μέτρου, αξιοποιώντας τα σύγχρονα εργαλεία που προσφέρει η τεχνολογία, αποσκοπεί στην αντιμετώπιση σε σημαντικό βαθμό του δημοκρατικού ελλείμματος που βιώνουμε σήμερα και την αρνητική προσέγγιση της ευρύτερης κοινωνίας προς τους θεσμούς και την πολιτική. Η συμβουλευτικού χαρακτήρα καταγραφή της άποψης της κοινωνίας για θέματα που αφορούν την καθημερινότητά της θα λειτουργήσει παράλληλα ενισχυτικά προς την εκτελεστική εξουσία που έχει και την τελική ευθύνη της λήψης των όποιων αποφάσεων και θα προάγει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία προς τους πολίτες.

Ο κ. Νίκος Χριστοδουλίδης είναι υποψήφιος για την Προεδρία της Δημοκρατίας.

Η αλλαγή θα έλθει μόνο με Μαυρογιάννη

Κλωναποίηση της διακυβέρνησης Αναστασιάδη-ΔΗΣΥ αποτελούν οι υποψηφιότητες Αβέρωφ-Χριστοδουλίδη, λέει ο Λ. Φιλοθέου

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης είναι ο μόνος που έχει ρεαλιστικές πιθανότητες να εκφράσει εκλογικά το ρεύμα αλλαγής, απέναντι στις δύο υποψηφιότητες των Αβέρωφ Νεοφύτου και Νίκου Χριστοδουλίδη που είναι πολιτική κλωνοποίηση της διακυβέρνησης Αναστασιάδη-ΔΗΣΥ. Δεν βλέπει την εξουσία ως αυτοσκοπό αλλά ως ένα εργαλείο για να ξανακτίσουμε την ελπίδα, λέει σε συνέντευξη του στην «Κ» ο Λεόντιος Φιλοθέου, επικεφαλής της προεκλογικής εκστρατείας του Ανδρέα Μαυρογιάννη. Εξηγεί ότι οι πολίτες δικαιούνται κάτι πολύ καλύτερο από αυτό που ζουν σήμερα και πως ο Ανδρέας Μαυρογιάννης έχει εκείνα τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει ένας Πρόεδρος της Δημοκρατίας για να το πετύχει αυτό. Προσθέτει ότι είναι εκλογές και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης αλλά είμαστε μικρός τόπος και υπάρχει ακόμα η ανάγκη και για προσωπική επαφή. –Τι σας προσέλλκυσε στην υποψηφιότητα Μαυρογιάννη;

–Πιστεύω ότι ο Ανδρέας Μαυρογιάννης είναι εκείνος που μπορεί να ηγηθεί της προσπάθειας για την προοδευτική αλλαγή. Την προσπάθεια για επανένωση, να γίνει ξανά η Κύπρος ένα σύγχρονο, αξιόπιστο κράτος για το οποίο να είμαστε όλοι περήφανοι, όταν θα παραδίδουμε στα παιδιά μας. Σίγουρα όχι το κράτος της διαφθοράς, της κατάρθρωσης εξουσίας και του αθέμιτου πλουτισμού που είδαμε την εβδομάδα που μας πέρασε στην έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας. Νιώθω ότι αυτό που ζούμε στην παρούσα φάση δεν μας αξίζει. Δικαιούμεστε κάτι πολύ καλύτερο από αυτό που ζούμε σήμερα. Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης έχει εκείνα τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διαθέτει ένας Πρόεδρος της Δημοκρατίας για να το πετύχουμε αυτό: εμπειρία στην Κύπρο και το εξωτερικό, διοικητική ικανότητα, μόρφωση αλλά και ευρυμάθεια, κοινωνική ευαισθησία, σοβαρότητα, αποτελεσματικότητα, ήθος και εντιμότητα.

–Πιστεύετε στον άνθρωπο Ανδρέα Μαυρογιάννη ή όποια και αν ήταν η επιλογή της Αριστεράς θα ήσασταν επικεφαλής της προεκλογικής καμπάνιας;

–Πιστεύω κατ’ αρχάς στον ανάγκη να γυρίσει επιτέλους ο τόπος σελίδα. Την ανάγκη για μια συλλογική προσπάθεια όλων όσοι βλέπουν ότι κάτι πρέπει να αλλάξει. Θεωρώ ότι μέσα από την διαδικασία που ακολουθήθηκε έγινε η επιλογή ενός υποψηφίου που πληροί όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που χρειάζεται για να το πετύχουμε αυτό. 100% κάποιος μπορεί να συμφωνεί μόνο με τον εαυτό του. Οι εκλογές είναι και μια υπέρβαση για να πετύχουμε τον κοινό στόχο. Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης μ’ έπεισε ότι είναι ο άνθρωπος εκείνος που μπορεί καλύτερα από κάθε άλλο να οδηγήσει τον τόπο μας μπροστά.

“

Καιρός ν’ αλλάξουμε και να πάρμε σε ένα άνθρωπο που έχει μάθει να εργάζεται αθόρυβα μεν, αποτελεσματικά δε. Νομίζω χορτάσαμε από τα χωρίς περιεχόμενο show.

“

Εχουμε δρόμο για να φτάσουμε να είναι εκλογές μόνο των ΜΚΔ. Είμαστε ένας μικρός τόπος, υπάρχει ακόμα η ανάγκη για προσωπική επαφή.

Απαντώντας στο ερώτημά σας λοιπόν είναι ότι δεν θα εμπλεκόμουν στον προεκλογικό αγώνα εάν ο υποψήφιος δεν με ενέπνεε.

–Ποιο είναι το χαρακτηριστικό του που ξεχωρίζετε;

–Ξεχωρίζω την αντίληψη που έχει για τον ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας, της κυβέρνησης που θα ηγηθεί και τον ρόλο του κράτους απέναντι στους πολίτες και την κοινωνία. Ένα κράτος που πρέπει να υπηρετεί τους πολίτες και όχι να εξυπηρετεί όπως έχουμε ζήσει, αυτούς που το εξουσιάζουν. Ο ίδιος ο Ανδρέας Μαυρογιάννης κάνει λόγο για «χρέος προς τον τόπο μας». Χρέος, όπως συχνά λέει, να κάνουμε την Κύπρο φιλόξενο τόπο των ονείρων μας. Δεν θεωρεί όπως άλλοι ότι ο τόπος του χρωστά, αλλά ότι χρωστά ο ίδιος στον τόπο και τους ανθρώπους του. Είναι με την ίδια αίσθηση χρέους που υπηρέτησε τον Κύπρο 35 χρόνια. Δεν βλέπει την εξουσία ως αυτοσκοπό αλλά ως ένα εργαλείο για να ξανακτίσουμε την ελπίδα.

–Και το βασικό μειονέκτημα του κ. Μαυρογιάννη;

–Το ότι ο Ανδρέας Μαυρογιάννης δεν είχε εκτεθεί στο κοινό ως πολιτικό πρόσωπο. Ο κόσμος τον ήξερε ως έναν ικανό διπλωμάτη και συνεπή διαπραγματευτή. Αυτό σε συνδυασμό με τη σεμνότητα, την ευγένεια και τη μετριοπάθεια που τον χαρακτηρίζουν, μπορεί για κάποιους να είναι μειονέκτημα, έχοντας συνηθίσει σε άλλο είδος πολιτικούς. Καιρός λοιπόν ν’ αλλάξουμε και να πάρμε σε ένα άνθρωπο που έχει μάθει να εργάζεται αθόρυβα μεν, αποτελεσματικά δε. Νομίζω χορτάσαμε από τα χωρίς περιεχόμενο show.

–Μπορεί όμως με αυτά τα χαρα-

Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης με έπεισε ότι είναι ο άνθρωπος εκείνος που μπορεί καλύτερα από κάθε άλλο να οδηγήσει τον τόπο μας μπροστά, λέει στην «Κ» ο επικεφαλής της προεκλογικής εκστρατείας του Ανδρέα Μαυρογιάννη Λεόντιος Φιλοθέου.

κτηριστικά να κερδίσει το βασικό ψηφοφόρο του ΑΚΕΛ, να αντιληφθεί ο τελευταίος αυτή τη διαφορά που περιγράφετε;

–Αναμφίβολα. Και μπορεί να διαβεραιώσω ότι τον κερδίζει ήδη μέσα από τις κατ’ ιδίαν επαφές που έχει ο Ανδρέας Μαυρογιάννης με τους πολίτες. Διαπιστώνουν ότι είναι άνθρωπος με ουσία, περιεχόμενο, γνώσεις, που κουβαλάει εμπειρίες. Ένας έντιμος υποψήφιος που δεν υπήρξε ποτέ μέρος ενός σαθρού συστήματος. Κι αυτό αφορά όχι μόνο τους ψηφοφόρους του ΑΚΕΛ αλλά κάθε συμπολίτη μας που, όπως προκύπτει και από τις έρευνες, ζητάει αλλαγή πορείας. Ο Ανδρέας Μαυρογιάννης είναι ο μόνος που έχει ρεαλιστικές πιθανότητες να εκφράσει εκλογικά το ρεύμα αλλαγής, απέναντι στις δύο υποψηφιότητες των Αβέρωφ Νεοφύτου και Νίκου Χριστοδουλίδη που είναι πολιτική κλωνοποίηση της διακυβέρνησης Αναστασιάδη-ΔΗΣΥ.

–Οι δημοσκοπήσεις καταγράφουν επίσης ότι το ΑΚΕΛ δεν έχει καταφέρει την επιθυμητή συσπείρωση των ψηφοφόρων του. Τι κάνετε για αυτό;

–Είμαστε μακριά ακόμη από τις εκλογές. Εμείς αυτό που κάνουμε και θα συνεχίσουμε να είναι μια προεκλογική εκστρατεία μέσα από την οποία ο κόσμος θα γνωρίσει τον Ανδρέα Μαυρογιάννη και εκείνος

με τη σειρά του θα πείσει για τις θέσεις και το όραμά του για τον τόπο μας. Είμαι βέβαιος ότι μέσα από αυτή την προσπάθεια θα πετύχουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα. –Το ότι ο κ. Μαυρογιάννης ήταν από τους τελευταίους που μπήκε στην προεκλογική κούρσα πιστεύετε ότι θα του κοστίσει σε ψήφους;

–Όχι, δεν το πιστεύω αυτό. Άλλοι είναι που βιάστηκαν. Οι πέντε και πλέον μήνες που έχουμε μπροστά μας είναι μεγάλο χρονικό διάστημα για να υλοποιήσουμε τους στόχους μας και να φτάσουμε στο ζητούμενο, την εκλογική νίκη. –Με τις δημοσκοπήσεις να δίνουν σταθερό και μεγάλο προβάδισμα στο Νίκο Χριστοδουλίδη πιστεύετε ότι ο αγώνας σας για εκλογή του υποψηφίου σας είναι μάταιος;

–Σε καμία περίπτωση. Δίνουμε αυτό τον αγώνα με μεγάλη αισιοδοξία. Οι εκλογές κρίνονται στην κάλπη και όχι στις δημοσκοπήσεις. Ο κύριος Χριστοδουλίδης χρησιμοποίησε την κυβερνητική του παρουσία ως βασικό στέλεχος της κυβέρνησης Αναστασιάδη για να κτίσει την εικόνα του και υψηλή δημοφιλία. Προς το παρόν αποφεύγει την οποία αντιπαράθεση, αποφεύγει επιμελώς να πάρει θέση για οποιοδήποτε θέμα, κρυπτόμενος πίσω από τη διαβούλευση με την

κοινωνία. Κάποια στιγμή, αυτό λογικά θα σταματήσει. Αυτό φάνηκε και στο πρώτο debate. Σε κάθε περίπτωση ψήφος στο Νίκο Χριστοδουλίδη είναι ψήφος συνέχισης της διακυβέρνησης που εμείς θέλουμε ν’ αλλάξει.

–Πώς ερμηνεύετε ως επιτέλειο τη στρόφη των ψηφοφόρων προς ένα ανεξάρτητο υποψήφιο;

–Κατ’ αρχάς δεν πιστεύω ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης είναι ανεξάρτητος. Ήταν το δεξί χέρι του Προέδρου Αναστασιάδη, Κυβερνητικός εκπρόσωπος και υπουργός Εξωτερικών. Ο ίδιος δηλώνει Συναγερμικός και επί της ουσίας συνεχιστής του Νίκου Αναστασιάδη, αρνούμενος την όποια διαφοροποίηση. Γι’ αυτό άλλωστε και στηρίζεται από μεγάλη μερίδα των ψηφοφόρων που προέρχονται από τον Δημοκρατικό Συναγερμό και οι οποίοι για τους δικούς τους λόγους δεν στηρίζουν τον Αβέρωφ Νεοφύτου.

–Πιστεύετε ότι ως μέλος της κυβέρνησης ο κ. Χριστοδουλίδης είναι ευθύνη για τα διαβήματα που εκδόθηκαν μέσω του προγράμματος των πολιτογραφήσεων;

–Φυσικά και έχει ευθύνη. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης σε τουλάχιστον 74 περιπτώσεις, σύμφωνα με την έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, συμμετείχε στις αποφάσεις του Υπουργικού όπου παρά τα ενώπιόν τους σημειώματα, έδωσαν υπεκρότητες σε αιτητές που δεν πληρούσαν τα κριτήρια. Συμμετείχε χωρίς να διαφωνήσει στο ξεχέλωμα ενός προγράμματος που χαρακτηρίζεται από κατάχρηση εξουσίας, σύγκρουση συμφέροντος και απώλεια τεράστιων εσόδων για το κράτος, ενώ ήταν γνώστης των αντιδράσεων σε επίπεδο Ε.Ε.

–Όλοι οι υπουργοί της κυβέρνησης έχουν ευθύνη;

–Προφανώς, για τους ίδιους λόγους που ανέφερα προηγουμένως. Το δε παράδοξο είναι ότι δύο εξ αυτών των υπουργών ηγούνται σήμερα της Γενικής Εισαγγελίας. Καλούνται δηλαδή να εξετάσουν μια έκθεση που καταλογίζει ευθύνες στους ίδιους. Μπορείτε να μου πείτε σε ποιο σοβαρό κράτος μπορεί να συμβαίνουν αυτά τα πράγματα; Είναι ακριβώς ένα από αυτά που θέλουμε ν’ αλλάξουμε: να αποκατασταθεί το όνομα και η αξιοπιστία της Κύπρου μέσα από μια νέα διακυβέρνηση χρηστής διοίκησης, διαφάνειας και λογοδοσίας.

Εκλογές των social media
–Είναι οι προεδρικές εκλογές του ’23, εκλογές των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης; Και ρωτάω ένα γνωστό τουτερέ.

–Είναι εκλογές και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, αλλά θεωρώ ότι έχουμε δρόμο για να φτάσουμε να είναι εκλογές μόνο των ΜΚΔ. Η δύναμη των ΜΚΔ είναι αδιαμφισβήτητη, όμως στο παρελθόν έχουμε δει περιπτώσεις που η εικόνα σε αυτά ήταν εντελώς διαφορετική

από το τελικό αποτέλεσμα. Είμαστε ένας μικρός τόπος, υπάρχει ακόμα η ανάγκη για προσωπική επαφή, η έννοια της κοινότητας, της γειτονιάς, του καφενειού. Ρόλο διαδραματίζουν και τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, άρα αυτό που χρειάζεται είναι μια εκστρατεία σε όλα τα επίπεδα.

–Τους νέους πώς θα τους πλησιάσετε;

–Αυτό είναι πάντα μια μεγάλη πρόκληση. Σίγουρα όχι με το να τους κουνάμε το δάχτυλο. Η νέα γενιά σήμερα αντιμετωπίζει την επαγγελματική ανασφάλεια, την αδυναμία της εξασφάλισης προστιθέμενης στέγης, την ακρίβεια, τους χαμηλούς μισθούς. Με αυτά είναι που πρέπει να ασχοληθούμε, με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν για να μπορέσουμε να τους δώσουμε προοπτική. Να δημιουργήσουμε εκείνες τις συνθήκες που οι νέοι και οι νέες μας θα μπορούν να ζουν και να δημιουργούν στον τόπο μας. Έτσι θα τους πλησιάσουμε. Ο κ. Μαυρογιάννης, έχοντας και ο ίδιος δύο παιδιά που ζουν και εργάζονται στο εξωτερικό έχει το όραμα να γίνει ξανά η Κύπρος φιλόξενο τόπος για τους νέους μας.

–Ποια η συμβουλή σας σε επικοινωνιακό επίπεδο προς τον Ανδρέα Μαυρογιάννη;

–Να παραμείνει ειλικρινής και αυθεντικός. Να είναι ο εαυτός του.

–Ζηλέψατε μέχρι σήμερα κάτι από την κινήσεις των επιτελείων των πολιτικών αντιπάλων του κ. Μαυρογιάννη;

–Το κάθε επιτελείο πρέπει να τρέξει μια εκστρατεία που είναι κομμένη και ραμμένη στον υποψήφιο του. Και εμείς τρέχουμε μια εκστρατεία στα χαρακτηριστικά του δικού μας υποψηφίου. Δεν έχουμε κάτι να ζηλέψουμε.

–Και η προηγούμενη εμπειρία σας στο επιτελείο Σταύρου Μαλά δεν σας έκανε να έχετε δεύτερες σκέψεις να εμπλακείτε ξανά;

–Αντίθετα, έχοντας την εμπειρία της προηγούμενης συμπενοχής μου επέλεξα συνειδητά να συμμετάσχω σε αυτή την προσπάθεια. Από τα φοιτητικά μου χρόνια, που συμμετέχω στα κοινά, έχω μάθει να δίνω τις μάχες από μέσα. Δεν είμαι της λογικής να κάθομαι έξω και να κρίνω. Και μαζί με όλη την ομάδα, δίνουμε αυτή τη μάχη με αισιοδοξία και θετική διάθεση, γιατί πιστεύω ότι μπορούμε να έχουμε καλύτερες μέρες για τον τόπο μας με τον Ανδρέα Μαυρογιάννη.

–Η χημεία, μιας και έχετε σπουδάσει χημικός, τι ρόλο παίζει στη πολιτική;

–Όλα γύρω μας είναι χημεία. Από τον αέρα που αναπνέουμε, σε ό,τι τρώμε και πίνουμε, σε ό,τι αισθανόμαστε. Χημεία είναι και οι ανθρώπινες σχέσεις. Αυτό είναι και η προεκλογική εκστρατεία, μια προσπάθεια να βρούμε τη χημεία με τους πολίτες για να πετύχουμε τον στόχο μας, δίνοντας προοπτική στη χώρα και τους ανθρώπους μας και την ελπίδα ότι μπορούμε να πετύχουμε πολλά.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Πέντε μέτρα για το Μεταναστευτικό

Το Μεταναστευτικό είναι ένα από τα κύρια θέματα που προκαλεί ανησυχίες στην κοινή γνώμη. Οι αιτήσεις ασύλου που σωρευτήκαν τα τελευταία πέντε χρόνια έφθασαν τις 35.000, αλλά η κυβέρνηση αποφεύγει να μας εξηγήσει πώς φθάσαμε σε αυτό το σημείο. Οι αριθμοί αποδεικνύουν την απραξία της και εξηγώ:

Με βάση τα επίσημα στοιχεία, μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2022, εκκρεμούν 27.000 αιτήσεις για εξέταση στην Υπηρεσία Ασύλου. Άλλες 8.000 εκκρεμούν στο Διοικητικό Δικαστήριο για τελεσίδικη απόφαση. Ο συνολικός αριθμός –35.000 φάρκελοι– έχει συσσωρευτεί από το 2017 και μετά. Ένας φάρκελος μπορεί να πάρει δύο ή και τρία χρόνια να εξεταστεί. Πού είναι οι βασικές αρχές της Ε.Ε. για γρήγορη, δίκαιη και αποτελεσματική εξέταση;

Η απόφαση της κυβέρνησης Αναστασιάδη να τοποθετήσει συρματοπλέγματα κατά μήκος της Γραμμής Κατάπαυσης του Πυρός είναι ακόμη ένα δείγμα μιας λανθασμένης πολιτικής. Επίσης, η απόφαση να προσληφθούν 300 άτομα ως οριοφύλακες με οπλισμό, στην ουσία μετατρέπει τη Γραμμή Κατάπαυσης του Πυρός σε «σκληρό σύνορο». ΟΗΕ και Ε.Ε. απορρίπτουν τις ενέργειες αυτές στη νεκρή ζώνη. Κανένα πρόβλημα δεν θα λυθεί με συρματοπλέγματα.

Η κοινή γνώμη ανησυχεί. Οι πολίτες πρέπει να γνωρίζουν ότι η απραξία της κυβέρνησης στο Μεταναστευτικό προκάλεσε νέα προβλήματα. Προτείνω μια ολοκληρωμένη πολιτική για το Μεταναστευτικό. Να εφαρμόσουμε τους κανόνες της Ε.Ε. για το άσυλο, να οργανώσουμε τη μετανάστευση

πάνω σε ορθές βάσεις και έτσι να κερδίσουμε τη στήριξη των Ευρωπαίων εταίρων μας για να σταματήσουμε τις μη ελεγχόμενες αφίξεις.

Προτείνω τα ακόλουθα πέντε μέτρα:

1) Ακύρωση της πρόσληψης των 300 οριοφύλακων. Αντί αυτών, να προσληφθούν προσοντούχοι που θα εκπαιδεύονται στον τομέα του ασύλου με στόχο την ταχεία και δίκαιη εξέταση κάθε νέας αίτησης που υποβάλλεται, εντός τριών μηνών. Η γρήγορη διεκπεραίωση νέων αιτήσεων θα αποτρέπει την κατάχρηση.

2) Ξεκαθάρισμα των 27.000 αιτήσεων που στοιβάχθηκαν (back logged) με διαδικασία ανάθεσης υπηρεσιών, με στήριξη και εποπτεία από την Ε.Ε. (European Union Agency for Asylum EUAA). Όσοι δι-

καιούνται διεθνούς προστασίας θα ενταχθούν σε προγράμματα ένταξης για εργασία και εκμάθηση της γλώσσας.

3) Αντικατάσταση της επιδοματικής πολιτικής με πολιτική εργασίας και κατάρτισης σε τομείς που η οικονομία χρειάζεται εργατικό δυναμικό.

4) Ενίσχυση του τομέα των επιστροφών μεταναστών στις χώρες προέλευσής τους, αλλά και της ένταξης όλων όσοι θα παραμείνουν στη χώρα νόμιμα. Με ξεκάθαρη επιλογή: άμεση, εθελούσια επιστροφή, έναντι αυξημένου οικονομικού κινήτρου το οποίο να μειώνεται με την πάροδο του χρόνου.

5) Οι υποδομές στέγασης να γίνουν αξιοπρεπείς και βιώσιμες για να μπορούν να αξιοποιηθούν για κοινωνικούς και στεγαστικούς σκοπούς, όταν εκτονωθεί η πα-

ρούσα κατάσταση στο Μεταναστευτικό.

Με τις υφιστάμενες πολιτικές της κυβέρνησης Αναστασιάδη στο μεταναστευτικό, ο Κύπριος φορολογούμενος επιβαρύνεται με δεκάδες εκατομμύρια ευρώ. Η Ε.Ε. δεν εγκρίνει τις άστοχες, αντιφατικές και παραχρημένες πολιτικές, δεν πληρώνει για φράκτες και «οριοφύλακες». Τα φορτώνεται όλα ο Κύπριος φορολογούμενος.

Τα πέντε μέτρα που προτείνω συνάδουν πλήρως με τις πολιτικές της Ε.Ε. και θα τύχουν συγχρηματοδότησης από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου, Μεταναστευτικής Ένταξης. Με κατάλληλες ενέργειες μπορεί να χρηματοδοτηθούν και 100% από έκτακτη βοήθεια, φτάνει η Κύπρος να αποδείξει ότι είναι μια αξιόπιστη χώρα. Αυτές οι πολιτικές θα δώσουν στέρεη βάση

για συντονισμό με την Ε.Ε., ούτως ώστε να διεκδικήσουμε, α) την ένταξη του Μεταναστευτικού στον διάλογο της Ε.Ε. με την Τουρκία, β) τη λειτουργία Μικτής Τεχνικής Επιτροπής Ε/κ και Τ/κ για έλεγχο των αφίξεων, και γ) την ενίσχυση της συνεργασίας με άλλα κράτη για επιστροφές μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους, ή για μετεγκατάστασή τους σε άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε., όπως η Γερμανία, η Γαλλία και σκανδιναβικές χώρες. Το μεταναστευτικό είναι ένα δύσκολο πρόβλημα. Χρειάζεται επίπονη προσπάθεια για να μπορέσουμε να το αντιμετωπίσουμε. Μπορούμε.

Η Κύπρος αξίζει καλύτερα.

Ο κ. Αχιλλέας Δημητριάδης είναι υποψήφιος για την Προεδρία της Δημοκρατίας.

Τα διαβατήρια άναψαν τον προεκλογικό

Σημάδια πως θα αποτελέσουν ένα από τα βασικά όπλα της αντιπολίτευσης – Λάδι στο σκηνικό έριξε η έκθεση του γενικού ελεγκτή

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η σύγκληση της Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής την περασμένη Πέμπτη με μοναδικό θέμα στην ατζέντα την έκθεση του γενικού ελεγκτή της Δημοκρατίας Οδυσσέα Μιχαηλίδη για τα δικά του ευρήματα στο Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα (ΚΕΠ) άφησε πίσω της έντονα σημάδια προεκλογικής περιόδου για τις προεδρικές του 2023. Κατά την πρώτη συνεδρία της Επιτροπής (θα ακολουθήσουν και άλλες όπως ανακοινώθηκε) φάνηκε πως κυρίως τα κόμματα της αντιπολίτευσης προσανατολίζονται ν' αναδείξουν και να διατηρήσουν το κομμάτι διαφθοράς στην ατζέντα της επόμενης περιόδου, η οποία εκ των πραγμάτων έχει προεκλογικό χαρακτήρα. Με εξαίρεση την παρουσία του γενικού ελεγκτή στην Επιτροπή κατά την οποία προχώρησε σε αναλυτική παρουσίαση της έκθεσής του, η σχεδόν τεσσάρων ωρών συνεδρία της Επιτροπής Ελέγχου αναλώθηκε σε πολιτικές κοκορομαχίες για ένα ζήτημα που υπό κανονικές συνθήκες φαίνεται να είχε καλυφθεί από το ενδιαμέσο και τελικό πόρισμα της Επιτροπής Νικολάτου, που επί επτά μήνες ξεσκόνιζε το ΚΕΠ. Από τη συνεδρία της Επιτροπής αλλά και τον απόπχό της εξάγεται το συμπέρασμα πως τα ζητήματα διαφθοράς θα αποτελέσουν ένα από τα δυνατά χαρτιά της ατζέντας κάποιων κομμάτων στην προεκλογική κόνιστρα των προεδρικών.

Η Επιτροπή

Οι βολές που δέχεται ήδη η Επιτροπή Ελέγχου, όχι απευθείας αλλά κυρίως μέσω κομμάτων της αντιπολίτευσης, ότι χρησιμοποιείται για άλλη μια φορά μια έκθεση ενός ανεξάρτητου θεσμού για αποκόμιση πολιτικών κερδών, εδράζεται στη σπουδή που επιδείχθηκε εν μέσω καλοκαιρινών διακοπών να συγκληθεί εκτάκτως η Επιτροπή για ένα θέμα που δεν δικαιολογεί, όπως υποστηρίζεται,

τον χαρακτήρα του κατεπείγοντος. Θέση που στηρίζεται στα συμπεράσματα της έκθεσης τα οποία σε μεγάλο βαθμό δεν απέχουν από αυτά της επιτροπής Νικολάτου. Σε γενικές γραμμές και η έκθεση Μιχαηλίδη εντοπίζει πολιτικές ευθύνες στην κυβέρνηση –στο υπουργείο Εσωτερικών, σημειώνει την παραχώρηση διαβατηρίων σε διευθυντικά στελέχη καθώς και σε συγγενικά πρόσωπα επενδυτών. Μοναδικό σημείο διαφοροποίησης είναι το κομμάτι που αφορά το μειωμένο ΦΠΑ (5%) για την αγορά κατοικίας από τους επενδυτές που αιτήθη-

Σε γενικές γραμμές και η έκθεση Μιχαηλίδη εντοπίζει πολιτικές ευθύνες στην κυβέρνηση - στο υπουργείο Εσωτερικών. Σημειώνει την παραχώρηση σε διευθυντικά στελέχη καθώς και σε συγγενικά πρόσωπα επενδυτών.

καν κυπριακό διαβατήριο. Μια πρόνοια που εστιαζόταν σε σχετική οδηγία της Ε.Ε., υιοθετήθηκε από την κυβέρνηση, πέρασε από τη Βουλή και δεν αφορούσε αποκλειστικά και μόνο το Επενδυτικό Πρόγραμμα, πλην όμως έτυχε εφαρμογής και σε αυτό. Επί του προκειμένου κύκλοι της Νομικής Υπηρεσίας θεωρούν πως προκύπτει ζήτημα.

Η κυβέρνηση

Στο κυβερνητικό στρατόπεδο η πρώτη αντίδραση ήταν η προφανής. Η έκθεση του γενικού ελεγκτή θα μελετηθεί σε συνάρτηση με το πόρισμα της Επιτροπής Νικολάτου, το οποίο χαρακτήρισε εμπεριστατωμένο. Ωστόσο, η κυβέρνηση εκτός από τα

κόμματα έχει να αντιμετωπίσει και τον γενικό ελεγκτή, ο οποίος αντέδρασε στα όσα ειπώθηκαν από κυβερνητικές πλευρά για την έκθεση ως ελλιπή, ατεκμηρίωτη και με πολιτικά κίνητρα. Η ανεπάρκεια της έκθεσης εντοπίζεται στο γεγονός ότι δεν ασκοήθηκε με το σύνολο των συμμετεχόντων στη διαδικασία του ΚΕΠ, ελλιπής και ατεκμηρίωτη, αφού οι πλείστες των αναφορών χαρακτηρίζονται από ενδεχόμενα και πιθανότητες, ενώ ο χρόνος δημοσιοποίησης «για πολλοστή φορά» γίνεται σε προεκλογική περίοδο με την πολιτική εκμετάλλευση να είναι ήδη εμφανής.

Ο Συναγερμός

Στην Πινδάρου η επαναφορά του θέματος των Χρυσών Διαβατηρίων στη Βουλή αντικρίζεται ως θέμα που έχει εξαντληθεί και πως η μόνη χρησιμότητά του είναι να κρατηθεί ψηλά στη δημόσια ατζέντα για άλλους σκοπούς από τους αντικειμενικούς. Ανάγνωση που προκύπτει από την τοποθέτηση του ΑΚΕΛ εντός της Επιτροπής, όπου δύο βουλευτές του κόμματος, Χρίστος Χριστοφίδης και Ειρήνη Χαραλαμπίδου, επικεντρώθηκαν προς την πλευρά του Προέδρου της Δημοκρατίας και των δύο πρώην υπουργών Γιώργου Σαββίδη και Σάββα Αγγελίδη. Στην Πινδάρου θεωρούν πως υπάρχει προεκλογική σκοπιμότητα και προσπάθεια αναβίωσης κλίματος πόλωσης με αιχμή του δόρατος τη διαφθορά, εκτιμώντας πως η όποια ζημιά προκλήθηκε στο κυβερνών κόμμα έχει συμβεί από το πόρισμα της Επιτροπής Νικολάτου. Στο κάδρο του Συναγερμού μπήκαν το ΑΚΕΛ και το ΔΗΚΟ. Για το ΑΚΕΛ ο Συναγερμός έκανε λόγο για «κόμματα που είναι ταυτισμένο με τη θεσμική διαφθορά», ενώ για το ΔΗΚΟ ότι «αφήνουν στο απυρόβλητο τον εκλεκτό τους για την Προεδρία, ο οποίος συμμετείχε στη λήψη όλων των αποφάσεων που οι ίδιοι στο ΔΗΚΟ θεωρούν καταστροφικές».

Όπως δείχνουν τα γεγονότα μετά τη δημοσιοποίηση της έκθεσης του γενικού ελεγκτή, το ζήτημα της διαφθοράς μέσω του ΚΕΠ θα συντηρηθεί στην επικαιρότητα.

Παρακολουθούν στενά οι Βρυξέλλες

Στενά παρακολουθούν οι Βρυξέλλες τη διαχείριση του ζητήματος των «χρυσών διαβατηρίων», με εκπρόσωπο της Κομισιόν να σημειώνει στην «Κ» πως έχουν υπόψη τους τα δημοσιεύματα και την έκθεση του γενικού ελεγκτή, και πως η διαδικασία επί παραβάσει κατά της Κύπρου παραμένει ανοιχτή και υπό αξιολόγηση. «Η θέση της Κομισιόν για τα προγράμματα πολιτογράφησης επενδυτών είναι ξεκάθαρη: παραβιάζουν την νομοθεσία της Ε.Ε.» υπενθυμίζει εκπρόσωπος της Κομισιόν σε γραπτή απάντηση σε ερωτήσεις της «Κ» αναφορικά με την έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας και την αναφορά στην έκθεση, μεταξύ άλλων, και σε απώλεια εσόδων για το κυπριακό κράτος.

Ερωτηθείσα για την πιθανότητα συγκρούσε συμφέροντος λόγω του ότι ο γενικός εισαγγελέας και ο βοηθός γενικός εισαγγελέας διε-

τέλεσαν υπουργοί κατά την επίμαχη περίοδο, η εκπρόσωπος απάντησε πως «δεν σχολιάζουμε» και πρόσθεσε πως «παρακολουθούμε γενικά την κατάσταση του κράτους δικαίου, μεταξύ άλλων όσον αφορά εξελίξεις στα συστήματα δικαιοσύνης των κρατών μελών μας, στην ετήσια έκθεση για το κράτος δικαίου».

Όσον αφορά τη διαδικασία επί παραβάσει κατά της Κύπρου, η οποία ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2020, η ίδια πηγή ανέφερε πως η διαδικασία «παραμένει σε εξέλιξη». «Η Κομισιόν βρίσκεται σε επαφή με τις κυπριακές αρχές και αξιολογεί προσεκτικά την κατάσταση στην Κύπρο προτού πάρει αποφάσεις για τα όποια επόμενα βήματα», ανέφερε. Απαντώντας σε ερώτηση για το κατά πόσο υπάρχει ενημέρωση για την ανάκληση υπηκοοτήτων, η εκπρόσωπος υπενθύμισε πως στις 28 Μαρτίου η Κομισιόν «προ-

έτρεψε τα κράτη μέλη, τα οποία λειτούργησαν προγράμματα πολιτογράφησης επενδυτών, να προχωρήσουν σε αξιολόγηση για το κατά πόσο θα πρέπει να ανακληθούν “χρυσά διαβατήρια” που παραχωρήθηκαν σε Ρώσους ή Λευκορώσους πολίτες που υπόκεινται σε κυρώσεις ή στηρίζουν σημαντικά τον πόλεμο στην Ουκρανία».

«Τα κράτη μέλη βρίσκονται εν μέσω της διαδικασίας της αναφοράς στην Κομισιόν για την εφαρμογή της σύστασης όπως τους ζητήθηκε», πρόσθεσε. «Καλωσορίζουμε την απόφαση των κυπριακών αρχών να ανακαλέσουν την κυπριακή υπηκοότητα οκτώ επενδυτών και 28 μελών των οικογενειών τους λόγω του ότι υπόκεινται σε κυρώσεις της Ε.Ε.» συνέχισε, σημειώνοντας πως η ενέργεια αυτή συνάδει με τη σύσταση της Κομισιόν.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΚΟΥΡΗΣ

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Το κόστος των «διαβατηρίων» μεταφρασμένο σε κόστος στέγασης

Επεία τις προάλλες πάνω στην ανακοίνωση της διοίκησης του ΤΕΠΑΚ, με την οποία η αρμόδια υπηρεσία του Πανεπιστημίου προέβη σε μία πρωτοφανή έκκληση. Ουσιαστικά καλεί οικογένειες και κατοίκους της Λεμεσού να φιλοξενήσουν στα σπίτια τους φοιτητές, έναντι μικρού αντιτίμου. Το πρόβλημα έλλειψης στέγης σε προσίτες τιμές και ενοίκια υφίσταται εδώ και μερικά χρόνια. Σιγά-σιγά όμως γίνεται αφόρητο, με πολλές και οριζόντιες επιδράσεις σε διάφορους τομείς. Τα ξενοδοχεία αδυνατούν να προσεέλκυσουν κοινοτικούς εργαζομένους για τη σεζόν, ενώ δυσκολεύονται να βρουν μόνιμο προσωπικό που δεν διαθέτει ήδη διαμονή στην πόλη. Στην εστίαση πολλά εστιατόρια υπολειπόμενα, ενώ στον κατασκευαστικό τομέα και τη βιοτεχνία περιορίζονται ήδη νέες επενδύσεις. Κι όλα αυτά, για να μας επιβεβαιώσουν τον κανόνα, ότι κάθε στρέβλωση έρχεται με κόστος.

Τα ακριβά ενοίκια και γενικά το

υψηλό κόστος στέγασης είναι εκ των βασικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν σήμερα οι πολίτες σε Λεμεσό, Λευκωσία αλλά προσηφάτως και σε Λάρνακα-Πάφο. Όταν ένα μονάρι απορροφά το 40% με 50% του ακαθάριστου μέσου μισθού, πώς τα βγάζει πέρα άραγε η πλειοψηφία που αμείβεται με πολύ λιγότερα; Με αυτά τα δεδομένα το πρόβλημα μετατρέπεται σε κοινωνικό. Περίπου ένας στους πέντε πολίτες, βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας που είναι στα €10.011 για ένα άτομο και €21.024 για οικογένεια με δύο παιδιά. Το πιο τραγικό είναι που ακόμα και νοικοκυριά που τοποθετούνται σε υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος (€30-€50.000/έτος), εάν πρέπει να καταβάλλουν κοντά €12.000 για ενοίκιο ή δόση, αισθάνονται να μπαίνουν σε πορεία φτωχοποίησης. Ιδιαίτερα μία τέτοια περίοδο που οι τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος και των καυσίμων έχουν αυξηθεί δραματικά.

Με τον πληθωρισμό να έχει φτά-

σει σχεδόν στο 11%, είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς ότι το κόστος διαβίωσης στα μεγάλα αστικά κέντρα άρχισε να γίνεται δυσβάσταχτο. Μπορεί να αυξάνεται τα τελευταία χρόνια ο μέσος μισθός, να μειώνεται η ανεργία, να υπάρχει ανάπτυξη (εξαιρείται η περίοδος της πανδημίας), αλλά οι αυξήσεις στα εισοδήματα αποδεικνύονται αμελητέες μπροστά στην τεράστια αύξηση των τιμών βασικών αγαθών αλλά, κυρίως, των ενοικίων και του κόστους στέγασης. Τα ενοίκια από το 2015 μέχρι και σήμερα είχαν αυξηθεί πέραν του 60%-70% στη Λεμεσό, ενώ στη Λευκωσία ξεπέρασαν το 50%. Σε ορισμένες περιοχές μάλιστα έχουν διπλασιαστεί. Για την ίδια περίοδο, οι μέσες μηνιαίες απολαβές αυξήθηκαν κατά 8,2%.

Λίγες μέρες μετά τη δραματική έκκληση του ΤΕΠΑΚ, κυκλοφόρησε και η έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας για το γνωστό σκάνδαλο των «χρυσών διαβατηρίων». Από την έρευνα επιβεβαιώνεται για άλλη μια φορά ότι το Πρόγραμμα

Πολιτογραφίσεων κάθε άλλο παρά αποσκοπούσε στην προσέλκυση βιώσιμων επενδύσεων. Αντιθέτως, με ολοφάνερη την κατάχρηση εξουσίας, επικεντρώθηκε στην παραχώρηση διαβατηρίων, χωρίς κανένα έλεγχο για το αν η επένδυση ήταν πραγματική ή αν ο φερόμενος ως επενδυτής πληρούσε τα κριτήρια. Από το 2014 περίπου, όταν η κυβέρνηση έστρεψε το Πρόγραμμα συνειδητά στον τομέα των ακινήτων, η οικοδομική βιομηχανία επιδόθηκε σε ένα οργανικό κατασκευής πολυτελών διαμερισμάτων. Για σχεδόν έξι ολόκληρα χρόνια αγνοήθηκε η ζήτηση από φοιτητές και νέους εργαζομένους για προσίτες οικιστικές μονάδες, καθώς η έγνοια των κυβερνώντων ήταν η κάλυψη της ζήτησης για τα «χρυσά» διαβατήρια και τα «χρυσά» συμβόλαια. Το αποτέλεσμα σήμερα, πολλά πολυτελή διαμερίσματα να παραμένουν άδεια και εκτός αγοράς οικιστικών μονάδων, ενώ για τα ελάχιστα διαθέσιμα, η αυξανόμενη ζήτηση διογκώνει συνεχώς τις τιμές

αγοράς και το ύψος των ενοικίων.

Βεβαίως, εκείνη την περίοδο η οικονομία κατέγραφε σημαντικά ποσοστά ανάπτυξης, καθώς υπήρχε ρεκόρ αφίξεων στον τουρισμό, ενώ ο τομέας των κατασκευών βοήθησε τα μέγιστα στην οικονομία, μέσω του τεράστιου πολλαπλασιαστή που διαθέτει. Κάπως έτσι και σήμερα, όταν για το 2ο τρίμηνο του 2022 σημειώθηκε ανάπτυξη της τάξης του 6,1% του ΑΕΠ, κυρίως λόγω της ώθησης από τη μερική ανάκαμψη του τουρισμού, μετά και τον εγκλεισμό των lockdown. Παρά τα θετικά ποσοστά ανάπτυξης, όμως, με τα δεδομένα του αυξημένου κόστους διαβίωσης, μεγάλο μέρος της κοινωνίας μένει πίσω και η ανισότητα διευρύνεται. Δεν είναι μόνο όσοι βρέθηκαν κάτω από το όριο της φτώχειας, αλλά και άλλοι τόσοι που είδαν τα εισοδήματά τους να συρρικνώνονται και το βιοτικό τους επίπεδο να περνά από την ευπορία, στη σοβαρή υλική στέρηση.

Είναι φανερό ότι μεγάλη μερίδα

του πληθυσμού πληρώνει σήμερα το κόστος της στρέβλωσης στην αγορά ακινήτων. Οι παρεμβάσεις –διαπλοκής– της κυβέρνησης ΔΗΣΥ πέτυχαν να καθηλώσουν την προσφορά οικιστικών αλλά και επαγγελματικών μονάδων κάτι που φυσικά επηρεάζει αρνητικά ακόμα και την προοπτική ανάπτυξης. Είναι υποχρέωση της εκάστοτε κυβέρνησης να εστιάσει και να κατευθύνει, με τις πολιτικές της, την ισορροπία προσφοράς- ζήτησης προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Ιδιαίτερα στην αγορά ακινήτων –έναν κλάδο που έχει άμεσο αντίκτυπο στην ευημερία των πολιτών– οι τιμές αγοράς και ενοικίων θα πρέπει να διατηρούνται σε προσίτα επίπεδα. Τι νόημα θα είχε άλλωστε η ανάπτυξη, αν αυτή παράγει φτώχεια αντί ευημερία;

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος. Μέλος του εκλογικού επιτελείου του ανεξάρτητου υποψηφίου για την Προεδρία της Δημοκρατίας Ανδρέα Μαυρογιάννη.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ
AUTOMOTIVE PARTS

GOODYEAR

DUNLOP

Πρόγραμμα Εγγύησης Ελαστικών
από το δίκτυο επιλεγμένων συνεργατών της
Εταιρείας Καποδιστριας

 warrantytyres@chrkapodistrias.com

 www.safetytogether.cy

Πάρκινγκ για διπλοκάμπινα στη Βουλή επειγόντως

Δεν πάει διακοπές

Τα αντανάκλαστικά της Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής και μάλιστα εν μέσω ιερής περιόδου Αυγούστου ξεπερνούν ακόμα και τον ιδιωτικό τομέα. Μέσα σε δύο εικοσιτετράωρα, από τότε που ο Οδυσσέας δημοσιοποίησε την έκθεσή του, ο πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου Ζαχαρίας Κουλίας κατάφερε να μαζέψει από παραιίες και βουνά τα μέλη της Επιτροπής και τους υπηρέσιakούς προκειμένου να ασχοληθούν με την έκθεση Οδυσσέα. Πήγαν καλοκαιριάτικα στη Βουλή και άρχισαν τα δικά τους. Μέχρι και την Αλ Κάιντα ανακάλυψαν πίσω από κάποιες περιπτώσεις πολιτογραφήσων. Αντί να ασχοληθούν με τις ανακαλύψεις Οδυσσέα ασχολήθηκαν ποιο αξιωματούχοι πάνε σε καζίνο και αν βουλευτές που πάνε σε εκδηλώσεις επιχειρηματικών λαδώνονται. Και ύστερα ζητούν επίπεδο και σοβαρότητα από τους πολίτες. Απορία ο γενικός ελεγκτής πήγε διακοπές ή την έβγαλε στον πέμπτο όροφο της Ελεγκτικής Υπηρεσίας;

• • • • •

Η μιζέρια μας

Ο θόρυβος που προκλήθηκε με αφορμή τα αποτελέσματα της γεώτρησης στο τεμάχιο 6 είναι δυσανάλογος με την ποσότητα που εντοπίστηκε. Τα 2,5 tcf δεν παραπέμπουν σε κοίτασμα μαμούθ. Κοίτασμα μαμούθ είναι το αιγυπτιακό Ζορ με 30 tcf ΦΑ. Να δειχτώ πως η ιταλική εταιρεία και η κυβέρνηση ενδεχομένως να μην έδωσαν όλη την εικόνα, δύσκολο μιας και οι επίσημες ανακοινώσεις σχετίζονται με ζητήματα μετοχής της εταιρείας στο χρηματιστήριο, σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορεί να υπάρχει τεράστια απόκλιση από τις πραγματικές ποσότητες. Από την άλλη οι γνωστοί μηδενιστές των ενεργειακών δυνατοτήτων της Κύπρου, οι οποίοι συνεχίζουν να επιμένουν πως η Λευκωσία πουλάει φούμαρα σε όλους εμάς τους αδασείς. Να υπενθυμίσω πως κάποιοι από αυτούς που σήμερα διαρρηγνύουν τα ιμάτιά τους, το 2011 ήταν έτοιμοι να ακυρώσουν την πρώτη γεώτρηση στο τεμάχιο 12 ένεκα των τουρκικών λεονταρισμών. Υπάρχουν και άλλοι που έβαζαν την άμαξα μπροστά από τα άλογα στο θέμα του EastMed. Ο αγωγός δεν είναι θέμα της κυβέρνησης. Προβλέπω πως κάποιοι θα εκτεθούν στο τέλος της ημέρας και θα το φυσάνε και δεν θα κρύνει.

• • • • •

Και τώρα η δικαιοσύνη

Προβλέπω πως θα ανοίξει νέο μέτωπο γενικού ελεγκτή και Νομικής Υπηρεσίας με αφορμή την έκθεση του Οδυσσέα για τις πολιτογραφήσεις. Ειδικά εάν τα ευρήματα του γενικού ελεγκτή δεν χρησιμοποιηθούν για σκοπούς ερευνών από την Αστυνομία. Πηγές από τη Νομική Υπηρεσία λένε πως η

Αν χρειαστεί να πηγαίνουν και βαν ώστε να μη διασύρεται η χώρα διεθνώς για τα χρυσά διαβατήρια που εκδίδει εκτός και αν κάνουμε τα πράγματα λίγο πιο απλά και ψηφιοποιήσουμε όλη αυτή τη χαρτούρα...

έκθεση, με εξαίρεση το κομμάτι του ΦΠΑ, δεν προσθέτει στα όσα έχει εντοπίσει το πόρισμα της Επιτροπής Νικολάτου και εκ πρώτης όψεως η έκθεση του Οδυσσέα, μάλλον, θα καταλήξει στο αρχείο της Νομικής Υπηρεσίας, για την ιστορία. Πάντως, φαίνεται να έχουν ολοκληρωθεί οι έρευνες των πρώτων φακέλων από το πόρισμα Νικολάτου κάτι που σημαίνει ότι ενώπιον της Δικαιοσύνης θα οδηγηθούν οι πρώτες υποθέσεις. Για να λέμε τα σύκα-σύκα και τη σκάφη-σκάφη, το ζητούμενο δεν είναι η καταχώρηση υποθέσεων αλλά το αποτέλεσμα και το μαχαίρι, επιτέλους, να φθάσει βαθιά, όχι όπως με την καταστροφή της οικονομίας που μαχαίρι ακούγαμε και βαθιά δεν βλέπαμε.

• • • • •

Επιασε δουλειά

Επίσημη πρώτη για την Ανεξάρτητη Αρχή Κατά της Διαφθοράς στην έκτακτη συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου για το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα. Μιλάμε για την Αρχή που διορίστηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στις 8 Ιουλίου και από την οποία ζητήθηκε

να επιδείξει μηδενική ανοχή στα φαινόμενα διαφθοράς απ' όπου και αν προέρχονται. Αναμένουμε την τοποθέτηση του επικεφαλής της Επιτροπής Χάρη Πογιατζή στην επόμενη συνεδρίασή της. Εκτός και αν υπάρχει γενικότερα η άποψη που εξέφρασε ο υπουργός Εσωτερικών ότι η έκθεση είναι ανεπαρκής, ατεκμηρίωτη και έχει πολιτικά κίνητρα. Στηλίτευσε, μάλιστα, τον χρόνο κατά τον οποίο έχει δοθεί στη δημοσιότητα, εν μέσω προεκλογικής περιόδου. Λες και στην Κύπρο υπάρχει περίοδος που δεν είναι προεκλογική. Απαντήσεις ζητάει ο κόσμος και όχι δικαιολογίες.

• • • • •

Με διπλοκάμπινα

Είναι βέβαια και το άλλο που είπε ο υπουργός Εσωτερικών Νίκος Νουρής. Ενώπιον Υπουργικού Συμβουλίου δεν μπορούσε να παρουσιαστεί ένας μεγάλος όγκος εγγράφων, για αυτό και δεν παρουσιάζονταν οι λεπτομέρειες για κάθε αιτιπή που θα βοηθούσαν ίσως στην καλύτερη αξιολόγηση των πολιτογραφήσεων μιας και οι προτάσεις έπρεπε να είναι σύντομες. Αλλιώς, όπως εξήγησε, οι υπουργοί έπρεπε να πη

γαίνουν στο Προεδρικό με διπλοκάμπινα για να μεταφέρουν τόσα έγγραφα. Αν χρειαστεί να πηγαίνουν και βαν ώστε να μη διασύρεται η χώρα διεθνώς για τα χρυσά διαβατήρια που εκδίδει εκτός και αν κάνουμε τα πράγματα λίγο πιο απλά και ψηφιοποιήσουμε όλη αυτή τη χαρτούρα τώρα που μιλάμε και για την ανάγκη ανάπτυξης της πράσινης ενέργειας. Α, και το βαν να είναι ισραηλίτικο, ξέρετε εσείς...

• • • • •

Ταξίδι στο Κονγκό

Μέχρι τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό έφτασε ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ και υποψήφιος για την Προεδρία της Δημοκρατίας, Αβέρωφ Νεοφύτου, ώστε να ανοίξει ο δρόμος για μία συμφωνία επαναπατρισμού πολιτών, όπως ανέφερε, την ώρα που ήδη έχουν γίνει ενέργειες σε κυβερνητικό επίπεδο. Σε παλαιότερη μάλιστα ανακοίνωση του υπουργείου Εσωτερικών γινόταν αναφορά σε συνάντηση του κ. Νουρή με τον Βέλγο ομόλογό του, αρμόδιο για θέματα Ασύλου και Μετανάστευσης, με αποκλειστικό θέμα συζήτησης τη συνεργασία των δύο χωρών σε θέματα επι

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Μάριος Γεωργίου

Ο αθλητής Μάριος Γεωργίου, ο οποίος ανέβηκε στο πιο ψηλό σκαλί του βάθρου, με το χρυσό μετάλλιο στο μονόζυγο, που κατέκτησε στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Στίβου του Μονάχου. Συχαρητήρια, Μάριε!

στροφών υπηκόων του Κονγκό στη χώρα τους. Ήδη με τη συνδρομή της βελγικής κυβέρνησης πραγματοποιήθηκε και μια πρώτη κοινή πτήση.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Ο αναμάρτητος...

Άρχισαν τα όργανα με την έκθεση του γενικού ελεγκτή για τις Πολιτογραφήσεις και στην Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής, η οποία συγκλήθηκε εκτάκτως, ακούστηκαν πολλά και ενδιαφέροντα. Σαφώς και η Ελεγκτική Υπηρεσία καλά έκανε και ερεύνησε το θέμα, αλλά δεν θα έπρεπε και η ίδια να είχε λειτουργήσει πιο πριν... από το 2016 ας πούμε που είχε μια εικόνα για τα προβλήματα του εν λόγω προγράμματος, αφού είχε κάνει έλεγχο; Αλλά και η Βουλή τι έκανε, ήξερε και εκείνη πράγματα, και τι θάματα γινόντουσαν... Πόσοι βουλευτές έχουν σχέση με δικηγорικά γραφεία που λειτουργούσαν ως πάροχοι υπηρεσιών; Καλά για το Υπουργικό Συμβούλιο και κάποια πρώην μέλη του, δεν το συζητάμε, ο δε πρόεδρος της Δημοκρατίας ουδέν γνώριζε για το ξεχειλωμα του Προγράμματος; Το θέμα είναι πως δεν υπάρχει ισχυρό νομικό πλαίσιο που αποτρέπει τη σύγκρουση συμφέροντος... Αραγες σου, θα θελήσει η Βουλή να ψηφίσει κάτι τέτοιο... Απορία ψάλτου, βηξ.

Επιλεκτική Υπηρεσία...

Εχω μία ακόμη απορία, άραγε ο υπουργός Εσωτερικών κ. Νίκος Νουρής κατά τη συνεδρίαση της Επιτροπής Ελέγχου και ενώ μιλούσε αντί για Ελεγκτική Υπηρεσία αναφέρθηκε σε Επιλεκτική Υπηρεσία... ήταν σαρδάμ ή υπέκρυπτε κάποιο μήνυμα; Επιλεκτική Υπηρεσία... επειδή τι; Μιλάς με γρίφους, γέροντα και δεν τα πίνουν όλοι αυτά τα σιбуλλικά. Πάντως, ομολογουμένως ο κ. Νουρής έκανε τη γυμναστική του με τους φακέλους που σήκωσε... βέβαια, στο Υπουργικό Συμβού

Το θέμα είναι πως δεν υπάρχει ισχυρό νομικό πλαίσιο που αποτρέπει τη σύγκρουση συμφέροντος... Αραγες σου, θα θελήσει η Βουλή να ψηφίσει κάτι τέτοιο... Απορία ψάλτου, βηξ.

λιο έπαιρνε μόνο ένα ντοσιέ, ελλείψει διπλοκάμπινου; Αν είναι να ζητηθεί ένα διπλοκάμπινο από το Τμήμα Δημοσίων Έργων ή από κάποια επαρχιακή διοίκηση, ή ας συνδράμει η Εθνική Φρουρά το έργο τους... Μα όλα πια οι άλλοι;

Και εβίβα στα...

«Αι κυβερνητικά Αρχαί της Νήσου θ' αναχωρήσουν εις Τρόδος την 13 ισταμ. Μηνός διά τον ετήσιον παραθερισμόν»...

Λάθος, αυτό είναι παλαιό... Το 2022, λοιπόν, συνεδρίασε στην προεδρική εξοχική κατοικία στο Τρόδος το Υπουργικό Συμβούλιο και μετά τη συνεδρία, οι σουβλες πήραν φωτιά. Τι κι αν ένα πόρισμα για διαφθορά και βλάβη του δημοσίου είχε δει το φως της δημοσιότητας, άτε ολάν, που θα κάτσουνε τα πλάσματα να σκάσουνε, γιατί βγήκε ένα ακόμη πόρισμα... ας μη το έγγραφαν εκεί στην Ελεγκτική Υπηρεσία... Τώρα θα μου πείτε εδώ το Βαρώσι άνοιγε μετά από 40 τόσα χρόνια και οι πολιτικοί μας έκαναν διακοπές, για

ένα πόρισμα θα χαλάγανε τη ζαχαρένια τους... αφήστε που το είχαν εμπεδώσει, είχαν διαβάσει το πόρισμα του Νικολάτου, ξανά-ανά τα ίδια;

Τι Κονγκό, τι Κουκά...

Πήγε και ο κ. Αβέρωφ Νεοφύτου, πρόεδρος του ΔΗΣΥ και υποψήφιος για την Προεδρία της Δημοκρατίας, στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, συναντήθηκε με εκεί αξιωματούχους, αφού προωθεί διε

θνή πρωτοβουλία με επίκεντρο το μεταναστευτικό. Εντάξει, καλά έκανε ο κ. Νεοφύτου και ταξίδεψε ως την Αφρική, να ξεσκάσει, όλο Πάφο, Πάφο, τη βαρέθηκε ως φαίνεται. Ελπίζω μόνο να μην τους είπε όσα είπε και στην Έμμα, ότι όσοι θα είναι προς απέλαση θα κρατούνται σε κλειστά κέντρα κράτησης, έχοντας όμως ένα πιάτο φαί και δεν θα τους επιτρέπεται η έξοδος παρά μόνο για να μπουν στο αεροπλάνο... Να αναμένουμε και παρόμοιες συναντήσεις στο Καμερούν; Ο καθένας είναι ελεύθερος να πηγαίνει όπου θέλει, να λέει ό,τι θέλει και να κάνει και διεθνή καριέρα, αν δυσκολεύεται να την κάνει εσωτερικά.

Δώστε και σώστε

Ωραία και αυτό με το ΤΕΠΑΚ στη Λεμεσό, όποιος θέλει να φιλοξενήσει φοιτητή θα τσιμπάει και το χαρτζιλικάκι του και θα κάνει και καλό... Προσωπικά δεν μου φαίνεται και ό,τι καλύτερο ως ιδέα, αφήστε που το θεωρώ κάπως ριψοκίνδυνο. Δεν θα ήταν καλύτερα να γίνει η πόλη πιο ελκυστική για φοιτητές; Να υπέγραφαν με τον Δήμο Λεμεσού ένα σχετικό μνημόνιο συνεργασίας; Να έδινε χρήματα το Πανεπιστήμιο για μια μακροπρόθεσμη μελέτης άμβλυνσης του προβλήματος, σε συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία; Το να μεταφέρεις στον ιδιωτικό τομέα ζητήματα που είναι πρωτίστως δουλειά της Πολιτείας, πώς να το κάνουμε, είναι προβληματικό... Σε λίγο θα μας πουν και τα νοσοκομεία, ότι εξαιτίας έλλειψης κρεβατιών θα πρέπει να νοσηλεύονται σε ιδιωτικό κέντρο...

Το πολιτικό σκέλος των υποκλοπών

Του **ΠΑΣΧΟΥ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Δεν ήταν «βδελυροί νεοφιλελεύθεροι», όπως βάφτισε η παλαβή Αριστερά όσους τη δεκαετία των μηδενικών (2000-2009) επιχειρηματολογούσαν ότι με 1,5 εκατ. που ξοδεύει κάθε μέρα ο προϋπολογισμός για να στηρίξει την «Ολυμπιακή», ελλοχεύει ο κίνδυνος χρεοκοπίας. Δεν ήταν επίσης «αφελείς φιλελεύθεροι», κατά πως έλεγε η κυβερνητική Δεξιά, οι οποίοι «ζουν στον δικό τους κόσμο και δεν καταλαβαίνουν πώς γίνεται η πραγματική πολιτική». Ήταν προσγειωμένοι άνθρωποι που επεσήμαναν το λογικό: «σε τέσσερα χρόνια (2004-2008) προστέθηκαν χρέη 48 δισ. ευρώ. Τι είναι 48 δισ. ευρώ; Το 2007 το κράτος εισέπραξε από άμεσους και έμμεσους φόρους 48 δισ. ευρώ» (Στέφανος Μάνος «Καθημερινή» 26.4.2008).

Τότε όμως κυριαρχούσαν οι δίκες προθέσεων. Περίσσευαν οι ταμπέλες και δεν έγινε η αναγκία για τον τόπο συζήτηση, κάτι που το πηλρώσαμε ακριβά. Σήμερα ζούμε ακριβώς το ίδιο πράγμα. Όσοι μιλάνε για τη θεσμική απρέπεια να παρακολουθούνται επισήμως ένας πολιτικός που έγινε αρχηγός ενός πολιτικού κόμματος και (as μιν τους ξεχνάμε) δημοσιογράφοι, ελέγχονται για συριζαϊκή συνοδοιπορία· στην καλύτερη περίπτωση.

Το κορυφαίο για τη Δημοκρατία ζήτημα των υποκλοπών έχει δύο ιπυχές. Η αστυνομική έχει λίγα στοιχεία και γι’ αυτό είναι ανοικτή σε πολλές ερμηνείες, αναλόγως των πολιτικών ή/και κομματικών προκαταλήψεων· «το ήξερε ο πρωθυπουργός;», «πόσοι παρακολουθούνται;», «γιατί παρακολουθούνταν τον κ. Ανδρουλάκη;» κ.λπ.

Η πολιτική ιπυχή είναι πιο ξεκάθαρη και ίσως γι’ αυτό δεν συζητείται καθόλου. Δεν το αναφέρει η κυβέρνηση διότι δεν τη συμφέρει, δεν το θέτει ο ΣΥΡΙΖΑ διότι νομίζει ότι με τις κραυγές για το αστυνομικό σκέλος θα έχει καλύτερα αποτελέσματα. Ασχέτως με το πόσοι, ποιοι, και γιατί παρακολουθούνται, η κυβέρνηση ελέγχεται διότι ένα εκ φύσεως αδιαφανές σύστημα το έκανε με διάφορες νομοθετικές πρωτοβουλίες αδιαφανέστερο. Βελτίωσε επί τα... χείρω ένα σύστημα που εκ των πραγμάτων είναι επιρρεπές για κατάχρηση εξουσίας. Δεν εξήγησε ποτέ γιατί ένα βράδυ τον COVID-19, σε ένα νομοσχέδιο για την πανδημία πέρασε την τροπολογία και κατάργησε το ελαϊμίμα τα εκτίναξε διαφάνεις που είχαν οι «νόμιμες επισυνδέσεις». Χειρότερα: δεν αντιστάθηκε αυτό το μέτρο με κάτι άλλο, αφού εκ των πραγμάτων θάρρησε ότι η προηγούμενη διάταξη ήταν «εθνικώς ανωφελής», ό,τι κι αν σημαίνει αυτό. Ετσι άφησε χώρο για πράξεις που «ήταν τυπικά επαρκ[είς], όμως πολιτικά μη αποδεκ[τές]» (Κυριάκος Μητσοτάκης 8.8.2022).

Ο δρόμος προς την οικονομική χρεοκοπία είχε ανοίξει πολλά χρόνια πριν. Το πρόβλημα με την κυβέρνηση Καραμανλή ήταν πως αντί να διορθώσει κληρονομημένες παθογένειες, δημιούργησε περισσότερες. Αντί να περιορίσει τα ελλείμματα τα εκτίναξε στον ουρανό. Και ο δρόμος για τη χρεοκοπία των θεσμών έχει χαρακτήι προ πολλού. Οχι μόνο στην Ελλάδα· η Δημοκρατία πλύττειται πλέον παγκοσμίως. Η κυβέρνηση είναι υπόλογη όχι γι’ αυτά που κληρονόμησε, αλλά για όσα πρόσθεσε. Όλες εκείνες τις αδιαφανείς και μεταμεσόνυχτες τροπολογίες που δεν έπρεπε να ψηφιστούν.

Η Ελένη Ξένου επανέρχεται δριμύτερη το φθινόπωρο.

Σύμφωνα με την Εθνική Αρχή Διαχείρισης Καταστροφών (NDMA), οι ξαφνικές πλημμύρες που προκλήθηκαν από τις έντονες βροχοπτώσεις των μουσώνων στο Πακιστάν άφησαν πίσω τους περισσότερους από 800 ανθρώπους νεκρούς, μεταξυ των οποίων περισσότερα από 300 παιδιά, σε όλη τη χώρα από τα μέσα Ιουνίου 2022. Περισσότεροι από τρία εκατομμύρια άνθρωποι έχουν πληγεί από τις πλημμύρες, με πάνω από 160.000 να εξακολουθούν να ζουν σε καταυλιμούς.

Ιταλία, πολιτικό εργαστήριο της Ευρώπης

Του **ΤΑΚΗ Σ. ΠΑΠΠΑ***

Η ιστορία παίζει παράξενα παιχνίδια. Δείτε την Ιταλία. Ακριβώς εκατό χρόνια μετά την περίφημη «πορεία προς τη Ρώμη» του Μουσολίνι, ένα νεότερο κόμμα με ρίζες στον μεταπολεμικό φασισμό, οι λεγόμενοι Αδελφοί Ιταλοί, φαίνεται ότι θα είναι ο νικητής των ιταλικών εκλογών που θα γίνουν στις 25 Σεπτεμβρίου. Στη συνέχεια είναι σχεδόν βέβαιο ότι οι Αδελφοί θα σχηματίσουν κυβέρνηση με τα επίσης δεξιά κόμματα των Ματέο Σαλβίνι και Σιλβίο Μπερλουσκόνι. Βέβαια, η Ιταλία δεν θα γίνει ξάφνου φασιστική. Θα συνεχίσει ωστόσο να παραδέρνει σε συνθήκες πολιτικής αστάθειας, ατενίζοντας το πολιτικό της μέλλον με τεράστια αβεβαιότητα και ελάχιστη αισιοδοξία.

Η κακοδαιμονία στην Ιταλία ξεκίνησε το 1993, τη χρονιά δηλαδή που το μεταπολεμικό κομματικό και πολιτικό της σύστημα κατέρρευσαν μέσα σε κλίμα πολιτικής σήψης. Στις δεκαετίες που ακολούθησαν, η Ιταλία πειραματίστηκε με τέσσερα πολιτικά μοντέλα –τον λαϊκισμό, τη δημοψηφισματική δημοκρατία, τον ευρωσκεπτικισμό και την τεχνοκρατία–, αλλά κανένα από αυτά δεν αποδείχτηκε ικανό να τη βγάλει από το πολιτικό και οικονομικό της τέλμα.

Το πρώτο πρώτο πείραμα ήταν ο λαϊκισμός. Τον Ιανουάριο του 1994, ο μεγαλοεπιχειρηματίας Μπερλουσκόνι ίδρυσε το κόμμα Forza Italia με το οποίο κέρδισε τις εκλογές εκείνης τις χρονιάς και την πρώτη του πρωθυπουργία. Ακολούθησαν ακόμη τρεις πρωθυπουργίες, στη διάρκεια των οποίων η Ιταλία είχε την ατυχία να παρακολουθήσει, εκτός από τη σκανδαλώδη ζωή του ηγέτη της, την ταχεία παρακμή των θεσμών της, όπως και την –κάπως πιο βραδεία– απόλεια του διεθνούς της κύρους. Η πολιτική καριέρα του Μπερλουσκόνι φάνηκε να τελειώνει το 2012, όταν αυτός καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης για φοροδιαφυγή, αλλά ο ερτάψυχος πολιτικός κατόρθωσε να επιβιώσει, εξακολουθώντας μέχρι σήμερα να παίζει σημαντικό πολιτικό ρόλο.

Το δεύτερο πείραμα ξεκίνησε το 2009 με την εμφάνιση στην πολιτική σκηνή του κομικίου Μπέπε Γκρίλο. Αυτός ίδρυσε ένα από τα πιο αλλόκοτα κόμματα στην Ευρώπη, το Κίνημα Πέντε Αστέρων, που –δίκως να έχει σαφείς ιδεολογικούς προσδιορισμούς είτε προς τα αριστερά είτε προς τα δεξιά– έταξε ως στόχο την εγκαθίδρυση ενός είδους άμεσης δημοψηφισματικής δημοκρατίας μέσω αποφάσεων που θα λαμβάνονταν διαδικτυακά. Στις εθνικές εκλογές του 2013, ένας στους τέσσερις Ιταλούς ψήφισαν το κόμμα του Γκρίλο και το έφεραν στη δεύτερη θέση, ενώ στις εκλογές του 2018 τα Πέντε Αστέρια ήρθαν πρώτα με 31% των ψήφων. Σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, στις ερχόμενες εκλογές το εκλογικό τους ποσοστό μπορεί να είναι έως και μονοψήφιο.

Ενα τρίτο πείραμα επιχειρήθηκε από τη Λέγκα του Βορρά, ένα κόμμα που αρχικά αναπτύχθηκε στην πλούσια βόρεια Ιταλία. Μετά το 2013, ο Σαλβίνι, που μόλις είχε αναλάβει την ηγεσία του μικρού

τότε κόμματος, αποφάσισε να το στρέψει προς τον ευρωσκεπτικισμό και εναντίον της μετανάστευσης, ενώ καλλιέργησε ιδιαίτερα φιλικές σχέσεις με τον Πούτιν. Σύντομα, η Λέγκα απέκτησε δημοτικότητα και στον νότο, με αποτέλεσμα στις εκλογές του 2018 να εκτιναχθεί στην τρίτη θέση (και την πρώτη θέση στις ευρωεκλογές του 2019). Κατόπιν, η αντευρωπαϊκή Λέγκα κλήθηκε να συμμετάσχει σε κυβέρνηση συνεργασίας, που όμως δεν επρόκειτο να επιζήσει για πολύ, αφού το καλοκαίρι του 2019 ο καιροσκόπος Σαλβίνι απέσυρε την υποστήριξή του και η κυβέρνηση κατέρρευσε.

Τέταρτο πείραμα, αν και τούτο όχι αποκλειστικά ιταλικής έμπνευσης, αποτέλεσαν οι τέσσερις τεχνοκρατικές κυβερνήσεις που είχε η Ιταλία τις τελευταίες δεκαετίες. Πρώτη ήταν η κυβέρνηση του Κάρλο Ατζέλιο Τσιάμπι, πρώην διοικητή της Τράπεζας της Ιταλίας, που ανέλαβε το 1993 εν μέσω χρηματοπιστωτικής κρίσης και σκανδάλων διαφθοράς. Ακολούθησε το 1995 η κυβέρνηση του Λαμπέρτο Ντίνι, οικονομολόγου και πρώην εκτελεστικού διευθυντή του ΔΝΤ. Το 2011, πάλι εν μέσω κρίσης, ο Ευρωπαίος πρώην επίτροπος Μάριο Μόντι κλήθηκε να εφαρμόσει μέτρα λιτότητας. Και το 2021 ο Μάριο Ντράγι, πρώην πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσπάθησε να διασώσει την Ιταλία από την κρίση που την είχαν οδηγήσει τα κόμματα.

Στις προσεχείς εκλογές η Ιταλία φαίνεται διατεθειμένη να επιχειρήσει ένα πέμπτο στη σειρά πολιτικό πείραμα, αυτή τη φορά δοκιμάζοντας τον υπερσυντηρητικό εθνικισμό. Η πρόεδρος των Αδελφών Ιταλών, Τζόρτζια Μελόνι, είναι μια δεξιά και βαθιά συντηρητική πολιτικός –ειδικά σε θέματα οικογένειας και κοινωνικών αξιών–, εκθρός της μετανάστευσης και φορέας ενός νέου ιταλικού εθνικισμού. Κατάδικασε, ωστόσο, τη ρωσική εισβολή και υπόσχεται να στείλει πολεμικό υλικό στην Ουκρανία εάν έρθει στην εξουσία. Μολονότι υπέρμαχος της Ευρωπαϊκής Ενωσης (έστω και μόνο για τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης που θα εξασφάλιζε για την Ιταλία η κυβέρνηση Ντράγι), υποστηρίζει την ιδέα μιας «νέας» Ευρώπης που θα αποτελεί χαλαρή συνομοσπονδία εθνών, παρά ενιαίο υπερεθνικό σύνολο.

Η σύγχρονη Ιταλία αποτελεί το τελειότερο πολιτικό εργαστήριο εάν θέλουμε να κατανοήσουμε τι συμβαίνει όταν το μοντέλο της μεταπολεμικής φιλελεύθερης δημοκρατίας εγκλωβίζεται σε αδιέξοδα. Η πλούσια ιταλική εμπειρία είναι πολύτιμη για όλη την Ευρώπη. Ακόμη πολυτιμότερη είναι όμως για εμάς εδώ στην Ελλάδα.

* Ο κ. Τάκης Σ. Παππάς είναι πολιτικός επιστήμονας, συγγραφέας και ερευνητής του ΕΛΙΑΜΕΠ.

Η **Μαρίνα Οικονομίδου** απουσιάζει σε άδεια.

Οι αδιάβροχοι

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Τη Δευτέρα, 22 Αυγούστου 2022, καλό είναι να τη θυμόμαστε. Όχι μόνο επειδή η Ελεγκτική Υπηρεσία κοινοποίησε μια έκθεση - κόλαφο για την κυβέρνηση. Το θέμα αυτό άλλωστε, όπως ανερυθρίαστα δήλωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, «έχει συζητηθεί επανειλημμένως στο παρελθόν». Ο κύριος λόγος που πρέπει να θυμόμαστε τη συγκεκριμένη ημέρα είναι και για το τσιμπούσι που έσπασε ο πρόεδρος στο Τρόodos. Την ώρα δηλαδή που η υπόλοιπη Κύπρος άκουγε μουδιασμένα τα ευρήματα του Γενικού Ελεγκτή, για ένα από τα μεγαλύτερα σκάνδαλα που έζησε ο τόπος, οι υπουργοί έτρωγαν σουβλά σαν να μην τρέχει τίποτα.

Απολύτως ατάραχοι και παγερά αδιάφοροι προφανώς για τη δημόσια κατακαυχή, εάν κρίνουμε από τον τρόπο που τσοούγκριζαν περικραίες τα ποτήρια τους. Πρωταγωνιστές, άλλοι περισσότερο κι άλλοι λιγότερο, στη χειρότερη διακυβέρνηση από καταβολής της Κυπριακής Δημοκρατίας. Δεν πρόκειται για υποκειμενική εκτίμηση, ούτε καν για υπερβολές που μπορεί να λέγονται δημοσιογραφικά αδέια. Οι ψυχροί αριθμοί μαρτυρούν το τεράστιο ηθικό έλλειμμα. Αριθμοί που διαβάζουμε στην έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας και προκαλούν την αντίδραση όποιου διαθέτει στοιχειώδη αντανakλαστικά.

Μετά από μιας τέτοιας κλίμακας πλιάτσικο βεβαίως έπρεπε να είμαστε όλοι στους δρόμους. Δεν είμαστε όμως, κατά τον ίδιο τρόπο που δεν βγήκαμε στους δρόμους όταν έγινε το Κούρεμα ή όταν ξεπουλήθηκε η Λαϊκή ή ακόμα όταν μπύκε λουκέτο στον Συνεργατισμό. Είναι θέμα ιδιοσυγκρασίας μάλλον, αλλά αυτό δεν είναι του παρόντος. Από την περασμένη Δευτέρα εκείνο που κραυγάζει μπροστά στα μάτια μας είναι το άθλιο Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα και η σκληρή αλήθεια των αριθμών.

Απλά και συνοπτικά: Για το θέμα «που έχει συζητηθεί επανειλημμένως στο παρελθόν» μάθαμε ότι σε 107 περιπτώσεις οι επενδυτές δεν πληρώσαν τα κριτήρια για παραχώρηση διαβατηρίου. Σε 74 περιπτώσεις μάλιστα το Υπουργικό ήταν ενήμερο για τη μη τήρηση των κριτηρίων και παρόλα αυτά ενέκρινε τις αιτήσεις. Εν τω μεταξύ, από αυτό το νέο success story για την επανεκκίνηση της κυπριακής οικονομίας, μάθαμε πως το κράτος έχασε 200 εκατομμύρια από ΦΠΑ που χαρίστηκε και 25 εκατομμύρια από τέλη που δεν εισπράχθηκαν. Διδακτικό παράδειγμα: για την αγορά ενός οροφδιαμερίσματος σε πύργο, αξίας 14,5 εκατομμυρίων ευρώ, έγινε χρήση του «κοινωνικού» μέτρου του μειωμένου ΦΠΑ 5%! Ενδιαφέρον είναι επίσης ότι από τα 7 δισ. που υπολογιζόταν ότι θα απέφερε το πρόγραμμα, επενδύσεις ύψους 4,5 δισ. παρουσίασαν επιπλοκές. Μιλάμε για αγοραπωλητήρια έγγραφα ακινήτων αξίας 3,5 δισ. τα οποία εκκρεμούν.

Αντί οι κυβερνώντες με σεμνότητα να τοποθετηθούν έναντι πράγματα: Πρώτον είπαν ψέματα ότι χρειαζόνταν χρόνο για να μελετήσουν την έκθεση, ενώ την είχαν εδώ και 15 ημέρες στα χέρια τους. Δεύτερον, αντί να προβληματούνη για το γεγονός ότι σε άλλες χώρες υπουργοί παραιτούνται για πταισμάτα, σε σχέση με αυτό το καραμπινάτο σκάνδαλο, μαζεύτηκαν στην προεδρική εξοχική κατοικία και επιδόθηκαν σε μια επίδειξη πρωτοφανούς πολιτικού ζαμανφοτισμού.

Τα έργα και οι ημέρες της διακυβέρνησης Αναστασιάδη, σε ό,τι αφορά στην αποτίμησή τους, είναι το ένα ζήτημα. Το άλλο και σημαντικότερο ζήτημα, είναι η προβολή τους στις εκλογές του 2023 όπου θα κριθεί το μέλλον της χώρας. Πρακτικά ομιλώντας: Έχουμε έναν υποψήφιο, που είναι μάλιστα και πολύ φειδωλός σε τοποθετήσεις, ο οποίος είχε άμεση εμπλοκή στο σκάνδαλο των διαβατηρίων. Γιατί ο κύριος Χριστοδουλίδης δεν συμμετείχε απλώς στο Υπουργικό Συμβούλιο, με το μερίδιο που του αναλογεί στη συλλογική ευθύνη. Έπειτα από δική του πρωτοβουλία μετέφερε το εμπλεκόμενο στις πολιτογραφήσεις CIPA στη δικαιοδοσία του υπουργείου Εξωτερικών. Το θέμα, με τις όποιες ποινικές παραμέτρους ανακλύπουν, τον αγγίζει προσωπικά. Όσο για τον Αβέρωφ Νεοφύτου, «έπισημο» υποψήφιο του κυβερνώντος κόμματος, παρά να πουλάει μια ξαναζεσταμένη συμφωνία για το μεταναστευτικό ως δική του «διεθνή πρωτοβουλία» as τοποθετηθεί καλύτερα για το όνειδος του εμπορίου διαβατηρίων και τον ανεξίτηλο λεκέ που άφησε στο κύρος της χώρας μας.

Αν δεν απαιτήσουμε εξηγήσεις –ως πολίτες, ψηφοφόροι και κυρίαρχος λαός– θα παραμείνουμε αιχμάλωτοι μιας κλίκας κυνικών. Και αδιάβροχον καταπώς φαίνεται, αφού όταν ο λαός τους φτύνει αυτοί επιμένουν να προσποιούνται ότι είναι ψιλόβροχο.

stavros.christodoulou@gmail.com

Η παράτυπη μετανάστευση, οι ευθύνες της Τουρκίας και της Ε.Ε.

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

«Η Τουρκία θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα με σκοπό να αποτρέψει το άνοιγμα νέων θαλάσσιων ή χερσαίων οδών παράτυπης μετανάστευσης από την Τουρκία προς την Ε.Ε. και θα συνεργασθεί εν προκειμένω με τις γειτονικές χώρες καθώς και με την Ε.Ε.». Η φράση αυτή δεν αποτελεί αίτημα του Νίκου Νουρή, ούτε και ευσεβοποθισμό της Κύπρου και της Ελλάδας. Είναι η παράγραφος 3, της Συμφωνίας που συνομολόγησαν η Ε.Ε. και η Τουρκία στο πλαίσιο της «Κοινής Δήλωσης» στις 18ns Μαρτίου 2016. Και συνεπώς, αποτελεί υποχρέωση της Άγκυρας, η οποία έχει μέχρι στιγμής λάβει 9 περίπου δισεκατομμύρια ευρώ, από τους Ευρωπαίους φορολογουμένους, περιλαμβανομένων Κυπρίων (μέσω του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού) και Ελλήνων, για τη φιλοξενία 3,7 εκατομμυρίων Σύρων προσφύγων, σε τουρκικό έδαφος. Ωστόσο, η Τουρκία όχι μόνο δεν λαμβάνει τα «απαραίτητα μέτρα με σκοπό να απο-

τρέψει το άνοιγμα νέων θαλασσιών ή χερσαίων οδών παράτυπς μετανάστευσης», αλλά αντίθετα, όπως προκύπτει από διαβαθμισμένο έγγραφο των υπηρεσιών ασφαλείας της Ε.Ε., επιχειρεί μέσω της διοχέτευσης παράτυπων μεταναστών να προκαλέσει δημογραφική αλλοίωση στην Κύπρο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Άλλωστε, τα στοιχεία της Ε.Ε. καταδεικνύουν ότι η Κυπριακή Δημοκρατία σπάζει το ένα αρνητικό ρεκόρ μετά το άλλο και ότι είναι πρώτη στις αιτήσεις ασύλου (κατ’ αναλογία πληθυσμού) σε όλη την Ευρώπη. Κάτι που θα πρέπει να αναγνωσθεί μαζί με την παραδοχή των υπηρεσιών της Ε.Ε., ότι ο κύριος όγκος των παράτυπων μεταναστών διοχετεύεται στις περιοχές που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία, μέσω της Πράσινης Γραμμής και της μαύρης τρύπας των Κατεχομένων. Άλλωστε, τόσο η Λευκωσία, όσο και η Αθήνα έχουν επανειλημμένα καταγγείλει την Τουρκία για εργαλειοποίηση προσφύγων και μεταναστών, με την ελληνική κυβέρνηση να έχει αναγκαστεί πριν

από λίγες μέρες να αποφασίσει την ενίσχυση του «φράκτιν» στον Έβρο, προκειμένου να θωρακίσει τα σύνορά της.

Οι καταγγελίες πάντως δεν πτοούν την Άγκυρα, η οποία δυστυχώς θεωρεί ότι μπορεί να παραβιάζει την «Κοινή Δήλωση» με την Ε.Ε., χωρίς καμιά συνέπεια. Και εδώ ακριβώς βρίσκονται οι ευθύνες της Κομισιόν, η οποία ήταν λαλίστατη και δρομολόγησε κυρώσεις κατά της Λευκορωσίας για την εργαλειοποίηση προσφύγων και μεταναστών. Αλλά στην περίπτωση της Τουρκίας αρκείται σε φραστικές υποδείξεις, οι οποίες εκ του αποτελέσματος, κρίνονται ανεπαρκείς. Ο αρμόδιος Αντιπρόεδρος της Κομισιόν, Έλληνας Επίτροπος Μαργαρίτης Σχοινάς είχε υποσχεθεί πριν από μερικούς μήνες ότι θα έθετε προς τις τουρκικές Αρχές το ζήτημα των παράτυπων ροών που διοχετεύονται στην Κύπρο. Δεν γνωρίζουμε ούτε τον τόνο αλλά ούτε και το ύφος των παρεμβάσεων Σχοινά προς το τουρκικό κράτος. Αυτό όμως που γνωρίζουμε μετά βεβαιότητας είναι ότι έκτοτε οι ροές συνέχισαν να

αυξάνονται στο έδαφος που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία και ότι οι αιτήσεις ασύλου ξεπερνούν τις 1.500 κάθε μήνα, με αποτέλεσμα, μέχρι τον Ιούλιο του 2022 να προσεγγίσουν τις 14.000, αριθμός ο οποίος υπερβαίνει το σύνολο των αιτήσεων ασύλου που υποβλήθηκαν στην διάρκεια ολόκληρου του 2021.

Όλα αυτά, τα οποία δεν αμφισβητούνται και έχουν κοινοποιηθεί προς τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ε.Ε., θα έπρεπε να έχουν ήδη οδηγήσει τις Βρυξέλλες στην εκδήλωση ουσιαστικής παρέμβασης προς τον Ερντογάν, χρησιμοποώντας κάθε μέσο προκειμένου να τον πειθαναγκάσουν να εφαρμόσει τα συμφωνηθέντα, για τα οποία εξασφάλισε και κοινοτικά κονδύλια. Ωστόσο, το αποτέλεσμα της όποιας παρέμβασης της Ε.Ε. προς την Άγκυρα δεν μπορεί να κριθεί ως ικανοποιητικό, δεδομένου ότι ο Ερντογάν υλοποιεί εδώ και μερικούς μήνες μια νέα στρατηγική, προεκλογικού χρώματος, για μετακίνηση Σύρων προσφύγων από το τουρκικό έδαφος. Όπως ανακοίνω-

σαν ο ΥΠΕΣ της Τουρκίας Σουλεϊμάν Σοϊλού (13 Ιουνίου), το καθεστώς της Άγκυρας στοχεύει να «κλείσει» 1200 περιοχές της χώρας σε πρόσφυγες και μετανάστες, μειώνοντας δραστικά τον αριθμό τους, κατά 1 τουλάχιστον εκατομμύριο. Κάποιους τους στέλνουν «εθελοντικά» δήθεν σε δομές εντός «ασφαλών ζωνών» στη Συρία και άλλους τους στέλνουν στα χέρια των διακινητών και είναι γνωστό πού καταλήγουν. Σημ.: Μήπως ο κ. Σχοινάς, που δλώνει φίλος και υποστηρικτής του υποψηφίου προέδρου Αβέρωφ Νεοφύτου, πρέπει τελικά να αποφασίσει να στριμώξει την Τουρκία για τις ροές που διοχετεύει στην Κύπρο; Διότι η αδράνεια της Κομισιόν, οδήγησε τον φίλο του να τρέχει στο Κόνγκο για να διαπραγματευθεί την επιστροφή παράτυπων μεταναστών, στερώντας του πολύτιμο χρόνο για προεκλογικές εξορμήσεις. Κρίμα δεν είναι να κάνει ο κ. Νεοφύτου προεκλογικό αγώνα από το Κόνγκο;

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Από το Ελληνικό στο «Ελ. Βενιζέλος»

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Πάνε 12-13 χρόνια τώρα που νιώθω ότι ζω με έναν έντονο διπολισμό γύρω από το πού θα πάει η χώρα. Είναι μέρες που το πρωί ένιωθα ότι η χώρα θα πάει –κυριολεκτικά– «στο διάολο» και το βράδυ πως είμαι υπερβολικός και πως όλα θα πάνε καλά. Οι φίλοι και οι γνωστοί συνήθισαν σε αυτούς τους κύκλους και σταμάτησαν να δίνουν σημασία έπειτα από κάποιο σημείο. Το πρόβλημα είναι πως η χώρα μας και η ελληνική κοινωνία δοκιμάζονται συνέχεια όλα αυτά τα χρόνια. Αναρωτιέται

Οι πολίτες θα πρέπει να αναλογιστούμε τις συνθήκες, τις απειλές και να πάρουμε τις αποφάσεις μας και να ορίσουμε τις τύχες μας.

κάνεις πόσο μπορεί να αντέξει, καθώς βρίσκεται συνεχώς στο «κόκκινο» ή στο χείλος κάποιας μεγάλης περιπέτειας. Πέρασαμε τη χρεοκοπία, το πολιτικό χάος, την τεράστια κοινωνική κρίση, την ελπίδα της ανάκαμψης, την τυχοδιωκτική αλλά πολλαπλώς διδακτική περιπέτεια του 2015, φωτιές και γενικά συνέπειες κλιματικής αλλαγής, φτάσαμε κοντά στον πόλεμο με την Τουρκία, μπήκαμε πάλι στην εποχή της ανάκαμψης και μετά ήλθε ο κορωνοϊός και τώρα η πολιτική αβεβαιότητα και ο εφιάλτης της μελλοντικής ακυβερνησίας με το βαρίδι της

απλής αναλογικής. Ενα σενάριο που τρομάζει είναι η παρατεταμένη προεκλογική περίοδος σε συνθήκες βαλκανικής πολιτικής αντιπαράθεσης, με τα κόμματα να διαγκωνίζονται σε παροχολογία, ενώ η κοινωνία θα συμπιέζεται από τη δραματική αύξηση του κόστους ζωής. Με έναν Ερντογάν να φλερτάρει συνεχώς με το ατύχημα, καθώς θα δίνει τη μάχη της πολιτικής –και φυσικής– επιβιώσής του. Αυτό το σκηνικό μπορεί να βγάλει «δράκους» στον δρόμο για τις κάλπες. Η λύση δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι κάποιο τεχνητό, μη πολιτικό σχήμα διακυβέρνησης. Οι πολίτες θα πρέπει να αναλογιστούμε τις συνθήκες, τις απειλές και να πάρουμε τις αποφάσεις μας και να ορίσουμε τις τύχες μας.

Πάμε λοιπόν από εκεί που αρχίσαμε, αισιόδοξος ή απαισιόδοξος; Το καλό είναι ότι όταν μία χώρα έχει περάσει τόσα πολλά, όταν έχει φτάσει τόσο κοντά στην άβυσσο, αποκτάς μία σχεδόν μεταφυσική αισιοδοξία για το μέλλον. Πολλές φορές, λοιπόν, νιώθω τον διαχρονικό μας «μαγνήτη» να μας τραβάει προς τα Βαλκάνια, ενίοτε και τη Μ. Ανατολή. Είμαι βέβαιος, όμως, ότι ο μαγνήτης δεν θα τα καταφέρει ούτε τώρα. Και έχω πάντοτε πρόχειρο ένα «σχήμα» που με κρατάει στα δύσκολα. Σκέπτομαι να απογειωνόμαι από το παλιό Ελληνικό τη δεκαετία του 1980, σε συνθήκες τρίτου κόσμου που θυμίζουν Βηρυτό και να προσγειώνομαι στο Ελ. Βελ. και μια εμφανώς ευρωπαϊκή Ελλάδα. Μπορεί να ταλαιπωρηθούμε λίγο, να δοκιμαστούμε άλλη μία φορά, αλλά δεν θα πάμε πίσω.

Με κάθε σεβασμό...

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Το θέμα δεν είναι πώς φτάσαμε εδώ που είμαστε σήμερα, αλλά πώς έγινε και αργήσαμε τόσο πολύ. Η απάντηση βεβαίως δόθηκε από πολύ παλιά. Ένας, λοιπόν, από τους επτά σοφούς της αρχαιότητας, ο Αθηναίος Σόλων, έμπορος, φιλοπερίεργος, πολυταξιδεμένος, είχε επισκεφθεί την Αίγυπτο, όπου επεδίωξε και είχε συνάντηση με τους σοφούς Ιερείς εκείνης της μεγάλης χώρας.

Τον διάλογο που διημείφθη μετέφερε ο Πλάτωνας στον «Τίμαιο» –έργο μάλλον δυσνόητο. «Σόλωνα, εσείς οι Έλληνες είστε πάντα παιδιά και Έλληνες γέρων ουδέποτε υπήρ-

και εθνικών καταβολών. Η σύνθεσή σε μία λειτουργική ενότητα ήταν αδύνατη.

Η προσπάθεια, πάντως, δεν πήγε επί ματαίω. Ανεδύθη νέα πολιτική τάξη ιδιορρυθμών χαρακτηριστικών. Οι ηγέτες των νέων πολιτικών κομμάτων, ακόμη και όταν εδραιώθηκε το κοινοβουλευτικό μας σύστημα, εμφορούνται μάλλον από νοοτροπία «φυλάρχων» παρά πολιτικών κατά τα πρότυπα των ευρωπαϊκών κρατών.

Αλλά ας μη μεμψιμοιρούμε. Διότι δεν τα πήγαμε και τόσο άσχημα σε σχέση με τις χώρες της περιοχής. Μάλιστα με την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργήθηκε το νέο ιδεολόγημα μιας Ελλάδος των ευρωπαϊκών αρχών και αξιών.

Και περιφέρουν οι ηγέτες μας το «ευρωπαϊκό λάβαρο» τόσο συχνά ώστε η συμπεριφορά αυτή να εκλαμβάνεται από τους γείτονές μας ως ένδειξη αυταρέσκειας και υπεροψίας απέναντί τους. Εως ότου γίνει κάποτε «κάποια στραβή» –κατά το λαϊκώς λεγόμενο–, όπως η χρεοκοπία το 2010 ή τα σημερινά ακαρακτήριστα. Οπότε αρχίζουν να επιβάλλονται σκληρότητα επιτήμια, που διήρκεσαν πάνω από μία δεκαετία ή εμφανίζονται δημοσιεύματα επικριτικά στον Τύπο της Ευρώπης και τρέχουν οι αρμόδιοι να συμμαζεύουν τα ασυμμάζευτα.

Η στήλη αυτή θα αντιπαρέλθει τα όσα θορυβώδη, αλλά επί της ουσίας άκρας σημαντικά ή όχι, επιώθηκαν την Παρασκευή στη διάρκεια της συζήτησής σε επίπεδο αρχηγών κοινοβουλευτικών κομμάτων περί υποκλοπών των τηλεφωνικών συνομιλιών τις οίδη πόσων πολιτικών και δημοσιογράφων.

Ανοίξε ο ασκός του Αιόλου και ό,τι ήθελε προκύψει, θα υποστηρίξουν ορισμένοι. Αλλά έχουμε ζησει κάποιοι τόσες απόπειρες «καθάρσεως» του ελληνικού πολιτικού συστήματος και έχουμε βομβαρδιστεί με τόσες υποσχέσεις «επανεκκινήσεως» της χώρας, ώστε να μην ελπίζουμε πως κάτι τελικώς θα αλλάξει. Αυτά με κάθε σεβασμό βεβαίως προς την πολιτική τάξη της χώρας...

Σήμερα θα αφιερώσω το σημείωμά μου στον διάλόγό μου με τον Αλέξανδρο Νεχαμά. Δεν χρειάζεται συστάσεις, και όποιος θεωρεί ότι χρειάζεται αν ανατρέξει στη διεθνή βιβλιογραφία για να τις βρει. Ομότιμος καθηγητής στο Πρίνστον οφείλω να ομολογήσω ότι δεν γνωρίζω ολόκληρο το έργο του. Έχω διαβάσει το «Νίτσε: Η ζωή ως λογοτεχνία» και το «Περί Φιλίας». Με αφορμή τη σειρά των άρθρων μου για τη διδασκαλία της ελληνικής γραμματικής στη μέση εκπαίδευση, μου έστειλε μια επιστολή στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο όπου περιγράφει τη δική του εμπειρία. Ο Αλέξανδρος Νεχαμάς ήταν απόφοιτος του Κολλεγίου Αθηνών το 1964. Τμήμα κλασικό, ήτοι ανθρωπιστικές σπουδές, σχεδόν κατ’ αποκλειστικότητα Φιλοσοφική και Νομική. Αν δεν πέφτω έξω τότε στη Φιλοσοφική φιλοδοξούσαν να εγγραφούν όσοι μαθητές αγαπούσαν το διάβασμα και τη λογοτεχνία. Η συναναστροφή τους στην τάξη βοηθούσε και τους επίδοξους διηγήρους να ενδιαφερευθούν για τη γραμματεία που ξεπερνούσε τα όρια των συγγραμμάτων τους. Όλοι αυτοί διάβαζαν λογοτεχνία και φρόντιζαν τα ελληνικά τους.

Επανερχομαι όμως στην εμπειρία του Νεχαμά. Όπως μου γράφει στην επιστολή του στην τελευταία τάξη έκαναν ολίγη από «Πρωταγόρα», «Αντιγόνη» χωρίς τα χορικά διότι «είναι δύσκολα» και τον «Επιτάφιο» του Θουκυδίδη. Όταν αποφοίτησε με το καλό, στην Αμερική τον κατέταξαν στο τρίτο εξάμηνο των κλασικών σπουδών. Στο τέταρτο εξάμηνο έκαναν αντιστροφή μετάφραση, από τα αγγλικά στα αρχαία ελληνικά. Και όπως γράφει ο Νεχαμάς εκεί κατάλαβε για πρώτη φορά πως όλα αυτά τα αριστουργήματα δεν υπάρχουν μόνον για να μας διδάσκουν γραμματική και συντακτικό. Μεταφέρουν ουσιαστικά προβλήματα που απασχολούν τον άνθρωπο του 21ου αιώνα όπως απασχολούσαν και τον άνθρωπο του 5ου αιώνα π.Χ. Η σύγκρουση ανάμεσα στην Αντιγόνη και τον Κρέοντα, ανάμεσα στην πόλη και την οικογένεια, ανάμεσα στους πολιτικούς νόμους και τους άγραφους νόμους της παράδοσης. Όταν ανακάλυψε αυτόν τον πλούτο, μου γράφει ο Νεχαμάς, αποφάσισε να ασχοληθεί επαγγελματικά μαζί του. Ευτυχώς για τον ίδιο και για μας. Το συμπέρασμα είναι ότι ένας

διανοητής σαν τον Αλέξανδρο Νεχαμά, παρ’ ότι αποφοίτησε από ένα από τα καλύτερα ελληνικά σχολεία, το Κολλέγιο, συνειδητοποιεί την αξία των κλασικών γραμμάτων όταν πήγε στην Αμερική.

«1973. Ετος της δικής μου οιοσεί αποφοίτησης. Οιοσεί διότι είχα φύγει από το Κολλέγιο για να γλιτώσω από τον παραπάνω χρόνο. Όμως η διδακτέα ύλη ήταν η ίδια. Ολίγη από “Πρωταγόρα”, “Αντιγόνη” χωρίς τα χορικά, και “Επιτάφιος” του Θουκυδίδη. Το 1964, αν δεν κάνω λάθος, ίσχυε η περίφημη μεταρρύθμιση του Παπανούτσου. Το 1973 είχαμε κούντα. Εφφυγα για να σπουδάσω στο Παρίσι με την επιθυμία να αφήσω πίσω μου ό,τι ελληνικό. Σπούδασα σύγχρονη συγκριτική λογοτεχνία και παρ’ ότι μιλούσαμε για τον Ουγκώ και τον Τολστόι οι αναφορές στην Ελλάδα ήταν τόσες που όχι μόνον με παρακινούσαν να ασχοληθώ μαζί της αλλά με έκαναν να ντρέπομαι που, αν και Έλληνας, δεν την ήξερα όσο όφειλα να την ξέρω. “Υπήρξε έτι το άριστο εκείνο, Ελληνικός”. Αυτό, δυστυχώς ή ευτυχώς δεν το έμαθα στην Ελλάδα όπου γεννήθηκα, ανατράφηκα και

μεγάλωσα. Το έμαθα στη Γαλλία όπου ωρίμασα πνευματικά και πη-κά».

Το ερώτημα παραμένει: Πώς είναι δυνατόν το 1964 να μη διαφέρει από το 1973 και να μη διαφέρει από το 2022; Πόσες κυβερνήσεις έχουν αλλάξει, πόσοι υπουργοί; Όμως κανείς δεν έχει καταφέρει να ξεπεράσει το βασικό εμπόδιο της εκπαίδευσής μας, το σύμπλεγμα κατωτερότητας των ελληνικών, κατά συνέπεια των κλασικών σπουδών; Η παρ’ ημίν σχιζοφρένεια. Από τη μία αναγορεύουμε την κλασική Ελλάδα μας σε πρότυπο, από την άλλη δεν έχουμε τον τρόπο να εξηγήσουμε στους εαυτούς μας γιατί αυτό το πρότυπο είναι πρότυπο.

Ποία δύναμη θα είχε το σημερινό Ελληνόπουλο αν περνούσε τα σύνορα εξοπλισμένο με τη σωκρατική - πλατωνική σκέψη; Ελάτε τώρα. Η ελληνική παιδεία αντιμετώπιζει την κλασική σκέψη ως διεκπεραίωση κάποιας πολιτισμικής υποχρέωσης. Ως εκ τούτου δεν μπορεί να εμπνεύσει τα παιδιά της. Ερώτηση κρίσεως: Με ποιον τρόπο οι Έλληνες μπορούν να σταματήσουν να αντιπαθούν τον ελληνικό πολιτισμό;

ΣΚΙΤΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΙΣ. imakris@kathimerini.gr

Θανατηφόρες ασημαντότητες

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Τα σημαντικά και πολύτιμα είναι συνήθως αθόρυβα.

θση) πως οι πολιτικοί συγκροτούν ένα ιδιότυπο και κλειστό τζετ σετ, με συμφωνημένες ομαδοποιήσεις, με τις δικές του απολαύσεις και διακινδυνεύσεις, τους δικούς του «νο-νούς», τα χειροφιλήματα, τις «εκκαθαρίσεις», τους αφοσιωμένους και τους εξωμότες.

Το ακόμη χειρότερο: Επειδή κάθε ανανεωτική πρωτοβουλία υπόκειται στην τρομοκρατία παραμορφωτικής ερμηνείας της από τα ΜΜΕ, το πολιτικό σκηνικό μεταβάλλεται σε ακίνητο τέλμα. Τίποτα δεν αλλάζει, τα κομματικά σχήματα παγιώνονται, οσοδήποτε φθαρμένα κι αν αποδείχνονται καθημερινά, όσο κι αν αχρηστεύονται από εσωτερικές διχοστασίες. Σε συνθήκες υγιούς κοινωνικού βίου, το κυβερνών στην Ελλάδα κόμμα, όπως και το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, θα είχαν οπωσδήποτε διαλυθεί: θα είχαν αποφοδοτήσει (με κρισαρισμένο από τις εξελίξεις ανθρώπινο υλικό) τη δημιουργία καινούργιων σχημάτων. Ίσως καινούργιων πολιτικών προτάσεων. Πέρα από τις ψευδείς εντυπώσεις, που καλλιεργούν για λόγους παραπλάνησης των αφελών, τα κόμματα επιβιώνουν

μόνο από τη διψή της εξουσίας. Δεν έχουν ιδεολογία, κοινωνική πρόταση, ρεαλιστικές στοχεύσεις ούτε στελέχη με την ποιότητα και ωριμότητα που απαιτεί η καρποφόρα άσκηση εξουσίας.

Σαράντα οκτώ ολόκληρα χρόνια, ύστερα από εφτάχρονη εμπειρία μιας καθ’ όλα φαιδρής δικτατορίας συνταγματαρχών, η χώρα έχει τελματώσει ανέλπιδα σε παιδαριώδη πολιτικά ρητορεύματα, δίχως το παραμικρό ίχνος αυτοσεβασμού. Η Ελλάδα είναι πάντοτε (και με νλίδια καύση) «μπαϊγνιο» των δανειστών της, με πλάσματική (ουσιαστικά ανύπαρκτη) κοινωνική συνοχή, καλύτερα αναλφαβητισμό, ιλιγγιώδη πρωτογονισμό «πληροφόρησης», τρομακτικό ποσοστό του πληθυσμού να επιβιώνει σε πάρεργα «του ποδαριού».

Νουνεχής άνθρωπος δεν είναι δυνατό να ελπίσει ότι η αναποτελεσματικότητα της σημερινής κυβέρνησης θα εκλείψει, ως διά μαγείας, στους λίγους μήνες πριν από τις εκλογές. Οτι θα αλλάξει ριζικά η λογική και η δόμηση των κρατικών λειτουργιών, ότι το συλλογικό σμυθέρον θα υποκαταστήσει, τίμια και αδιάλλακτα, τις εκλογικές σκοπιμότητες, ότι η αξιοκρατία θα εξαφανιστεί την υποταγή υπουργείων στους ευνοούμενους ξένων πρεσβείων.

Το πιθανότερο είναι ότι η ελληνική κοινωνία έχει φτάσει στα όρια

της παρακμιακής αποδυνάμωσής, όρια των δυνατοτήτων «εκσυγχρονισμού» της. Τόσο μπορούσε, δεν μπορεί περισσότερο. Κατόρθωσε, με ρομαντικές ρητορείες, την είσοδό της στην Ε.Ε. Πέτυχε και με λογιστικές αλχημείες, τη συμπερίληψη της «αεριτζήδικης» οικονομίας της στη Νομισματική Ένωση. Κατάκτησε και τα δύο αυτά επιτεύγματα η ελλαδική κοινωνία, δίχως να μεταβάλει, ούτε ελάχιστα, τη νοοτροπία, τους εθισμούς, τα παγιωμένα παθολόγια αντανakλαστικά της. Το καινούργιο κρασί μπήκε σε απεισπιστικά φθαρμένους ασκούς.

Η πορεία ενός ιστορικού λαού προς την οριστική του εξαφάνιση είναι αργή, έχει τη βραδύτητα της κόπωσης και την αδράνεια της παραλυτικής ανεμλιάς. Δεν αντέχει η κοινωνία τον μόχθο μιας επανεκκίνησης. Ούτε καν τον μετρητή αντοχής: την ετοιμότητα (δηλαδή τη θέληση) να ξαναζωντανέψει η Παιδεία, να ξαναλειτουργήσει σχολείο, να σχεδιαστεί εξ υπαρχής η λειτουργία -αξιοπεία του ελληνικού Πανεπιστημίου.

Μια νεκρή κοινωνία φωνάζει τη νέκρω της με τη στελέχωση του υπουργείου Παιδείας, την εμμονή στην ολέθρια ταύτιση της Παιδείας με τη χρησιμότητα, τη φροντιστηριοποίηση του σχολείου και την αυτονόμηση των πανεπιστημίων από τη σύνδεσή τους με τις εγχώριες κοινωνικές ανάγκες και στοχεύσεις.

Περί επαγγελματισμού

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Μία από τις βασικές παραμέτρους σε έναν υγιή δημόσιο βίο είναι ο επαγγελματισμός όχι μόνο ως προς την αποτελεσματικότητα αλλά και σε σχέση με την επίγνωση του καθήκοντος. Αν όλοι, δημόσια και ιδιωτικά, κάνουν καλά τη δουλειά τους, τότε η κοινωνία προοδεύει και η καθημερινότητα κυλάει ομαλότερα, ανεξαρτήτως μεγεθών –δημογραφικών ή οικονομικών. Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα όπου ο επαγγελματισμός μετράει ως δείκτης μιας δημοκρατικής και ανοικτής κοινωνίας, ενός υγιούς δημόσιου βίου, είναι η επίκληση σε αυτόν από κορυφαίους στοχαστές του καιρού μας, όπως ο Timothy Snyder που στο κλασικό του έργο «On Tyranny» παραθέτει το «as είμαστε όλοι επαγγελματίες» ως ένα από τα βασικά μαθήματα απέναντι στον ολοκληρωτισμό όπως μας το διδάξε ο 20ός αιώνας.

Ένα άλλο παράδειγμα, ως προς την ηγεσία, του καλού επαγγελματία μας το προσφέρει η ιστορία του Β' ΠΠ. Μια αποκομμένη ομάδα αλεξιπτωτιστών στη Νορμανδία βρέθηκε καθυλωμένη από γερμανικά πυρά. Ένα άρμα, από τις ακτές της απόβασης, που πλυσίασε στο σημείο, έδωσε λύση στο πρόβλημά της. Ο αρχηγός του πληρώματος (αξιωματικός) ρώτησε τον υφιστάμενό του αλεξιπτωτιστή (οπίλιτ) το εξής απλό: «Έχω καύσιμα για 20 λεπτά ακόμη πριν ακινητοποιηθώ, πώς μπορώ να σας βοηθήσω;». Το συμβάν διδάσκει σε όλες τις αμερικανικές σχολές αξιωματικών. Ο αρματιστής απλώς έκανε τη δουλειά του, ανοίγοντας δρόμο για τους γενναίους αλεξιπτωτιστές. Το αποτέλεσμα ήταν πως ο στόχος επιτεύχθηκε.

Στις δημοκρατικές κοινωνίες το να έχει κανείς την ιδεολογία του, το κόμμα της προτίμησής του ή τον υποψήφιο που συμπαθεί δεν είναι μεμπτό. Το δικαίωμα του εκλέγειν εξάλλου είναι ιερό. Ωστόσο, ο διαχωρισμός μεταξύ της προτίμησής και του επαγγελματισμού οφείλει να είναι και καθαρός και ακόλουθος και, κυριότερα, σεβαστικός ως προς την ιδιότητα του επαγγελματία. Δημόσιου λειτουργού, ιδιωτικού υπαλλήλου, υπουργού, δημοσιογράφου, ακαδημαϊκού. Κάθε επαγγελματικής κατηγορίας.

Το τελευταίο διάστημα αυτό που παρατηρεί κανείς στον δημόσιο βίο της χώρας και δη στη δημόσια σφαίρα, στα ΜΜΕ και στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, είναι την πλήρη μετάπτωση της κατάστασης ορισμένων επαγγελματιών στο στάτους του κομματικού τrol. Το βλέπουμε έντονα στο επίπεδο της δημοσιογραφικής κάλυψης –έντυπης, ηλεκτρονικής και τηλεοπτικής– στα αφηγήματα των παραπολιτικών σπληνών αλλά και στη μακρά αντιπαράθεση των αναρτη-

σεων του Facebook και του σχολιασμού τους όπως και στα post στο Twitter. Και πέραν των δημοσιογράφων –στην Κύπρο όπου οι δημοσιοολογούντες καταλήγουν κυβερνητικοί εκπρόσωποι, βουλευτές, αριστίνδην υποψήφιοι ή μέλη κομματικών ή βουλευτικών επιτελείων– πολλές ομάδες επαγγελματιών είτε χάνουν την αξιοπιστία τους, είτε –δείχνοντας πως εξαρχάς δεν ήταν καλοί τους στους τομείς τους– ρίχνονται στην αένα μάχη της υποστήριξης των υποψηφίων τους. Χωρίς τακτ, χωρίς κανένα ίχνος αντικειμενικότητας ή ανοχής στον διάλογο και τη σύνθεση μέσω της διαφωνίας. Ανώνυμα και κάτω από τη μέση ή επωνύμως με έπαρση, η οποία δεν συνάδει με την προσωπικότητά τους ή τη –διαδικτυακή – περσόνα τους. Το ασχημότερο σε αυτή την περίπτωση δεν είναι μόνο η παντελής έλλειψη συνέπειας και η ανακολουθία αλλά και πώς εκθέτουν την ανειλικρίνεια ορισμένων υποψηφίων, που τόσο τώρα όσο και διαχρονικά διατίθενται πως είναι υπεράνω του κόμματος προέλευσής τους ή των μικροπολιτικών τους εξαρτήσεων ή συμφωνιών.

Και φυσικά οι εν λόγω δεν έχουν πλέον κανένα κριτήριο αξιοπιστίας ή έξωθεν καλής μαρτυρίας ως προς τα επαγγελματικά τους εκέγγυα, ακριβώς γιατί θυσιάζουν τον επαγγελματισμό τους για να υποστηρίξουν το κόμμα, την ιδεολογία ή τον υποψήφιο της αρεσκείας τους. Και δεν το κάνουν, σχεδόν ποτέ, με γνώμονα το κοινό συμφέρον αλλά υστερόβουλα ή ακόμη, χειρότερα, ιδεοληπτικά.

Ο καλός επαγγελματίας ανεξαρτήτως κομματικής ή ιδεολογικής προέλευσης οφείλει να βλέπει το επάγγελμά του, τη θέση του στη δημόσια υπηρεσία ή την αριστεία του στον ιδιωτικό τομέα καθώς και την επιστημονικότητά του σε ένα δυναμικό πλαίσιο στο οποίο η επιχειρηματολογία δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στα στενά όρια του κομματικού του πατριωτισμού. Κι αντιστοίχως, η ανεξαρτησία του να έχει πραγματικό περιεχόμενο –non-partisan που λένε και οι Αγγλοσάξονες– και όχι τη γνωστή λογική του σήμερα με αυτόν και αύριο με τον άλλο, αναλόγως των δυναμικών ή του μικροπολιτικού συμφέροντος.

Ο προεκλογικός για τις εκλογές του 2023 εισέρχεται, από Σεπτέμβρη, στην τελική του ευθεία. Θα δούμε πάρα πολλά. Και κυριότερα «επαγγελματίες» που μπορεί να τους περιγράψει, εύστοχα, μόνο ο διάσημος Αμερικανός συγγραφέας Κουρτ Βόνεγκατ: Εκείνους δηλαδή που ήταν συμμαθητές σου στο σχολείο και που ξυπνάς μια μέρα, σε μια πραγματική κόλαση, για να τους δεις να κυβερνούν τη χώρα σου.

Twitter: @JohnPikpas
ioannou.g@kathimerini.com.cy

Οι βοσκοί οδηγούν αγελάδες κατά τη διάρκεια της ετήσιας διαδρομής με βοοειδή (Alpabzug) στις ελβετικές Άλπεις (Brueelisau). Τα βοοειδή τρέφονται με αλπικά βότανα το καλοκαίρι και αργότερα μεταφέρονται σε χαμηλότερες κοιλάδες το χειμώνα. Η διαδικασία είναι επίσης γνωστή ως εποχιακή μετακίνηση.

Τα «άστρα» σε παράλληλες τροχιές

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Όταν τα «άστρα» συγκλίνουν, συμβαίνουν συναντήσεις κορυφής: Ν. Αναστασιάδης: «Εάν η Τουρκία επιλέγει να προστατεύσει τα δικαιώματα των Τ/κ σε μια ξεχωριστή, ανεξάρτητη οντότητα, τότε θα πρέπει να περιοριστεί εις όσα αναλογούν στην ΑΟΖ της εν λόγω παρανόμου οντότητας και συνεπώς δεν έχουν λόγο να αμφισβητούν τα κυρίαρχα δικαιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας», (2/1/18).

Ο ΥΠΕΞ της Τουρκίας Μ. Τσαβούσογλου (23/8), «αναφερόμενος στις ανακρινόμενες της κοινοπραξίας ENI-TOTAL για την κυπριακή ΑΟΖ, σημείωσε ότι «το σημείο αυτό που γίνονται γεωτρήσεις είναι νοτιότερα από το νότιο όριο της υφαλοκρηπίδας μας. Υπάρχουν επίσης οι περιοχές που μας έχει αδειοδοτήσει η «ΤΑΒΚ». Στο παρελθόν έχουμε κάνει εργασίες εκεί και στο μέλλον θα γίνουν». Η Τουρκία στην ουσία υλοποιεί το «όραμα» Αναστασιάδη: «Να περιοριστεί εις όσα αναλογούν στην ΑΟΖ της εν λόγω παρανόμου οντότητας και συνεπώς δεν έχει λόγο να αμφισβητεί τα κυρίαρχα δικαιώματα της Κυπριακής Δημοκρατίας». Έτσι, αντί προσπάθειες για τη συνολική επίλυση του Κυπριακού και στη συνέχεια την οριοθέτηση ΑΟΖ ανάμεσα σε κυρίαρχα κράτη, τώρα έχουμε:

1) Η Κυπριακή Δημοκρατία με γεωτρήσεις στη νότια ΑΟΖ της, εκεί που η Τουρκία «δεν έχει λόγο

να την αμφισβητεί»,

2) Η υπουργός Εμπορίου στη Λευκωσία το επιβεβαιώνει: «τα κομμάτια αυτά (ENI-TOTAL) βρίσκονται σε περιοχή που δεν αμφισβητείται από την Τουρκία» (πηγή: EPT).

Έτσι η Τουρκία περιορίζεται «εις όσα της αναλογούν» και ο Τσαβούσογλου εξηγεί: «εργασίες στις περιοχές που μας έχει αδειοδοτήσει η «ΤΑΒΚ».

Ο Μ. Τσαβούσογλου υποστήριξε ότι «η λύση του ζητήματος της Ανατολικής Μεσογείου στην πραγματικότητα εξαρτάται από το μοίρασμα των εσόδων στην Κύπρο. Δηλαδή το 50% του ζητήματος. Η δίκαιη κατανομή των εσόδων». (πηγή: ΚΥΠΕ). Στις συγκλίσεις Χριστόφια - Ταλάτ το ζήτημα αυτό είχε κλείσει με έναν πολύ λογικό τρόπο. Τα έσοδα από το φυσικό αέριο στην Ομοσπονδιακή Κεντρική Τράπεζα, κατανομή των εσόδων στις πολιτείες με βάση το ποσοστό 80 με 20%. Στο πλαίσιο της διάλυσης του διαπραγματευτικού τοπίου, ο Ν. Αναστασιάδης ακύρωσε και αυτή τη σύγκληση. Έτσι, χωρίς βάση για οτιδήποτε, όλα είναι μετέωρα. Τώρα ο Μ. Τσαβούσογλου κάνει λόγο για «δίκαιο μοίρασμα των εσόδων» αλλά πλέον δεν υπάρχει διαπραγματευτική βάση και τα κανάλια διαβόλευσης (ΟΗΕ, Ε.Ε.) έχουν κατεβάσει μπανέες. Ο κανόνας κλασικός: άλλο το Κυπριακό πάνω στις ράγες, άλλο το Κυπριακό, βάρκα στο γιάλο...

Όταν όλα κινούνται πάνω σε ανεξέλεγκτο ρυθμό, οι αριθμοί βο-

θούν να κατανοήσουμε πώς εξελίσσεται το παιχνίδι επί του εδάφους. Οι αριθμοί είναι εντυπωσιακοί από κάθε άποψη: «Από την 1η Ιανουαρίου μέχρι τις 15 Αυγούστου του 2022 τετραπλασιάστηκε ο αριθμός των Ε/κ, καθώς και οι διελεύσεις οχημάτων Ε/κ από τα οδοφράγματα προς τα Κατεχόμενα.

Συνολικά 1.446.838 πρόσωπα διακινήθηκαν από και προς τις ελεύθερες περιοχές. Την ίδια περίοδο, οι διελεύσεις οχημάτων από τα οδοφράγματα προς τα Κατεχόμενα αυξήθηκαν στις 783.858. Φέτος μέχρι τις 15 Αυγούστου είχαν διακινήσει συνολικά 838.209 Ε/κ σε σχέση με 220.604 την αντίστοιχη περίοδο του 2021. Φέτος διακινήθηκαν από και προς στις ελεύθερες περιοχές και 533.197 οχήματα Ε/κ καθώς και 250.661 οχήματα Τ/κ. Πέρυσι μέχρι τις 15 Αυγούστου είχαν διακινήσει 133.596 οχήματα Ε/κ και 97.544 Τ/κ» (Πηγή: «ο Φιλελεύθερος», ρεπορτάζ Ε. Παϊζάνου).

Το θέμα έχει τη μικρή του ιστορία: τα σημεία διέλευσης άνοιξαν στις 23 Απριλίου 2003. Μια βδομάδα πίσω, στις 16 Απριλίου 2003, στη Στοά του Αττάλου, η υπογραφή της Συνθήκης Προσχώρησης της Κύπρου στην Ε.Ε. Η Άγκυρα πήρε την απόφαση για άνοιγμα σημείων διέλευσης και την επέβαλε στον Ραούφ Ντενκτάς –τα συρματοπλέγματα ήταν η ιδεολογία του. Έτσι η Άγκυρα (κυρίως, Α. Γκιουλ) θέλησε να δείξει ευελιξία μπροστά στην ευρωπαϊκή πρωτοπορία της Κύπρου.

Ένα σημαντικό τμήμα Ε/κ έχει ενστάσεις, θεωρεί λάθος τις διελεύσεις. Η πραγματικότητα δεν δικαιώνει τις ανησυχίες του. Το πιο γνωστό παράδειγμα: η δράση της υπό τον Τάκη Χατζηδημητρίου και Αλί Τουντζάι Τεχνικής Επιτροπής για τη διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Η ΤΕ κτίστηκε πάνω στη ρωγή της 23ης Απριλίου 2003. Αν δεν υπήρχε η δράση της, σημαντικά δείγματα γραφής της κυπριακής, πολιτιστικής ταυτότητας θα ήταν ήδη ένα βουνάρι.

Το πιο σημαντικό κομμάτι αυτής της ρωγής: η επανασύνδεση της μνήμης, η επικονώνω, η γνώση, η ανάπτυξη δεσμών σε πολιτικό, συνδικαλιστικό, κοινωνικό επίπεδο. Η επανασύνδεση της μνήμης δεν είναι κάτι εύκολο όπως, ίσως, μερικοί πιστεύουν. Είναι μια επώδυνη διαδικασία –αναγκαία όμως αν θέλουμε να βλέπουμε το «δάσος».

Τι λένε οι αριθμοί στον «Φιλελεύθερο»; Όταν η πολιτική ηγεσία αφήνει τον ρου του ποταμού ανεξέλεγκτο (Μον Πελεράν, Κραν Μοντάνα, «δεοθυέλλες» για δύο κράτη), όλα καταλήγουν στο να γίνονται ένα σκορποχώρι. Η ηγεσία περί άλλων τυρβάδων. Σήμερα πολλοί πολίτες «δεν ξεχνούν» τον Ε/κ ηγέτη, αυτόν που πέταξε την επίλυση στον αέρα για να «πετά» η Λεμεσός. Μετρά η ακρίβεια. Συν η τιμή στα καύσιμα. Αφού ο ηγέτης στραβά αρμενίζει, ο καθένας «κολυμπά» στη στασιμότητα, όπως νομίζει καλύτερα...

www.larkoslarkou.org.cy

Να επιβληθεί κόστος στη Ρωσία

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Οι παραλληλισμοί μεταξύ της στρατηγικής των βαλτικών χωρών απέναντι στη Ρωσία με τη στρατηγική, αν την πούμε έτσι, της Κύπρου απέναντι στην Τουρκία, μοιάζουν εύκολοι (και αποτελούν επίσημη γραμμή του κυπριακού ΥΠΕΞ, το οποίο έχει δώσει οδηγίες στους διπλωμάτες του να συνδέουν τη ρωσική εισβολή που βρίσκεται σε εξέλιξη με την τουρκική εισβολή).

Και προσφέρονται για διδακτικές προσεγγίσεις της σχολής της μαγικής φόρμουλας «να επιβληθεί κόστος στην Τουρκία» μέσω της θηικής μας υπεροχής. Της οποίας σχολής οι αποτυχίες δεν έχουν ποτέ να κάνουν με δικά μας λάθη και κακούς υπολογισμούς, αλλά με συμφέροντα και δύο μέτρα και δύο

σταθμά που έχουν οι άλλες χώρες της Ε.Ε. και ποτέ εμείς.

Πρέπει λοιπόν να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί με τους παραλληλισμούς, ειδικά όταν σήμερα η Κύπρος, μαζί με την Ελλάδα, υπολογίζουν τη στάση τους απέναντι στη Ρωσία μεταξύ άλλων βάσει οικονομικών συμφερόντων. Ακριβώς όπως κάνουν η Γερμανία ή η Ισπανία όσον αφορά τη στάση τους απέναντι στην Τουρκία.

Αν κάτι μας έδωσε τη δυνατότητα να προβάλουμε τις δικές μας ανάγκες σήμερα είναι, πέρα από τη στάση της Γερμανίας, και το ότι στηρίζουμε την Ουκρανία μαζί με την υπόλοιπη Ε.Ε. από την πρώτη στιγμή (παρά τους αστερίσκους που βάλαμε στην αρχή με δηλώσεις δηλώσεις του ΥΠΕΞ και την παραλίγο μη μετάβαση του ΠτΔ στις Βρυξέλλες από το Ντουνμπάι).

Ας μην ξεχνάμε πως αν οι βαλτικές χώρες προωθούν σήμερα με επιτυχία τις θέσεις τους, δεν είχαν πάντα την ίδια επιτυχία. Για χρόνια η προσέγγιση των χωρών αυτών, και άλλων χωρών της ανατολικής Ευρώπης που υπήρξαν σοβιετικοί δορυφόροι, αντιμετωπιζόταν ως έναν βαθμό όπως οι θέσεις μας για την Τουρκία. Με κατανόηση, αλλά στήριξη μέχρι ενός σημείου, του σημείου όπου αρχίζουν να επηρεάζονται συμφέροντα μεγάλων χωρών και της Ε.Ε.

Μάλιστα, όπως διαπιστώνουμε στην πράξη τις τελευταίες εβδομάδες, η στρατηγική των βαλτικών χωρών φτάνει αυτή την περίοδο στα όριά της, καθώς η υπόλοιπα κράτη μέλη δυσκολεύονται να πάρουν μέτρα που θα πλήξουν τις οικονομίες τους περισσότερο από ό,τι την οικονομία της Ρωσίας. Ναι,

οι χώρες στα ανατολικά έχουν κάθε λόγο, και επείγονται περισσότερο να κάνουν θυσίες. Όμως η αλληλεγγύη που έχει δείξει όλη η Ε.Ε. αναπόφευκτα έχει περιορισμούς.

Από την άλλη, το επιχείρημα πως δεν πρέπει, και δεν έπρεπε, η Ε.Ε. να ανέχεται συγκεκριμένες συμπεριφορές ώστε να μην ενθαρρύνει τη διολίσθηση στη σημερινή κατάσταση, ισχύει και ισχύει και για τη Ρωσία (η οποία μπήκε στη Γεωργία και στην Κριμαία χωρίς σοβαρές επιπτώσεις), τη Σερβία που δεν εφαρμόζει τις κυρώσεις κατά της Ρωσίας και διολισθαίνει όσον αφορά το κράτος δικαίου, αλλά και την Τουρκία με τις γνωστές αμαρτίες στο εσωτερικό και το εξωτερικό της.

Το ιστορικό της στάσης των βαλτικών χωρών απέναντι στη Ρωσία, και ο βαθμός στον οποίο μπο-

ρεσαν να αντλήσουν στήριξη από την Ε.Ε. σε συγκεκριμένες χρονικές συγκυρίες, περιέχει διδάγματα για το πώς μπορούμε να κινηθούμε εμείς απέναντι στην Τουρκία ως κράτος μέλος της Ε.Ε.

Ήδη η στάση της Ε.Ε. (συμπεριλαμβανομένης της Γερμανίας), απέτρεψε την κλιμάκωση στην Ανατολική Μεσόγειο το καλοκαίρι του 2020. Το γεγονός πως η χώρα μας είναι κράτος μέλος της Ε.Ε., καθώς και τα ζητήματα που η Ελλάδα έχει με την Τουρκία, προσφέρουν ήδη προστασία από καταστάσεις ανάλογες με αυτές της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Αυτό είναι καλό για την Κύπρο γενικά, αν και κάνει τη δουλειά της κυπριακής διπλωματίας κάπως δυσκολότερη.

Τα πλεονεκτήματά μας φέρουν μαζί τους και υποχρεώσεις, και

δυνατότητα άσκησης επιρροής στα ευρωπαϊκά.

Το πλαίσιο των ευρωπαϊκών σχέσεων, ως σχέσεων με μια χώρα εντός του ΝΑΤΟ, με μια πιο θεσμική σχέση με την Ε.Ε. ακόμα και αν η διαδικασία ένταξης έχει παγώσει, είναι εντελώς διαφορετικό από αυτό των ευρωρωσικών. Αν η σταυροφορία των Βαλτικών για να επιβληθεί κόστος στη Ρωσία –ακόμα και στις σημερινές συνθήκες– βρίσκει κάποια στιγμή εμπόδια, είναι εύκολα αντιληπτό πόσα περισσότερα θα βρει η σταυροφορία μας για κόστος στην Τουρκία. Αντί λοιπόν για παραλληλισμούς εσωτερικής κατανάλωσης και αυτοθυματοποίησης, ίσως είναι καιρός να συμπεριφερθούμε ως ενήλικο κράτος μεταξύ ενηλίκων.

ykakouris@gmail.com

Πειράματα με τα σκουπίδια στην Αγλαντιζιά

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Διακοπές παρέα με τα «ευωδιάζοντα» ανακυκλούμενα σκουπίδια τους, έκαναν οι «τυχεροί» Λευκωσιότες, ενδεχομένως και οι κάτοικοι στην υπόλοιπη Κύπρο. Η εταιρεία περισυλλογής μάλλον πήγε και αυτή διακοπές, ενώ σίγουρα δεν ενημέρωσε σωστά και επαρκώς τους πολίτες, να αφήσουν τα σκουπίδια στα σπίτια τους. Οι σακούλες με τα σκουπίδια έμειναν στους δρόμους για μέρες, προς τέρψιν των χιλιάδων αδύσποτων γάτων, οι οποίες έκαναν και αυτές το δικό τους Πάσχα του καλοκαιριού. Τώρα τι θα προκύψει σε υγειονομικό επίπεδο τις επόμενες μέρες ή βδομάδες, κανείς δεν ξέρει και μάλλον κανείς δεν θα μάθει. Πάντα το σκοινί του χωριάτη στην Κύπρο, μονό δεν φτάνει και διπλό φτάνει και περισσεύει.

Τα τελευταία χρόνια, ελέω και κονδυλιών από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ξεκίνησαν διάφορα πειράματα με τα σκουπίδια, με τον Δήμο Αγλαντιζιάς να αποτελεί το πρώτο «πείραμα». Πριν από μία περίπου δεκαετία τοποθετήθηκαν, σε δοκιμαστική βάση, μεγάλες μηχανές, στις οποίες οι δημότες, με τη βοήθεια μιας ηλεκτρονικής κάρτας, τοποθετούσαν τα σκουπίδια τους, τα οποία ζυγίζονταν αυτόματα και οδηγούνταν σε ένα τεράστιο κάδο. Τα τελευταία χρόνια, εφαρμόζεται ένα νέο σύστημα με τις μωβ σακούλες σκουπιδιών. Οι πολίτες αγοράζουν τις σακούλες σε «τσουκερή» τιμή, από 0,40 σεντ έως 2 ευρώ, η μία, στο πλαίσιο ενός προγράμματος «πληρώνω όσο πετώ» και «διαχωρίζω και κερδίζω». Οι κάδοι σκουπιδιών κλειδώνηκαν και οι δημότες πρέπει να τοποθετούν στις μωβ σακούλες αντικείμενα, τα οποία δεν οδηγούνται στην ανακύκλωση. Την ίδια ώρα, έχουν την ευθύνη να τοποθετούν τα ανακυκλούμενα πλαστικά και χαρτιά, σε άλλες σακούλες, άρα με αυτό τον έμμεσο τρόπο να εξοικονομούν χρήματα. Με την πρακτική αυτή, όπως δεν οι στατιστικές του Δήμου Αγλαντιζιάς, μειώθηκαν τα σκύβαλα κατά 39%. Το σύστημα αυτό αναμένεται να επεκταθεί σε όλη την Κύπρο.

Πίσω από τα στατιστικά νούμερα, υπάρχουν άνθρωποι και πολλές κουτοπονρίες, τις οποίες το σύστημα αδυνατεί μέχρι στιγμής να αντιμετωπίσει. Οι μωβ σακούλες—μάλλον υπάρχει μονοπώλιο—δεν έχουν την καλύτερη ποιότητα και σκίζουν πολύ εύκολα. Κάποιοι ρίχνουν κοινές σακούλες στους κάδους και ο Δήμος εκτός από απειλητικές επιστολές, ξεκίνησε και ένα νέο σύστημα εντοπισμού των παρανομοιώντων. Ανοίγονται οι σακούλες οι οποίες δεν είναι μωβ, εντοπίζεται ο ιδιοκτήτης της, μέσα από επιστολές, παραγγελίες έτοιμου φαγητού και

άλλων προσωπικών στοιχείων και αποστέλλονται τσουκερά πρόστιμα. Δεν ξέρω αν όλα γίνονται νόμιμα, αν ο Δήμος έλαβε νομική συμβουλή και αν δεν παραβιάζονται προσωπικά δεδομένα. Πάντως, η πρακτική αυτή, παραπέμπει σε μεθόδους τις οποίες μαθαίναμε στον στρατό, για να παρακολουθούμε τάχα τους εχθρούς, μέσα από τα σκουπίδια τους.

Μία άλλη «πονιρή» πρακτική, αυτή τη φορά από τους δημότες Αγλαντιζιάς, είναι η απόρριψη των σκουπιδιών, σε γειτονικούς δήμους ή σε κοινόχρηστους καλάρους, όπως αυτούς οι οποίοι βρίσκονται στο νεκροταφείο του Δήμου. Πρώτοι και καλύτεροι σε αυτό το «άθλημα» οι φοιτητές, οι οποίοι ξέρουν καλά την «τέχνη». Μία άλλη επικίνδυνη παράμετρος είναι η υγιεινή των κλειδωμένων καλάρων, οι οποίοι τώρα το καλοκαίρι αποτελούν κυριολεκτικά υγειονομικές βόμβες, σύμφωνα με χημικούς, εκτός από την αφόρητη δυσοσμία που αναδίνουν. Επειδή είναι κλειδωμένοι, είναι συνεχώς κλειστοί, δεν αερίζονται και φυσικά δεν δέχονται τις ακτίνες του ήλιου. Αλήθεια τι θα γίνει αύριο, όταν εφαρμοστεί το σύστημα σε όλη την Κύπρο. Θα χρειαστεί σίγουρα και Αστυνομία σκυβάλων.

Το απλό ερώτημα το οποίο προκύπτει είναι γιατί εφαρμόζονται μόνο μονόπλευρες πρακτικές επιβολής ευθυνών στους πολίτες και δεν υπάρχει εκμετάλλευση της αξίας των σκουπιδιών. Ορισμένες χώρες αγοράζουν σκουπια και τα χρησιμοποιούν για παραγωγή ενέργειας σε εργοστάσια. Στην Κύπρο τοτσιμεντοποιείο αγοράζει φθαρμένα ελαστικά τα οποία καίει και για τα οποία οι πολίτες πληρώνουν τέλος ανακύκλωσης. Στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης οι πολίτες, πληρώνονται—σε πιστωτικές κάρτες—για κάθε πλαστική ή γυάλινη μπουκάλια, την οποία επιστρέφουν σε μηχανές, συνήθως έξω από υπεραγορές.

Προβληματική είναι και η πρακτική με τα πράσινα σημεία, αφού ελάχιστοι έχουν διπλοκάμпина ή μπορούν να πληρώσουν φορτηγά αυτοκίνητα, για να απαλλαγούν από παλιά έπιπλα ή άλλα αντικείμενα. Συνήθως αφήνονται στις αποθήκες και όχι σπάνια βρωμίζουν και τις πολυκατοικίες. Αλήθεια δεν θα ήταν καλύτερο να γίνουν διαγωνισμοί και να κληθούν ιδιώτες να εκμεταλλευτούν αυτά τα υλικά, όπως έκαναν παλιά οι παλιατζήδες. Στα χαρτιά είναι όλα καλά, αλλά στην πράξη η Κύπρος δεν είναι ψυχρή χώρα της Βόρειας Ευρώπης. Καλό είναι οι άρχοντες να ακούνε και κάποτε τις διαφορετικές απόψεις και να αντιλαμβάνονται ότι κατά κανόνα «οι βασιλιάδες είναι γυμνοί».

kaparispn@yahoo.gr

Ο νέος Μακάριος ή ο νέος Λιλήκκας της πάσης Κύπρου;

Της ΚΟΥΛΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

Νέα Ρώμη ονόμασε ο Κωνσταντίνος ο Μέγας την Κωνσταντινούπολη, αντιγράφοντας το ρυμοτομικό σχέδιο της Ρώμης. Ο αυτοκράτορας θα παρέμενε ιστορικά σκέτο Κωνσταντίνος, αν δεν είχε ως κεντρικό άξονα της πολιτικής του να χρησιμοποιήσει τον χριστιανισμό ως τη θρησκεία που θα συνένανε τους πολίτες του τρικυμισμένου από συγκρούσεις Ρωμαϊκού Κράτους. Ο Κωνσταντίνος εξασφάλισε το «Μέγας» και την αγιοποίηση, καθώς πέτυχε να αξιοποιήσει τη θρησκεία ως όχημα στις πολιτικές του επιδιώξεις. Άλλωστε, η αντίληψη της θεόδοτης βασιλικής εξουσίας ριζώνει από την εποχή του Ομήρου και έχει επιβιώσει μέχρι και σήμερα στον ελληνόφωνο χώρο ως παράδοση να δέχεται η πολιτική ηγεσία τις ευλογίες της θρησκευτικής.

Στο αυτοκεφαλ-ούχο νησί της Αφροδίτης, ο ρασοφόρος Μακάριος δεν χρειάστηκε τις ευλογίες κανενός άλλου. Η Κυπριακή Δημοκρατία βύζαξε γάλα ιερό από κούνια, αφού ο πρώτος της ηγέτης διέθετε πακέτο προσόντων, συνδυάζοντας το θρησκευτικό με το πολιτικό ηγετικό σχήμα. Η υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη αναλαμβάνει την ιερή σκυτάλη αυτής της παράδοσης, καθώς σύμφωνα με τον Αρχιεπίσκοπο Νέας Ιουστινιανής και Πάσης Κύπρου, Χρυσόστομο Β΄, ο Χριστοδουλίδης είναι ο «Νέος Μακάριος».

Αυτή η παράδοση της εσολογμένης πολιτικής ηγεσίας παρουσιάστηκε στο κοινό σε μία σύγκληση που εμπορική εκδοχή. Η υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη είναι ένα προϊόν δοκιμασμένο ως προς τη συνταγή, ώστε να αρέσει

σε πολλούς. Πρόκειται για ένα αναψυκτικό τύπου cola, αναγνωρισμένο στον γευστικό κώδικα των ψηφοφόρων, προσαρμοσμένο στα γνωρίσματα μιας τοπικής αγοράς. Στόχος είναι η ανάδειξη σε νούμερο ένα στις πωλήσεις και οι δημοσκοπήσεις το θέλουν να τοποθετείται στα επάνω ράφια των υπεραγορών. Διακρίνεται για την άρνηση τοποθέτησης ετικέτας με τα συστατικά του προϊόντος, καθώς μέχρι τώρα δεν έχουν παρουσιαστεί οι θέσεις αυτές της υποψηφιότητας. Γνωρίζουμε όλοι πως είναι αγαπητός ο πρώην υπουργός Εξωτερικών, γιατί θα αλλάξει τη χώρα, αλλά δεν γνωρίζουμε το πώς σκέφτεται να την αλλάξει. Επιπλέον, παρουσιάζεται ικανός να διαλύσει την κοινοκρατία, αλλά—εκτός από το να διαλύσει τον Δημοκρατικό Συναγερμό—δεν γνωρίζουμε πώς σκέφτεται να εργαστεί γι' αυτόν τον σκοπό, αφού στηρίζεται από δύο κόμματα (ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ) ήδη διχοτομημένα και στιγματισμένα από τον λεκέ του ανεμοδαρμένου Κέντρου που φυσάει δεξιά ή αριστερά, φτάνει να βριδάζοντας το θρησκευτικό με το πολιτικό ηγετικό σχήμα.

Η υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη αναλαμβάνει την ιερή σκυτάλη αυτής της παράδοσης, καθώς σύμφωνα με τον Αρχιεπίσκοπο Νέας Ιουστινιανής και Πάσης Κύπρου, Χρυσόστομο Β΄, ο Χριστοδουλίδης είναι ο «Νέος Μακάριος».

Αυτή η παράδοση της εσολογμένης πολιτικής ηγεσίας παρουσιάστηκε στο κοινό σε μία σύγκληση που εμπορική εκδοχή. Η υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη είναι ένα προϊόν δοκιμασμένο ως προς τη συνταγή, ώστε να αρέσει σε πολλούς. Πρόκειται για ένα αναψυκτικό τύπου cola, αναγνωρισμένο στον γευστικό κώδικα των ψηφοφόρων, προσαρμοσμένο στα γνωρίσματα μιας τοπικής αγοράς. Στόχος είναι η ανάδειξη σε νούμερο ένα στις πωλήσεις και οι δημοσκοπήσεις το θέλουν να τοποθετείται στα επάνω ράφια των υπεραγορών. Διακρίνεται για την άρνηση τοποθέτησης ετικέτας με τα συστατικά του προϊόντος, καθώς μέχρι τώρα δεν έχουν παρουσιαστεί οι θέσεις αυτές της υποψηφιότητας. Γνωρίζουμε όλοι πως είναι αγαπητός ο πρώην υπουργός Εξωτερικών, γιατί θα αλλάξει τη χώρα, αλλά δεν γνωρίζουμε το πώς σκέφτεται να την αλλάξει. Επιπλέον, παρουσιάζεται ικανός να διαλύσει την κοινοκρατία, αλλά—εκτός από το να διαλύσει τον Δημοκρατικό Συναγερμό—δεν γνωρίζουμε πώς σκέφτεται να εργαστεί γι' αυτόν τον σκοπό, αφού στηρίζεται από δύο κόμματα (ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ) ήδη διχοτομημένα και στιγματισμένα από τον λεκέ του ανεμοδαρμένου Κέντρου που φυσάει δεξιά ή αριστερά, φτάνει να βριδάζοντας το θρησκευτικό με το πολιτικό ηγετικό σχήμα.

Η υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη αναλαμβάνει την ιερή σκυτάλη αυτής της παράδοσης, καθώς σύμφωνα με τον Αρχιεπίσκοπο Νέας Ιουστινιανής και Πάσης Κύπρου, Χρυσόστομο Β΄, ο Χριστοδουλίδης είναι ο «Νέος Μακάριος».

Από μυθοπλασία, το «πνεύμα του λαού» υποστασιοποιήθηκε και χρησιμοποιήθηκε ως βασικό αφήγημα όλων των εθνικισμών και όλων των αντιδημοκρατικών, δικτατορικών και τυραννικών καθεστώτων του 20ού αιώνα. Αυτή η χρήση του όρου καταγγέλθηκε, στα τέλη του 19ου αιώνα από τον Αυστριακό οικονομολόγο Carl Menger, ο οποίος κατηγορήσε τους επιγόνους της Ιστορικής Σχολής ότι έχουν απομακρυνθεί από την αρ-

—διά της στέψης του βασιλιά του Κέντρου—να ανέβει στον προεδρικό λόφο. Με τον ούριο άνεμο που του προικοδότησε η πολυδιαφημιζόμενη προεκλογική πραγματικότητα για πώληση φυσικού αερίου, το καράβι της υποψηφιότητάς του έβαλε πλώρη στις προεδρικές του 2013 με ολόλευκα πανιά, μα καθλώθηκε στο λιμάνι του πρώτου γύρου, τερματίζοντας το ταξίδι του εκεί με ένα σεβαστό 25%.

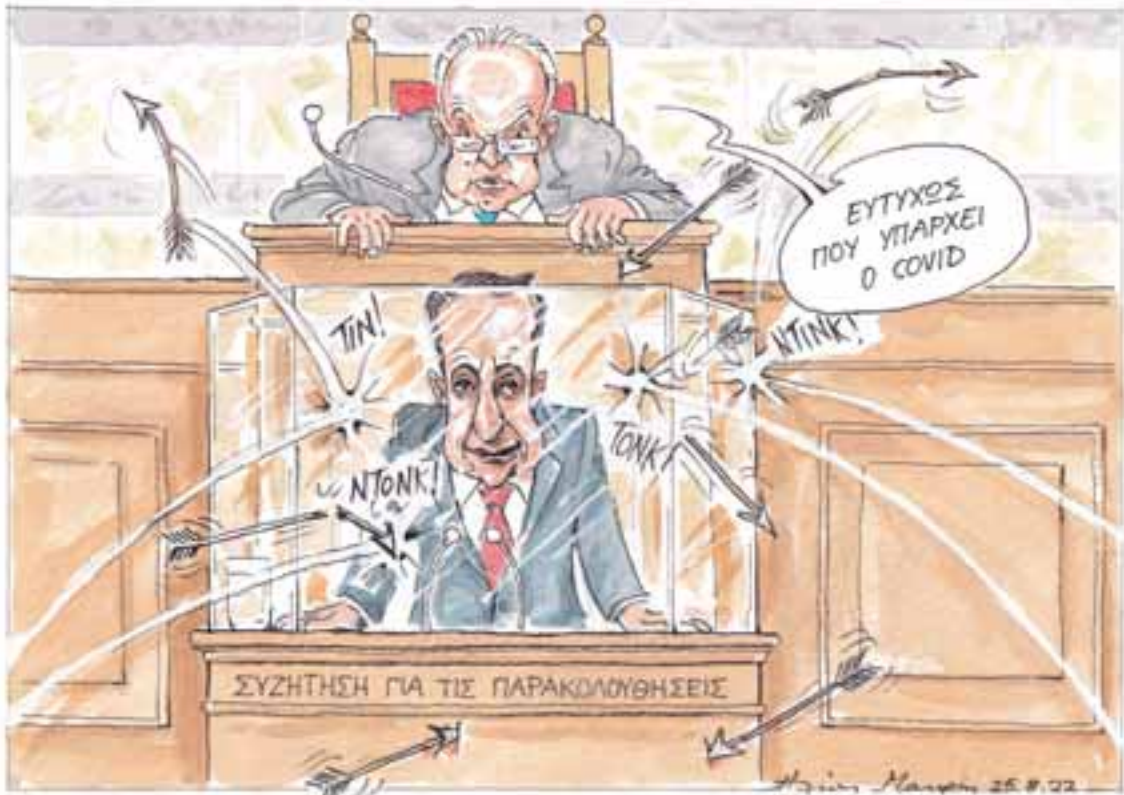
Αυτό το 25% επιχείρησε να εξαργυρώσει ιδρύοντας κόμμα, διακρινόμενος μια πολυσυλλεκτική «Συμμαχία Πολιτών». Δυστυχώς, το κόμμα με το οποίο θέλησε να χτυπήσει το παλαιοκομματικό καθεστώς, δεν επιβίωσε στον χρόνο, μα «θάφτηκε σ' ένα μνήμα του πέλαγου», χωρίς να βρει την «άνοιξη την ακριβή», μα οδηγώντας τον ίδιο σε μια πολιτική χειμερία νάρκη. Η πολιτική φιγούρα του Λιλήκκα ναυάγησε στις θάλασσες της φιλοδοξίας και δεν ξεδίψασε ποτέ από τα νερά της προεδρικής πηγής. Στις εκλογές του 2018, το πολυτελές καράβι του μεταμορφώθηκε σε πρόχειρη σχεδία—χτυπημένη από μοναξιά ως προς την κομματική στήριξη—έπλευσε χωρίς συντρόφους και το 25% βυθίστηκε στο 2%. Ο «σύντροφος» Λιλήκκας απαρνήθηκε τη διζωνική, δικονομική ομοιοπνομία που το ΑΚΕΛ έθετε πάντα ως φάρο λύσης του Κυπριακού, απαρνήθηκε τους πρώην «συντρόφους» και με μοναδική ιδεολογική πυξίδα την ακατάσχετη φιλοδοξία του και την ελπίδα χρυσαφιού, άνοιξε το ασκί του Αιόλου, για να τον στρέψουν οι άνεμοι εκ νέου πίσω. Αυτό που κατόρθωσε ο απροσπυκνολίστος ως προς την ιδεολογική

ταυτότητα και συνείδηση, Λιλήκκας, είναι να στεφθεί βασιλιάς των αιολικών πάγκων του νησιού και να κατακτήσει τον τίτλο του «ανεμόυλου».

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης, αν επιδιώκει την ανανέωση του παλαιοκομματικού συστήματος, με το οξύμωρο σχήμα να έχει τις ευλογίες του Αρχιεπισκόπου, ως μην αρκαστεί στο χρυσό σκήπτρο, ως μην αρκαστεί σε προεκλογικά πυροτεχνήματα περί διάλυσης των κομμάτων χωρίς να το εννοεί, αλλά ως διαμορφώσει πρώτα ξεκάθαρη ιδεολογική ταυτότητα. Δεν αρκεί να είσαι σε όλους αγαπητός ως «νέος Μακάριος»! Είναι σημαντικό να υπάρχει ιδεολογικός μπουσουλός, ώστε να κερδηθεί διεθνώς η αξιοπιστία της χώρας. Είναι σημαντικό να γίνεται πραγματική ανάγνωση των κοινωνικοπολιτικών δεδομένων, ώστε να γίνονται πολιτικά άλματα απεγκλωβισμού από το αδιέξοδο και όχι ανακύκλωση της στρατηγικής πρόκλησης κυρώσεων στην Τουρκία, αφού απεδείχθη άκαρπη. Είναι σημαντικό να υπάρχει διορατικότητα, ώστε να μη γίνονται λανθασμένες πολιτικές εκτιμήσεις για τα σχέδια της Τουρκίας, όπως έγινε στην περίπτωση του Βαρωσίου εκ μέρους του πρώην υπουργού Εξωτερικών.

Είναι σημαντικό ο πρόεδρος ενός σύγχρονου κράτους να διαθέτει κύρος και έρεισμα στο εξωτερικό, να εμπνέει εμπιστοσύνη στον διεθνή περίγυρο και να μην είναι αγαπητός μόνο στον λαό του και στον θρησκευτικό άρχοντα της χώρας του.

Η κα Κούλα Στυλιανού είναι φιλόλογος.

ΣΚΙΖΟΤΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Το «πνεύμα του λαού»

«Αν τώρα αναζητούσαμε το υποκείμενο που εντός του θετικού δικαίου έχει την πραγματικότητα του, θα διαπιστώσουμε ότι το υποκείμενο αυτό είναι ο λαός. Το θετικό δικαίο ζει στην κοινή συνείδηση του λαού. Ως εκ τούτου, μπορεί να ονομαστεί δικαίο του λαού (Volksrecht). Παρόλα αυτά, δεν πρέπει να φανταστεί κανείς ότι τα άτομα από τα οποία αποτελείται ο λαός δημιούργησαν αυθαίρετα το δικαίο. Διότι οι ατομικές βουλήσεις θα μπορούσαν κάλλιστα να έχουν γεννηθεί το ίδιο δικαίο, αλλά είναι πολύ πιθανότερο ότι θα παρήγαγαν ένα πλήθος διαφορετικών δικαίων. Το θετικό δικαίο αναδύεται από αυτό το γενικό πνεύμα που κινεί όλα τα μέλη ενός έθνους. Έτσι, η ενότητα του δικαίου λαμβάνει αναγκαστικά χώρα στις συνειδήσεις τους και δεν είναι πλέον αποτέλεσμα της τύχης». Αυτό έγραφε στα 1849 ο Friedrich Carl von Savigny, ο σπουδαιότερος Γερμανός νομικός επιστήμονας του 19ου αιώνα και ουσιαστικός ιδρυτής

της Γερμανικής Ιστορικής Σχολής. Στον αιώνα της ισχυροποίησης των εθνικών συνειδήσεων και της γέννησης των εθνικισμών, το «πνεύμα του λαού» (Volksgeist), αν και δεν αποτελούσε παρά μια νομική μυθοπλασία (fictio legis), αποτέλεσε ιδανική λύση σε πολλά προβλήματα. Καταρχάς, προσέφερε μια πειστική απάντηση στο ερώτημα της εθνικής ενότητας διαφορετικών κοινοτήτων. Αυτές, άλλες με τη θέλησή τους, άλλες με την πίεση των όπλων, αποτέλεσαν ενιαία εθνικά κράτη εκεί όπου άλλοτε υπήρχαν πολυεθνικά βασίλεια και αυτοκρατορίες. Το αφήγημα αυτό προσέφερε επίσης και τα μέσα δημιουργίας της εθνικής συνείδησης. Μπορεί το «πνεύμα» να ήταν μυθοπλασία, αλλά οι ταγοί των ευρωπαϊκών εθνών βρήκαν τρόπο να διδάσουν την ιστορία, τη γεωγραφία, τις παραδόσεις, τις αρχές και τις αξίες του στα σχολεία και στα πανεπιστήμια.

Το δεύτερο μεγάλο πρόβλημα, στο οποίο το αφήγημα των «πνεύματος του λαού» ή του «εθνικού πνεύματος» έδινε λύση, ήταν της δημοκρατικής παραγωγής του εθνι-

κού δικαίου, όταν το αίτημα για ισότητα και ισονομία θεμελιώνει τις σύγχρονες Δημοκρατίες (Republics). Πώς θα μπορούσε ο λαός να είναι νομοθέτης, όπως ακριβώς το επιβάλλει το δημοκρατικό σύνταγμα; Η αντιπροσωπευτική δημοκρατία και τα εθνικά κοινοβούλια δεν ήταν από μόνα τους ικανά να πείσουν για τη δημοκρατικότητα της διαδικασίας, ιδίως εν μέσω της απληρώς κριτικής που δέχονταν από τα ανά την Ευρώπη εργατικά κινήματα. Στη συνείδηση των εργατών, το εθνικό δικαίο ήταν στην ουσία δικαίο των αστών και υπηρέτης της αστικής τάξης, κάτι το οποίο, στα μέσα του 19ου αιώνα, ίσχυε σε μεγάλο βαθμό. Ούτε οι εργάτες, αλλά ούτε και οι αγρότες ταυτίζονταν με την αστική θηκική, τις αστικές συνήθειες και τρόπους ζωής. Η ώριμη χρηματο-οικονομία μπορεί να άλλαξε την ψυχολογία των αστών, όπως απέδειξε ο Georg Simmel στη «Φιλοσοφία της οικονομίας» (1900), έργο με τεράστια απήχηση ήδη στην εποχή του και θεμελιώδες της μετέπειτα πολιτικής κριτικής, δεν άλλαξε όμως

ούτε τη δυσμενή θέση των εργατικών τάξεων ούτε τις αξίες και τη ήθη των αγροτικών κοινοτήτων των εθνών κρατών. Το «εθνικό πνεύμα», λοιπόν, το «πνεύμα του λαού», έπρεπε να λειτουργήσει συμφιλιοτικά, να πλέξει τον ιστό μέσα στον οποίο όλες οι διαφορετικές τάξεις ενός έθνους θα έβρισκαν τη μοναδική τους θέση. Οι μαζικές κρατικές παρεμβάσεις στην καθημερινότητα των πολιτών, η συγκεντροποίηση της εξουσίας, οι αρχές διακυβέρνησης και η ισχύουσα νομοθεσία έπρεπε κατά κάποιον τρόπο να νομιμοποιούνται από το συννεκτικό αυτό «πνεύμα».

Από μυθοπλασία, το «πνεύμα του λαού» υποστασιοποιήθηκε και χρησιμοποιήθηκε ως βασικό αφήγημα όλων των εθνικισμών και όλων των αντιδημοκρατικών, δικτατορικών και τυραννικών καθεστώτων του 20ού αιώνα. Αυτή η χρήση του όρου καταγγέλθηκε, στα τέλη του 19ου αιώνα από τον Αυστριακό οικονομολόγο Carl Menger, ο οποίος κατηγορήσε τους επιγόνους της Ιστορικής Σχολής ότι έχουν απομακρυνθεί από την αρ-

κή ορθή χρήση του όρου στον Savigny. Ο Menger μάλιστα πρότεινε τη σημαντικότερη μέχρι σήμερα θεωρία των θεσμών, η οποία ερμηνεύει την αρχική τους καταγωγή και την καθημερινή τους παραγωγή και μεταρρύθμιση. Στις διαδικασίες αυτές συμμετέχουν όλα τα μέλη μιας κοινωνίας μέσα από την ατομική και συλλογική τους δράση και εργασία, όχι μόνο μέσω της διαδικασίας της πολιτικής αντιπροσώπευσης. Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκε και η κριτική του Max Weber. Όπως χαρακτηριστικά έγραψε ο Ludwig Lachmann στην «Παρακαταθήκη του Max Weber» (1971): «Πρώτον, ο Βέμπερ ήταν σθεναρά αντίθετος σε όλες τις μορφές «εκπορευτισμού» ως μέθοδο της κοινωνικής επιστήμης. Δεύτερον, η μέθοδος της ερμηνείας (Verstehen) είναι μια μέθοδος της οποίας η πρόβλεψη δεν έχει καμία σχέση με οποιαδήποτε φιλοσοφία. Δεν είναι τίποτε άλλο από την παραδοσιακή επιστημονική μέθοδο που χρησιμοποιούσαν οι επιστήμονες ανά τους αιώνες, όποτε ασχολούνταν με την ερμ-

νεία των κειμένων. Κάθε φορά που αμφέβαλλαν για το νόημα ενός αποσπάσματος, προσπαθούσαν να δουν ποιες ιδέες ήθελε να εκφράσει ο συγγραφέας του όταν το έγραψε. Αυτή είναι η πραγματική πρόβλεψη της μεθόδου της ερμηνείας και όχι ένα αξίωμα της φιλοσοφίας του ιδεαλισμού. Η κλασική μέθοδος της επιστήμης προφανώς είναι δυνατό να επεκταθεί και σε άλλες ανθρώπινες πράξεις εκτός από τα γραπτά. Αυτό έκαναν πάντοτε όλοι οι ιστορικοί, είτε διέθεταν φιλοσοφική σκέψη είτε όχι. Αυτή ακριβώς τη «θετική» μέθοδο της Γερμανικής Ιστορικής Σχολής παρέλαβε ο Βέμπερ και την προσαρμοσε στον σκοπό του». Στις συνειδήσεις των ευρωπαϊκών εθνών υπήρχαν οι εμπεκτικές αρχές της ελευθερίας και της ισονομίας, της ισότητας και της αξιοπρεπούς διαβίωσης, που διαπνέουν το δικαίο της Ένωσης και το σχέδιο του ευρωπαϊκού συντάγματος.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Αναγκαία η ψυχολογική στήριξη μετά την πανδημία

Ο σχολικός ψυχολόγος Γιώργος Πογιατζής μιλάει για τις προκλήσεις της νέας χρονιάς

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«Δεν μπορούμε να αγνοήσουμε πόσο επηρέασε η πανδημία, το lockdown, η τηλεκπαίδευση, το ποσοτικό επίπεδο γνώσεων που αποκτήθηκαν από μαθητές και μαθήτριες. Δεν μπορούμε να έχουμε τις ίδιες απαιτήσεις, που είχαμε προηγουμένως, σε ό,τι αφορά το ποιτικό επίπεδο της ύλης που θα πρέπει ένας μαθητής να ικανοποιεί τη δεδομένη χρονική στιγμή, άρα θα πρέπει να υπάρχει προσαρμογή και σε αυτό το κομμάτι» λέει στην «Κ» ο σχολικός ψυχολόγος Γιώργος Πογιατζής, σημειώνοντας επίσης πως θα χρειαστεί και μεγαλύτερη στήριξη των μαθητών εκείνων που χρήζουν περισσότερης και εξατομικευμένης υποστήριξης σε θέματα ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Σχετικά με την παραβατικότητα στα σχολεία ο κ. Πογιατζής αναφέρει πως είναι σημαντικό να υπάρξει μια αντικειμενική ενιαία πολιτική σε ό,τι αφορά το κομμάτι της παραβατικότητας, είτε στον τρόπο της αναγνώρισής της, είτε στον τρόπο της διακρίσεώς της και φυσικά στο πώς παρεμβαίνουμε.

–Ποιες προκλήσεις θα κληθούν να αντιμετωπίσουν οι διάφορες ηλικιακές ομάδες μαθητών με τη νέα σχολική χρονιά;

–Οι περισσότερες προκλήσεις που αναμένουμε θα αφορούν ειδικά σε θέματα ψυχοκοινωνικοποίησης υποστηρίξης των παιδιών. Δεν μπορούμε να αγνοήσουμε το γεγονός ότι όλα τα παιδιά, το καθένα στην ηλικιακή, αναπτυξιακή ομάδα που βρίσκεται, αναμένεται να βιώσει σε κάποιο βαθμό δυσκολίες. Οι παρατεταμένες αντιξοότητες, που είχαν βιώσει το προηγούμενο διάστημα, δεν θα εξαφανιστούν, αλλά θα κληθούμε ο καθένας από τη δική του θέση είτε ως γονέας, είτε ως εκπαιδευτικός, κ.λπ. να τις διαχειριστούμε. Θα πρέπει με την έναρξη του νέου σχολικού έτους, σε σύντομο χρονικό διάστημα, να γίνουν οι κατάλληλες διαδικασίες αξιολόγησης και εκτίμησης, σε όλους τους τομείς, όχι μόνο στο μαθησιακό κομμάτι, αλλά στο συναισθηματικό, και στο συμπεριφορικό, ούτως ώστε να μπορέσουμε να αναγνωρίσουμε σύντομα και έγκαιρα (για λέξη κλειδί) παιδιά τα οποία έχουν ανάγκη από άμεση παρέμβαση, ενώ παράλληλα χρειάζεται ένα πλάνο ευρύτερης διαχείρισης τόσο στο βραχυπρόθεσμο, αλλά κυρίως στο μα-

κροπρόθεσμο καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, έτσι ώστε να γίνει ταυτόχρονα διαχείριση των δυσκολιών ή και προβλημάτων, ενώ παράλληλα η ενδυνάμωση των παιδιών σε ό,τι αφορά το μέλλον, να βάλουμε δηλαδή θεμέλια, τα οποία να είναι γερά τοποθετημένα για το παρακάτω μέλλον των παιδιών. Επίσης, θα χρειαστεί –θεωρώ– και μεγαλύτερη στήριξη των μαθητών εκείνων που χρήζουν περισσότερης και εξατομικευμένης υποστήριξης σε θέματα ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.

–Μπορούμε να εξειδικεύσουμε ανά ηλικία τα προβλήματα που ενδεχομένως θα αντιμετωπίσουν;

–Να πούμε κατ' αρχάς πως η κοινωνικοποίηση κυρίως των παιδιών της προδημοτικής, ανάλογα με την ένταξή τους σε ένα σχολικό σύστημα, αν γίνεται π.χ. για πρώτη φορά, είναι αναμενόμενο ότι λόγω των κοινωνικών απαιτήσεων των προηγούμενων χρόνων θα είναι πρόκληση. Θα πρέπει, λοιπόν, να τους δοθεί περισσότερος χρόνος για να προσαρμοστούν σ' ένα σχολικό περιβάλλον, με πολλά άλλα παιδιά, με συγκεκριμένο πρόγραμμα, κτλ. Σε ό,τι αφορά τα παιδιά πιο μεγάλων ηλικιών ίσως να αντιμετωπίσουμε θέματα εξάρσεων έντονων ή και παραβατικών συμπεριφορών, μιας και τα τελευταία χρόνια αναγκάστηκαν να περιορίσουν τις κοινωνικές τους συναναστροφές, τις επαφές που είχαν, ενώ παράλληλα έγιναν και αποδέκτες έντονων και συσσωρευμένων πιέσεων από το ευρύτερο περιβάλλον, με θέματα που δεν αφορούν άμεσα την πανδημία, αλλά έμμεσα –ας μην ξεχνάμε ότι έχουμε και οικονομική ύφεση παράλληλα, άρα οι έφηβοι θα κληθούν να διαχειριστούν πολλαπλά προβλήματα, περισσότερα από το φυσιολογικά αναμενόμενο των «προβλημάτων» που θα είχε ενώπιόν του ένας/μία έφηβος/η στην πορεία ενηλικίωσης. Αναμένουμε ότι θα έχουμε αύξηση και σε ένταση και σε συχνότητα των περιστατικών. Θα χρειαστεί να εγκύψουμε περισσότερο και σε αυτό το κομμάτι.

–Το σχολικό περιβάλλον πόσο έτοιμο είναι να αντιμετωπίσει τέτοια περιστατικά;

–Σίγουρα γίνονται προσπάθειες για να μπορούν οι εκπαιδευτικοί να τ' αντιμετωπίζουν, γίνονται εκπαιδεύσεις, έχουν συσταθεί ομάδες διαχείρισης, καταβάλλεται προσπάθεια να υπάρχει μια αμεσότητα

Θα πρέπει με την έναρξη του νέου σχολικού έτους να γίνουν οι κατάλληλες διαδικασίες αξιολόγησης και εκτίμησης ούτως ώστε να μπορέσουμε να αναγνωρίσουμε σύντομα και έγκαιρα παιδιά τα οποία έχουν ανάγκη από άμεση παρέμβαση, λέει στην «Κ» ο σχολικός ψυχολόγος Γιώργος Πογιατζής.

Θα χρειαστεί μεγαλύτερη υποστήριξη των μαθητών εκείνων που χρήζουν περισσότερης και εξατομικευμένης υποστήριξης σε θέματα ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.

στην παρέμβαση. Εκεί που πιστεύω ότι υστερούμε είναι στη γρήγορη αναγνώριση των περιστατικών, ακόμα και εν τη γενέσει τους. Δεν λειτουργούμε πάντοτε προληπτικά στο να μειώσουμε τις πιθανότητες για να συμβεί κάτι και να μην αναπτυχθεί, ενώ έχουμε τις δυνατότητες να το κάνουμε. Επίσης, πιστεύω ότι δεν θα πρέπει να αγνοηθεί ο πυλώνας επικοινωνίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας έτσι ώστε να μπορέσουμε πιο συστηματικά, και κατ' επέκταση πιο αποτελεσματικά ν' αντιμετωπίσουμε αυτά τα περιστατικά.

–Σε επίπεδο μαθησιακό πώς έχει επηρεάσει τους μαθητές η προηγούμενη εμπειρία τηλεκπαίδευσης και διά ζώσης διδασκαλία;

–Δεν μπορούμε να αγνοήσουμε πόσο επηρέασε η πανδημία, το lockdown, η τηλεκπαίδευση, το ποσοτικό επίπεδο γνώσεων που αποκτήθηκαν από μαθητές και μαθήτριες. Δεν μπορούμε να έχουμε τις ίδιες απαιτήσεις, που είχαμε προηγουμένως, σε ό,τι αφορά το ποιτικό επίπεδο της ύλης που θα πρέπει ένας μαθητής να ικανοποιεί τη δεδομένη χρονική στιγμή, άρα θα πρέπει να υπάρχει προσαρμογή και

σε αυτό το κομμάτι. Προσοχή, δεν είναι το θέμα να αφαιρέσουμε κάποια κεφάλαια ποσοτικά, αλλά πρέπει να βάλουμε υπόψη μας και τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διδασκαλία διά ζώσης και πώς η τηλεκπαίδευση και ποια τα οφέλη και τα προβλήματα που αναφύονται.

–Έχετε παρατηρήσει αλλαγές από την εμπειρία σας ως σχολικού ψυχολόγου στο πώς αντιμετωπίζουν οι μαθητές την ίδια την κοινωνία;

–Οι κύριες αλλαγές προκύπτουν από το έντονο ψυχοπαιστικό περιβάλλον. Παρατηρούμε έντονα σημάδια άγχους που προκύπτουν από την απουσία της υποστήριξης του κοινωνικού επιπέδου. Επίσης, νέοι ήλθαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας αντιμέτωποι με αρκετά ενδοοικογενειακά προβλήματα, τα οποία παλαιότερα απέφευγαν να διαχειριστούν. Να πούμε εδώ πως το κάθε αναπτυξιακό επίπεδο έχει τον αναμενόμενο τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρά με τον κόσμο και βλέπει τον κόσμο. Βεβαίως, δεν αντιμετωπίζουν όλα τα παιδιά με τον ίδιο τρόπο τις καταστάσεις, άρα θα πρέπει να βλέπουμε πάντοτε τα πράγματα ανά περίπτωση. Ένα παιδί το οποίο είχε ένα πλήρως υποστηρικτικό περιβάλλον κατά τη διάρκεια της πανδημίας και μετά, βίωσε μεν όσα έφερε ο covid, αλλά όχι με τον ίδιο τρόπο που βίωσε την πανδημία ένα πιο παραμελημένο παιδί...

Σημαντικές προκλήσεις

–Πώς μπορούν να ενισχυθούν περαιτέρω μαθητές, γονείς, αλλά και οι εκπαιδευτικοί;

–Η πανδημία ανέδειξε τη σημασία που πρέπει να δίνεται στην ψυχική υγεία όλων μας, και πολύ περισσότερο των παιδιών. Η μετρήσιμη ύλη του εκάστοτε μαθηματος δεν ανταποκρίνεται σε εκείνου που η σύγχρονη κοινωνία έχει

ανάγκη. Εκ του αποτελέσματος, η πανδημία μάς έδειξε ότι τα πραγματικά προβλήματα δεν εμπίπτουν στα στενά πλαίσια της μη επαρκούς γνώσης ενός κεφαλαίου, αλλά η ανεπάρκειά μας να διαχειριστούμε την ψυχική μας υγεία με τρόπο ασφαλή για εμάς και τους γύρω μας. Η περαιτέρω ενίσχυση επ' ουδενί δεν θα πρέπει να περιστρέφεται γύρω από την «κάλυψη της χαμένης ύλης», αλλά στην ενίσχυση της προσαρμοστικής δυνατότητας των παιδιών, την ανάπτυξη και ενίσχυση υγιών τρόπων καταπόνησης του κόσμου, τη λειτουργική επικοινωνία, την αναγνώριση και διαχείριση των συναισθημάτων τους και πολλά άλλα, στα οποία ως επιστήμη πάντα κάναμε αναφορά αλλά μέχρι προ της πανδημίας ήταν λόγος «εις ώτα μη ακουόντος». Είναι με άλλα λόγια μια ευκαιρία για ορθό επαναπροσδιορισμό και αναίεραρχση των πραγματικών μας στόχων, ως άτομα και ως κοινωνικά σύνολα.

–Τι μπορούμε να πούμε για την παραβατικότητα στα σχολεία;

–Σχετικά με την παραβατικότητα στα σχολεία θα πρέπει να έχουμε πλήρη εικόνα του ζητήματος, να γνωρίζουμε ακριβώς τα γεγονότα, μέσω καταγραφών. Είναι σημαντικό να υπάρξει μια πραγματικά αντικειμενική ενιαία πολιτική σε ό,τι αφορά το κομμάτι της παραβατικότητας, είτε στον τρόπο της αναγνώρισής της, είτε στον τρόπο της διαχείρισής της και φυσικά στο πώς παρεμβαίνουμε. Παραβατικές και εκφοβιστικές συμπεριφορές υπάρχουν σε όλα τα σχολικά περιβάλλοντα, αλλά συμβαίνουν με διαφορετικό τρόπο –δεν υπάρχουν πλέον καλές και κακές περιοχές ή καλά και λιγότερο καλά σχολεία– κι εδώ είναι που χρειάζεται η εφαρμογή μιας ενιαίας πολιτικής, η οποία να προκύπτει τόσο από εμπειρικά αποδεδειγμένες παρεμβάσεις με

Η πανδημία ανέδειξε τη σημασία που πρέπει να δίνεται στην ψυχική υγεία όλων μας, και πολύ περισσότερο των παιδιών, λέει ο κ. Πογιατζής.

την κατάλληλη υποστήριξη και διαχρονική (ουσιαστική) επένδυση σε αυτή.

–Θεωρείτε ότι στον μαθητικό πληθυσμό της ειδικής αγωγής θα έχουμε μεγαλύτερα προβλήματα;

–Υπάρχουν παιδιά τα οποία έχουν ανάγκη από συνεχόμενη και συστηματική υποστήριξη, που δεν την είχαν την προηγούμενη περίοδο, αλλά παράλληλα υπάρχουν και παιδιά τα οποία έχουν ανάγκη υποστήριξης σε κοινωνικά θέματα, πέραν από το τι πρέπει να μάθει σε επίπεδο σχολικής ύλης, θα πρέπει να υποστηριχθεί και πώς να λειτουργεί στο σχολικό περιβάλλον, στο να αλληλεπιδρά με άλλα πρόσωπα κτλ. Αρκετά παιδιά έχουν πάει πίσω από την κατεκτημένη τους συμπεριφορά και θα πρέπει να τα υποστηρίξουμε ξανά για πράγματα που είχαν κατακτήσει παλαιότερα. Είναι και αυτό μία σημαντική πρόκληση.

–Ποιο άλλο θέμα πιστεύετε ότι αγνοούμε, όταν συζητάμε θέματα που αφορούν το σχολικό περιβάλλον;

–Στις πλείστες των περιπτώσεων μας διαφεύγει ο παράγοντας γονιός. Ο οποίος στην καλύτερη των περιπτώσεων επιμороννεται, κυρίως με δική του πρωτοβουλία σε θέματα που αφορούν τα παιδιά του. Όμως συστηματικά η Πολιτεία αγνοεί την ψυχική υγεία των εργαζομένων που είναι ή δεν είναι γονείς. Έχουμε δηλαδή ένα μέρος του πληθυσμού που εργάζεται σε οργανισμούς και επιχειρήσεις, στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα απ' όπου απουσιάζουν εντελώς από την εξίσωση τα θέματα ενίσχυσης και διασφάλισης της ψυχικής του υγείας. Θεωρούμε ότι η ψυχική υγεία αρχίζει και τελειώνει είτε σε ατομικό επίπεδο –ένα άτομο (μονάδα) αναζητάει βοήθεια για την οποιαδήποτε δυσκολία αντιμετωπίζει ή σε ομαδικό επίπεδο π.χ. σχολικό σύστημα. Με ποιο τρόπο διασφαλίζουμε την ψυχική υγεία των εργαζομένων; Ποιος ο έλεγχος αναφορικά με την υποστήριξή τους; Τι σημαίνει ψυχική υγεία στον χώρο των επιχειρήσεων; Μήπως εάν υπάρξει υποστήριξη των εργαζομένων, γονιών και μη, δεν θα έχουμε καλύτερα αποτελέσματα σε όλους τους τομείς, εντός και εκτός σχολείων; Μήπως ένας εργαζόμενος του οποίου υποστηρίζεται η ψυχική του υγεία δεν είναι πιο παραγωγικός για την επιχείρηση που εργάζεται ή δεν είναι καλύτερος γονιός;

ΑΡΘΡΟ / Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Είμαστε μια κοινωνία που δυσκολεύεται να διαβάσει

Τα χρονογραφήματα της περασμένης εβδομάδας τα αφιέρωσα στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στη μέση εκπαίδευση. Το καταληκτικό της περασμένης Κυριακής είχε τίτλο: «Να καταργηθεί η διδασκαλία της λογοτεχνίας». Ήταν το συμπέρασμα όσων εντοπίζει κάποιος που δεν είναι εκπαιδευτικός, ούτε φιλόλογος, στον τρόπο πρόσληψης της λογοτεχνίας από τις νεότερες γενιές. Τις παλιότερες άσ' τες στην κακομοίρα μοίρα τους. Οπου προσπάθησα να πω με τον αφοριστικό μου τίτλο ότι ο τρόπος που διδάσκεται η λογοτεχνία στους εφήβους μας στην πραγματικότητα τους κάνει να την αντιπαθίσουν. Ως εκ τούτου, καλύτερα να μην τη διδάσκουμε καθόλου, παρά να τη διδάσκουμε έτσι όπως τη διδάσκουμε.

Με εντυπωσίασε το γεγονός ότι, ενώ στις διάφορες συζητήσεις για την εκπαίδευση η διδασκαλία της λογοτεχνίας, και των συναφών επαγγελμάτων, φωτοζώνει στο περιθώριο, οι αντιδράσεις στα χρονογραφήματά μου υπήρξαν αρκετά βίαιες. Κάτι που μου έδωσε τη δύναμη να συνεχίσω. Αν εν έτει 2022 μια θέση για τον τρόπο που διδάσκεται η λογοτεχνία στα παιδιά μας προκαλεί τόσο βίαιες αντιδράσεις, σημαίνει ότι τίποτε δεν έχει χαθεί ακόμη. Ζητάμε γλωσσική ευαισθησία, βασική παράμετρο της γνώσης, και ψάχνουμε τρόπους για να τη μεταδώσουμε στα παιδιά μας; Αυτή είναι η συζήτηση για τη λογοτεχνία. Και αν τσακωνόμαστε γι' αυτό, σημαίνει ότι μας καίει. Είναι το κοινό μας σημείο. Το κοινό μου σημείο μ' εκείνη την αναγνώ-

στρια που έγραψε «Πιο πλήθιος πεθαίνεις. Μια φιλόλογος», για να απαντήσει στο άρθρο μου περί κατάργησης της διδασκαλίας της λογοτεχνίας. Στην αρχή νόμιζα ότι η πλήθια ήταν η φιλόλογος, όμως μετά κατάλαβα ότι ήμουν εγώ.

Παρά τις πολλές θετικές αντιδράσεις στην άποψή μου, σε όσους κατάλαβαν ότι δεν πρέπει να πάρουν την πρότασή μου κατά γράμμα, αλλά ως μια ειρωνική αντιμετώπιση αυτού που συμβαίνει σήμερα στην εκπαίδευση, προτιμώ να ασχοληθώ με τις αρνητικές αντιδράσεις. Κυρία η οποία δηλώνει φιλόλογος με έδρα τον Βόλο, και δεν έχω λόγο να μην την πιστέψω, συνεπικουρούμενη από ομοίωπα-θείς δορυφόρους της διανοίας της με κατηγορεί ότι η πρότασή μου για κατάργηση της διδασκαλίας

της λογοτεχνίας στην πραγματικότητα καταφέρεται κατά του πολιτισμού μας. Στο ηλεκτρολόγιο του Διαδικτύου εννοείται. Πόση υπομονή και πόση κατανόηση χρειάζομαι για να της εξηγήσω ότι αυτό που λέει επιβεβαιώνει το πρόβλημα που θέτω; Ο τρόπος που διδάσκεται η λογοτεχνία οδηγεί στη δική της τύφλωση. Εχει χάσει, αν την είχε ποτέ, την ικανότητα να διαβάξει ένα κείμενο σε δεύτερο επίπεδο. Και αυτή η κυρία μπαίνει σε μια τάξη και μεταδίδει την ανικανότητά της ως ικανότητα.

Δεν τρέφω ψευδαισθήσεις. Δεν πιστεύω ότι η επιμονή ενός χρονογράφου σε μια μεγάλη εφημερίδα όπως η «Κ» μπορεί να αλλάξει το μοίρασμα. Τίποτε δεν πρόκειται να αλλάξει. Οι φιλόλογοι ως καλοί δημόσιοι υπάλληλοι θα συνεχίσουν

να διδάσκουν βάσει των προδιαγραφών και οι μαθητές τους να αποστηθίζουν τις αναλύσεις των κειμένων που τους προτείνουν. Κι εμείς όλοι να εξανιστάμεθα διότι τα παιδιά μας δεν αντέχουν τη δοκιμασία με τα κείμενα. Λες κι εμείς την αντέχουμε, όμως αυτό είναι άλλο θέμα.

As το πάρουμε απόφαση. Είμαστε μια κοινωνία που δυσκολεύεται να διαβάσει. Και αυτό το οφείλουμε στην εκπαίδευσή μας, η οποία δεν μας μαθαίνει να διαβάζουμε. Το επαναλαμβάνω: η διδασκαλία της λογοτεχνίας στη μέση εκπαίδευση δεν είναι διδασκαλία καλολογικών στοιχείων ή μεταφορών. Είναι διδασκαλία ανάγνωσης, κοινός κατανόητος κειμένου και επιπέδων ύφους. Όταν γράφεις «να καταργηθεί η διδασκαλία της λογοτε-

ttheodoropoulos@kathimerini.gr

Ποῦναι η πατρίδα, ποῦναι οι ἥρωες;

Ο ποιητής Δώρος Λοῖζου δολοφονήθηκε στις 30 Αυγούστου 1974, προσπαθώντας να κρατήσει άσπιλο τον προορισμό του Ανθρώπου

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Στις 22 Αυγούστου 1974 ο Δώρος Λοῖζου δημοσιεύει στην εφημερίδα «Τα Νέα» το ποίημά του «Το τραγούδι του Λεύτερου», ένα ποίημα που κοιτούσε κατάματα τη συμφορά των προηγούμενων ημερών, αν και το ποίημα είχε γραφτεί πολλά χρόνια πριν, με άλλο τίτλο, σε άλλο συγκείμενο, ο πρώτος τίτλος ήταν «Ημέρα Ειρήνης, 15 Νοεμβρίου 1969» και είχε γραφτεί στις ΗΠΑ, όπου σπούδαζε ο Δώρος, ο πόλεμος του Βιετνάμ ήταν ανοικτή πληγή για την αμερικανική κοινωνία και ο

Δώρος δεν μπορούσε να μείνει σιωπηλός... Επιστρέφει στην Κύπρο, όπου η οξυμένη πολιτική κατάσταση τον τροφοδοτεί με νέα ερεθίσματα, αλλάζει λέξεις από τα ποιήματά του, στο ποίημα, το «Ημέρα Ειρήνης, 15 Νοεμβρίου 1969» ο Δώρος μιλάει για αστυνομικούς, στη δεύτερη εκδοχή τους χαρακτηρίζει, γράφει για «ειδικούς αστυνομικούς», οι «σημαίες» της πρώτης εκδοχής γίνονται «ντουφέκια», οι καιροί είναι δύσκολοι, ο Δώρος δεν καταθέτει τα όπλα του, που δεν είναι άλλα από τις ίδιες τις λέξεις του. Έχει μελετήσει καλά τον Λόρκα, έχει συνμιλήσει μαζί

Δολοφονήθηκε από μαύρες καρδιές, από κάννες όπλων, εν μέση οδῶ, που δεν μαύρισαν στη Μεσαορία, εν καιρῶ πολέμου, ἀλλὰ βρήκαν στόχο, όταν η Μεσαρκά είχε γίνει ἀπέραντο νεκροταφείο, μία κοιλάδα μπαρουτοκαμμένη...

του και σαν να ξέρει τι τον περιμένει και γράφει στο ποίημά του «Τούτος ο κόσμος που γνώρισες», σαν να ήξερε: «Έρχονται πάλι | έρχονται Φεντερικό | Μαύρα μάτια, μαύρες καρδιές, μαύρες κάννες» | Έρχονται να σε ξανασκοτώσουν | κι ύστερα θα πουν | ότι σε σκότωσαν κατά λάθος | πως ήταν ατύχημα τυχαίο περιστατικό».

Ο Δώρος Λοῖζου δολοφονήθηκε από μαύρες καρδιές, από κάννες όπλων, εν μέση οδῶ, που δεν μαύρισαν στη Μεσαορία, εν καιρῶ πολέμου, ἀλλὰ βρήκαν στόχο, όταν η Μεσαρκά είχε γίνει ἀπέραντο

νεκροταφείο, μία κοιλάδα μπαρουτοκαμμένη... αν και ο ποιητής είχε γράψει στο ποίημά του «Οι γεωργοί της Μεσσαρκάς» πως «[...] καλὰ το ξέρουμε | πως για να γίνει το θαύμα | πολλὰ της καρδιάς τα δάκρυα, ο πόνος, η αγωνία.» και κλείνει το ποίημά του αυτό έτσι... «Παναγία, βροχοκυρά, | οι γεωργοί της Μεσσαρκάς | δέονται σου»... και 48 χρόνια μετά ο Δώρος βλέπει τους ακόμα δεόμενους, και αναρωτιέται τι να σκέφτεται ένας νέος που έφυγε δολοφονημένος από ανθρώπους που το φως δεν μπορούσαν να το αντέξουν;

«Πῶς να πιστεύσης σε μια ἄχρηστη λέξη...»

Ο Δώρος Λοῖζου δεν φοβήθηκε, θαυμάζω το θάρρος του. Δεν τον γνώρισα, δεν άφησαν κάποιοι περίφημοι Έλληνες πολλούς και πολλές να τον γνωρίσουν καλύτερα, μέσα από το αρχείο του όμως, διαβάζοντας τα κείμενά του, βλέποντας τα σχέδιά του, αισθάνομαι ότι το δίκαιο ήταν αυτό που τον οδηγούσε προς το φως. Τολμητίας νέος, ιδεολόγος, δημοσιεύει την Παρασκευή 14 Ιουνίου 1974 στη «Σοσιαλιστική Έκφραση» το ποίημα «... Κλάσις Επιστρατεύσεως, 1962», έναν μόλις μήνα πριν από το πραξικόπημα, που άνοιξε την πύλη της κόλασης, αυτή την πύλη που κάποιοι περίφημοι Έλληνες άφησαν αμαντάλωτη: «Έρθανε λέει, | να μας διδάξουν | τον πόλεμο | και τη δική τους πατρίδα, | την ανύπαρκτη» και στην τελευταία στροφή από το ποίημά του «Κλάσις»: «Τώρα τι ξελαρυγγίζονται | μ' εμβατήρια και συνθήματα | και μας κουράζουν με παρελάσεις και λόγους; | Τι θέλουν από μία λέξη; | Πῶς να πιστεύσης σε μια ἄχρηστη λέξη; | Και πῶς είναι δυνατό | να ισορροπήσης ένα ολόκληρο λαό | πάνω σε μία σάπια λέξη;», ένας λαός που παραμένει μετέωρος μεταξὺ του χθες και του σήμερα...

Πόσο όμως τόλμησε ο Δώρος εκείνα τα ταραγμένα χρόνια; Πολύ, σκέφτομαι, έβλεπε τι συνέβαινε στην πατρίδα του και τα ζύγιζε μέσα του, δεν τον φόβιζαν φαίνεται ούτε οι μαύρες καρδιές, ούτε τα μαύρα μάτια, ούτε οι κάννες, και έγραφε στο ποίημά του «Οι σημαίες που ξέφτισαν»: «Οι σημαίες κυματίζουν ανάποδα | πού είναι η πατρίδα; | Ποῦναι οι ἥρωες; | Οι σημαίες έγιναν σκιάχτρα | στα χωράφια των λαών | να τρομάζουν την ελευθερία. | Ποῦναι η πατρίδα; | Ποῦναι οι ἥρωες; | Ερήμωση. | Οι σημαίες σημειώνουν σπηλαιμία.» και πρέπει να προλάβουμε πριν έλθει ο ακρωτηριασμός, που εν τέλει δεν προλάβαμε, για κάποιους περήφανους Έλληνες, η εγχείρηση πέτυχε, αλλά ακόμα να καταλάβουν, έστω και αν πέρασαν 48 χρόνια, ότι δυστυχώς ο ασθενής απέθανε, ἢ έστω πνέει τα λοίσθια και εμείς ξανά λάβαρα και σημαίες και ας δέονται οι γε-

ωργοί της Μεσσαρκάς εις τον αιώνα τον άπαντα. Ο Δώρος Λοῖζου δολοφονήθηκε, όπως πριν από μερικές ημέρες είχε δολοφονηθεί η Κύπρος, και να που ξανά ο στίχος του χτυπάει κέντρο... «Οι σημαίες έγιναν σκιάχτρα | στα χωράφια των λαών»... Προφήτης ο Λοῖζου; Δεν νομίζω, αναγνώστης καλὸς των ημερών του, και των ανθρώπων λέω... Το καλοκαίρι του 1967 έγραφε: «Κι οι ποιητές να γράφουν πρέπει διαρκώς, γιατί έξαφνα πεθαίνουν. Κι όταν νιώθεις την ανάγκη να γράψεις, γράφεις ὥσπου να λυτρωθείς» και συνέχιζε σε άλλο σημείο: «Δεν ξέρω ὥσπου να φτάσει κανείς με τις λέξεις. Αν η ποίηση είναι αρκετή να μας ελευθερώσει, πριν ανταμώσουμε με τον θάνατο». Ο Δώρος Λοῖζου αντάμωσε τον θάνατο, ελευθερώθηκε, πριν δει ελευθερωμένη την πατρίδα του, επειδή έτσι αποφάσισαν κάποιοι ἥρωες που δεν φάνηκαν πούποτε, που ο ίδιος τους αναζητούσε, πολύ πριν χρειαστεί να δώσουν το παρόν τους... θυμάστε τον στίχο: «Ποῦναι οι ἥρωες;».

«Soldato Muerto»

Η εφημερίδα «Τα Νέα» στις 31 Αυγούστου 1974 αποχαιρετά τον Δώρο Λοῖζου με το ποίημα «Soldato Muerto» του Κουβανού ποιητή Nicolas Guillen (1902-1989), το οποίο είχε μεταφράσει ο Δώρος, ὡπως συνήθιζε να κάνει... και αυτό το ποίημα μοιάζει να έχει επιλεγεί επιτόδες, το μεταφέρω και εγώ, τιμὴς ἔνεκεν για τον Δώρο που ρίσκαρε και πλήρωσε, που έγραψε ελεύθερος και κάποιοι δεν του το συγχωρέσαν ποτέ:

«Ποια σφαίρα τον σκότωσε; Κανείς δεν ξέρει Πού νάχε γεννηθεί; Που τζιοβελλάνος λένε. Πῶς ἔγινε και τον μαζέψανε; Ήταν ζαηλωμένος στον δρόμο και μερικοί στρατιώτες τον είδαν. Ποια σφαίρα τον σκότωσε; Η αγαπητική του έρχεται και τον φιλά Η μόνα του έρχεται και τον κλαίει. Όταν ο αξιωματικός έρχεται το μόνο που λέει, είναι: Θάψτε τον. Ρατα-τατ-τάτ.

Ο Δώρος Λοῖζου δολοφονήθηκε και άφησε μερικά ποιήματά του, δεν γνωρίζω τι ποιητής θα γινόταν, ποια καριέρα θα ακολουθούσε, αν θα αγωνιζόταν ακόμη πιο έντονα για να βρει Ανθρώπους και Ελευθερία. Μάλλον θα το έκανε, αυτή είναι η αίσθησή μου, κάθε φορά που ανατρέχω στα χειρόγρατά του.

Πάει ο νεκρός στρατιώτης Ρατα-τατ-τάτ. Τον μαζέψανε από τον δρόμο. Ρατα-τατ-τάτ. Ένας στρατιώτης δεν είναι τίποτε. Ρατα-τατ-τάτ. Έχουμε μπόλικους στρατιώτες».

Μα και ο Δημήτρης Μυστακίδης-Μεσεβρινός, όταν ο πατέρας

του Δώρου Λοῖζου, ο Βύρωνας Λοῖζου, του στέλνει τη μεταφρασμένη στα αγγλικά post mortem συλλογή του Δώρου, του γράφει: «Η έκδοσή αψηπ είναι κάτι παραπάνω απο μια τιμητική χειρονομία στον μεγάλο αψο για της Κύπρος. Ταφτόχρονα αποτελεί έργο διαφώτισης, δηλαδη αγώνα στην υπηρεσία της τραγικής πατρίδας-του». Ο Δώρος Λοῖζου δο-

λοφονήθηκε και άφησε μερικά ποιήματά του, δεν γνωρίζω τι ποιητής θα γινόταν, ποια καριέρα θα ακολουθούσε, αν θα αγωνιζόταν ακόμη πιο έντονα για να βρει Ανθρώπους και Ελευθερία. Μάλλον θα το έκανε, αυτή είναι η αίσθησή μου, κάθε φορά που ανατρέχω στα χειρόγρατά του, αγαπούσε το φως και την ποίηση. «Κάποιος πρέπει να ξεκι-

νήσει» γράφει στο ποίημά του «Συζητώντας με κάποιον που μου μοιάζει» και πράγματι ο Δώρος Λοῖζου είχε ξεκινήσει, και ακόμα κι αν του έβαλαν τρικλοποδιά, εκείνος θα αναφοράι το ματωμένο πρόσωπο, ανάποδα και διεκδικεί... «Τα ποιήματά μου γίναν ρυάκια και ποτίζουν τη γη» γράφει στο ποίημά του «Αποχαιρετισμός».

Η 30ή Αυγούστου 1974 - Μνήμη Δώρου Λοῖζου

Του **ΓΙΑΝΝΑΚΗ Α. ΟΜΗΡΟΥ**

Ενα από τα απεχθέστερα εγκλήματα σε βάρος του Κυπριακού Ελληνισμού, σε βάρος της ενότητας του και του αιμάρσσαντος ακόμα από το πραξικόπημα και την εισβολή σώματος της Κύπρου διενεργήθηκε στις 30 Αυγούστου 1974. Πρόκειται για την απόπειρα δολοφονίας του Βάσου Λουσαρίδη και τη δολοφονία του οργανωτικού γραμματέα της Σοσιαλιστικής Νεολαίας ΕΔΕΝ Δώρου Λοῖζου.

Ήταν η περίοδος του ασυμβίβαστου αγώνα που είχε κηρύξει ο Βάσος Λουσαρίδης και η ΕΔΕΚ και ευρύτερα το δημοκρατικό κίνημα, για την ανάγκη επανόδου του Προέδρου Μακαρίου στην Κύπρο. Ως απαραίτητες προϋποθέσεις αποκατάστασης της συνταγματικής τάξης και εμπέδωσης της ψυχικής ενότητας του λαού για να μπορέσει να αντεπεξέλθει στις φοβερές συνέ-

πειες από την προδοσία και το έγκλημα του 1974.

Υπό το καθεστώς τρομοκρατίας που είχε επιβάλει η ΕΟΚΑ Β' και που εσυντηρείτο, όσο κι αν σήμερα φαίνεται απίστευτο, ακόμα και μετά την τουρκική εισβολή, το δημοκρατικό κίνημα είχε καταφέρει να βρει τα πόδια του, να υπερβεί το τρομακτικό πλήγμα που δέχθηκε ο λαός μας, να αρθρώσει αγωνιστικό – δημοκρατικό λόγο και να συσπειρώσει ευρύτατες λαϊκές δυνάμεις, οι οποίες έδιναν καθημερινά τη μάχη για την επιστροφή του Μακαρίου. Είναι άξιον απορίας πως ενώ το πραξικόπημα εναντίον του Μακαρίου και η επακόλουθη σάσα τουρκική εισβολή αποτέλεσε αφορμή αποκατάστασης της δημοκρατίας στην Ελλάδα και ο Καραμανλής επέστρεψε στις 23 Ιουλίου, ο Μακάριος εμποδιζόταν να επιστρέψει στην Κύπρο μέχρι τις 7 Δεκεμβρίου του 1974.

Υπό το καθεστώς τρομοκρατίας που είχε επιβάλει η ΕΟΚΑ Β' και που εσυντηρείτο ακόμα και μετά την τουρκική εισβολή, το δημοκρατικό κίνημα είχε καταφέρει να βρει τα πόδια του.

Η λύση της απορίας δεν είναι ωστόσο πολύ δύσκολη. Τα ξένα συνωμοτικά κέντρα που είχαν οργανώσει το δίδυμο έγκλημα του 1974 προσπαθούσαν να ματαιώσουν την επιστροφή του Μακαρίου στην Κύπρο ή τουλάχιστον να την καθυστερήσουν όσο μπορούσαν για να ολοκληρώσουν τα σχέδιά τους εις βάρος της Κύπρου. Έτσι οι παράφρονες πράκτορές τους στην Κύπρο,

αργυρώνητα και ευτελή όργανα που τολμούσαν να παρουσιάζονται και με πατριωτικό μανδύα, κινήθηκαν κατ' εντολή. Προσδοκώντας οι εντολές στη δημιουργία συνθηκών αναζωπύρωσης της εσωτερικής ανωμαλίας με νέο κύκλο αίματος, στην παρεμπόδιση επιστροφής του Μακαρίου και σε επιβολή λύσης στηριγμένης στα τετελεσμένα.

Η εκδοχή αυτή γίνεται ακόμα πιο σφαλής αν συνδεθεί με το γεγονός ότι 15 ημέρες πριν από το έγκλημα της 30ής Αυγούστου, πραγματοποιήθηκε στο χρησιμοποιούμενο τότε ως προσωρινό Προεδρικό Γραφείο, Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, σύσκεψη με αντικείμενο τη συζήτηση του προταθέντος Σχεδίου Γκιουνές. Σχέδιο το οποίο προέβλεπε τη διασπορά τουρκικών στρατευμάτων σε όλα τα σημεία της Κύπρου στα οποία ζούσαν Τουρκοκύπριοι. Στην πραγματικότητα, αν εκείνο το Σχέδιο γινόταν απο-

δεκτό, ολόκληρη η Κύπρος θα ετίθετο υπό τουρκική στρατιωτική κατοχή. Υπό την εκβιαστική απειλή της εν εξελίξει ευρισκομένης τουρκικής επιχείρησης του «Αττίλα 2» επιχειρήθηκε η επιβολή του Σχεδίου. Η σθεναρή αντίδραση του Βάσου Λουσαρίδη, εν μέσω της καταθλιπτικής παρουσίας καλασνικοφόρων Εοκαβτατζήδων, οδήγησε στη ματαίωση επιβολής εκείνου του Σχεδίου. Το γεγονός αυτό έδωσε το μήνυμα στη βυσοδομοούσα συνωμοσία και τα κινούμενά της στην Κύπρο, ότι υπάρχουν ακόμα κέντρα και δυνάμεις αντίστασης. Οι οποίες έχουν απήκηση στον λαό και μπορούν να επηρεάζουν τις εξελίξεις. Αντιλαμβανόμενταν δε, ότι η επάνοδος του Μακαρίου θα δημιουργούσε προϋποθέσεις περαιτέρω ισχυροποίησης του λαϊκού παράγοντα και οριστικής ματαίωσης επιβολής λύσης που να βασίζεται στα τετελεσμένα της εισβολής.

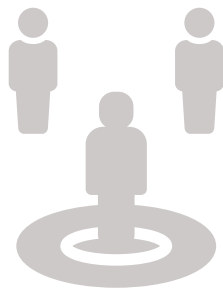
Βέβαια η συνωμοσία για αποκεφαλισμό του δημοκρατικού κινήματος που επιχειρήθηκε με την απόπειρα δολοφονίας του ηγέτη της αντίστασης Βάσου Λουσαρίδη ματαιώθηκε, πρώτον με τη διάσωσή του και δεύτερον με τη θαυμαστή ψυχραιμία που επιδείχθηκε και που απέτρεψε αντίποινα, εκδίκηση και ανωμαλία.

Σήμερα, 48 χρόνια μετά την απαίσια συνωμοσία και το απεχθές έγκλημα είναι καιρός να πάρουν όλοι το μήνυμα της ιστορίας. Η δουλόφρων συμπίεση και ταύτιση με ξένα συμφέροντα και συνωμοσίες οδηγεί σε εθνικές τραγωδίες και σε ανεξίτηλο στιγματισμό ως Εφιαλτές όσων επιλέγουν να μετατρέπονται σε άβουλα και μοιραία όργανα των ξένων.

Ο κ. Γιαννάκης Α. Ομήρου είναι πρώην πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Στο μυαλό των τριών αρχηγών

Η υπόθεση των παρακολουθήσεων και η σύγκρουση στη Βουλή εγκαινίασε την προεκλογική πολιτική σεζόν. Πώς βλέπουν οι επικεφαλής των κομμάτων το νέο τοπίο και πώς «διαβάζουν» τους αντιπάλους τους.

Τρεις στρατηγικές για το Κέντρο

Ν.Δ.
Παίζοντας το ατού της σύγκρισης

Η κυβέρνηση στην αφετηρία άλλης μιας πολιτικής σεζόν μετράει απώλειες. Πέρυσι τον Σεπτέμβριο ήταν η φθορά από την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Φέτος οι απώλειες οφείλονται στις παρακολουθήσεις. Στο κυβερνητικό επιτελείο υπάρχει επίγνωση ότι η υπόθεση τραυματίζει τη σχέση της μπισοτακικής Ν.Δ. με τους κεντρικούς ψηφοφόρους. Εκφράζεται όμως και η πεποίθηση ότι, στο τέλος, το δίλημμα «Μπισοτάκης ή Τσίπρας» θα λειτουργήσει υπέρ τους. «Ζητούν δηλαδή από τους κεντρικούς ψηφοφόρους να ταπεινωθούν, καταπίνοντας τη δυσaréσειά τους, για να αποφύγουν το χείρον», ήταν το σχόλιο παράγοντα της Κεντροαριστεράς.

ΣΥΡΙΖΑ
Βλέπει το κενό, αλλά...

Ο χώρος του δημοκρατικού Κέντρου, εκτιμούν στον ΣΥΡΙΖΑ, δεν μπορεί να πεισθεί ότι ο πρωθυπουργός δεν γνώριζε. Γι' αυτό θεωρούν ότι η ηγεμονία του σε αυτόν τον χώρο έχει κλονιστεί. Αυτό όμως δεν σημαίνει αυτομάτως ότι οι ενδιάμεσοι ψηφοφόροι θα κατευθυνθούν στον ΣΥΡΙΖΑ. Στην κοινοβουλευτική αναμέτρηση της Παρασκευής, ο Τσίπρας κατάφερε να μονοπωλήσει την αντιπολίτευση. Δεν έχει όμως καταφέρει μέχρι στιγμής να αρθρώσει κάτι πέραν του καταγγελτικού λόγου, επιβεβαιώνοντας την ανάλυση ανθρώπων του πρωθυπουργικού περιβάλλοντος που λένε ότι «ο Μπισοτάκης εξακολουθεί να μονοπωλεί την ατζέντα της κανονικότητας». Εκεί δοκίμασε να τον χτυπήσει και ο Τσίπρας, χρεώνοντάς του «εκτροπή» αντί κανονικότητας.

ΠΑΣΟΚ
Η εύνοια της τύχης και η απουσία

Ο Νίκος Ανδρουλάκης είδε το κόμμα του να συσπειρώνεται και –σύμφωνα με τις μετρήσεις– να διατρεί τις δυνάμεις του, που έφθιναν πριν από την αποκάλυψη για την παρακολούθηση του τηλεφώνου του. Μπορεί από ευνοϊκή θέση να επιχειρήσει την αποκατάσταση της σχέσης του με εκείνο το κομμάτι του κεντρώου χώρου που προερχόταν από το ΠΑΣΟΚ αλλά ψήφισε Μπισοτάκη το 2019. Εμπόδιο αποτελεί, όπως φάνηκε ξανά την Παρασκευή, η απουσία του από τη Βουλή, που επέτρεψε στον Τσίπρα να γεμίσει μόνος το κενό. «Δεν του αρκεί ο ρόλος του θύματος. Θα χρειαστεί πιο ενεργητική στρατηγική για να διαχειριστεί πολιτικά την τύχη του», εκτιμά έμπειρο στέλεχος του χώρου.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

Αποκαθιστώντας τη ραγισμένη εικόνα

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Εδώ και είκοσι ημέρες ο Κυριάκος Μπισοτάκης περνάει την πιο δύσκολη φάση της διακυβέρνησής του. Δεν δέχεται απλώς κριτική. Υφίσταται μια ομοβροντία, που στόχο έχει την αποδόμηση των πυλώνων πάνω στους οποίους στήριξε την πολιτική του υπόσταση από την περίοδο που εξελέγη αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Ενας φιλελεύθερος ηγέτης, που έχτισε με πολύ μεθοδικότητα το διεθνές προφίλ του, κατηγορείται για αυταρχισμό, για πρακτικές που δεν συνάδουν με δυτική χώρα. Υπάρχει τρόπος αντιμετώπισης και ποιος είναι αυτός;

«Ο πρωθυπουργός σε όλη τη διάρκεια της πολιτικής του σταδιοδρομίας, από τότε που ήταν απλός βουλευτής, έχει συνηθίσει να τον υποτιμούν οι αντίπαλοί του και στο τέλος να τους κερδίζει», λέει στην «Κ» στενός συνεργάτης του, υπογραμμίζοντας πως και αυτή τη φορά μπορεί να διαχειριστεί τη δύσκολη κατάσταση, παρότι θεωρείται αυτουσάιντερ σε αυτή τη μάχη.

Ανθρώποι που τον ξέρουν καλά λένε πως ο Κυριάκος Μπισοτάκης δεν χάνει την ψυχραιμία του –ένα στοιχείο που μάλλον έχει κληρονομήσει από τον πατέρα του– και προσπαθεί να εκλογικεύσει κάθε δύσκολη κατάσταση. Αυτό κάνει και τώρα. Το πρώτο πράγμα που σκέπτεται ο πρωθυπουργός το τελευταίο διάστημα είναι ότι, παρά το γεγονός πως είναι σε δύσκολη θέση, εξακολουθεί να διαθέτει ως πολιτικό του πλεονέκτημα τη «θετική ατζέντα» –την ώρα που οι αντίπαλοί του εξαντλούνται σε έναν πολιτικό λόγο μονομερώς καταγγελτικό.

Το δίλημμα

«Η μεγάλη εικόνα είναι πως η Ελλάδα τα τελευταία τρία χρόνια έχει πάει μπροστά σε όλους τους τομείς», λέει η ίδια πηγή, περιγράφοντας το πλαίσιο σκέψης. «Αυτό είναι έργο

Μπισοτάκη και στο τέλος της κυβερνητικής θητείας οι Έλληνες πολίτες θα κληθούν να απαντήσουν στο ερώτημα Μπισοτάκης ή Τσίπρας και ποιος από τους δύο μπορεί να διαχειριστεί καλύτερα τις τύχες της χώρας στη ρευστή διεθνή συγκυρία», προσθέτει.

Ο πρωθυπουργός παραμένει αισιόδοξος και βαθιά πεπεισμένος ότι το –αναμφισβήτητο– μειζον πρόβλημα των παρακολουθήσεων δεν έχει προκαλέσει ανήκεστο βλάβη στην κυβέρνηση του. Σε βασικούς τομείς, όπως είναι για παράδειγμα η διαχείριση των κρίσεων και ειδικά της οικονομίας, εξακολουθεί να έχει το προβάδισμα έναντι του Αλέξη Τσίπρα.

«Ο πρωθυπουργός σε όλη τη διάρκεια της πολιτικής του σταδιοδρομίας, έχει συνηθίσει να τον υποτιμούν οι αντίπαλοί του και στο τέλος να τους κερδίζει», λέει στην «Κ» στενός συνεργάτης του.

Αυτό βεβαίως συνεπάγεται πως το θέμα των παρακολουθήσεων θα κλείσει εδώ και δεν θα έχει συνέχεια, ώστε να μπορέσει η κυβέρνηση, με αφετηρία τη ΔΕΘ, να αντεπιτεθεί και να πείσει πως για την ακρίβεια και την ενεργειακή κρίση, που είναι δύο τομείς που θα κρίνουν πολλά, εκείνη έχει το αντίδοτο.

Το «αγκάθι», ωστόσο, που παραμένει είναι η εικόνα της χώρας εκτός των συνόρων. Εκεί ο πρωθυπουργός από την πρώτη στιγμή είχε αφιερωθεί στην προσπάθεια να οικοδομήσει ένα νέο brand –να «αναβαπτίσει» την Ελλάδα μετά την περίοδο των μνημονίων και τη δυσφήμιση που είχε υποστεί.

Πολλές προσωπικές διεθνείς επαφές, μελετημένες εμφανίσεις και συνεντεύξεις του Έλληνα πρωθυπουργού, ήδη από

την πρώτη περίοδο της πανδημίας, ήταν μέρη μιας στρατηγικής για την αναβάθμιση της Ελλάδας στο διεθνές στερέωμα. Επιστέγασμα αυτής της προσπάθειας ήταν η εμφάνισή του στο αμερικανικό Κογκρέσο, που πήρε πολύ θετική δημοσιότητα στον αμερικανικό Τύπο και διαφήμιζε τη χώρα –αλλά και τον ίδιο προσωπικά. Την ίδια ώρα, ο κ. Μπισοτάκης καλλιέργησε δεσμούς με ομολόγους του στην Ε.Ε., αποκτώντας ερείσματα που πολλοί έλεγαν πως πρώτη φορά αποκτάει Έλληνας πρωθυπουργός.

Οι τελευταίες αποκαλύψεις τραυματίζουν αυτή την εικόνα, με μπαράζ αρνητικών δημοσιευμάτων. Η όχι ψυχραιμία αντίδραση στα πρώτα αρνητικά δημοσιεύματα ενέτεινε το πρόβλημα.

Οι χαρακτηρισμοί έναντι του συντάκτη του άρθρου που δημοσιεύθηκε στους New York Times και η φράση του Γιάννη Οικονόμου πως η δημοσιογράφος του Politico «είναι γνωστή για τις σχέσεις της με τον ΣΥΡΙΖΑ», αφενός προκάλεσε την αντίδραση σύσσωμου του Τύπου, αφετέρου έδειξε έλλειμμα ψυχραιμίας στη διαχείριση.

Ο πρωθυπουργός έχει κατασταλαγμένη πλέον σκέψη για το πώς πρέπει να αντιμετωπιστεί το θέμα, αφήνοντας πίσω τις αστοχίες: αφενός με θεσμικό τρόπο, δηλαδή εκεί που υπάρχουν ανακρίβειες να υπάρχει και στοχευμένη απάντηση· αφετέρου με τη δική του παρουσία στα διεθνή fora.

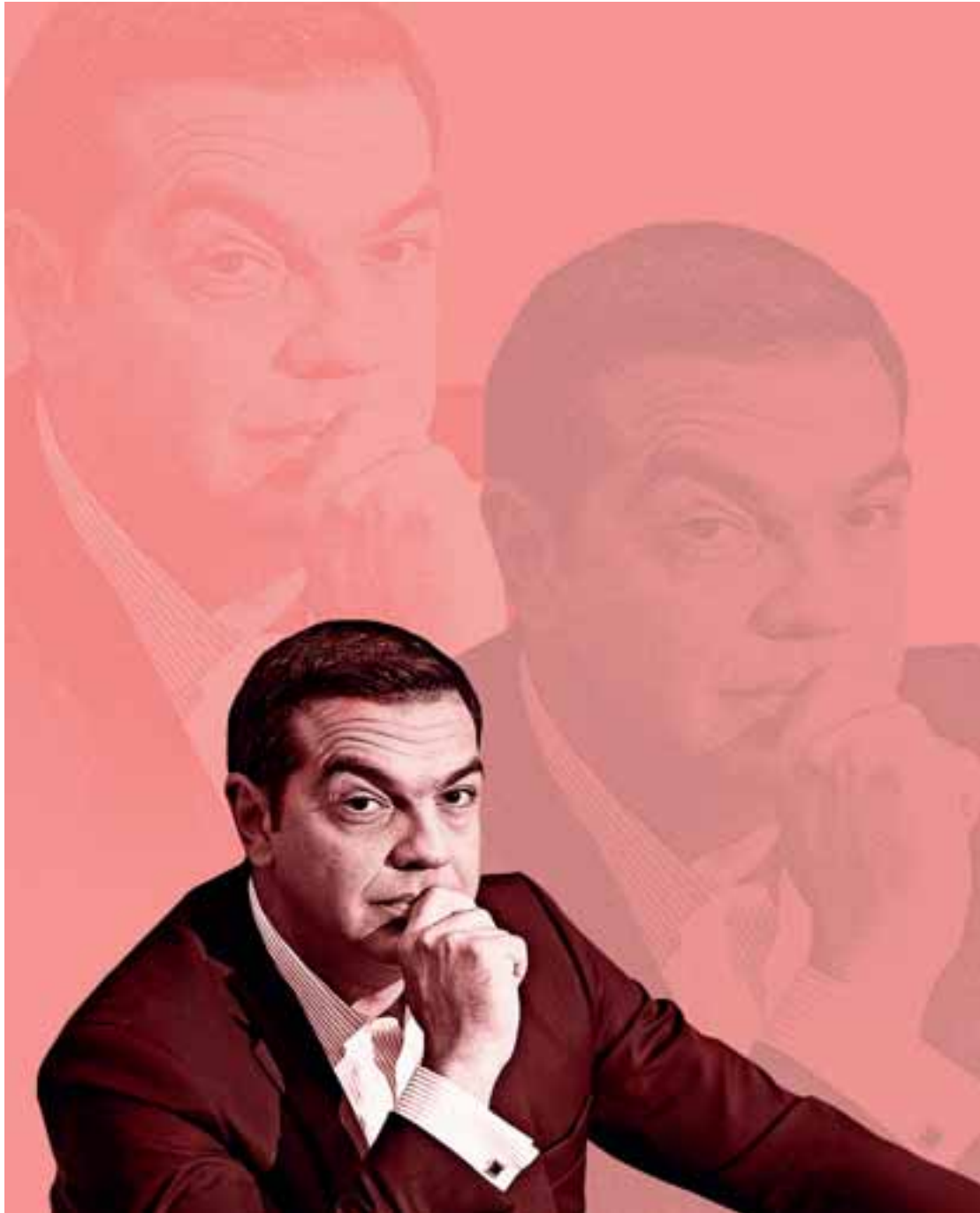
«Οι ξένοι ηγέτες τον γνωρίζουν προσωπικά και δεν περιμένουν την αρθρογραφία για να μάθουν ποιος είναι», λέει στην «Κ» συνεργάτης του, δείχνοντας πως ο κ. Μπισοτάκης προφανώς αντιλαμβάνεται πως η εικόνα έχει ραγίσει, αλλά δεν έχει σπάσει. Αρκεί βεβαίως τα λάθη να μη συνεχιστούν –να μην επαναληφθούν οι επιθέσεις κατά δημοσιογράφων, αλλά να δίνονται συγκεκριμένες απαντήσεις στα αρνητικά δημοσιεύματα.

Και στην εσωτερική πολιτική; Τι αλλάζει το θέμα των παρακολουθήσεων στην εκλογική προοπτική της Ν.Δ.; Εκπνέει άραγε το αντιΣΥΡΙΖΑ μέτωπο, όπως πιστεύει η αντιπολίτευση; Το ερώτημα απασχολεί –και όχι άδικα– το κυβερνητικό επιτελείο, καθώς αποτέλεσε βασικό όχημα για τη Νέα Δημοκρατία ώστε να κερδίσει την αυτοδυναμία. Φαινομενικά αυτή τη στιγμή το αντιΣΥΡΙΖΑ μέτωπο έχει σπάσει. Στελέχη του λεγόμενου κεντρώου και εκσυγχρονιστικού χώρου ασκούν δριμεία κριτική στην κυβέρνηση, φέρνοντας προβληματισμό.

Το μήνυμα

Ο πρωθυπουργός στο εν λόγω ζήτημα πιστεύει πως τίποτα δεν έχει τελειώσει. «Το αντιΣΥΡΙΖΑ μέτωπο το κρατάει ενεργό ο ίδιος ο ΣΥΡΙΖΑ», λέει στην «Κ» στενός συνεργάτης του κ. Μπισοτάκη, επισημαίνοντας πως ακόμη και στις δυσκολότερες στιγμές της κυβέρνησης, όπως αυτή, η αξιωματική αντιπολίτευση αδυνατεί να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων και με την πολιτική της συμπεριφορά θυμίζει για ποιο λόγο την καταψήφισαν οι Έλληνες πολίτες το 2019. Ασχέτως το τι λένε «εκπρόσωποι» του χώρου, ο κ. Μπισοτάκης απευθύνεται σταθερά στους πολίτες που τον ψήφισαν το 2019 και σε αυτούς θα απευθυνθεί ξανά στο τέλος της τετραετίας.

Πώς αισθάνεται ο πρωθυπουργός το τελευταίο διάστημα; Σε σχετική ερώτηση σε ανθρώπους που συναναστρέφονται καθημερινά μαζί του, η απάντηση ήταν μία: «Αδικημένος». Ο λόγος είναι πως ο πρωθυπουργός πιστεύει ότι η κυβέρνηση του έχει πάει μπροστά τη χώρα τα τελευταία τρία χρόνια και τώρα εξαιτίας ενός πολύ σοβαρού αποπάματος βλέπει να στιγματίζεται όλη η προηγούμενη προσπάθεια. «Και αυτό θα επηρεάσει να αντιστρέψει πολύ σύντομα, με πρώτο σταθμό τη ΔΕΘ», καταλήγει η ίδια πηγή.

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ

Στόχος οι δυσαρεστημένοι

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Όταν μια γκρίζα υπόθεση, όπως οι παρακολουθήσεις, βγάξει τον ΣΥΡΙΖΑ από το σκοτάδι, η σκέψη του Αλέξη Τσίπρα επικεντρώνεται στο πώς θα διατηρήσει το κόμμα του στο φως.

Ο έβδομος όροφος της Κουμουνδούρου δεν θυμίζει σε τίποτα το 2019. Ο κόσμος που μπαίνοβγαίνει στον προθάλαμο του γραφείου του προέδρου είναι πολλός. Το ημερολόγιο μοιάζει μουτζουρωμένο από τα αμέτρητα ραντεβού και οι συσκέψεις είναι απανωτές. Ίσως γι’ αυτό ο τέως πρωθυπουργός αποφάσισε την Πέμπτη, όπως πληροφορείται η «Κ», να μείνει στο σπίτι του για να δουλέψει την ομιλία του στη Βουλή. Με τις επισυνδέσεις της ΕΥΠ σχηματίστηκαν νέες «πολιτικές γωνίες», εξαιτίας των οποίων ο Αλέξης Τσίπρας βλέπει πως η Ν.Δ. έχει μπει σε έναν δρόμο χωρίς επιστροφή.

Ισορροπίες

Το θέμα των υποκλοπών θα συντηρηθεί στην επικαιρότητα, γιατί, κατά τον ΣΥΡΙΖΑ, σηματοδοτεί την εκβιαστική λογική που επικρατεί σήμερα στο Μαξίμου. Και αυτό επιβεβαιώνεται από την τελευταία αναφορά του κ. Τσίπρα στη Βουλή την Παρασκευή, που μίλησε για μια «νέα φάμπρικα» όσον αφορά τις δαπάνες και τις συμβάσεις της ΕΥΠ.

Δεν είναι τυχαίο πως στην Ολομέλεια χαρακτήρισε τον Κυριάκο Μητσοτάκη «κατηγορούμενο» και πως εκείνος έδωσε την εντολή για την παρακολούθηση του Νίκου Ανδρουλάκη. Όμως ο Αλέξης Τσίπρας δεν επιθυμεί να βρίσκονται για πολύ καιρό στην κορυφή της ατζέντας του ΣΥΡΙΖΑ οι υποκλοπές. Τις εκλογές τις κερδίζει η οικονομία. Η ΔΕΘ είναι η καλύτερη ευκαιρία για να αποδείξει πως το κόμμα του δεν κινδυνεύει να ασκήσει μονοθεματική κριτική. Το τιμόνι θα στρίψει σε μια παράλληλη και κλιμακούμενη αντιπολιτευτική τακτική πόλωσης εκτιμώντας πως η Ν.Δ. μέσα στο φθινόπωρο θα ξεμείνει από πολιτικά καύσιμα.

Ψυχοφόροι δεν είναι μόνο η μεσαία τάξη. Είναι πρωτίστως η βάλλον αδιευκρίνιστων παρακολούθησεων από την ΕΥΠ, ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ επιθυμεί να προσεγγίσει τον κόσμο που είδε το κόμμα του τα τεσσεράμισι χρόνια που ήταν στην κυβέρνηση ως απειλή για τη δημοκρατία.

Οι έρευνες του Ινστιτούτου της Φλωρεντίας για τις τέσσερις τηλεοπτικές άδειες και ο τρόπος χειρισμού της Novartis ίσως να αποτέλεσαν σπατάλη σημαντικού πολιτικού κεφαλαίου τη στιγμή που τα πράγματα θα μπορούσαν να γίνουν πιο απλά. Ο Αλέξης Τσίπρας βλέπει την κυβέρνηση της Νέας Δημο-

Ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ εκτιμά ότι ο Μητσοτάκης θρυμμάτισε τις πολιτικές του συμμαχίες στον χώρο του Κέντρου, ενώ το αντιΣΥΡΙΖΑ μέτωπο καταρρέει.

κρατίας να κάνει, όπως εκτιμά, μεγαλύτερα λάθη. Πέφτει στην παγίδα ενός «ακραίου καθεστωτισμού με όρους παρακρατικής λειτουργίας», όπως αναφέρει σε συνεργάτες του. Με το «μύτο» πως σε ζητήματα δημοκρατίας και κράτους δικαίου δεν χωρούν εκπτώσεις και συμψηφισμοί, θα μπει στον προεκλογικό αγώνα, που προεκλογικό αγώνα, είχε περδίσει στην Πανελλαδική Προγραμ-

ματική Συνδιάσκεψη το 2021 ριχνοντας τότε την πρώτη γέφυρα με το πιο ριζοσπαστικό του κομμάτι. Σήμερα βλέπει πως ο ΣΥΡΙΖΑ έχει περάσει μέσα από μια «κάθαρση», η οποία προήλθε από το συνέδριο με τις διαφωνίες να έχουν αμβλυνθεί μεταξύ των τάσεων.

Η οπτική του Αλέξη Τσίπρα είναι πως ο Κυριάκος Μητσοτάκης θρυμμάτισε μέσα στον Αύγουστο τις πολιτικές του συμμαχίες. «Ακροκεντρώσι» –κατά τον όρο που έχουν καθιερώσει απολίξεως της αξιωματικής αντιπολίτευσης για τον χώρο που δημιουργήθηκε από τον συμβιβασμό που έκανε κομμάτι της σοσιαλδημοκρατίας με τον νεοφιλελευθερισμό μετά τα μνημόνια– αλλά και κεντρώοι και φιλελεύθεροι που δεν ήταν κοντά στον ΣΥΡΙΖΑ, τώρα γυρίζουν σταδιακά την πλάτη στη Νέα Δημοκρατία. Το αντιΣΥΡΙΖΑ μέτωπο καταρρέει την πιο κρίσιμη χρονική στιγμή για το κόμμα: λίγο πριν από τις εκλογές που είναι η τελευταία ευκαιρία για την Κουμουνδούρου να περάσει σε μια δημοσκοπική άνοιξη.

Συμμαχίες

Όταν η αντιπολίτευση συντονίζεται, μπορεί να υπάρξουν αποτελέσματα. Στο μυαλό του Αλέξη Τσίπρα το τέλος της Εξεταστικής μπορεί να αναδείξει μια καινούργια πολιτική πραγματικότητα όσο και αν το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ και το ΜέΡΑ25 θα συνεχίσουν να ορκίζονται για την αυτόνομη πορεία τους. Ο Γιάννης Βαρουφάκης έδειξε ένα φιλοσυριζαϊκό πρόσωπο ξαφνικά την Παρασκευή. Ένα κοινό πόρισμα ίσως;

Αν η Ν.Δ. όντως θέλει να παίξει καθυστερήσεις για τη συγκρότηση της Εξεταστικής, χρειάζεται υπομονή για να «δέσει το γλυκό». Ο ΣΥΡΙΖΑ θα κινηθεί στη λογική της απονομιμοποίησης του πρωθυπουργού γι’ αυτό ζήτησε με τον πιο επιτακτικό τρόπο την παραιτήση της κυβέρνησης αποκαλύπτοντας τη στρατηγική του: «Ένας ανένδοτος θεσμικός αγώνας», όπως είπε χαρακτηριστικά.

ΝΙΚΟΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

Το πρώτο «δικό του» μέτωπο

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΔΑΝΗΛΟΠΟΥΛΟΥ**

«Να ανοίγει σταθερά, και πρώτος, νέα μέτωπα». Στα πηγαδάκια έμπειρων –πρώην και νυν– στελεχών του ΠΑΣΟΚ, από τον περασμένο Δεκέμβριο, η συμβουλή αυτή ήταν σχεδόν πάντοτε κοινός παρονομαστής, όταν αναδυόταν το ερώτημα «πώς πρέπει να κινηθεί ο νέος πρόεδρος;». Η υπόθεση της παρακολούθησής του (η οποία βέβαια άνοιξε χωρίς δική του πρωτοβουλία) έχει ακριβώς αυτό το χαρακτηριστικό: είναι για τη Χαρ. Τρικούπη και προσωπικά για τον Νίκο Ανδρουλάκη το πρώτο «δικό τους» μέτωπο. Ένα μέτωπο, το οποίο, μάλιστα, εδράζεται όχι σε ένα ζήτημα «καθημερινής κατανάλωσης», αλλά σε ένα πεδίο με ιδιαίτερη θεσμική βαρύτητα. Και η λέξη «θεσμική» είναι ένας όρος-κλειδί για να αποκρυπτογραφηθεί κανείς τις μέχρι τώρα κινήσεις του προέδρου του ΠΑΣΟΚ, αλλά, και για να εκτιμηθεί τη θέση που διεκδικεί το «πράσινο» στρατόπεδο στο νέο σκηνικό που διαμορφώνεται.

Πρώτον, στο ερώτημα που ανέδειξε επίμονα ο ΣΥΡΙΖΑ: γιατί δεν ζητεί ευθέως παραιτήση του πρωθυπουργού και εκλογές τώρα; Τόσο ο ίδιος ο κ. Ανδρουλάκης, όσο και στελέχη της Χαρ. Τρικούπη έχουν θέσει ζήτημα «ηθικής νομιμοποίησης» της κυβέρνησης. Ωστόσο, είναι σαφές ότι δεν επιθυμούν να υπάρξει καμία σκιά «περί εργαλειοποίησης ενός θεσμικού ζητήματος για να πέσει η κυβέρνηση». «Έχετε μία τελευταία οφειλή, πριν τη διεξαγωγή των επόμενων εκλογών, ο λαός χωρίς εμπόδια να έχει μάθει την αλήθεια», ήταν μάλιστα η χαρακτηριστική αποστολή του προέδρου του ΠΑΣΟΚ στην ομιλία του στη Βουλή την Πέμπτη, απευθυνόμενος στον πρωθυπουργό και δίνοντας το σχετικό στίγμα. Μια ομιλία, το ύφος και η συναισθηματική φόρτιση της οποίας θύμισαν «συνεδριακό» κλίμα και βεβαίως όχι τυχαία, μιας και οι εξελίξεις λειτουργούν παράπλευρα και ως εσωκομματικός μοχλός συσπείρωσης.

Η βασικότερη –πολιτική– πτυχή της υπόθεσης των παρακολουθήσεων, όμως, είναι οι ανακατατάξεις που φαίνεται να δημιουργεί στο πολιτικό σκηνικό. Το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται στο επίκεντρο όχι μόνο γιατί το ζήτημα των υποκλοπών το αφορά άμεσα, αλλά και διότι η θεσμική φύση της υπόθεσης είναι τέτοια που εκτιμάται ότι αγγίζει εμφαντικά τα αντανάκλαστα των ψηφοφόρων του Κέντρου, δηλαδή του πεδίου στο οποίο επενδύει σε μεγάλο βαθμό η Χαρ. Τρικούπη, αλλά και το Μαξίμου.

Με απλά λόγια, το ΠΑΣΟΚ προσβλέπει (αναμένοντας και αυτό τις πρώτες δημοσκοπήσεις της σεζόν) σε δυναμική επάνοδο στο έδαφος μεταξύ του ίδιου και

του Αλιβιζάτου, με τον οποίο, σύμφωνα με πληροφορίες, έχει επικοινωνήσει προσωπικά ο Νίκος Ανδρουλάκης για τη νομική ουσία της υπόθεσης.

Ο διπλός στόχος

Με δεδομένες τις παραπάνω εκτιμήσεις και στοχεύσεις, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ θα παραμείνει, παράλληλα, προσπλημένος στην απόρριψη οποιασδήποτε «σκιάς» περί κοινού μετώπου με τον ΣΥΡΙΖΑ. Το κατέστησε, άλλωστε, σαφές εντάσσοντας και την αξιωματική αντιπολίτευση στο κάδρο των πυρών που εξαπέλυσε στην ομιλία της Πέμπτης. Πρόκειται για μια κατεύθυνση με διπλό στόχο: αφενός να αποδομήσει τις «γαλάζιες» κατηγορίες για ταύτιση της Χαρ. Τρικούπη με την Κουμουνδούρου και αφετέρου να «φρενάρει» τις βλέψεις του Αλ. Τσίπρα, ο οποίος αναμενόμενα διαβλέπει τις παρακολουθήσεις ως ένα πεδίο προσέγγισης. Ειδικά, δε, από τη στιγμή που οι εξελίξεις φαίνεται ότι «κρίνουν» εν τοις πράγμασι τα όποια σενάρια για συμμετοχή του ΠΑΣΟΚ σε μια δεύτερη τετραετία Μητσοτάκη.

Με το βλέμμα στο πολύμυνο προεκλογικό έδαφος (πάντοτε υπό την αίρεση ότι δεν θα προκύψουν άλλα στοιχεία που θα οδηγήσουν σε ανατροπή των δεδομένων), το μεγάλο πολιτικό στοιχείο για τον Νίκο Ανδρουλάκη είναι να κεφαλαιοποιήσει τη «μετατόπιση» του ΠΑΣΟΚ στο επίκεντρο του πολιτικού σκηνικού. Η διαχείριση της υπόθεσης των παρακολουθήσεων στην Εξεταστική θα παίξει σίγουρα σημαντικό ρόλο στο να διατηρήσει την πρωτοβουλία στο εν λόγω πεδίο.

Παράλληλα, ο δύσκολος χειμώνας που θα μεσολαβήσει έως τις κάλπες θα θέσει στο επίκεντρο και άλλα ζητήματα. Το πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ που θα παρουσιαστεί στη ΔΕΘ ενδεχομένως να βρει, πλέον, πιο... ευήκοα ώτα, ωστόσο η συμβουλή περί «μετώπων» παραμένει για αρκετούς στη Χαρ. Τρικούπη πάντοτε επίκαιρη.

Το στοιχείο για τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ είναι να κεφαλαιοποιήσει τη «μετατόπιση» του κόμματος στο επίκεντρο του πολιτικού σκηνικού.

της Ν.Δ., αλλά και σε αντιστροφή της τάσης που πάγια καταγράφεται τα τελευταία χρόνια στους ίδιους τους ψηφοφόρους του και αποτυπώνει σημαντικά ποσοστά αποδοχής της κυβέρνησης. Η πεποίθηση που εκφράζεται, άλλωστε, είναι ότι η φθορά του Κυρ. Μητσοτάκη από τις υποκλοπές θα αποτυπωθεί σε αυτά τα εδάφη. Σε αυτό, μάλιστα, εκτιμάται ότι συνηγορούν και οι δημόσιες τοποθετήσεις προσώπων με εδραιωμένη απήχηση στον ευρύτερο κεντρώο χώρο, όπως η σφοδρή κριτική του Ευ. Βενιζέλου προς τον πρωθυπουργό (και μετά την ομιλία του την Παρασκευή), που σηματοδοτεί μια τάση «ευθυγράμμισης» με την πλευρά του ΠΑΣΟΚ στο κάδρο των εξελίξεων. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η αντίστοιχη παρέμβαση του Νί-

Τζον Σαρμπάνης μέλος της Βουλής των Αντιπροσώπων

Ενεργειακός κόμβος η Ελλάδα

Νέες ευκαιρίες συνεργασίας με τις ΗΠΑ
— Ανησυχεί το Κογκρέσο η Τουρκία

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΕΛΛΙΣ**

Στο Κογκρέσο των ΗΠΑ εδραιώνεται μια ολόενα και βαθύτερη, διακομματική, αναγνώριση της σπουδαιότητας της Ελλάδας ως οικονομικού, διπλωματικού και γεωστρατηγικού εταίρου των Ηνωμένων Πολιτειών, σημειώνει ο Έλληνοαμερικανός βουλευτής Τζον Σαρμπάνης σε συνέντευξή του στην «Κ», όπου περιγράφει την Ελλάδα ως έναν ταχέως αναδυόμενο ενεργειακό κόμβο στην Ανατολική Μεσόγειο, με το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο.

Μέλος της Επιτροπής Ενέργειας και Εμπορίου της Βουλής των Αντιπροσώπων, με έντονο προσωπικό ενδιαφέρον για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή (συμμετέχει στην αρμόδια υποεπιτροπή), ο κ. Σαρμπάνης επισημαίνει ότι η Ελλάδα είναι σε θέση να χρησιμεύσει ως «εργαστήριο για πρωτοποριακές λύσεις για την κλιματική αλλαγή» και να δημιουργήσει ένα διαφοροποιημένο ενεργειακό χαρτοφυλάκιο, που θα προάγει την περιφερειακή ασφάλεια και ταυτόχρονα θα επιταχύνει τη φιλική προς το κλίμα μετάβαση σε καθαρή ενέργεια.

Ο Δημοκρατικός βουλευτής του Μέριλαντ και γιος ενός εμβληματικού μέλους της ελληνοαμερικανικής κοινότητας, του αιεμνηστού γεροστιαστή Πολ Σαρμπάνη, επισημαίνει την ανησυχία της αμερικανικής Βουλής σχετικά με την «αποσταθεροποιητική και επιθετική» συμπεριφορά της Τουρκίας και τις προκλητικές υπερπτήσεις της οι οποίες, όπως σημειώνει, οξύνουν άσκοπα τις εντάσεις στην Ανατολική Μεσόγειο και αποτελούν άμεση απειλή για την κυριαρχία της Ελλάδας και την ενότητα του ΝΑΤΟ, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνουν την πώληση μαχητικών αεροσκαφών F-16

και πακέτα εκσυγχρονισμού των F-16 στην Τουρκία.

Ο κ. Σαρμπάνης επισκέπτεται ιδιωτικά την Ελλάδα, για πρώτη φορά έπειτα από 16 χρόνια. Στο πλαίσιο της παραμονής του στην Αθήνα συναντήθηκε και με τον Έλληνα πρωθυπουργό, με τον οποίο εξέτασαν τις διμερείς σχέσεις, το περιφερειακό σκηνικό, αλλά και το κοινό ενδιαφέρον για την κλιματική κρίση.

— **Πώς αντιμετωπίζεται η Ελλάδα στη Βουλή των Αντιπροσώπων;**

— Υπάρχει μια όλο και πιο βαθιά, ευρεία και διακομματική αναγνώριση της σπουδαιότητας της Ελλάδας ως οικονομικού, διπλωματικού και γεωστρατηγικού εταίρου των Ηνωμένων Πολιτειών. Η άμεση και σθεναρή υποστήριξη της Ελλάδας στις προσπάθειες των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ να επιβάλουν κυρώσεις στη Ρωσία μετά την εισβολή της στην Ουκρανία εκτιμήθηκε πολύ από τα μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων, διότι επιβεβαίωσε ότι η σχέση μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ελλάδας βασίζεται σε κοινές αξίες.

— **Ποια είναι η διάθεση έναντι της Τουρκίας, δεδομένων των υπερπτήσεων και άλλων προκλήσεων κατά της Ελλάδας, αλλά και της συμπεριφοράς της στην περιοχή και την παγκόσμια σκηνή;**

— Υπάρχει έντονη ανησυχία στο Κογκρέσο σχετικά με τη συμπεριφορά της Τουρκίας. Πρόσφατα αυτό εκφράστηκε με την ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων τροπολογίας στον νόμο για την εξουσιοδότηση της εθνικής άμυνας, η οποία θα περιορίζει την πώληση μαχητικών αεροσκαφών F-16 και πακέτων εκσυγχρονισμού των F-16 στην Τουρκία, εκτός εάν ο πρόεδρος πιστοποιήσει ότι μια τέτοια μεταφορά είναι προς το εθνικό συμφέρον των ΗΠΑ. Ο πρόεδρος θα

«**Η Ελλάδα** έχει την ευκαιρία να χρησιμεύσει ως εργαστήριο για πρωτοποριακές λύσεις για την κλιματική αλλαγή», σημειώνει ο Έλληνοαμερικανός βουλευτής -και μέλος της Επιτροπής Ενέργειας και Εμπορίου- Τζον Σαρμπάνης.

“

Οι προκλητικές υπερπτήσεις της Τουρκίας οξύνουν άσκοπα τις εντάσεις στην Ανατολική Μεσόγειο και αποτελούν άμεση απειλή για την κυριαρχία της Ελλάδας και την ενότητα του ΝΑΤΟ.

πρέπει επίσης να παρέχει λεπτομερή περιγραφή των μέτρων που λαμβάνονται για να διασφαλιστεί ότι τα F-16 δεν θα χρησιμοποιούνται για παράνομες υπερπτήσεις στην Ελλάδα. Οι προκλητικές υπερπτήσεις της Τουρκίας οξύνουν άσκοπα τις εντάσεις στην Ανατολική Μεσόγειο και αποτελούν άμεση απειλή για την κυριαρχία της Ελλάδας και την ενότητα του ΝΑΤΟ. Ακόμη χειρότερα, αυτές οι υπερπτήσεις αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου αποσταθεροποιητικής και επιθετικής συμπεριφοράς της Τουρκί-

ας στην περιοχή. Ωστόσο, εάν η Τουρκία δεσμευτεί να προωθήσει μια αμοιβαία επωφελή ατζέντα με την Ελλάδα, την Κύπρο και άλλους περιφερειακούς εταίρους σε θέματα μείζονος σημασίας, θα ήταν προς όφελος των αμερικανικών συμφερόντων να στηρίξει τέτοιες προσπάθειες.

— **Πώς προχωράει η συνεργασία ΗΠΑ - Ελλάδας στον τομέα της ενέργειας, καθώς η Ελλάδα εξελίσσεται σε κόμβο, ιδίως το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης;**

— Η ψήφιση του νόμου για την εταιρική σχέση ενέργειας και ασφάλειας της Ανατολικής Μεσογείου εισήγαγε μια πληθώρα συναρπαστικών ευκαιριών για την ενεργειακή συνεργασία μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ελλάδας. Η αναδυόμενη σημασία της Αλεξανδρούπολης συμβάλλει καθοριστικά στην ταχεία ανάπτυξη της Ελλάδας ως ενεργειακού κόμβου στην Ανατολική Μεσόγειο. Στο εξής, η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να διαμορφώσει ένα διαφοροποιημένο ενεργειακό χαρτοφυλάκιο που θα προάγει τις περιφερειακές επιταγές ασφαλείας, επιταχύνοντας ταυτόχρονα μια φιλική προς το κλίμα μετάβαση σε καθαρές ενεργειακές λύσεις. — **Πόσο σημαντική είναι η πρόσφατη νομοθεσία ύψους 437 δισ. δολαρίων που αφορά την κλιματική αλλαγή, η οποία**

ψηφίστηκε από τη Βουλή και τη Γερουσία; Είναι επαρκής;

— Η ψήφιση του νόμου για τη μείωση του πληθωρισμού είναι καθοριστικής σημασίας. Θα αντιμετωπίσει τον πληθωρισμό, θα μειώσει το κόστος υγειονομικής περίθαλψης για εκατομμύρια πολίτες και θα καταπολεμήσει ουσιαστικά την κλιματική κρίση. Περιλαμβάνει διατάξεις 369 δισεκατομμυρίων δολαρίων για το κλίμα και την ενέργεια, οι οποίες θα συμβάλουν στη μείωση του ενεργειακού κόστους και θα αυξήσουν την αμερικανική ενεργειακή ασφάλεια, ενώ παράλληλα θα απελευθερώσουν όλες τις πτυχές της οικονομίας από τον άνηρα. Οι εκπτώσεις και οι φορολογικές πιστώσεις που προβλέπει θα βοηθήσουν τις οικογένειες να αυξήσουν την ενεργειακή απόδοση των σπιτιών και των οχημάτων τους, ενώ η ομοσπονδιακή στήριξη για καινοτομία στον τομέα της καθαρής ενέργειας θα ενθαρρύνει τις αμερικανικές εταιρείες να δημιουργήσουν εκατομμύρια καλλωπρωμένες θέσεις εργασίας με την παραγωγή περισσότερων καθαρής ενέργειας σε ολόκληρη τη χώρα. Οι περιβαλλοντικές διατάξεις του νόμου για τη μείωση του πληθωρισμού θα θέσουν το έθνος μας σε τροχιά μείωσης των εκπομπών κατά σχεδόν 40% έως

το 2030. Πάντα μπορούμε να κάνουμε περισσότερα, αλλά αυτό είναι ένα σημαντικό βήμα στις προσπάθειές μας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

— **Πόσο σας ανησυχεί ο αυξανόμενος αριθμός (και η έκταση της καταστροφής που προκαλούν) των πυρκαγιών που βιώνουν τόσο οι ΗΠΑ όσο και η Ελλάδα;**

— Η συνεχιζόμενη συχνότητα των πυρκαγιών στην Ελλάδα και τις Ηνωμένες Πολιτείες, μαζί με άλλες καταστροφικές περιβαλλοντικές τάσεις είναι βαθύτατα ανησυχητική και υποδεικνύει και πάλι την υπαρκτή απειλή που θέτει η κλιματική αλλαγή. Ως παγκόσμια κοινότητα δεν έχουμε χρόνο για χάσιμο.

— **Υπάρχουν τομείς στους οποίους μπορούν να συνεργαστούν οι ΗΠΑ και η Ελλάδα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής;**

— Η Ελλάδα έχει την ευκαιρία να χρησιμεύσει ως εργαστήριο για πρωτοποριακές λύσεις για την κλιματική αλλαγή. Όπως ανέφερα προηγουμένως, ο νόμος για την εταιρική σχέση ενέργειας και ασφάλειας της Ανατολικής Μεσογείου θεσπίζει ένα πλαίσιο για τις ΗΠΑ και την Ελλάδα να συνεργαστούν σε καινοτόμες λύσεις καθαρής ενέργειας, που μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης.

ΑΠΟΨΗ

Η παρακολούθηση στα όρια της πολιτικής ευθύνης και της ανευθυνότητας

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΜΑΝΙΤΑΚΗ***

Δεν χωρεί, πιστεύω, αμφιβολία ότι η παρακολούθηση από την ΕΥΠ του τηλεφώνου του π. Ανδρουλάκη ήταν για ενέργεια συνταγματικά ανεπίτρεπτη και πολιτικά καταδικαστέα. Εστω κι αν ήταν νομότυπη, τηρήθηκε δηλαδή η τυπική νομιμότητα, αφού διενεργήθηκε με βάση τη διαδικασία που προβλέπει ο νόμος, ήταν, ωστόσο, συνταγματικά κακή και ουσιαστικά ανομιμοποίητη. Τούτο, διότι η προσβολή που προκλήθηκε στο δικαίωμα του απορρήτου της επικοινωνίας του ατόμου που παρακολουθείτο, ήταν και ανατιολόγητη αλλά και ανεξέλεγκτη. Οι εισαγγελικές αρχές δεν έλεγξαν, ως ώφειλαν —και ως μην το πρόβλεπε ρητώς ο νόμος— τη νομιμότητα των συγκεκριμένων λόγου που δικαιολογούσε την προσβολή. Δεν ελέγχθηκε επομένως από τις αρμόδιες αρχές, όπως επιτάσσει το Σύνταγμα, ούτε η αναγκαιότητα ούτε η καταλληλότητα ούτε η συνάφεια της βαρύτητας του μέτρου ενόψει του σκοπού, που ήταν η προστασία της εθνικής ή κρατικής ασφάλειας. Ελλείψε άρα με κριτήριο την αρχή της αναλογικότητας η επιβαλλόμενη στάθμιση μεταξύ των δύο συγκρουόμενων συνταγ-

ματικών αγαθών, της απόλυτης προστασίας του απορρήτου της επικοινωνίας με την υπαρξιακή για κάθε κράτος επιταγή της προστασίας της κρατικής και προσωπικής ασφάλειας των πολιτών.

Και η έλλειψη αυτή είναι ουσιώδους σημασίας για τον χαρακτηρισμό της κρινόμενης ενέργειας ως συνταγματικά αθέμιτης. Πολύ περισσότερο που το θιγόμενο πρόσωπο είναι ένα πολιτικό πρόσωπο και μάλιστα ένας αντιπρόσωπος του λαού και θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται ως κατά τεκμήριο υπεράνω υποψίας. Εκ της ιδιότητάς του και μόνον απαιτούνταν πρόσθετες εγγυήσεις και εξονυχιστικός έλεγχος του λόγου της άρσης. Την εγγύηση αυτή μπορούσε να διασφαλίσει μόνο η Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, η οποία αντί τα τελευταία χρόνια να δει να ενισχύεται η ελεγκτική της αρμοδιότητα, παροπλίστηκε νομοθετικά και ευνοχίστηκε θεσμικά.

Πέρα όμως από τις νομικές συνέπειες της αθέμιτης παρακολούθησης υπάρχουν και πολιτικές ευθύνες, που πρέπει να καταλογιστούν. Και αυτές, είναι ηλίους φαινότερον ότι τις επωμίζεται ο πρωθυπουργός, είτε γνώριζε είτε δεν γνώριζε το γεγονός. Εί-

ναι προσωπικά και αντικειμενικά υπεύθυνος για όσα έγιναν, αφού ήταν και είναι θεσμικά ο άμεσα προϊστάμενος της ΕΥΠ. Είναι αυτός που επέλεξε τον διοικητή της και μάλιστα με τροποποίηση νομοθετική των απαιτούμενων προσόντων του και έλεγχε προσωπικά τις ενέργειές της. Το ότι αναδέχθηκε και έμμεσα ομολόγησε την προσωπική του πολιτική ευθύνη είναι προς τιμήν του, δεν τον απαλλάσσει ωστόσο από τη θεσμική ευθύνη και υποχρέωση να λογοδοτεί, λόγον δίδοναι διαρκώς για τις πράξεις και τις παραλείψεις του. Αυτή είναι η ουσία, η καρδιά του κοινοβουλευτικού συστήματος, όπως καθιερώθηκε και ισχύει στην Αγγλία, αιώνες τώρα, η accountability όλων όσων ασκούν πολιτική εξουσία. Οφείλει επομένως να δεχτεί εξαντλητικό πολιτικό έλεγχο και συζήτηση, να υποστεί πολιτική ανάκριση και να λογοδοτήσει ενώπιον του Κοινοβουλίου, της κοινής γνώμης και τελικά ενώπιον του λαού.

Εχει υποχρέωση ακόμη να μιλήσει ευθαρσώς και με παρηγορία, χωρίς σκίες συγκάλυψης του θέματος, με ειλικρίνεια και όρους διαφάνειας, καταδεικνύοντας ότι επιθυμεί την πλήρη διαιλεύκασαν της υπόθεσης, χωρίς

αποκαλύψεις, βέβαια, μυστικών και απορρήτων που άπτονται της ασφάλειας της χώρας. Οφείλει εξάλλου να δηλώσει, αν και το έχει ήδη κάνει, ότι είναι πράγματι έτοιμος να δεχτεί προτάσεις από την αντιπολίτευση και να συζητήσει μαζί της, σε ένα κλίμα διακομματικής συνεννόησης, την αναθεώρηση της σχετικής νομοθεσίας, που είναι διάτρητη από κενά και αδυναμίες. Και αυτό θα είναι ένα μεγάλο κέρδος για τα κοινοβουλευτικά μας ήθη, για τη χειραφέτηση του κράτους από την κομματική κηδεμονία, αλλά και για την εθνική μας ασφάλεια.

Δεν πιστεύω, επομένως, ενόψει όλων αυτών, ότι η μόνη πολιτική κύρωση που αρμόζει στην προκειμένη περίπτωση είναι η παραιτήση του πρωθυπουργού. Μια τέτοια απόφαση θα πρέπει να ενταχθεί στη λογική του κοινοβουλευτικού συστήματος και να αξιολογηθεί με βάση τις θεσμικές συνέπειες που θα έχει για την ομαλή λειτουργία του πολιτεύματος και την κυβερνητική σταθερότητα της χώρας. Η παραιτήσή του δεν αφορά εξάλλου μόνον τον ίδιο, αλλά ολόκληρη την κυβέρνηση —η οποία ακολουθεί την τύχη του—, το κόμμα του και την κοινοβουλευτική πλειοψηφία που είναι πίσω του.

Αν παραιτηθεί για λόγους πολιτικής ευθιξίας, τότε λογικά θα πρέπει να παραιτηθεί και από αρχηγός του κόμματος που τον στηρίζει. Το κόμμα του θα πρέπει να εκλέξει νέο αρχηγό, ο οποίος και θα πάρει εντολή σχηματισμού νέας κυβέρνησης, εφόσον παραμείνει βέβαια το κόμμα ενωμένο και είναι πλειοψηφικό. Η κυβέρνηση αυτή δεν θα μπορεί όμως να κυβερνήσει χωρίς ανανέωση της λαϊκής εντολής, το συντομότερο δυνατόν. Αν πάλι ο πρωθυπουργός παραιτηθεί χωρίς να παραιτηθεί από αρχηγός του κόμματος, τότε πάλι η χώρα θα οδηγηθεί αναπόφευκτα σε εκλογές, που θα διενεργηθούν είτε από την ίδια την κυβέρνηση είτε από μια υπερεσιακή, έπειτα από ατελέσφορες προσπάθειες της Προέδρου να σχηματιστεί βιώσιμη κοινοβουλευτική κυβέρνηση.

Σε όλες τις εκδοχές η κατάληξη θα είναι οι εκλογές, με ό,τι αυτές συνεπάγονται: χρόνο μακρύ πολιτικής αβεβαιότητας και αστάθειας, μακρά περίοδο οξυμένης, δικαστικής προεκλογικής αντιπαράθεσης, με διακυβεύματα πολιτικά ανούσια, εκτός τόπου και χρόνου. Η χώρα θα είναι για αρκετούς μήνες, αν γίνουν μάλιστα διπλές εκλογές, μια Πολιτεία ακυβέρνητη. Ενώ θα μαίνεται

Ο ρόλος της ομογένειας

— Πόση επιρροή έχει η ελληνοαμερικανική κοινότητα στο Κογκρέσο και γενικότερα στο πολιτικό σύστημα των Ηνωμένων Πολιτειών;
— Η ελληνοαμερικανική κοινότητα έχει δημιουργήσει στενούς δεσμούς με μέλη του Κογκρέσου — και των δύο κομμάτων. Είμαι υπερήφανος που εργάζομαι με τα μέλη της ελληνικής ομάδας του Κογκρέσου, η οποία βρίσκεται τακτικά σε επαφή με την ελληνοαμερικανική κοινότητα για όλα τα θέματα που συζητούνται σε αυτή τη συνέντευξη. Γενικότερα, το πολιτικό σύστημα των Ηνωμένων Πολιτειών σέβεται την οπτική και τη συμβολή των Ελληνοαμερικανών στην ευρύτερη κοινωνία — ή όπως το ονομάζω εγώ, τον «Ελληνισμό στην υπηρέστία του δημοσίου συμφέροντος».

* Ο κ. Αντώνης Μανιτάκης είναι ομότιμος καθηγητής ΑΠΘ. Επικεφαλής της επιστημονικής επιτροπής της Νομικής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

Σαν ταινία καταδίωξης

Βίντεο κατέγραψε το αγροτικό των δύο κτηνοτρόφων να προσπερνάει και να χτυπάει ορμητικά με την όπισθεν το λευκό αυτοκίνητο των Γερμανών τουριστών. Όλα έληξαν με την άμεση παρέμβαση ντόπιων.

Η επίθεση, οι νταήδες και ο άλλος Μυλοποτάμος

Η κοινότητα αναζητεί αντισώματα στη βία

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Η αρχή φαίνεται πως έγινε με ένα τροχαίο ατύχημα, από αυτά που θα μπορούσαν να συμβούν οπουδήποτε. Στις 10.15 το πρωί της 19ης Αυγούστου το μαύρο αγροτικό όχημα δύο κτηνοτρόφων, όπως έβγαине από πλαϊνό δρόμο στην επαρχιακή οδό Ρεθύμνου - Περάματος, συγκρούστηκε με το μπροστινό αριστερό μέρος ενός λευκού ενοικιαζόμενου αυτοκινήτου στο οποίο επέβαινε μια τετραμελής οικογένεια Γερμανών τουριστών και τράπηκε σε φυγή. Προσπάθησαν να το ακολουθήσουν για να καταγράψουν τις πινακίδες του, ενώ έκαναν σήμα για να σταματήσει. Όλα όσα εκτυλίχθηκαν έπειτα, το γρονθοκόπημα και η απειλή, η καταδίωξη και ο διεμβολισμός, πυροδότησαν τις αντιδράσεις δύο υπουργών και οδήγησαν σε παρέμβαση της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου, με κύριο μέλημα να μην πληγεί η εικόνα ενός φιλόξενου τουριστικού προορισμού.

Μέσα στον θόρυβο των ημερών, σε μια τηλεοπτική εμφάνιση σχεδόν απαίτησαν από εκπρόσωπο της τοπικής κοινότητας να ζητήσει συγγνώμη στον αέρα για το περιστατικό, παρότι δεν είχε καμία σχέση ο ίδιος. Αρκετοί άλλοι κάτοικοι της περιοχής προσπαθούσαν να διαχωρίσουν τη θέση τους. Εβλεπαν ότι για ακόμη μία φορά ο τόπος τους μονοπωλούσε την επικαιρότητα μονοδιάστατα.

Ο οδηγός του αγροτικού είναι 38 ετών, κάτοικος στο παραλιακό χωριό Σφακάκι. Ο κατά δύο χρόνια νεότερός του συνοδηγός ζει στο χωριό Αλλά. Μόλις το όχημά τους φρέναρε απότομα, το λευκό Toyota πλσίασε στο πλάι. Ο οδηγός του αγροτικού φέρεται, σύμφωνα με τη σχετική δικογραφία, να κατέβηκε και να χτύπησε με γροθιά στο πρόσωπο από το ανοικτό παράθυρο έναν από τους Γερμανούς τουρίστες. Ακολούθησε πάλι με τον αδελφό του τουρίστα που χτυπήθηκε και ο Κρητικός οδηγός φέρεται να τους απείλησε με μαχαίρι – ο ίδιος το αρνείται.

Οι Γερμανοί μπήκαν στο αυτοκίνητο, προσπάθησαν να διαφύγουν και το αγροτικό τους καταδίωξε χτυπώντας τους από πίσω για να τους βγάλει από το οδόστρωμα. Στον κεντρικό δρόμο του Περάματος το αγροτικό τους προσπέρασε και τους χτύπησε ορμητικά με την όπισθεν. Κάμερα ασφαλείας δικηγорικού γραφείου κατέγραψε τη στιγμή. Στο ίδιο βίντεο φαίνεται πως όλα έληξαν με την άμεση παρέμβαση εννέα ντόπιων.

Με αφορμή αυτό το συμβάν, κάτοικοι της περιοχής ζήτησαν ουσιαστική αστυνόμευση και για τα τροχαία παραβάσεις. «Ο κεντρικός δρόμος είχε μετατραπεί σε σκηνικό ταινίας καταδίωξης, σε ώρα αιχμής, σε απόσταση αναπνοής από το αστυνομικό τμήμα», ανέφεραν σε ανακοίνωσή τους. Έκαναν λόγο για σειρά παραβατικών οδικών συμπεριφορών και επικίνδυνους ελιγμούς σε καθημερινή βάση. «Από τύχη μέχρι σήμερα υπάρχουν μόνο υλι-

κές ζημιές και όχι κάποιος σοβαρός τραυματισμός», σημείωσαν. «Όποιος δει το βίντεο, φαίνεται ότι οι άνθρωποι μπαίνουν ανάμεσα στα αυτοκίνητα, πηγαίνουν σε αυτό που δημιουργεί το πρόβλημα, ακόμη και με κίνδυνο της σωματικής τους ακεραιότητας», λέει στην «Κ» ο Αντώνης Ματθαϊακάκης, πρόεδρος της κοινότητας Περάματος. «Αυτό είναι το υγιές κομμάτι του Μυλοποτάμου, το μεγάλο κομμάτι που αγωνίζεται για να αλλάξει τα κακώς κείμενα».

Το «υγιές κομμάτι»

Στα χωριά του Ψηλορείτη δεν λείπουν άνθρωποι σαν και αυτούς. Έχουν ζυμωθεί από γενιά σε γενιά σε κοινωνικούς μηχανισμούς που φύονται στις ορεινές κοινότητες για την αποφυγή της βίας. Δεν υπάρχουν, όμως, μόνο οι ειρηνοποιοί που προσπαθούν να αμβλύνουν διαφορές και να καταλαγιάσουν πάθη. Πλάι τους λειτουργούν και άλλοι που αναζητούν και προσφέρουν διεξόδους, εκεί που επισήμως η πολιτεία φαίνεται να μην παρέχει τη δέουσα στήριξη.

Ο κ. Ματθαϊακάκης κάνει λόγο για περιπτώσεις ανήλικων οδηγών με αυτοκίνητα μεγάλου κυβισμού, για υπερβολική ταχύτητα εντός των οικισμών και εξηγεί

«Οι κάτοικοι δεν ζητούν έναν αστυνομικό για κάθε πολίτη, αλλά πιο ουσιαστικούς ελέγχους για να μη διαχέεται, ειδικά στους νεότερους, η εντύπωση της ατιμωρησίας».

ότι δεν ζητούν έναν αστυνομικό για κάθε πολίτη, αλλά πιο ουσιαστικούς ελέγχους για να μη διαχέεται, ειδικά στους νεότερους, η εντύπωση της ατιμωρησίας.

Τον Ιούνιο του 2020, με αφορμή την επίσκεψη στην Κρήτη τον τότε υπουργό Προστασίας του Πολίτη Μιχάλη Χρυσόχοϊδη, ο δημοσιογράφος Μανούσος Κλάδος, τότε πρόεδρος δημοτικού συμβουλίου Μυλοποτάμου, υπεύθυνος για θέματα Πολιτισμού και Παιδείας, δημοσίευσε μια ανοιχτή επιστολή. Αποδόχθηκε ότι υπάρχει πρόβλημα παραβατικότητας, έδιξε το χάσμα που υπάρχει μεταξύ αστυνομίας, δικαστών και ντόπιων, κυρίως στις ορεινές περιοχές. Την αντίληψη ότι αν κάποιος συνεργαστεί μαζί τους και ζητήσει το δικό του, μπορεί να θεωρηθεί από ορισμένους καταδότης. Επισήμανε όμως ότι οι εκπαιδευτικοί συχνά

αναλαμβάνουν καθήκοντα αργά, παρότι έχει ήδη αρχίσει η σχολική χρονιά, κι έπειτα φεύγουν σύντομα, προτού προλάβουν να γνωρίσουν καλά την ανθρωπογεωγραφία. Τόνισε κυρίως τη θετική πλευρά της περιοχής, τα καλλιτεχνικά φεστιβάλ και τις μαθητικές διακρίσεις, που τις περισσότερες φορές αγνοούνται στη δημόσια συζήτηση.

Ο Στέλιος Πατελάρος είναι ένας από τους ανθρώπους που προσπαθούν να δημιουργήσουν αντιώματα στην παραβατικότητα. Στον σύλλογο «Τ' αόρι» (σημαίνει ορεινή περιοχή) διδάσκει χορούς σε 100 παιδιά τα οποία κατ'αγορεύονται από 30 χωριά. Έχει αφοσιωθεί σε αυτό επί τρεις δεκαετίες. «Προσπαθώ να μυήσω τα παιδιά στην υγιή παράδοση», λέει. Η επιλογή του χορού δεν είναι τυχαία. Θυμάται τα λόγια ενός πατέρα μαθητών του από τα Ζωνιανά, ο οποίος δεν ήξερε να χορεύει. Παρατηρούσε ότι κατά καιρούς, όσοι δεν ήταν γνώστες σαν κι εκείνον, στα γλέντια προσπαθούσαν να κάνουν ό,τι πιο απερίσκεπτο και επικίνδυνο μπορούσαν για να μαγνητίσουν τα βλέμματα. «Μπαλοθιές, σπασίματα, θα γυρίσουν τα τραπέζια ανάποδα, θα μεθύσουν ανεξέλεγκτα. Ο χορός δεν σε αφήνει να μεθύσεις, πρέπει να έχεις αυτοέλεγχο», λέει ο κ. Πατελάρος. «Βλέπω παιδιά από τη σχολή και ξέρουν να γλεντούν τόσο ωραία.

Βλέπω και άλλους που κάνουν οτιδήποτε για να τραβήξουν την προσοχή».

Οι διάτρητες πινακίδες μαρτυρούν τη συχνότητα των παραβατικών συμπεριφορών στην περιοχή.

Ο «καλ' αντρειωμένος» δεν κάνει βίαιη επίδειξη ισχύος

Ο Μάικλ Χέρτσφελντ, φιλέλληνας ανθρωπολόγος και ακαδημαϊκός του Χάρβαρντ, που έλαβε το 2021 τιμητικά την ελληνική υπηκοότητα, έχει μελετήσει μεθοδικά ήδη από τη δεκαετία του '70 τις παραδόσεις στα χωριά του Μυλοποτάμου. Με αφορμή και τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίστηκε από τα ΜΜΕ το συμβάν με τους Γερμανούς τουρίστες, αναφέρει στην «Κ» ότι συχνά παρατηρείται μια τάση διαστρέβλωσης της κρητικής πραγματικότητας. «Αρπάζουν κάθε πράξη βίας ή παρανομίας ως ένδειξη κληρονομημένων εγκληματικών τάσεων και αγνοούν τους διάφορους κοινωνικούς μηχανισμούς συμφιλώσης, σαν τον «σασμό», τη δημιουργία ιδιαίτερων επιτροπών κατά της ζωοκλοπής ήδη στα χρόνια του '70, τον ρόλο των γυναικών και των μικρών σογιών στην επίλυση διαφορών μεταξύ αντιπροσώπων των μεγάλων σογιών», σημειώνει. Όλα αυτά τα περιγράφει και στο βιβλίο του «Η ποιητική του ανδρισμού» (εκδόσεις Αλεξάνδρεια 2012).

Όπως επισημαίνει, βάσει της έρευνας και των εμπειριών του (έχει ζήσει δύο χρόνια στα Ζωνιανά και πρόσφατα τον Αύγουστο τα επισκέφτηκε για μια εβδομάδα), «ο πραγματικός ανδρισμός στα

ορεινά χωριά της Κρήτης εκδλώνεται με επιδείξεις ισχύος, που κάθε άλλο παρά βίαιες είναι». Εξηγεί ότι «καλ' αντρειωμένος» είναι εκείνος που, «ενώ είναι έτοιμος να υπερασπιστεί τον εαυτό του και την οικογένειά του, ακόμη και όλη την πα-

Η ακτινογραφία της κρητικής πραγματικότητας από τον φιλέλληνα ανθρωπολόγο και ακαδημαϊκό του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ, Μάικλ Χέρτσφελντ.

τρογραμμική φάρα του, χρησιμοποιεί την παράσταση ισχύος ακριβώς για να αποθαρρύνει όσους ενδιαφέρονται να ταράξουν την κοινωνική τάξη. Τέτοιοι άντρες μιλάει χαμηλόφωνα, αλλά σταθερά. Δεν απειλεί, εκτός και αν κάποιος τον προκαλέσει πρώτα. Τέτοιοι άντρες αποδοκιμάζουν εκείνους που, όπως λένε, «κάνουν τους νταήδες», γιατί η υπερβολικά ανταγωνιστική συμπεριφορά χωρίς να υπάρχει πρόκληση υπονομεύει την αίσθηση κοινωνικής αλληλεγγύης».

Ο πρώην πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου Μυλοποτάμου, Μανούσος Κλάδος, επισημαίνει στην «Κ» ότι δεν αγνοούν ούτε κρύβουν τα προβλήματα κάτω από το χαλί, ωστόσο αναφέρει ότι δεν έχουν εισπράξει ουσιαστική στήριξη από την πολιτεία σε διάφορα ζητήματα. «Όταν ήμουν υπεύθυνος παιδείας του Δήμου

Μυλοποτάμου, είχα ζητήσει να εφαρμοστεί ειδικό πρόγραμμα στα σχολεία της περιοχής με τον διορισμό μόνιμων ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, ώστε να αντιμετωπιστούν ζητήματα κακών νοοτροπιών και να βοηθηθούν σε πολλά επίπεδα μαθητές και γονείς. Αγνοθήκαμε παντελώς», λέει. Προσθέτει ότι πριν από την πανδημία λειτουργούσαν εννέα διαφορετικές θεατρικές ομάδες στον Μυλοποτάμο, αλλά δεν εισακούστηκε το αίτημά τους για τη δημιουργία Δημόσιου ΙΕΚ με αντικείμενο τη θεατρική τέχνη. Μεταξύ άλλων είχαν ζητήσει και τη δημιουργία άλλων σχολών για την εκπαίδευση αγροτών και κτηνοτρόφων, ώστε να εξελίξουν το επάγγελμά τους άνθρωποι που ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα. Μιλάει για μια σειρά από πολιτιστικές δραστηριότητες και το φεστιβάλ «Ταλλαία», το οποίο διοργανώνεται από το 2000 σε όλα τα γύρω χωριά στηριζόμενο στις δικές του δυνάμεις και κυρίως στο ντόπιο καλλιτεχνικό δυναμικό. Αναφέρει ότι πάνω από 40 ζωγράφοι, αγιογράφοι, χαράκτες και γλύπτες ζουν και εργάζονται στη μικρή ορεινή περιοχή. «Ναι, υπάρχει σοβαρό πρόβλημα παραβατικότητας στον Μυλοποτάμο, αλλά υπάρχει και ένας άλλος Μυλοποτάμος που αγωνίζεται να αλλάξει τα δεδομένα», λέει.

Η Χριστίνα Στυλιάρη, εκπρόσωπος του Γυμναστικού Αθλητικού Συλλόγου Περάματος, ζει μόνιμα στην περιοχή τα τελευταία επτά χρόνια. Παρατηρεί ότι πλέον όλο και πιο πολλά παιδιά ασχολούνται με τον αθλητισμό, μαθαίνουν τον σεβασμό, τη νίκη και την ήττα. Λέει ότι προτού εγκατασταθεί εκεί είχε ακούσει ιστορίες για ένα μέρος δύσκολο, με ιδιαιτερότητες. «Αλλά βρήκα φιλόξενους και εγκάρδιους ανθρώπους», τονίζει. «Είναι μικρή η μερίδα όσων έχουν παραβατική συμπεριφορά, αλλά δυστυχώς αυτοί είναι που ακούγονται περισσότερο».

Η Ουκρανία στο τέλμα ενός αβέβαιου πολέμου

Αιματηρή στασιμότητα μετά 6 μήνες μαχών

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Η περασμένη Τετάρτη ήταν διπλά συμβολική για την Ουκρανία, καθώς η 31η επέτειος της ανεξαρτησίας της συνέπεσε με τη συμπλήρωση έξι μηνών από την έναρξη της ρωσικής εισβολής. Οι απαγορεύσεις νυχτερινής κυκλοφορίας και δημοσίων συναθροίσεων δεν επέτρεψαν στους Ουκρανούς να γιορτάσουν με τον τρόπο που θα ήθελαν τα γενέθλια του κράτους τους, καθώς η κυβέρνηση Ζελένσκι φοβόταν θεαματικά ρωσικά πλήγματα, εκτιμώντας ότι ο Βλαντιμίρ Πούτιν, παρ' όλες τις αναποδιές της εκστρατείας του, διατηρεί πάντα στο πίσω μέρος του μυαλού του φιλοδοξίες που ξεπερνούν κατά πολύ το Ντονμπάς και τη Χερσόνα, φτάνοντας μέχρι το Χάρκοβο και την Οδησό.

Στον μισό χρόνο που μεσολάβησε από τη μοιραία 24η Φεβρουαρίου, το εκκρεμές του πολέμου άλλαξε κάμποσες φορές κατεύθυνση. Στην αρχή ζήσαμε τη ρωσική εκδοχή του «Σοκ και Δέος», με τον στρατό των εισβολέων να διεισδύει σε μέτωπο άνω των 2.000 χιλιομέτρων, να καταλαμβάνει μεγάλες εκτάσεις στον Νότο, συμπεριλαμβανομένης της Χερσόνας, πρωτεύουσας της ομώνυμης επαρχίας στη δυτική όχθη του Δνείπερου και να φτάνει, προς τα τέλη Φεβρουαρίου - αρχές Μαρτίου, σε πρόσθια του Κιέβου. Εκείνες τις ημέρες, όλοι αναρωτιούνταν αν ο Ζελένσκι θα εγκαταλείψει ή όχι τη χώρα, αν διαλλακτικά έναντι της Μόσχας στοιχεία του στρατού και των μυστικών υπηρεσιών θα τον ανατρέψουν κι αν η ουκρανική πρωτεύουσα αλωθεί ύστερα από μια αστραπιαία προέλαση θεωραγοικμένων και αλεξιπτωτιστών.

Με τον ερχομό της άνοιξης, η εικόνα μεταβλήθηκε άρδην. Ετοιμος από καιρό, ο ουκρανικός στρατός κατάφερε να απωθήσει τους εισβολείς από το Κίεβο και το Χάρκοβο, γιγαντώνοντας το ηθικό των πολιτών, ενώ η μέχρι τότε διχασμένη Δύση εμφανιζό-

ταν σε ενιαίο μέτωπο, επιβάλλοντας κυρώσεις που ξεπερνούσαν τους χειρότερους υπολογισμούς του Κρεμλίνου. Η βύθιση του «Μοσκόβα», ναυαρχίδας του ρωσικού στόλου της Μαύρης Θάλασσας, αποτέλεσε ένα ακόμη τακτικό και ψυχολογικό πλήγμα για τους επιτιθέμενους.

Ο επόμενος γύρος, όμως, κερδήθηκε αποφασιστικά από τους Ρώσους με την άλωση της μαρτυρικής Μαριούπολς στις 17 Μαΐου και την πτώση των διδυμων πόλεων Σεβερτοντόσκ και Λιστισνάνσκ στις αρχές Ιουνίου, με την οποία εξασφαλίστηκε η ρωσική κατοχή σε ολόκληρη την επαρχία Λουγκάνσκ. Ήδη, η Ρωσία είχε θέσει υπό τον έλεγχό της το 22% του εδάφους και το 70% των ακτογραμμών της Ουκρανίας.

Ωστόσο οι εικασίες για γρήγορη προώθηση των Ρώσων στο γειτονικό Ντονέτσκ, με αποτέ-

Ο Ζελένσκι πιέζεται για μια ριψοκίνδυνη αντεπίθεση στο νότιο μέτωπο, καθώς ο χειμώνας που έρχεται στην Ευρώπη θα θέσει υπό δεινή δοκιμασία τη δυτική συνοχή και αλληλεγγύη.

λεσμα ολόκληρη η βιομηχανική περιοχή του Ντονμπάς να βρεθεί στα χέρια τους, δεν επαληθεύτηκαν. Στους δύο μήνες που ακολούθησαν, η κατάσταση παραμένει βασικά στάσιμη, με μικρές εκατέρωθεν προωθήσεις και αναδιπλώσεις που δεν αλλάζουν τη μεγάλη εικόνα.

Ενισχυμένοι από τα ισχυρότερα οπικά συστήματα των Αμερικανών και των συμμάχων τους, οι Ουκρανοί αμύνονται, με μεγάλο κόστος σε στρατιώτες και εξοπλισμό, στα ανατολικά μέτωπα του Ντονμπάς και φιλοδοξούν να

Ρωσικά άρματα μάχης έκαναν την εμφάνισή τους στο κέντρο του Κιέβου την περασμένη Τετάρτη, με τους πολίτες να βολτάρουν ανάμεσά τους χωρίς φόβο. Λάφυρα του ουκρανικού στρατού από τις μάχες με τους Ρώσους εκτέθηκαν την ημέρα της 31ης επέτειού της ανεξαρτησίας της Ουκρανίας.

Ο ανελέητος ρωσικός χειμώνας

Ο στρατηγός χειμώνας βρέθηκε στο πλευρό της Ρωσίας απέναντι στον Ναπολέοντα και τον Χίτλερ και δεν αποκλείεται να παίξει και πάλι τον ρόλο του στη νέα, ασύμμετρη σύγκρουση με τη Δύση. Πληθωρισμός και ενεργειακή κρίση προδιαγράφουν εξαιρετικά σκληρούς μήνες για την Ευρώπη, με τα προέρπια ήδη ορατά: το ευρώ έπεσε κάτω από το 1:1 έναντι του δολαρίου, με αρνητικό ρεκόρ εικοσαετίας, η Γερμανία εξετάζει σενάρια για δελτίο στο φυσικό αέριο και ένας Φίλελεύθερος αντιπρόεδρος της Βουλής της ζητάει να τεθεί σε λειψουργία ο Nord Stream 2, ενώ η Βρετανία γνωρίζει το μεγαλύτερο απεργιακό κύμα των τελευταίων δεκαετιών. Ακραία κοινωνικά φαινόμενα και ανατροπές κυβερνήσεων είναι πιθανό να εκδηλωθούν σε σειρά χωρών, θέτοντας σε δεινή δοκιμασία την ευρωπαϊκή συνοχή και τις κυρώσεις εναντίον της Ρωσίας. Πέρα από αναμέτρηση όπλων και χρήματος, ο πόλεμος, ο κάθε πόλεμος, είναι και σύγκρουση βουλήσεων. Στον πόλεμο της Ουκρανίας δεν είναι καθόλου βέβαιο ποιο από τα δύο στρατόπεδα θα επιδείξει την ισχυρότερη, σε βάθος χρόνου, βούληση.

αντεπιτεθούν στο νότιο μέτωπο με στόχο την ανακατάληψη της Χερσόνας, ενώ αναστατώνουν τα μετόπισθεν του εχθρού με επιθέσεις ή σαμποτάζ που πλήττουν την Κριμαία, σε απόσταση 200 χιλιομέτρων από τις πλησιέστερες ουκρανικές θέσεις, ή ακόμη και μεθοριακές ρωσικές πόλεις όπως το Μπέλγκοροντ.

Παρά το συμβολικό βάρος, όμως, αυτών των επιχειρήσεων τίποτα δεν δείχνει ότι επικείται άμεση ανατροπή. Το πιθανότερο ενδεχόμενο είναι ένας μακρύς πόλεμος φθοράς, με πρωταγωνι-

στές το πυροβολικό και τα χαρσικά, κάτι που θα θυμίζει Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αναβιώνοντας τη φρίκη των αμφί, όπως τη γνώρισαν πολλές γενιές από τα έργα του Ρεμάρκ, του Μυριβήλη και του Σελίνα.

Θεωρητικά, η ασταθής ισορροπία στο πεδίο της μάχης και η αμοιβαία φθορά των εμπόλεμων θα μπορούσε να φέρει επί τάπητος σενάρια αν όχι ειρήνευσης, τουλάχιστον εκκευρίας. Προς αυτή την κατεύθυνση προσπάθησε να κινηθεί ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Αντόνιο

Γκουτέρες, ευελπιστώντας ότι η πρόσφατη συμφωνία για τις εξαγωγές ουκρανικών σιτηρών και ρωσικών αγροτικών προϊόντων θα μπορούσε να γίνει βάση για κατάπαυση του πυρός. Στην ίδια κατεύθυνση κινήθηκε ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν, προτείνοντας απ' ευθείας διαπραμάτευση Πούτιν - Ζελένσκι στη χώρα του, με προφανή φιλοδοξία να καρπωθεί την πολιτική υπεραξία. Όλα αυτά όμως μοιάζουν με όνειρα θερινής νυκτός: ο Ζελένσκι δεν εννοεί να προσέλθει σε διαπραγματεύσεις αν δεν πετύχει προηγουμένως ορισμένες τακτικές νίκες, καθώς το αντίθετο θα ήταν σαν να παραδίδει το ένα τέταρτο της χώρας του στους Ρώσους, ενώ ο Πούτιν το ελάχιστο που θα αξιώσει ως προϋπόθεση για να σιγήσουν τα όπλα είναι να παραιτηθεί διά παντός το Κίεβο όχι μόνο από την Κριμαία αλλά και από το Ντονμπάς.

Τα δύο στρατόπεδα

Στο μεταξύ, ο χρόνος κυλάει με διαφορετικό τρόπο για τα δύο στρατόπεδα, καθώς ο Βολοντιμίρ Ζελένσκι έχει περισσότερους λόγους να επειγείται: η Ρωσία σχεδιάζει να παγιώσει την κατοχή στη Χερσόνα με δημοψήφισμα που έχει δρομολογήσει για τον Σεπτέμβριο, ενώ οι Ουκρανοί ανησυχούν ότι, παρά

τα δημοσίως λεγόμενα, η υποστήριξη των Δυτικών σε χρήμα και όπλα μπορεί να μην αντέξει στον χρόνο αν οι ίδιοι δεν έχουν να παρουσιάσουν χειροπιαστές επιτυχίες στο πεδίο της μάχης – ιδίως μετά μια πολύ πιθανή ήττα των Δημοκρατικών στις εκλογές του Νοεμβρίου για το Κογκρέσο.

Όλα αυτά πιέζουν τον Ζελένσκι για μια παρακινδυνευμένη επίθεση στη Χερσόνα. Οι στρατιωτικοί αναλυτές του λένε ότι δεν πρέπει να διανοηθεί κάτι τέτοιο αν δεν έχει εξασφαλίσει αριθμητική υπεροχή της τάξης του 3:1 στο μέτωπο της σύγκρουσης – σήμερα η αναλογία στρατιωτών είναι περίπου 1:1. Αλλά και στο πεδίο του εξοπλισμού, οι Ουκρανοί, παρά την πρόσφατη ενίσχυσή τους, δεν αισθάνονται σίγουροι. «Τα όπλα που μας έστειλαν οι Δυτικοί είναι αρκετά για να μη χαθούμε, αλλά όχι για να νικήσουμε», παραπονιόταν αυτή τη βδομάδα ο Μιχαήλο Ποντόλιακ, σύμβουλος του Ζελένσκι. Σύμφωνα με τη γαλλική Le Monde, το Κίεβο ζητάει από τους Αμερικανούς βαλλιστικούς πυραύλους ATACMS με βεληνεκές που θα μπορεί να φτάσει τα 300 χιλιόμετρα και μαχητικά αεροπλάνα F-16, κάτι που θα σήμαινε επικίνδυνη κλιμάκωση στη σύγκρουση Ρωσίας - ΗΠΑ.

Υπό τους ήχους σειρήνων η επέτειος της ουκρανικής ανεξαρτησίας

Του **ΑΝΤΡΙΟΥ ΚΡΕΪΜΕΡ**
THE NEW YORK TIMES

Την επέτειο της ανεξαρτησίας τους γιόρτασαν την Τετάρτη οι Ουκρανοί, υπό τον ήχο αντιαεροπορικών σειρήνων, σε μία επίδειξη ψυχραιμίας απέναντι στη ρωσική απειλή και παρά την αβεβαιότητα που επικρατεί γύρω από την πορεία του πολέμου.

Οι εκδηλώσεις σε δημόσιους χώρους είχαν ακυρωθεί στο Κίεβο, εν αναμονή ρωσικών χτυπημάτων. Αιματηρή επίθεση σημειώθηκε σε χωριό της ανατολικής Ουκρανίας, όταν ρωσικός πύραυλος χτύπησε σιδηροδρομικό σταθμό, σκοτώνοντας τουλάχιστον 22 ανθρώπους και τραυματίζοντας 50. «Αυτή είναι η καθημερινότητά μας», είπε ο πρόεδρος Βολοντιμίρ Ζελένσκι μετά την επίθεση. Στην πρωτεύουσα, στέλεχη της ουκρανικής κυβέρνησης εκφώνησαν λόγους, αποδέχτες των οποίων ήταν εξίσου οι δυτικοί υποστηρικτές της Ουκρανίας, όσο και οι πολίτες και οι χιλιάδες στρατιώτες στα χαρακώματα της πρώτης γραμμής. Σε καλοφτιαγμένο βίντεο του μιλώντας

μπροστά σε καμένα κουφάρια ρωσικών αρμάτων μάχης στην κεντρική λεωφόρο του Κιέβου, ο πρόεδρος Ζελένσκι είπε ότι το ουκρανικό έθνος «αναγεννήθηκε» μέσα από τη μάχη, με την Ουκρανία να ανακτά την αυτόνομη από τη Ρωσία πολιτιστική και πολιτική της ταυτότητα. Πα-

Η Ρωσία δυσκολεύεται να προωθήσει τα επιχειρησιακά σχέδιά της, ενώ και οι δύο χώρες αντιμετωπίζουν προβλήματα επάνδρωσης των μονάδων τους.

ρά την προεδρική αισιοδοξία, όμως, καμία προοπτική νίκης δεν διαγράφεται για κάποια από τις εμπόλεμες πλευρές. Καθώς, όμως, η Ευρώπη προετοιμάζεται για μακρύ οδυνηρό χειμώνα, οι επικεφαλής των ευρωπαϊκών κρατών ασκούν ολοένα και εντονότερες πιέσεις προς τους Ουκρανούς προκειμένου να αποδείξουν ότι είναι ικανοί να

ανακτήσουν την επιχειρησιακή πρωτοβουλία και τα χαμένα εδάφη τους. Οξεία κριτική άσκησε, όμως, την Τετάρτη ο Ζελένσκι στους δυτικούς υποστηρικτές του, όπως κάνει άλλωστε κατά περιόδους, για τις καθυστερήσεις τους στην προώθηση νέων οπλικών συστημάτων. «Η αδιαφορία, η βραδύτητα και η απραξία προκαλούν ντροπή», είπε. Μιλώντας μέσω βίντεο ενώπιον του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, ο Ουκρανός πρόεδρος κάλεσε τα μέλη του οργάνου να θέσουν τη Ρωσία ενώπιον των ευθυνών της για την εισβολή. «Προκειμένου να οικοδομήσουμε το μέλλον, είναι αναγκαίο να εγκαταλείψουμε στη λήθη της ιστορίας αυτό που πάντα εμπόδιζε την ανθρωπότητα να ζήσει ειρηνικά: την επιθετικότητα και τις ιμπεριαλιστικές βλέψεις της Ρωσίας απέναντι στην Ουκρανία», είπε ο Ζελένσκι.

Παρά την αμερικανική στρατιωτική βοήθεια, όμως, το μέτωπο παρέμεινε στάσιμο τις τελευταίες εβδομάδες, ενώ η Ρωσία έχει ενισχύσει τις αμυντικές θέσεις της στα νότια εν αναμονή ουκρανικών επιθέσεων. Ουκρανοί αξιωματικοί αναφέρουν ότι

η στρατηγική τους επικεντρώνεται σε συμβατικές εμπλοκές, αλλά και απόρρητες αποστολές δολιοφθοράς, με στόχο την πρόκληση χάους στα ρωσικά μετόπισθεν. Στην Κριμαία, Ουκρανοί κομάντος και αντάρτες είναι υπεύθυνοι για εκρήξεις σε αποθήκες πυρομαχικών και στρατιωτικά αεροδρόμια, σύμφωνα με ουκρανικές κυβερνητικές πηγές. Η Ρωσία, παρά την υπεροπλία της και τον έλεγχο που ασκεί σε ποσοστό 20% του ουκρανικού εδάφους, δυσκολεύεται να προωθήσει τα επιχειρησιακά σχέδιά της, ενώ και οι δύο χώρες αντιμετωπίζουν προβλήματα επάνδρωσης των στρατιωτικών τους μονάδων.

Ο διοικητής του ουκρανικού στρατού, στρατηγός Βαλέρι Ζαλουζνι, παραδέχθηκε στις αρχές της εβδομάδας ότι 9.000 Ουκρανοί στρατιώτες έχουν σκοτωθεί μέχρι στιγμής στον πόλεμο. Την Τετάρτη υποθέτησε, όμως, μαχητικό τόνο. «Τι γεύση έχει η ανεξαρτησία; Όσοι πολεμάτε σήμερα για αυτή, το γνωρίζετε ήδη. Είναι η μυρωδιά του χώματος και η αίσθησή του πάνω στο δέρμα. Η γεύση του αίματος και του θανάτου που γεμίζουν τον

αέρα. Η αλμύρα των δακρύων». Δυτικοί αναλυτές εκτιμούν ότι η Ρωσία έχει χάσει γύρω στους 20.000 άνδρες. Το Κρεμλίνο, όμως, διατηρεί τους αριθμούς αυτούς απόρρητους, ενώ έχει καταπνίξει κάθε κριτική για τον πόλεμο.

Σύλληψη Ρόμαν

Την Τετάρτη, Ρώσοι αστυνομικοί με μάσκες και στολές παραλλαγής εισέβαλαν στο σπίτι του δημοφιλούς πρώην δημάρχου του Εκατερίνμπουργκ, Γιεβγκένι Ρόμαν, που είναι ίσως ο πλέον ηχηρός επικριτής του πολέμου στη Ρωσία. Ο πρώην δήμαρχος τέθηκε υπό κράτηση για «δυσφήμιση» του ρωσικού στρατού και αντιμετωπίζει ποινή τριών ετών φυλάκισης σύμφωνα με τον νόμο περί λογοκρισίας που υπέγραψε ο πρόεδρος Πούτιν τον Μάρτιο.

Τα ρωσικά κρατικά ΜΜΕ απέφυγαν κάθε προβεβλημένη μείνα της «ειδικής στρατιωτικής επιχείρησης», όπως αποκαλεί η Ρωσία τον πόλεμο. Ο Ρώσος υπουργός Αμυνας Σεργκέι Σοϊγκού είπε ότι η Μόσχα σχεδιάζει να επιβραδύνει τις στρατιωτικές της επιχειρήσεις προκειμέ-

νου να περιορίσει τις απώλειες αμάχων. «Το κάνουμε συνειδητά», είπε ο υπουργός, παρότι η Μόσχα δεν τήρησε προηγούμενες δεσμεύσεις της για την προστασία του άμαχου πληθυσμού. Το ίδιο βράδυ, δύο πύραυλοι έπλητταν τον σιδηροδρομικό σταθμό του Σαπλίν στην ανατολική Ουκρανία, βόμβες διασποράς χτυπούσαν την περιοχή του Χαρκόβου και πύραυλοι προκαλούσαν ζημιές στην Πολτάβα στα κεντρικά της χώρας. Τα πλήγματα αυτά, όμως, ήταν περιορισμένα, σε σχέση με τις προβλέψεις των Ουκρανών για εντατικό βομβαρδισμό την επέτειο της ανεξαρτησίας.

Για πολλούς Ουκρανούς κατοίκους διαφιλονικούμενων περιοχών του Ντονμπάς, η Τετάρτη ήταν μία συνθησίουμένη ημέρα κοντά στην πρώτη γραμμή.

«Οι βομβαρδισμοί είναι καθημερινοί εδώ και εβδομάδες, ενώ εντείνονται τις νύχτες», είπε κάτοικος της Παρασκόβικα, επτά χιλιόμετρα από τις ρωσικές γραμμές. Το χωριό στερείται τρεχούμενου νερού εδώ και ένα μήνα, ενώ η παροχή ηλεκτρικού ρεύματος διακόπηκε πριν από δύο εβδομάδες.

Ποιος σκότωσε την Ντάρια Ντούγκινα;

Οι ρωσικές μυστικές υπηρεσίες «δείχνουν» μια Ουκρανή με Mini, το Κίεβο αρνείται κάθε ανάμειξη, το μυστήριο παραμένει

«Ποιος σκότωσε την Ντάρια Ντούγκινα;», διερωτάται ο ανταποκριτής της γερμανικής εφημερίδας Die Zeit στη Ρωσία, Μαξίμ Κίρεφ. «Για τους συγκεκριμένους στην κηδεία της, αυτό δεν φαίνεται να παίζει σχεδόν κανέναν ρόλο. Έχουν μεγαλύτερα πράγματα να σκεφτούν». Ο Κίρεφ περιγράφει μια περίεργη ατμόσφαιρα στην εξόδιο ακολουθία της 30χρονης, που δολοφονήθηκε στη Μόσχα με βόμβα που είχε τοποθετηθεί στο τζιπ στο οποίο επέβαινε. Η φωνή του θεωρητικού του ρωσικού εθνικισμού, Αλεξάντερ Ντούγκιν, έτρεμε όταν μίλησε για την αγάπη της κόρης του προς «τη ρωσική αυτοκρατορία».

«Η κόρη μου πέθανε για τη Ρωσία και για τη νίκη», είπε. «Μία χώρα, ένας πρόεδρος, μία νίκη» προσέθεσε ως κορωνίδα του δικού του επικήδειου ο βουλευτής Λεονίντ Σλούκι. Ο υπερσυντηρητικός πολυεκατομμυριούχος και χρηματοδότης του πολέμου Κονσταντίν Μαλοφέγιεφ ήταν επίσης παρών. «Το

Η Ντάρια Ντούγκινα, που πρόσφατα είχε μιλήσει σε στρατιωτικό ακροατήριο με θέμα τη δήθεν «σκηνοθετημένη» σφαγή της Μπούτσα, είχε 20.000 ακολούθους στο telegram. Ο πατέρας της, που θεωρείται από κάποιους ως ιδεολογικός καθοδηγητής του Πούτιν, 50.000. Συγκριτικά, η διευθύντρια του καναλιού RT Μαργκαρίτα Σιμονιάν έχει εξαπλάσιο αριθμό ακολούθων.

Οι υπερσυντηρητικοί κύκλοι εκλαμβάνουν τη δολοφονία της Ντούγκινα ως το συμβάν που επιτέλους μεταφέρει τον πόλεμο στη Μόσχα. Πράγματι, η σχεδόν άγνωστη ως τώρα Ντούγκινα μετατράπηκε από την ατελείωτη ειδησεογραφική κάλυψη των τελευταίων ημερών σε υποδειγματική πατριώτισσα. Ο Ρώσος πρόεδρος της απένειμε μετά θάνατον παράσημο και έστειλε συλλυπητήριο τηλεγράφημα, ενώ η κρατική τηλεόραση έκανε απευθείας συνδέσεις με την κηδεία.

Ευκαιρία για τους ακραίους

Ενα από τα προβλήματα των υπερεθνικιστικών κύκλων γύρω από τον Ντούγκιν είναι ότι στη Μόσχα η ζωή κυλάει με τους φυσιολογικούς της ρυθμούς και ο πόλεμος φαίνεται πολύ μακρινός. Τώρα, τόσο αυτοί όσο και οι κατεστημένοι προπαγανδιστικοί μηχανισμοί μπορούν, με αφορμή τη δολοφονία της Ντούγκινα, να χαρακτηρίσουν την Ουκρανία κράτος - τρομοκρατία.

Οι ρωσικές υπηρεσίες έδωσαν στη δημοσιότητα βίντεο γυναίκας που αναχώρησε από την Ουκρανία με ένα αυτοκίνητο Mini Cooper, έφθασε μπροστά στην είσοδο του κτιρίου στο οποίο κατοικούσε η Ντούγκινα και εν συνεχεία αναχώρησε με το ίδιο αυτοκίνητο για την Εσθονία. Το πρόβλημα με αυτή την εκδοχή είναι ότι παραμένει παντελώς άγνωστο ποια είναι η γυναίκα αυτή και αν τα βήματά της διασταυρώθηκαν πράγματι με της Ντούγκινα.

Η Ουκρανία αρνείται κάθε ανάμειξη, ενώ ο Ρώσος επικριτής του Πούτιν που κατοικεί στο Κίεβο, Ιλία Πονομαρίοφ, δημοσίευσε μία προκήρυξη μιας φερόμενης οργάνωσης που αυτοαποκαλείται Εθνικός Ρεπουμπλικανικός Στρατός και η οποία ισχυρίζεται ότι διέπραξε τη δολοφονία.

Ο ανταποκριτής της γερμανικής εφημερίδας εκτιμά ότι αυτή η εκδοχή ακούγεται ακόμη λιγότερο πειστική από την εκδοχή της γυναίκας με το Mini που διακινεί η ρωσική υπηρεσία FSB. «Το πιθανότερο είναι ότι η ρωσική κοινή γνώμη δεν θα μάθει ποτέ ποιος δολοφόνησε την Ντούγκινα. Αλλά η αλήθεια δεν φαίνεται να ενδιαφέρει ούτε τον πατέρα της ούτε τους κρατικούς προπαγανδιστές και υπερμάχους του πολέμου», καταλήγει ο Κίρεφ. «Αυτό που τους ενδιαφέρει είναι η εκδίκηση».

Ο θεωρητικός του ρωσικού εθνικισμού Αλεξάντερ Ντούγκιν περιμένει να ξεκινήσει η εξόδιος ακολουθία της 30χρονης κόρης του, που δολοφονήθηκε στη Μόσχα με βόμβα η οποία είχε τοποθετηθεί στο τζιπ στο οποίο επέβαινε. Η φωνή του έτρεμε όταν μίλησε για την αγάπη της προς «τη ρωσική αυτοκρατορία».

Η «πυριτιδαποθήκη» της αυτοκρατορίας

Της δρος ΤΖΕΪΝ ΜΠΕΡΜΠΑΝΚ*
THE NEW YORK TIMES

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία φαίνεται εκ πρώτης όψεως μια ακατανόητη ενέργεια. Είναι, άραγε, οι κατεστραμμένες πόλεις και οι αιμόφυρτοι άμαχοι το νέο πρόσωπο που η Ρωσία επιδεικνύει στην παγκόσμια κοινότητα; Τι οδηγεί τον Ντόσχα να επιλέξει να μεταβληθεί σε διεθνή παρία; Δύο παράγοντες δικαιολογούν ίσως την εξέλιξη. Ο ένας αφορά την Ουκρανία και άλλα κράτη της πρώην ΕΣΣΔ και τη δημιουργία μιας ευρασιατικής υπερδύναμης.

Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης δημιούργησε στους Ρώσους διανοούμενους την ανάγκη αναζήτησης ενός νέου πυλώνα γύρω από τον οποίο θα μπορούσε να ανασυρθεί η παλιότατη θεωρία της ευρασιατικής αυτοκρατορίας. Ηδη από το 1990 εκπονούνταν σχέδια στη Ρωσία για την επανένωση με την Ουκρανία και άλλα κράτη της πρώην ΕΣΣΔ και τη δημιουργία μιας ευρασιατικής υπερδύναμης.

Πέραν της ψυχοσύνθεσης του Πούτιν και της προς Ανατολάς επέκτασης του NATO, ρόλο στη ρωσική εισβολή έπαιξε και μια παλιά θεωρία.

Η ιδέα της ευρασιατικής αυτοκρατορίας δεν είναι σύγχρονη. Γεννήθηκε μετά την κατάρρευση της Ρωσικής Αυτοκρατορίας το 1917 και βρήκε πληθώρα εκφραστών. Στον πυρήνα της βρισκόταν η Ρωσία, ως ηγέτιδα μιας νέας αυτοκρατορίας, οικοδομημένης πάνω στη βαθιά πολιτισμική σχέση των τουρκικών, σλαβικών, μογγολικών και άλλων ασιατικών λαών. Το όραμα κατεστάλη επί Σοβιετικής Ένωσης, αλλά επιβίωσε κερδίζοντας την κοινή γνώμη στα τέλη της δεκαετίας

του 1980, την εποχή της περεστρόικα. Διείσδυσε στα κλίμακα της εξουσίας μετά την μετεξέλιξη του από τον αυτόκλητο φιλόσοφο Αλεξάντερ Ντούγκιν, που το προσάρμοσε στις σημερινές συνθήκες. Ο Ντούγκιν υποστήριξε ότι η Ρωσία βρίσκεται σε εχθρικό κλοιό από την Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Παρέμεινε, ωστόσο, μια αυτοκρατορία που θα μπορούσε να αναγεννηθεί και να γίνει παγκόσμια.

Η ευρασιατική θεωρία, οι παραδοσιακές αξίες και η ρωσική Ορθοδοξία διαμόρφωσαν την εικόνα της Ρωσίας επί Βλαντιμίρ Πούτιν. Η νοσταλγία για την αϊγλη και την ισχύ της Ρωσικής Αυτοκρατορίας και η διαρκής θυματοποίηση της χώρας από τη Δύση ήταν οι κυρίαρχες αντιδράσεις που επικράτησαν στη Ρωσία.

Η Ουκρανία

Πού εντάσσεται η Ουκρανία σε αυτή τη θεωρία; Ήδη από το 1927 οι θιασώτες της δημιουργίας της ευρασιατικής αυτοκρατορίας θεωρούσαν ότι Ουκρανοί και Λευκορώσοι πρέπει να συνδεθούν με τη Ρωσία γύρω από την κοινή ορθόδοξη πίστη τους. Ο Ντούγκιν έγραφε ότι η εθνική κυριαρχία της Ουκρανίας είναι απειλή και ο ρωσικός έλεγχος της χώρας επιτακτικός ώστε να μετατραπεί σε

διοικητικό τομέα του ρωσικού κράτους. Προφανώς ο Πούτιν υιοθέτησε κάποιες από αυτές τις θεωρήσεις. Το 2013 ανέφερε ότι η Ευρασία ήταν μεζών γεωπολιτική ζώνη όπου «οι λαοί και ο ρωσικός γενετικός κώδικας θα προστατεύονταν από τον ακραίο δυτικό φιλελευθερισμό», υπογραμμίζοντας ότι Ρώσοι και Ουκρανοί είναι ένας λαός. Τις παραμονές της εισβολής, σε παραληρηματική ομιλία του, ανέφερε ότι «η Ουκρανία είναι αποικία με κυβερνήση ανδρική».

Αυτό το αμάλγαμα απόψεων, η δυσaráσκεια για τη δυτική επιθετικότητα, η εξύψωση των παραδοσιακών αξιών ως αντίβαρου της δυτικής παρακμής, η πεποίθηση ότι η Ρωσία είχε χρέος να συνενώσει την Ευρασία και να υποτάξει την Ουκρανία, απέκτησε ορμή στο καζάνι της ρωσικής μετα-αυτοκρατορικής πικρίας. Εμπότισε την κοσμοθεωρία του προέδρου Πούτιν και πυροδότησε τον βάνουσο πόλεμο στην Ουκρανία. Η αναγέννηση της Ρωσικής Αυτοκρατορίας, όμως, δεν θα σταματήσει στην Ουκρανία.

* Η δρ Τζέιν Μπέρμπαγκ ήταν καθηγήτρια Ρωσικής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης.

Εκκληση Τζο Μπάιντεν για δημοκρατία

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ. Να ψηφίσουν για να σώσουν τη δημοκρατία «για μία ακόμη φορά» κάλεσε τους Δημοκρατικούς ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν, χαρακτηρίζοντας την ιδεολογία του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος ως «ημι-φασιστική», κατά τη διάρκεια προεκλογικής του εμφάνισης σε προδίο της Ουάσιγκτον ενόψει των ενδιάμεσων εκλογών του Νοεμβρίου.

Μιλώντας σε κατάμεστο στάδιο λυκείου στην κομητοχή Ρόκβιλ το βράδυ της Πέμπτης, ο Αμερικανός πρόεδρος είπε: «Η δυνατότητα να ορίσετε το σώμα σας κρίνεται φέτος στην κάλπη. Το ίδιο ισχύει και για την κοινωνική ασφάλιση, την απασχόληση, την ασφάλεια των παιδιών μας από τα πολεμικά όπλα και –

δεν υπερβάλλω όταν το λέω– η επιβίωση του πλανήτη μας κρίνεται φέτος στην κάλπη. Πρέπει να επιλέξετε. Θα είμαστε μια χώρα προόδου ή συντήρησης;».

Σημαντική ενίσχυση εμφανίζει το Δημοκρατικό Κόμμα στις σφουγγιστρήσεις, κάνοντας ακόμη και ορισμένους παραδοσιακά απαισιόδοξους σχολιαστές να ανακρούουν πρύμναν προβλέποντας τη διατήρηση ή ακόμη και την ενίσχυση του ελέγχου των Δημοκρατικών στις δύο αίθουσες της νομοθετικής εξουσίας. Αυτή η απρόσμενη ενίσχυση δεν οφείλεται στον πρόεδρο Μπάιντεν, η δημοτικότητα του οποίου εξακολουθεί να πνέει τα λοίσθια, αλλά στη συσπείρωση ψηφοφόρων των Δημοκρατικών μετά την απόφαση του Ανωτάτου

Δικαστηρίου να άρει τη συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος στην άμβλωση. Πριν από τη βραδινή προεκλογική συνέντευξη της Πέμπτης, ο πρόεδρος Μπάιντεν συγκέντρωσε 1 εκατ. δολάρια σε δωρεές υπέρ του Δημοκρατικού Κόμματος.

Από την πλευρά τους, οι Ρεπουμπλικανοί επέμεναν στις επικρίσεις τους κατά της παραγραφής μέρους του χρέους φοιτητών με χαμηλά ή μέτρια εισοδήματα. «Ο πληθωρισμός του Μπάιντεν συνθλίβει οικογένειες και η απάντησή του είναι να προσφέρει περισσότερα κρατικά κεφάλαια στις καλοπληρωμένες ελίτ. Οι Δημοκρατικοί σπαταλούν τα χρήματα σκληρά εργαζομένων Αμερικανών προκειμένου να αγοράσουν λίγο

ενθουσιασμό από την εκλογική τους βάση», είπε ο επικεφαλής της μειοψηφίας στη Γερουσία, Ρεπουμπλικανός Μιτς Μακόνελ.

Ο Μπάιντεν είχε διευκρινίσει ότι η κριτική του δεν αφορούσε τους συντηρητικούς Ρεπουμπλικανούς, αλλά τους ακραίους οπαδούς του Τραμπ. «Αυτό που βλέπουμε είναι η αρχή του τέλους της ακραίας τραμπικής φιλοσοφίας. Δεν πρόκειται μόνο για τον Τραμπ, αλλά για όλη τη φιλοσοφία που τον στήριξε. Θυμίζε ημι-φασισμό», είπε ο πρόεδρος Μπάιντεν.

Η επιρροή του Τραμπ στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα παραμένει ωστόσο ισχυρή, ενώ μοιάζει να έχει αυξηθεί ακόμη περισσότερο στον απόηχο της έρευνας του FBI στην έπαυλη Τραμπ στο

Ο Τζο Μπάιντεν κατά την προεκλογική του ομιλία σε στάδιο λυκείου στην κομητοχή Ρόκβιλ, στο Μέριλαντ. Ο Αμερικανός πρόεδρος χαρακτήρισε την ιδεολογία του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος «ημι-φασιστική».

Μαρ-α-Λάγκο της Φλόριντα. Ανυσυχία προκαλούν στο κόμμα της αντιπολίτευσης τα προβλήματα χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν πολλοί υποψήφιοι των εν-

διάμεσων εκλογών και τα οποία απειλούν να καταδικάσουν το κόμμα σε παραμονή στα έδρα της αντιπολίτευσης.

Νέα σεζόν με μεγάλες φιλοδοξίες και προσδοκίες

Αρης και Πάφος FC έβαλαν ψηλότερα τον πήχη ενώ η ΑΕΛ θέλει να μπει σε νέα εποχή

Των **ΓΙΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ**
και **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΣΙΟΛΑΚΗ**

Το πρωτάθλημα Cyta 2022 – 2023 ξεκίνησε την Παρασκευή με τον αγώνα Καρμιώτισσα – Νέα Σαλαμίνα, ενώ το Σάββατο έγινε η αναμέτρηση Ολυμπιακός – Ανόρθωση. Στο σημερινό (Κυριακή 28 Αυγούστου), πρόγραμμα έχουμε δύο αγώνες. Στην Λεμεσό θα γίνει το ντέρμπι Άρς – ΑΕΛ και στο ΓΣΠ ο αγώνας ΑΠΟΕΛ - Πάφος FC.

Υπενθυμίζουμε ότι το νέο πρωτάθλημα θα διεξαχθεί με την συμμετοχή 14 ομάδων, αντί 12 που είχαμε στην περσινή διοργάνωση. Υπάρχουν αρκετές καλές προϋποθέσεις προκειμένου το νέο πρωτάθλημα να δημιουργήσει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, από την αρχή μέχρι το τέλος του.

Σαν συνέχεια της ανάλυσης των ομάδων που μπαίνουν στη νέα διοργάνωση με μεγάλες φιλοδοξίες, παρουσιάζουμε σήμερα τον Άρη που πήρε πέρσι για πρώτη φορά Ευρωπαϊκό εισιτήριο, την ΑΕΛ που έκανε αρκετές αλλαγές και την Πάφο FC που στοχεύει κάτι καλύτερο από την περσινή, πρώτη συμμετοχή της στην πρώτη εξέδα.

Αρης Να έχει διάρκεια

Η περσινή πορεία του Άρη ήταν ένα προμήνυμα για το τι θ' ακολουθήσει τα επόμενα χρόνια. Στην «Ελαφρά Ταξιαρχία» έβαλαν από πέρσι πολύ γερές βάσεις και δουλεύουν με επαγγελματισμό που πολλοί θα ζήλευαν.

Μπορεί η ευρωπαϊκή του πορεία να σταμάτησε αρκετά νωρίς (αποκλείστηκε στον 2ο προκριματικό του Κόνφερενς Λιγκ από τη Νέφτσι) αλλά η Λεμεσιανή ομάδα έδειξε ότι αγωνιστικά θα είναι πολύ καλύτερη από πέρσι. Κυρίως στο πρώτο παιχνίδι με τους Αζέρους η ομάδα του Σπιλέφσκι ήταν καταρτιστική και θα μπορούσε να διασύρει την αντίπαλό της εξασφαλίζοντας σκορ πρόκρισης.

Μέχρι στιγμής, ο Άρς έχει κάνει δέκα μεταγραφές. Στα παιχνίδια με τη Νέφτσι τράβηξαν τα βλέμματα με την παρουσία τους οι Γκομίς και Μαγιαμπέλα. Ο πρώτος αγωνίζεται ως κεντρικός επιθετικός ενώ ο δεύτερος ως δεξιί εξτρέμ. Αμφότεροι ξεχώρισαν για την ταχύτητα, την εκρηκτικότητα και την τεχνική τους κατάρτιση. Στο ρόστερ της ομάδας υπενθυμίζουμε ότι υπάρχει και ο Μπαμπίκα, ο οποίος έχει παρόμοια χαρακτηριστικά και αποτελεί επίσης ένα δυνατό «όπλο» για τον Άρη.

Ο Αλεξέι Σπιλέφσκι έδειξε από την αρχή του καλοκαιριού ποια φι-

Στους ευρωπαϊκούς του αγώνες ο Αρης έδειξε ότι θα είναι πολύ καλύτερος από πέρσι. Κυρίως στο πρώτο παιχνίδι με τη Νέφτσι η ομάδα του Σπιλέφσκι ήταν καταρτιστική.

λοσοφία θα ακολουθήσει. Ο Λευκώσσος τεχνικός έχτισε μια ομάδα με νεαρούς ποδοσφαιριστές καθώς θέλει να βασιστεί στην αντοχή και τα πολλά τρεξίματα.

Συνεπώς, ενόψει της νέας χρονιάς περιμένουμε την «Ελαφρά Ταξιαρχία» να έχει σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των αντιπάλων της στη φυσική κατάσταση. Επίσης το γεγονός ότι με ορισμένες πινελιές το ρόστερ φαίνεται να είναι ακόμη πιο δυνατό από πέρσι, δίνει το δικαίωμα στους φίλους του Άρη να πιστεύουν ότι ομάδα τους μπορεί να εξασφαλίσει ξανά ευρωπαϊκό εισιτήριο και γιατί όχι να τερματίσει πάνω από την τέταρτη θέση.

Πάφος FC Ακόμα ψηλότερα

Μπορεί την περσινή χρονιά να κατάρφερε για πρώτη φορά στην ιστορία της να τερματίσει στο πρώτο γκρουπ, αλλά φέτος ο πήχης έχει ανεβεί ακόμα

πο ψηλά. Ο λόγος βέβαια για την Πάφο η οποία στοχεύει τη νέα αγωνιστική περίοδο, όχι μόνο να μπει στην εξέδα αλλά να εξασφαλίσει και ευρωπαϊκό εισιτήριο.

Η διοίκηση της ομάδας ανακοίνωσε στις 12 Ιουνίου την πρόσληψη του Χένινγκ Μπεργκ. Με αυτή την κίνηση θέλησε να δείξει τις προθέσεις της από νωρίς καθώς τοποθέτησε στο πηδάλιο της τεχνικής ηγεσίας έναν προπονητή που κατέκτησε το πρωτάθλημα στο νησί μας και έχει εμπειρία από ευρωπαϊκούς ομίλους.

Όσον αφορά τον προγραμματισμό, μέχρι στιγμής ολοκλήρωσε οκτώ μεταγραφές ενώ άλλοι τόσοι ποδοσφαιριστές έχουν αποχωρήσει. Από τις προσθήκες των «γαλάζιων» ξεχωρίζουν οι περιπτώσεις των Ικόκο και Ολαθάμπαλ.

Ο πρώτος αγωνίζεται ως δεξιός οπισθοφύλακας και κουβαλά ένα αρκετά βαρύ βιογραφικό. Ξεκίνησε από τις ακαδημίες της Παρί Σεν Ζερμέν ενώ αγωνίστηκε μεταξύ άλλων στις

Με τις πολύ ποιοτικές προσθήκες και τον Χένινγκ Μπεργκ στον πάγκο, η Πάφος στοχεύει όχι μόνο να μπει στην εξέδα, αλλά να εξασφαλίσει και ευρωπαϊκό εισιτήριο.

γαλλικές Κινγκάμπ και Λενς. Στη συνέχεια, ο 28χρονος Κονγκολέζος φόρεσε τα χρώματα της Λουντογκόρετς με την οποία κατέκτησε τρία πρωταθλήματα.

Όσον αφορά τον Ολαθάμπαλ, πρόκειται για 32χρονο Ισπανό τερματοφύλακα ο οποίος πέρασε από τις ακαδημίες της Μπαρτσελόνα ενώ κατέγραψε μία συμμετοχή και με την πρώτη ομάδα. Έχει αγωνιστεί στις Λεβάντε και Εσπανιόλ κατακτώντας το πρωτάθλημα Β' κατηγορίας και με τις δύο ομάδες, ενώ αγωνίστηκε και με τα χρώματα των Σοσιεδάδ και Γρανάδα.

Με τις νέες, πολύ ποιοτικές προσθήκες και τον Χένινγκ Μπεργκ στον πάγκο ο οποίος γνωρίζει αρκετά καλά την κυπριακή πραγματικότητα, η Πάφος έχει όλα τα εφόδια για να πετύχει στη σεζόν που είναι προ των πυλών. Οι άνθρωποι της ομάδας έχουν ως στόχο την έξοδο στην Ευρώπη και με τις κινήσεις τους μέχρι τώρα δείχνουν πανέτοιμοι για να τη διεκδικήσουν με καλές πιθανότητες.

Με τους παίκτες που ήρθαν στην ΑΕΛ, πλέον οι απαιτήσεις έχουν μεγαλώσει.

να έχει «ξυπνήσει», καθώς πιστεύει ότι ο Ζόρζε Σίλας μπορεί να κάνει κάτι καλό και η ΑΕΛ να επιστρέψει στις επιτυχίες. Φυσικά και η επιστροφή

φύ των οργανωμένων της ομάδας δίνει άλλη δυναμική και θα βοηθήσει αρκετά τους γαλαζοκίτρινους να πετύχουν τους στόχους τους.

ΑΠΟΦΕΙΣ

Εταιρείες...

Του
**ΧΡΙΣΤΟΥ
ΖΑΒΟΥ**

Κατανοώ απόλυτα ότι δραστηριοποιούνται σ' αυτό που λέμε «ελεύθερη αγορά», στην εποχή μάλιστα της παγκοσμιοποίησης και σε ένα πλαίσιο πλήρως επαγγελματικό.

Δεν είναι υποχρεωμένες μίτη να αποτελούν κοινωνικό υπόβαθρο, μίτη να στέκονται αρωγοί στην ανάπτυξη αθλητών - ποδοσφαιριστών που προέρχονται από τα σπλάχνα της κοινωνίας. Επί τούτου, ως επιχειρηματικές εταιρείες έχουν κάθε δικαίωμα να λαμβάνουν αποφάσεις με βασικό κριτήριο το όφελος που στην τελική είναι το οικονομικό κέρδος και μόνο.

Το γεγονός δηλαδή ότι οι ομάδες δια της ΚΟΠ, αποφάσισαν ν' αυξήσουν τους ξένους από 15 σε 17, διατηρώντας παράλληλα το παράθυρο του Καταλόγου Β', μέσα από το οποίο τους δίνεται το δικαίωμα να διατηρούν αδιευκρίνιστο αριθμό ξένων παικτών με ηλικία κάτω των 22 ετών, εμπίπτει μάλλον σ' αυτή την πολιτική. Του κέρδους.

Εν ολίγοις, εκτιμούν ότι οι ξένοι εργαζόμενοι - ποδοσφαιριστές, εξυπηρετούν τα συμφέροντά τους πολύ καλύτερα από τους κύριους, προβαίνοντας σε μια τέτοια κίνηση για να ενισχύσουν την δραστηριότητα της επιχείρησής τους. Μέχρι εδώ όλα καλά... ή σχεδόν καλά.

Αυτό που εκατό τοις εκατό δεν καταλαβαίνω, είναι η διαχρονικά ευνοϊκή αντιμετώπιση που έχουν από το Κράτος ως προς τον τρόπο λειτουργίας τους.

Από τη στιγμή που η υπόστασή τους μακράν απέχει από τον σκοπό ίδρυσης των σωματείων, την οντότητα των οποίων παρεμπιπτόντως εκμεταλλεύονται, χωρίς μάλιστα να επιβαρύνονται ιδιαίτερα, είναι ν' απορεί κανείς γιατί το Κράτος αντιμετωπίζει τις ομάδες-εταιρείες ως αν και είναι οργανισμοί που προσφέρουν δια της δράσης τους στον αθλητισμό και κατ' επέκταση την κοινωνία.

Αφού οι ποδοσφαιρικές εταιρείες δρουν ψυχρά επαγγελματικά, απέχοντας πλήρως από το κοινωνικό γίγνεσθαι, πώς είναι δυνατό να απολαμβάνουν ξεχωριστής μεταχείρισης από την Πολιτεία η οποία διαχρονικά τους παρέχει σωρεία ελαφρύνσεων και απαλλαγών ως προς τα χρέη τους, μήπως και καταφέρουν να επιβιώσουν όταν η μπιζινα τους δεν και στα καλύτερα επίπεδα.

Μην αναφερθούμε και στην παραχώρηση κρατικής γης για να στεγαστεί η εταιρεία... οικοδομώντας με δημόσιο παρακαλώ χρήμα το χώρο εργασίας τους- γήπεδο.

Αφού επί των πράξεών τους, επιβεβαιώνουν ότι καθόλου δεν ενδιαφέρονται, μίτη για την ανάπτυξη κύριων ποδοσφαιριστών, μίτη για την εθνική ομάδα, γιατί η Πολιτεία τους σεκοντάρει ως αν και είναι φιλανθρωπικά ιδρύματα που προσφέρουν υπηρεσίες στους πολίτες και την κοινωνία γενικότερα. Εταιρείες είναι και πρέπει επιτέλους να αντιμετωπιστούν ως τέτοιες.

Καλώς τους Κροάτες!

Του
**ΓΙΩΡΓΟΥ
ΛΟΓΙΑΝ**

Η ανακοίνωση από πλευράς της ΚΟΠ για την επίτευξη συμφωνίας με την αντίστοιχη ποδοσφαιρική ομοσπονδία της Κροατίας, για ανταλλαγή διαιτητών, ιδιαίτερα σχόλια ή αντιδράσεις δεν προκαλέσει, μάλλον γιατί αναμενόμενη ήταν μια τέτοια εξέλιξη, κυρίως σε ό,τι αφορά την παρουσία ξένων διαιτητών και φέτος στο κυπριακό ποδόσφαιρο. Για τη δυνατότητα κυπριακών αποστολών διαιτησίας στην Κροατία θα πρέπει, για την ώρα τουλάχιστο, να περιμένουμε.

Ιδιαίτερες αντιδράσεις από πλευράς ομάδων δεν είχαμε. Θα είχαμε σε αντίθετη περίπτωση, αν δηλαδή η ΚΟΠ και ο κύριος Μάτζιτ δάλωναν αδυναμία να εξεύρουν λύσεις και να πετύχουν παρουσία ξένων διαιτητών σε κάποιους έστω αγώνες από το ξεκίνημα του φετινού πρωταθλήματος. Κακά τα ψέματα, ακόμη και ομάδες –διοικήσεις οι οποίες μέχρι και λίγους μήνες πιο πριν δάλωναν εμπιστοσύνη και στήριξη στους κύριους διαιτητές, δεν μπορούν πλέον να διατηρούν την ίδια θέση, δεν τους... παίρνει πλέον να εκφράζουν στήριξη, μένοντας εκτεθειμένες αλλά και ζημιωμένες σε κάποιες περιπτώσεις από σοβαρά και αδικαιολόγητα διαιτητικά λάθη.

Δεν αντέδρασε ο Σύνδεσμος Διαιτητών Κύπρου. Ούτε για τα μάτια του κόσμου, ούτε το τυπικό έτος παράπονο ή διαφωνία. Συνέπεια των πολλών και σοβαρών λαθών των τελευταίων μηνών, από τα οποία χάθηκε ουσιαστικά το δικαίωμα αντιδράσης... Θα μπορούσε να υποστηρίξει κάποιος, πως η πρόνοια της συμφωνίας για ανταλλαγή διαιτητών διαφοροποιεί την κατάσταση και λιγότερο εκτεθειμένους αφήνει τους κύριους διαιτητές, ωστόσο, τα πράγματα μπορεί να μην αποδειχθούν τόσο απλά.

Με τον κατάλογο διαιτητών Α' κατηγορίας να μην μπορεί να θεωρηθεί πλήρης κυρίως σε αριθμό έμπειρων διαιτητών, με δεδομένη την αποχώρηση διαιτητών, με πολλές συμμετοχές σε αγώνες πέρσι, είτε λόγω ηλικίας είτε λόγω μη αξιολόγησης, κάθε άλλο παρά σίγουρη μπορεί να εκτιμηθεί η δυνατότητα να απουσιάζουν, από τους ορισμούς, σε μόνιμη βάση διαιτητές προκειμένου να ορισθούν σε αγώνες του κροατικού ή άλλων πρωταθλημάτων στην Ευρώπη.

Στη δημοσιοποίηση της συμφωνίας με του Κροάτες διαιτητών, θα έπρεπε γενικότερα να προκύψει αντίδραση. Γιατί λύση δεν είναι κάθε χρόνο να προκύπτει η ίδια ανάγκη. Αφού κανείς όμως δεν κάνει κάτι ουσιαστικό για να αλλάξει την κατάσταση, αφού κανείς πραγματικά δεν ενδιαφέρεται για το καλό της διαιτησίας και του κυπριακού ποδοσφαίρου κατ' επέκταση, όλοι βολεύονται με την κατά τ' άλλα προσωρινή, όπως οι ίδιοι υποστηρίζουν, λύση...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-0,57%

Χ.Α.
-0,60%

Dow Jones

-1,81%

Nasdaq

-1,50%

Nikkei

-0,97%

Dax

-3,11%

FTSE 100

-0,82%

ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ
Ποντάρουν
στην πτώση
των ομολόγων
της Ιταλίας
Σελ. 11

Πετρέλαιο

2,66%

€/€

-0,75%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΚΙΝΑ

Η ξηρασία απειλεί την αγροτική παραγωγή

Σοβαρότατη απειλή για τις καλλιέργειες και τις σοδειές στην Κίνα αποτελούν οι ακραίες θερμοκρασίες στη χώρα, εξαιτίας των οποίων έχουν στερέψει πολλές πηγές νερού. Οι Αρχές κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για την επισιτιστική ασφάλεια του ασιατικού οικονομικού γίγαντα. **Σελ. 9**

ΕΛΛΑΔΑ

Η τιμή αερίου πλήττει το εμπορικό ισοζύγιο

Το σοκ στο εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας από τις υψηλότερες τιμές του φυσικού αερίου θα είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκάλεσαν οι πετρελαϊκές κρίσεις του 1974 και του 1979 και το εμπορικό έλλειμμα θα αυξηθεί κατά 4,3% του ΑΕΠ τουλάχιστον, εκτιμά η Capital Economics. **Σελ. 6**

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Δάνεια για αγορές από πλειστηριασμούς

Στεγαστικά προγράμματα για αγορά κατοικίας μέσω πλειστηριασμών αναμένεται να προωθήσουν οι τράπεζες στην Ελλάδα από το φθινόπωρο, σε μια προσπάθεια να ενισχύσουν τη ζήτηση στη στεγαστική πίστη αλλά και να διευκολύνουν τη μεταβίβαση ακινήτων μέσω της πλατφόρμας e-auction. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,01%	0,17%
Γερμανία	1,31%	0,15%
Γαλλία	1,97%	0,22%
Ιταλία	3,54%	0,23%
Ισπανία	2,48%	0,26%
Ιρλανδία	1,98%	0,17%
Ελλάδα	3,86%	0,32%
Ην. Βασίλειο	2,61%	0,30%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Μαρίνες 360 εκατ. σε Αγ. Νάπα-Πρωταρά

Μεγάλα επενδυτικά ανοίγματα που θα αναβαθμίσουν αισθητά το τουριστικό προϊόν της περιοχής

Οι μαρίνες και ο ναυτικός τουρισμός αποκτούν σταδιακά ρόλο και στην γαλάζια ανάπτυξη της χώρας. Την αρχή έκανε η μαρίνα Λεμεσού, ακολούθησε η μαρίνα Αγίας Νάπας, οι εργασίες τρέχουν για τη μαρίνα της Λάρνακας ενώ το 2024

αναμένεται να προστεθεί και αυτή του Παραλιμνίου. Πρόκειται για τη δεύτερη μαρίνα στην ελεύθερη Αμμόχωστο, μια επένδυση ύψους 110 εκατ. ευρώ. Συνολικά οι επενδύσεις σε μαρίνες στην περιοχή κυμαίνονται στα 360 εκατ. ευρώ,

και πρόκειται ίσως για το μεγαλύτερο επενδυτικό άνοιγμα στην ελεύθερη Αμμόχωστο τις τελευταίες δεκαετίες. Και οι δύο μαρίνες έχουν ως στόχο να αναβαθμίσουν το τουριστικό προϊόν της περιοχής, ώστε να καταφέρει να απο-

τινάξει το προφίλ ενός προορισμού τουριστών με χαμηλά επίπεδα spendings και να προσελκύσει τουρισμό ψηλότερων εισοδηματικών στρωμάτων. Θα ενισχύσει την τοπική οικονομία και δραστηριότητα. Ταυτόχρονα θα ενι-

σχύσει κυρίως στον κλάδο του real estate, με τις μαρίνες να φέρνουν για πρώτη φορά στην ελεύθερη Αμμόχωστο αναπτύξεις πύργων - πολυτελών επαύλεων, δημιουργώντας ένα high-end προϊόν στην περιοχή. **Σελ. 3**

Βαριές απώλειες στη ρωσική αγορά εργασίας

Η αυτοκινητοβιομηχανία είναι ο κλάδος της ρωσικής οικονομίας που έχει πληγεί περισσότερο από την αναμέτρηση της Μόσχας με τη Δύση, με δραματικές συνέπειες στην αγορά εργασίας. Πολλές επιχειρήσεις αναγκάζονται να απολύσουν μεγάλο αριθμό εργαζομένων και πολλές άλλες προσφέρουν συμβάσεις με μειωμένα ωράρια. Η αντιπρόεδρος της κυβέρνησης, Τατιάνα Γκολίκοβα, παραδέχθηκε στα τέλη του περασμένου μήνα ότι 236.000 Ρώσοι εργαζόμενοι τελούν σε καθησυχές αναστολής σύμβασης εργασίας. Και όλοι αυτοί δεν εντάσσονται στα 3 εκατομμύρια επίσημα καταγεγραμμένων ανέργων της Ρωσίας. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΝΤΙΝΓΚ*

Το φυσικό αέριο βάζει φωτιά στον πληθωρισμό

Πόσο περισσότερο μπορεί να κλιμακώσει τον πληθωρισμό στην Ευρώπη η νέα άνοδος στις τιμές του φυσικού αερίου; Μάλλον πολύ, αλλά ίσως όχι και τόσο όσο τα πρόσφατα δεδομένα που ανατάραξαν τις τελευταίες ημέρες τις αγορές. Επί του παρόντος αναμένουμε ότι ο δείκτης του πληθωρισμού στην Ευρώπη θα κορυφωθεί στα υψηλότερα επίπεδα του το τελευταίο φετινό τρίμηνο, με μέσο όρο 12% σε ετήσια βάση στη Βρετανία και 9,6% για την Ευρωζώνη με ανοδικές τάσεις. Οι εκτιμήσεις μας αυτές, βέβαια, βασίζονται στις τιμές ενέργειας κατά τις αρχές Αυγούστου. Εκτοτε οι τιμές κονδρικής για το φυσικό αέριο έχουν ενισχυθεί ακόμη περισσότερο,

κατά σχεδόν 80 ευρώ/MWh, στα περίπου 280 ευρώ στις αρχές της εβδομάδας. Πάντως, οι πάρα πολύ ασταθείς τιμές φυσικού αερίου ενδέχεται σύντομα να υποχωρήσουν, αλλά τι θα συμβεί εάν διατηρηθούν στα επίπεδα της Τρίτης; Χονδρικά μπορούμε να πούμε ότι η σταθερή άνοδος του κατά 100 ευρώ θα αυξήσει τα επίπεδα τιμών καταναλωτή στην Ευρωζώνη κατά 5% περίπου, αφ' ου στιγμής γίνει η πλήρης μετακύλιση της στους καταναλωτές. Τα νοικοκυριά ταλαιπωρούνται από την αύξηση στις τιμές του φυσικού αερίου, του ηλεκτρικού ρεύματος, των τροφίμων και των υπηρεσιών, που είτε εμμέσως είτε απευθείας παράγονται από το φυσικό αέριο. Μια επιβάρυνση

Οι υψηλές τιμές ενέργειας μεταθέτουν την κορύφωση του πληθωρισμού από τα τέλη του έτους στο πρώτο τρίμηνο του 2023.

της τάξεως των 80 ευρώ θα ενίσχυε κατά 4% τα επίπεδα του πληθωρισμού. Εντούτοις, η άμεση επίπτωση πιθανολογείται να είναι πιο περιορισμένη, ακόμη κι αν οι ευμετάβλητες τιμές κονδρικής διατηρηθούν περίπου στα σημερινά επίπεδα. Η μετακύλιση στο καταναλωτικό κοινό

θα χρειαστεί χρόνο και δεν θα είναι πλήρης.

Ευελπιστούμε πως κάποια στιγμή οι τιμές του αερίου θα υποχωρήσουν από τα σημερινά υψηλά επίπεδα. Εάν παραμείνουν όμως στα τρέχοντα επίπεδα, θα οδηγήσουν σε σοβαρή εκτίναξη του πληθωρισμού και θα οξύνουν την ύφεση στην Ευρώπη. Η κορύφωση του πληθωρισμού θα μετατοπιστεί από το τέταρτο τρίμηνο τρέχοντος στις αρχές του 2023, διότι θα απαιτηθεί χρόνος αυτές οι υψηλότερες τιμές φυσικού αερίου να αποτυπωθούν και στην κατανάλωση. Οι προοπτικές, δε, για πολλές εταιρείες σε ένα εύρος κλάδων θα χειροτερεύσουν, διότι θα συμπεζόνται ανάμεσα στο μεγαλύτερο κόστος

και στην ελαττωμένη λόγω ύφεσης ζήτηση για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους. Συν τοις άλλοις, η εν λόγω κορύφωση του πληθωρισμού θα επιτείνει τις πιέσεις στους κρατικούς προϋπολογισμούς, οι οποίοι είναι σχεδόν βέβαιο πως θα απορροφήσουν τμήμα του κόστους, ενώ το δίλημμα των κεντρικών τραπεζών θα βαθύνει. Από τη μία πλευρά ο υψηλότερος πληθωρισμός και οι πιέσεις για αυξήσεις στους μισθούς για να αντισταθμιστεί ο πρώτος και από την άλλη οι φουσκωμένοι λογαριασμοί ηλεκτρικού που θα αδειάζουν το πορτοφόλι των καταναλωτών.

* Ο κ. Χόλγκερ Σμίντινγκ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

Καλό Καλοκαίρι!

Ευχόμαστε σε όλους όμορφες και ξέγνοιαστες στιγμές.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των **ΚΡΙΣΤΑΛΙΝΑ ΓΚΕΟΡΓΚΙΕΒΑ** και **ΤΟΜΠΙΑΣ ΑΝΤΡΙΑΝ***

Χρειάζονται μεγάλες πράσινες επενδύσεις

Η **κλιματική** αλλαγή είναι μια από τις πιο κρίσιμες προκλήσεις για τη μακροοικονομική και τη χρηματοοικονομική πολιτική των κρατών-μελών του ΔΝΤ τις προσεχείς δεκαετίες. Οι πρόσφατες αυξήσεις στο κόστος των καυσίμων και των τροφίμων καθώς και οι επακόλουθες κοινωνικές ταραχές καταδεικνύουν το πόσο σημαντικές είναι οι επενδύσεις στην πράσινη ενέργεια και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας έναντι των κραδασμών. Θα απαιτηθούν τεράστιες παγκόσμιες επενδύσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Οι εκτιμήσεις για τις εν λόγω επενδύσεις κυμαίνονται από 3 έως 6 τρις. δολ. ετησίως μέχρι το 2050. Τα σημερινά επίπεδα των σχεδόν 630 δις. δολαρίων αποτελούν μόνο ένα κλάσμα αυτού που πραγματικά χρειάζεται, ενώ πολύ λίγα πηγαίνουν στις αναπτυσσόμενες χώρες. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο χρειαζόμαστε μια σημαντική στροφή προς την αξιοποίηση της δημόσιας και, ιδίως, της ιδιωτικής χρηματοδότησης. Με περιουσιακά στοιχεία ύψους 210 τρις. δολ. για τους ομίλους του κλάδου ή σχεδόν το διπλάσιο του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος όλου του κόσμου, το στοιχείο για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επενδυτές είναι το πώς θα κατευθύνουν μεγάλο μερίδιο των συμμετοχών τους σε έργα άμβλυνσης της κλιματικής κρίσης και προσαρμογής σε αυτήν.

Τι είναι αυτό, όμως, που εμποδίζει τη ροή μεγαλύτερου όγκου χρήματος σε έργα για το κλίμα εκτός των προηγμένων οικονομιών; Τα κίνητρα βρίσκονται στο

επίκεντρο του προβλήματος. Οι επενδυτές έχουν πολλές εναλλακτικές επιλογές για να δημιουργήσουν αποδόσεις, συμπεριλαμβανομένων των ορυκτών καυσίμων απουσία ισχυρής τιμολόγησης των δικαιωμάτων εκπομπών ρύπων. Και επί του παρόντος, τα πράσινα έργα στις αναδυόμενες αγορές και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες απλά δεν δικαιολογούν τους επενδυτικούς κινδύνους. Επί παραδείγματι, τόσο οι επενδύσεις μετριασμού όσο και οι επενδύσεις προσαρμογής συνοδεύονται συχνά από υψηλό αρχικό κόστος, πολλαπλές τεχνικές προκλήσεις, μεγάλο χρονικό ορίζοντα και μη αποδεδειγμένα επιχειρηματικά μοντέλα. Προσθέστε σε αυτά τα πενιχρά δεδομένα τους κινδύνους που σχετίζονται με τις διακυμάνσεις των ισοτιμιών, τις μακροοικονομικές συνθήκες, ένα απρόβλεπτο επιχειρηματικό περιβάλλον και την πιθανότητα πολιτικής αναταραχής. Ως αποτέλεσμα, πολλές ευκαιρίες για έργα κλιματικής προσαρμογής δεν μπορούν να εξασφαλίσουν επαρκείς πόρους. Όσα το επιτυγχάνουν είναι πιο πιθανό να προσελκύσουν μια μικρή ομάδα εξειδικευμένων επενδυτών, που απαιτούν υψηλές αποδόσεις σε μια αναπτυσσόμενη και σχετικά μη ρευστοποιήσιμη κατηγορία περιουσιακών στοιχείων, με τη μόχλευση να είναι το κύριο μέσο.

* Η κ. Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα είναι γενική διευθύντρια του ΔΝΤ.

** Ο Τομπίας Αντρίαν είναι διευθυντής Τμήματος Κεφαλαιαγορών και Νομισματικής Πολιτικής του ΔΝΤ. Το άρθρο δημοσιεύεται στο ιστολόγιο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Απαιτούνται επενδυτικά κεφάλαια 3 έως 6 τρις. δολ. ετησίως μέχρι το 2050.

Το James Webb φωτογραφίζει τον πλανήτη Δία

Νέες, υψηλής ανάλυσης, υπέρυθρες εικόνες του πλιακού μας συστήματος

Τον **πλανήτη** Δία, τον μεγαλύτερο του πλιακού μας συστήματος, όπως δεν τον έχουμε ξαναδεί ποτέ, αποκαλύπτουν οι νέες φωτογραφίες που έστειλε το νεότερο και ισχυρότερο μέχρι σήμερα διαστημικό τηλεσκόπιο, το James Webb.

Οι επιστήμονες του προγράμματος, που τις έδωσαν στη δημοσιότητα, τόνισαν ότι οι φωτογραφίες που ελήφθησαν τον Ιούλιο καταγράφουν με μεγάλη ευκρίνεια τις καταιγίδες στην επιφάνειά του, τους δορυφόρους του και τους δακτυλίους που τον περιβάλλουν, αλλά και το βόρειο και νότιο σέλας του. Η Μεγάλη Ερυθρή Κηλίδα, μία καταιγίδα τόσο μεγάλη που θα μπορούσε να καταπιεί ολόκληρη τη Γη, απεικονίζεται με ευκρίνεια σε λευκό χρώμα ενώ κινείται στην επιφάνεια του Δία, πλαισιωμένη από πολλές μικρότερες. Το λευκό της χρώμα οφείλεται στην αντανάκλαση υψηλού ποσοστού της ηλιακής ακτινοβολίας. Ιδιαίτερα εντυπωσιακή είναι η φωτογραφία ευρέος πεδίου στην οποία απαντανίζονται οι

αχνοί δακτύλιοι που περιβάλλουν τον Δία και δύο μικρά φεγγάρια του σε ένα πλαίσιο από τους λαμπυρίζοντας γαλαξίες του σύμπαντος.

Η Ιμκε ντε Πάτερ, αστρονόμος του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας, στο Μπέρκλεϊ, η οποία συντόνισε τη λήψη και επεξεργασία του φωτογραφικού υλικού, δεν μπορούσε να κρύψει τον ενθουσιασμό της κατά τη δημοσιοποίηση των φωτογραφιών. «Αυτή η άποψη του Δία είναι πρωτόγνωρη. Ποτέ δεν τον είχαμε ξαναδεί έτσι. Είναι απίστευτο. Για να πω την αλήθεια, δεν περιμέναμε κάτι τόσο εντυπωσιακό», δήλωσε χαρακτηριστικά.

Οι υπέρυθρες εικόνες που έστειλε το διαστημικό τηλεσκόπιο επιχρωματίστηκαν με λευκό, πράσινο, μπλε, κίτρινο και πορτοκαλί, εξήγησε η ομάδα Γάλλων και Αμερικανών επιστημόνων, που επιμελήθηκαν την εργασία. Στόχος της επεξεργασίας αυτής ήταν να γίνουν ευκρινέστερα τα ξεχωριστά στοιχεία που απεικονίζονται στις υπέρυθρες λήψεις. Αλλιώς, το υπέρυθρο φως

«**Αυτή** η άποψη του Δία είναι πρωτόγνωρη. Ποτέ δεν τον είχαμε ξαναδεί έτσι. Είναι απίστευτο. Για να πω την αλήθεια, δεν περιμέναμε κάτι τόσο εντυπωσιακό», δήλωσε η Ιμκε ντε Πάτερ, αστρονόμος, η οποία συντόνισε τη λήψη και επεξεργασία του φωτογραφικού υλικού.

δεν είναι ορατό από τον ανθρώπινο μάτι.

Όπως ανακοίνωσαν οι επιστήμονες της NASA, η κυρίαρχη φωτογραφία του Δία που δόθηκε στη δημοσιότητα συνιστά σύνθεση πολλαπλών φωτογραφιών που έστειλε το τηλεσκόπιο, στις οποίες απαντανίζεται, εκτός των άλλων, το σέλας, στον βόρειο και τον νότιο πόλο του πλανήτη, να εκτείνεται σε μεγάλο υψόμετρο. Οι φωτεινοί αυτοί σχηματισμοί δημιουργούνται από τον βομβαρδισμό των υψηλών στρωμάτων της ατμόσφαιρας από ηλιακά φορτισμένα σωματίδια που μεταφέρουν οι ηλιακοί άνεμοι.

Το διαστημικό τηλεσκόπιο James Webb κατασκευάστηκε από την αμερικανική, καναδική και ευρωπαϊκή διαστημική υπηρεσία (NASA, CAS, ESA) και κόστισε 10 δισεκατομμύρια δολάρια. Είναι ο διάδοχος του διαστημικού τηλεσκοπίου Χαμπλ. Ταξίδεψε στο Διάστημα πέρσι και από την αρχή του καλοκαιριού καταγράφει τον Κόσμο στο φάσμα της υπέρυθρης ακτινοβολίας. Ελπίζει των επιστημόνων είναι ότι θα καταφέρει να «αιχμαλωτίσει» την αυγή του σύμπαντος, «βλέποντας» τη δημιουργία των πρώτων αστεριών και γαλαξιών πριν από 13,7 δισεκατομμύρια χρόνια.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Αχαρτογράφητα νερά

Σε αυτή την πορεία της αύξησης των επιτοκίων η επικεφαλής της ΕΚΤ παραδέχεται ότι τα μακροοικονομικά μοντέλα δεν θα μπορέσουν να δώσουν σημαντικές προβλεπτικές ικανότητες σε αυτούς που έχουν την ευθύνη να αποφασίζουν, γεγονός που αναγκάζει όσους βρίσκονται γύρω από το τραπέζι να καλούνται να επικαλεστούν την κρίση τους. Η προσπάθεια σίγουρα θα είναι δύσκολη αφού κανείς δεν μπορεί σήμερα να γνωρίζει πόσο θα διαρκέσει και ποια κατάλοιπα θα αφήσει στην οικονομική ανάπτυξη η ακολουθημένη διαδικασία αύξησης των επιτοκίων.

Στασιμοπληθωρισμός

Η **κατάσταση** στην οικονομία με βάση τα τελευταία δεδομένα αναγκάζει αρκετούς επενδυτές να υιοθετήσουν το σενάριο του στασιμοπληθωρισμού. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να εμφανίζεται σημαντική μεταβλητότητα στις αποδόσεις των ομολόγων και των μετοχών την ίδια στιγμή που η ισοτιμία με το δολάριο βρίσκεται σε ιστορικά χαμηλά. Η φυγή από επενδύσεις υψηλού ρίσκου ακόμη και σε αυτά τα επίπεδα αποκαλύπτει την διάθεση των επενδυτών για αποφυγή ανάληψης κινδύνου καθώς θεωρούν ότι το σενάριο του στασιμοπληθωρισμού, εφόσον επιβεβαιωθεί, θα δώσει πολύ χαμηλότερες αποτιμήσεις και ευκαιρίες για νέες τοποθετήσεις.

Κλιματική αλλαγή

Η **ξηρασία**, συνέπεια έντονων καιρικών φαινομένων καύσωνα, πλήττει σημαντικά τις οικονομίες των χωρών. Στη Ευρώπη η χαμηλή στάθμη στα ποτάμια έχει καταστήσει δύσκολη την διακίνηση εμπορευμάτων μέσω των υδάτινων δρόμων. Η κλιματική αλλαγή που για χρόνια αποτελούσε μια αφηρημένη έννοια δείχνει πλέον το άσχημό της πρόσωπο και επιβαρύνει τις οικονομίες με περαιτέρω αυξήσεις στις τιμές σε μια δύσκολη, λόγω ενεργειακής κρίσης, συγκυρία. Θύμα αυτής της κατάστασης είναι και ο κλάδος της γεωργίας, ο οποίος με την σειρά του επηρεάζει το βιοτικό επίπεδο εκατομμυρίων ανθρώπων. Οι κυβερνήσεις, με βάση και τα νέα δεδομένα, καλούνται να περάσουν από τα λόγια στα έργα.

Πράσινες επενδύσεις

Οι **επενδύσεις** που ενσωματώνουν την περιβαλλοντική, κοινωνική και διακυβερνητική διάσταση στις αποφάσεις αποτελούν την κατηγορία επενδύσεων με ψηλή βαθμολογία βιωσιμότητας. Τέτοιες επενδύσεις βρίσκονται ψηλά στις προτιμήσεις των επενδυτών, γεγονός που έχει οδηγήσει σε ραγδαία ανάπτυξη. Πρόσφατα στοιχεία όμως έχουν καταγράψει ότι επενδύσεις που συνδυάζουν αυτά τα χαρακτηριστικά στον σχεδιασμό τους δεν οδηγούν κατ' ανάγκη σε ένα πιο πράσινο αποτέλεσμα. Συμπερασματικά προκύπτει ότι οι αρχές δεν θα πρέπει να

Ενώ τα σύννεφα στην οικονομία πληθαίνουν, για άλλη μια φορά ασχολούμαστε σε λάθος στιγμή με το πριν και αφήνουμε την χώρα ανοχύρωτη στο δύσκολο μετά.

εστιάζονται μόνο στα σχέδια επί χάρτου αλλά να προχωρούν και στον έλεγχο των αποτελεσμάτων που προκύπτουν.

Πληθωρισμός παντού

Ο **πληθωρισμός** ως ένα οριζόντιο πλέον φαινόμενο επηρεάζει και την κοινότητα των gamers οι οποίοι εφόσον επιθυμούν να προμηθευτούν την δημοφιλή πλατφόρμα PS5 της Sony θα πρέπει να πληρώσουν επιπλέον 50 ευρώ. Τον δρό-

μο της Sony δεν πρόκειται να ακολουθήσει ο ανταγωνιστής Nintendo, με την πλατφόρμα Switch, η οποία θα συνεχίσει να πωλείται στην ίδια τιμή όπως και πριν. Αξιοσημείωτο το γεγονός ότι στην αγορά των ΗΠΑ η Sony δεν πρόκειται να επιβάλει ανατίμηση της πλατφόρμας της.

Διπλή έκδοση

Με **διπλή** έκδοση για πρώτη φορά προχώρησε το ευρωπαϊκό ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (EFSF) για την άντληση 5,5 δις ευρώ. Η έκδοση αφορούσε σε ένα τριετές ομόλογο ύψους 4 δις και ένα δεκαετές συνολικού ύψους 1,5 δις. Η απόδοση στους επενδυτές οι οποίοι έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για την έκδοση διαμορφώθηκε στο 1,618% για το τριετές και στο 2,046% για το δεκαετές.

Κωδικός εξοικονόμησης

Νέο **υψηλό** ρεκόρ για το φυσικό αέριο στο χρηματιστήριο του Άμστερνταμ με την τιμή να διασπείνεται στα 300 ευρώ την μεγαβατώρα. Το ράλι τιμών στην ενέργεια αναμένεται πως θα στοιχίσει την απώλεια χιλιάδων θέσεων εργασίας στη Ευρώπη. Αν και η επείγουσα κατάσταση όπως διαμορφώνεται απαιτεί άμεσες ενέργειες αυτές προς το παρόν δεν είναι διαθέσιμες πέραν της εξοικονόμησης στην κατανάλωση. Προς αυτή την κατεύθυνση κυβερνήσεις και φορείς επεξεργάζονται μέτρα ενόψει της χειμερινής περιόδου.

Η ξηρασία πλήττει κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα

Δραματική ξηρασία πλήττει την Ευρώπη, σύμφωνα με επιστημονικές εκτιμήσεις, η χειρότερη των τελευταίων πέντε αιώνων, επηρεάζοντας όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, από την εσωτερική ναυσιπλοΐα, μέχρι τη γεωργία, τη διατροφική ασφάλεια, την επάρκεια υδροηλεκτρικής ενέργειας κ.ά. Αυτό ανακοίνωσε χθες αξιωματικός της Ευρωπαϊκής Ενωσης, επιβεβαιώνοντας τα στοιχεία του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ξηρασίας πουδόθηκαν πριν από μερικές ημέρες στη δημοσιότητα. Σύμφωνα με αυτά, το 47% της έκτασης της Ε.Ε. βρίσκεται σε κατάσταση «προειδοποίησης» με ελλιπή υγρασία εδάφους, ενώ το 17% είναι ήδη σε κατάσταση συναγερμού, καθώς οι άνδρες συνθήκες επηρεάζουν τη βλάστηση. «Η μεγάλη ξηρασία, η οποία επηρεάζει μεγάλες περιοχές της Ευρώπης από την αρχή του τρέχοντος έτους, ενισχύεται διαρκώς και επιδεινώνεται σημαντικά μετά τις αρχές Αυγούστου», ανέφερε η έκθεση, προβλέποντας ότι δεν αναμένεται ύφεση του φαινομένου στη δυτική Ευρώπη και στη Μεσόγειο τουλάχιστον μέχρι τον Νοέμβριο. Οι διαδοχικοί καύσωνες που έπληξαν τη Γηραιά Ήπειρο ολόκληρο το φετινό καλοκαίρι, επιδείνωσαν την ξηρασία και προκάλεσαν μύρια δεινά όπως γιγαντιαίες δασικές πυρκαγιές, λιψυδρία, προβλήματα δημόσιας υγείας και άλλα. Πράγματι, όπως επιβεβαίωσαν και τα τελευταία στοιχεία

του Παρατηρητηρίου, ζούμε τη μεγαλύτερη ξηρασία των τελευταίων 500 ετών, ανέφερε χθες ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι συνέπειες της ξηρασίας σε πολλές καλλιέργειες είναι δραματικές. Η παραγωγή αραβοσίτου αναμένεται να είναι κατά 16% χαμηλότερη από τον μέσο όρο της τελευταίας πεν-

Είναι η χειρότερη των τελευταίων πέντε αιώνων στην Ευρώπη και, σύμφωνα με τους επιστήμονες, δεν αναμένεται ύφεση μέχρι τον Νοέμβριο.

ταετίας, ενώ οι σοδειές σόγιας και κριθαριού αναμένεται να μειωθούν κατά 15% και 12%, αντιστοίχως. Σημαντικές είναι οι ελλείψεις στην υδροηλεκτρική ενέργεια, ενώ η χαμηλή στάθμη των νερών στους ποταμούς επηρεάζει τα πυρηνικά εργοστάσια παραγωγής ενέργειας δυσχεραίνοντας τη λειτουργία των συστημάτων ψύξης τους. Η χαμηλή στάθμη των υδάτων στους ευρωπαϊκούς ποταμούς, επίσης, δημιουργεί δασικές πυρκαγιές, λιψυδρία, προβλήματα δημόσιας υγείας και άλλα. Πράγματι, όπως επιβεβαίωσαν και τα τελευταία στοιχεία

Οι μαρίνες στην Αγία Νάπα και στον Πρωταρά αποτελούν το μεγαλύτερο επενδυτικό άνοιγμα στην ελεύθερη Αμμόχωστο τις τελευταίες δεκαετίες.

Μαρίνες 350 εκατ. αλλάζουν Αγ. Νάπα-Πρωταρά

Τα χρονοδιαγράμματα, οι πωλήσεις διαμερισμάτων και επαύλεων, οι στόχοι και τα πλάνα των επενδυτών για τα έργα

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Πρόκειται για ένα νέο προϊόν για την Κύπρο, το οποίο τα τελευταία χρόνια φαίνεται να βρίσκει σοβαρό επενδυτικό ενδιαφέρον. Ο λόγος για τις μαρίνες και το ναυτικό τουρισμό, τα οποία αναφέρονται και στην Εθνική Στρατηγική Τουρισμού ενώ αποκτούν σταδιακά ρόλο και στην γαλάζια ανάπτυξη της χώρας. Την αρχή έκανε η μαρίνα Λεμεσού, ακολούθησε η μαρίνα Αγίας Νάπας η οποία εγκαταστάθηκε πρόσφατα, οι εργασίες τρέχουν για τη μαρίνα της Λάρνακας ενώ το 2024 αναμέ-

Στην περίπτωση της μαρίνας Αγίας Νάπας, ήδη από τον Μάιο άρχισαν οι παραδόσεις οικιστικών μονάδων.

νεται να προστεθεί και αυτή του Παραλιμνίου. Πρόκειται για τη δεύτερη μαρίνα στην ελεύθερη Αμμόχωστο, μια επένδυση ύψους 110 εκατ. ευρώ. Συνολικά οι επενδύσεις σε μαρίνες στην περιοχή κυμαίνονται στα 360 εκατομμύρια ευρώ, και πρόκειται ίσως για το μεγαλύτερο επενδυτικό άνοιγμα στην ελεύθερη Αμμόχωστο τις τελευταίες δεκαετίες. Και οι δύο μαρίνες έχουν ως στόχο να αναβαθμίσουν το τουριστικό προϊόν της περιοχής ώστε να καταφέρει να αποτινάξει το προφίλ ενός προορισμού τουριστών με χαμηλά επίπεδα spendings και να προσελκύσει, ει δυνατόν, τουρισμό ψηλότερων εισοδηματικών στρωμάτων.

Η μαρίνα Αγίας Νάπας έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον για επενδύσεις σε ξενοδοχειακές μονάδες πέριξ αυτής.

Και κατ' επέκταση να ενισχύσει την τοπική οικονομία και δραστηριότητα. Από την άλλη, εκφράζεται και η άποψη ότι ενώ πρόκειται για ένα καλό και επωφελές προϊόν για την περιοχή, εντούτοις δεν θεωρείται game changer στον τουρισμό- εκτός αν λειτουργήσει συνδυαστικά με άλλες υποδομές στην περιοχή, που μέχρι στιγμής απουσιάζουν. Οι τουριστικοί φορείς της περιοχής εκτιμούν πάντως ότι πρόκειται για ένα βήμα προς την σωστή κατεύθυνση. Βεβαίως το αποτύπωμα τέτοιων αναπτύξεων δεν περιορίζεται στο τουριστικό κομμάτι, αλλά κυρίως στον κλάδο του real estate, με τις μαρίνες να φέρνουν για πρώτη φορά

Θέσεις εργασίας

Από την έναρξη του έργου μέχρι σήμερα έχουν δημιουργηθεί εκατοντάδες νέες θέσεις εργασίας. Μόνο για τη μαρίνα Αγίας Νάπας, το πρώτο εξάμηνο του 2022 υπήρξε αύξηση στις προσλήψεις της τάξης του 208%, από 65 άτομα το 2021 σε 200 άτομα το καλοκαίρι του 2022, ενώ δεν αποκλείεται ο αριθμός αυτός να αυξηθεί ανάλογα με τις ανάγκες των εργασιών.

στην ελεύθερη Αμμόχωστο αναπτύξεις πύργων- πολυτελών επαύλεων, δημιουργώντας ένα high-end προϊόν στην περιοχή.

Η μαρίνα Αγίας Νάπας

Ήδη η μαρίνα Αγίας Νάπας έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον για επενδύσεις σε ξενοδοχειακές μονάδες πέριξ αυτής. Η επένδυση του Αιγύπτιου μεγιστάνη Naguib Sawiris, είναι ένα έργο ύψους 250 εκατ. ευρώ, το οποίο περιλαμβάνει δύο πύργους ύψους άνω των 100 m, 190 πολυτελή διαμερίσματα, 29 πολυτελείς επαύλες, μαρίνα με δυναμικότητα ελλιμενισμού και παροχής ολοκληρωμένων υπηρεσιών σε 600 σκάφη,

ναυπηγείο, καθώς και μια σειρά επιλεγμένων καταστημάτων και εστιατορίων. Οι εργασίες για την α' φάση του έργου- λιμενικά έργα και έργα υποδομής- ξεκίνησαν τον Σεπτέμβριο του 2016. Το 2018 υπογράφηκε η συμφωνία για την β' φάση των κατασκευαστικών έργων της μαρίνας Αγίας Νάπας με τις εταιρείες TERNΑ S.A. και TERNΑ Overseas Ltd. Το 2021 άνοιξε ο χώρος ελλιμενισμού σκαφών, και φέτος έγιναν τα εγκαίνια και άνοιξε επίσημα για το κοινό. Αρχές της άνοιξης του 2023 αναμένεται η παράδοση του ανατολικού περιστρεφόμενου πύργου, ύψους πέραν των 100m, με τον σκελετό να έχει ολοκληρωθεί από τον Απρίλιο του 2022 και τις εργασίες να συνεχίζονται εσωτερικά και εξωτερικά. Οι πωλήσεις του πύργου συνεχίζονται ενώ ήδη το 90% των διαμερισμάτων του έχει ήδη πωληθεί. Την ίδια ώρα σε εκκρεμότητα παραμένει ο δυτικός πύργος, με τις εργασίες να μην έχουν ξεκινήσει. Σύμφωνα με την εταιρεία, τα πλάνα της για τον δυτικό πύργο παραμένουν ως είχαν αρχικά- στην οικιστική του χρήση, ενώ η προώθησή του στην αγορά επανεξετάζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Από τον Μάιο του 2022 έχουν ξεκινήσει οι παραδόσεις επαύλεων και κυρίως παραθαλάσσιων, ενώ το επόμενο διάστημα θα παραδοθούν άλλες τρεις επαύλες. Η εταιρεία σημειώνει ότι από την στιγμή πώλησης της εκάστοτε έπαυλης, οι ιδιοκτήτες είναι σε θέση να παραλάβουν τα κλειδιά της νέας τους οικίας σε διάστημα 6 με 8 μηνών.

Νέες συμφωνίες

Σύμφωνα με τον Σταύρο Καρμαροντάνη, Διευθύνοντα Σύμβου-

λο της μαρίνας Αγίας Νάπας, σύντομα θα προστεθούν γνωστές επιχειρήσεις και brands και ένα φαρμακείο. «Αν και δεν μπορούμε ακόμα να προβούμε σε ανακρινώσεις, αυτό το οποίο μπορώ με βεβαιότητα να αναφέρω είναι ότι οι εσωτερικές μας ομάδες εργάζονται με επιμέλεια έτσι ώστε σύντομα να είμαστε σε θέση να ανακοινώσουμε νέες εισόδους στην εμπορική ζώνη της μαρίνας». Σήμερα στη μαρίνα λειτουργούν 15 επιχειρήσεις: L' Atelier Robuchon, Le Deli Robuchon, Riva Beachouse, Alfamega Convenience Store, Coffee Berry, Tiffany Mare, Pahit Ice, Sueno Azul, Sushi Yama, Chandlery - κατάσταση ναυτικού και ναυτιλιακού εξοπλισμού), Crew Lounge – χώρος ξεκούρασης πληρωμάτων σκαφών, OneXchange – υπηρεσία ανάληψης χρημάτων, BluePoint Yachting – κατάσταση πώλησης & ενοικίασης σκαφών αναψυχής, Yachtica – κατάσταση πώλησης & ενοικίασης σκαφών αναψυχής, Marina Art Gallery – κατάσταση πώλησης έργων τέχνης. Την ίδια ώρα η διεύθυνση της μαρίνας εξετάζει τα επόμενα πλάνα για υπηρεσίες αγορών και ψυχαγωγίας, που να καλύπτουν τις ανάγκες και το προφίλ των επισκεπτών της- ιδιοκτήτες και πληρώματα σκαφών τόσο εγχώριους όσο κι από το εξωτερικό και παρθεριστές που βρίσκονται στην Κύπρο για τις καλοκαιρινές διακοπές καθώς και εγχώριο τουρισμό. Όπως αναφέρει ο κ. Καρμαροντάνης, ένα μέρος των επισκεπτών έρχονται στη μαρίνα για να δουν ίδιους όμμας την εξέλιξη του έργου για σκοπούς επενδύσεων.

Το καλοκαίρι του 2024 ανοίγει η μαρίνα Παραλιμνίου

Το καλοκαίρι του 2024 αναμένεται να ανοίξει και επίσημα η μαρίνα Παραλιμνίου. Το έργο εξασφάλισε τελικά τις απαιτούμενες άδειες τρία χρόνια μετά την υπογραφή συμβολαίων και ξεκίνησε εντατικές εργασίες με στόχο, μέσα στο καλοκαίρι- φθινόπωρο του 2023 να είναι έτοιμη η α' φάση του έργου και καλοκαίρι του 2024 να ανοίξει για το ευρύ κοινό. Η συγκεκριμένη επένδυση είναι ύψους 110 εκατ. ευρώ, με το ποσό να έχει αυξηθεί σε σχέση με την αρχική του εκτίμηση, λόγω ακριβώς της καθυστέρησης στην εξασφάλιση αδειών, που είχε ως αποτέλεσμα η κατασκευή να ξεκινάσει σε μια περίοδο που το κατασκευαστικό κόστος αυξάνεται σημαντικά.

Φάση Α'

Η πρώτη του φάση του έργου περιλαμβάνει την κατασκευή τεσσάρων κτηρίων μαρίνας και κρατικών υπηρεσιών και 150 θέσεων ελλιμενισμού, το οικιστικό κομμάτι και τον λιμενοβραχίονα (έχουν κατασκευαστεί 200 m). Όπως δηλώνει στην «Κ» ο CEO της PMV Maritime Holdings Ανθούλης Κουντούρης, υπάρχει ικανοποίηση για το ενδιαφέρον που έχει επιδειχθεί τόσο για το οικιστικό κομμάτι της μαρίνας, καθώς και για τους χώρους ελλιμε-

νισμού σκαφών. Η οικιστική φάση του έργου περιλαμβάνει 44 οικιστικές μονάδες, διαμοιρασμένες σε τρία κτήρια χωροθετημένα πάνω στην θάλασσα. Μέχρι στιγμής το 80% των διαμερισμάτων δύο και τριών υπνοδωματίων έχουν πωληθεί. «Η μεγάλη επιτυχία είναι ότι καταφέραμε να τα πωλήσουμε μόνο σε Κύπριους, οι οποίοι θα τα αξιολογήσουν οι ίδιοι, κάτι το οποίο προσδίδει μια ασφάλεια στο έργο».

Στην 2η φάση του έργου της μαρίνας Παραλιμνίου περιλαμβάνεται η αύξηση των οικιστικών μονάδων και των θέσεων ελλιμενισμού, καθώς και η ανέγερση ξενοδοχείου.

ποιήσουν οι ίδιοι, κάτι το οποίο προσδίδει μια ασφάλεια στο έργο». Το προφίλ των αγοραστών, είναι κατά κύριο λόγο κάτοικοι Λευκωσίας, επιχειρηματίες, γιατροί, δικηγόροι, λογιστές, που επιλέγουν να αγοράσουν την εξοχική τους κατοικία στη μαρίνα Παραλιμνίου. Εξακολουθούν να είναι διαθέσιμα τα ρετιρέ, τα οποία είναι ψηλότερου

Τις τελευταίες εβδομάδες έχουν πέσει οι υπογραφές για τα πρώτα εστιατόρια και καταστήματα της μαρίνας.

κόστους. Η τιμή ξεκινά γύρω στις €7,5χιλιάδες/τμ και διαμορφώνεται αναλόγως του ορόφου και του αριθμού δωματίων. Η επόμενη φάση πωλήσεων αναμένεται ότι θα ξεκινήσει στην β' φάση της ανάπτυξης. Πρόκειται για μια boutique μαρίνα, όπως την χαρακτηρίζει ο κ. Κουντούρης, η οποία θα προσφέρει υπηρεσίες και ανέσεις όπως

εστιατόρια, καφετέριες, γυμναστήρια, σπα, ποίνες, κήπους, εξυπηρέτηση για τους ενοίκους, περισσότερη ασφάλεια και λιγότερες μετακινήσεις.

Και ξενοδοχείο

Στη β' φάση του έργου περιλαμβάνεται η αύξηση των οικιστικών μονάδων και των θέσεων ελ-

λιμενισμού, καθώς και η ανέγερση ξενοδοχείου, για το οποίο ήδη έχει ξεκινήσει η επικοινωνία με γνωστούς οίκους ξενοδοχείων διεθνούς εμβέλειας. Αυτό το διάστημα η διεύθυνση της μαρίνας είναι σε επαφή με 3-4 brands, κάποια από τα οποία ήδη δραστηριοποιούνται στην Κύπρο και κάνουν σκέψεις για νέο άνοιγμα και στην μαρίνα

Παραλιμνίου. Τελικές αποφάσεις αναμένονται το 2023. Όπως δήλωσε ο κ. Κουντούρης, ο στόχος είναι να αναβαθμιστεί το τουριστικό προϊόν της περιοχής, κάτι που σημαίνει ότι η ιδιοκτήτρια εταιρεία στρέφεται σε σοβαρά και γνωστά διεθνή brands στον τομέα της φιλοξενίας, με στόχο η τελική επιλογή να προσδώσει αναγνωρισιμότητα στην περιοχή.

Επесαν οι υπογραφές

Οι πιο πρόσφατες εξελίξεις αφορούν το εμπορικό κομμάτι του έργου. Τις τελευταίες εβδομάδες έχουν πέσει οι υπογραφές για τα πρώτα εστιατόρια και καταστήματα της μαρίνας. Πρόκειται για το Costa Coffee, το Marks&spencer food το οποίο θα λειτουργεί ως Mini market για να εξυπηρετεί ενοίκους και επισκέπτες. Έχει επίσης κλείσει συμφωνία με τον όμιλο Ζορπά για καφετέρια Coffee Betty, Kayak παγωτά και ιταλικό εστιατόριο. Η εταιρεία είναι σε συζήτηση και για άλλα τέσσερα εστιατόρια- ένα ακόμη εστιατόριο διεθνούς Brand fine dining, ένα εστιατόριο θαλασσινών γεύσεων, ένα εστιατόριο fusion κουζίνας και ένα εστιατόριο που θα εμπίπτει στην κατηγορία των casual restaurants.

Χωρίς brand name παραμένει ο τουρισμός

Χάρης Παπαχαράλαμπος: Δεν μπορεί η Κύπρος να ανταποκρίνεται σε όλα τα προφίλ τουριστών-Αναμένουμε 3 εκατ. ξένους φέτος

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ στη Μαρία Ηρακλέους

Τα επίπεδα των τουριστικών αφίξεων- που φέτος αναμένεται να ξεπεράσουν τα 3 εκατομμύρια- δεν είναι το μοναδικό στοιχείο στην εξίσωση για τις καλές επιδόσεις στον τουρισμό. Το μεγάλο στοίχημα είναι η δημιουργία ενός δυνατού τουριστικού brand name, κάτι για το οποίο χρειάζεται ακόμα πολλή δουλειά. Ο εκπρόσωπος Τύπου του συνδέσμου Τουριστικών Πρακτόρων Κύπρου Χάρης Παπαχαράλαμπος αναλύει την σημασία των υποδομών, της καλαισθησίας και της κουλτούρας ώστε η Κύπρος να καταστεί ένας «demand-pull» τουριστικός προορισμός. **-Ένα θέμα που συζητείται τις τελευταίες μέρες είναι το ενδεχόμενο απαγόρευσης της τουριστικής βίζας σε Ρώσους. Πόσο μας επηρεάζει μια τέτοια εξέλιξη;**

Επί συνόλου, μέχρι τον Ιούλιο είχαμε φτάσει τα νούμερα του 2021. Η εικόνα για φθινόπωρο και χειμώνα αν και μικρό το δείγμα, είναι αρκετά ενθαρρυντική.

- Παρόλο που φέτος δεν έχουμε ιδιαίτερους αριθμούς Ρώσων τουριστών, αν περάσει κάτι τέτοιο σίγουρα θα είναι μια αρνητική εξέλιξη και ευελπιστούμε ότι δεν θα περάσει. Σίγουρα όμως είναι περισσότερο πολιτικό το θέμα παρά τουριστικό. **-Δεκτόμαστε σήμερα Ρώσους τουρίστες;** - Ένα μικρό αριθμό σίγουρα. Είναι πολύ δύσκολο να υπολογίσει κάποιος τους αριθμούς, καθώς έρχονται στην Κύπρο μέσω τρίτων χωρών και παράλληλα αρκετοί μπορεί να διαμένουν ή να εργάζονται στην Κύπρο ή απλά επισκέπτονται συγγενείς και φίλους. Το καθαρά τουριστικό ρεύμα δεν μπορεί να είναι πολύ περισσότερο του 5%-10% της συνήθους ροής. Ζαφέστατα είναι μια αγορά που ενδιαφέρει την κυπριακή τουριστική βιομηχανία αλλά από εκεί και πέρα υπάρχουν στο παρόν στάδιο πολλές πολιτικές προεκτάσεις τις οποίες καλώς ή κακώς δεν μπορούμε να επηρεάσουμε. Οπότε αναμένουμε, παρακολουθούμε τις εξελίξεις και επικεντρωνόμαστε στην ανάπτυξη άλλων αγορών το οποίο μόνο καλό μπορεί να κάνει στην ευρύτερη τουριστική βιομηχανία μας, η οποία διαχρονικά είχε δυστυχώς μεγάλη εξάρτηση από περιορισμένο αριθμό αγορών. **-Τι γίνεται λοιπόν με τις άλλες αγορές;** -Πρέπει να πούμε ότι τα φετινά νούμερα των ξένων τουριστών και

«Είναι θέμα του ίδιου του προορισμού, να δημιουργήσει το προφίλ, το προϊόν, το brand, ούτως ώστε οι αεροπορικές εταιρείες, οι διοργανωτές ταξιδιών να θέλουν να τον προωθούν επειδή γνωρίζουν ότι υπάρχει η ζήτηση από τους ίδιους τους καταναλωτές» υπογραμμίζει ο Χάρης Παπαχαράλαμπος.

η ανταπόκριση από άλλες αγορές, δείχνουν ότι αν γίνει σωστή προσπάθεια μπορεί να υπάρχουν αποτελέσματα ίσως πολύ καλύτερα από αυτά που κάποιοι θα ανέμεναν. Επί συνόλου, μέχρι τον Ιούλιο είχαμε φτάσει τα νούμερα του 2021. Η εικόνα για φθινόπωρο και χειμώνα αν και μικρό το δείγμα, είναι αρκετά ενθαρρυντική. Εκ των πραγμάτων αναμένω ότι τα νούμερα των τουριστικών αφίξεων θα ξεπεράσουν το φράγμα των 3 εκατομμυρίων που δεν είναι μακριά από τα νούμερα του 2019 για τις τουριστικές μας αγορές. Δεν είναι βέβαια μόνο η Κύπρος που βλέπει αυτά τα νούμερα. Η Ελλάδα για παράδειγμα πάει για χρονιά ρεκόρ. Το σημαντικό είναι το πώς καταφέραμε να ελκύσουμε τουρισμό από αγορές που χάθηκαν κατά καιρούς ή ουδέποτε δεν είχαν ιδιαίτερα αξιόλογα νούμερα. Το μεγάλο στοίχημα είναι κατά πόσο θα ικανοποιήσουμε αυτούς τους τουρίστες και να τους «εκμεταλλευτούμε», με την καλή έννοια ώστε να τους κάνουμε πρεσβευτές του τουρισμού μας, και να αρχίσουμε έτσι να κτιζουμε το πολυπόθητο και περιζήτητο brand το οποίο τόσο μας λείπει σε πολλές δυνητικές αγορές.

Θέμα κουλτούρας **- Δεν υπάρχει το brand name;** - Το brand είναι κάτι πολύ πέραν ενός λογότυπου ή μιας διαφήμισης. Είναι άμεσα συνυφασμένο το ίδιο

«Να σπάσουμε κάποια αυγά»

- Συμμερίζετε τις ανησυχίες που έχουν εκφραστεί για τον πληθωρισμό, τις ελλείψεις προσωπικού και το πώς αυτά επηρεάζουν την τουριστική βιομηχανία;

- Ευτυχώς δεν είμαστε οι μόνοι που τα αντιμετωπίζουμε. Το ότι ο τουρισμός διαφοροποιείται και οι προτεραιότητες μεταβάλλονται είναι δεδομένο, όπως είναι και οι τάσεις που αναφέρατε. Είναι ένας ακόμα λόγος να σκεφτόμαστε μακροπρόθεσμα και να προσπαθήσουμε να διαφοροποιήσουμε κάποια πράγματα ούτως ώστε που να δημιουργήσουμε περισσότερη αξία για το τουριστικό μας προϊόν και να λύσουμε θέματα συνδεσιμότητας και εποχικότητας. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να ξεφύγουμε από τον παραδοσιακό τρόπο ανάπτυξης και αναποφύευκα να «σπάσουμε και κάποια αυγά» καθ' οδόν.

- Θα λέγατε ότι η φιλική προς το περιβάλλον τάση που αναπτύσσεται στον τουρισμό, περιθωριοποιεί κατά κάποιον τρόπο την Κύπρο, ως προορισμό; Δεδομένης της απόστασης, του κόστους καυσίμου κ.ο.κ.

- Να μας περιθωριοποιεί δεν νομίζω, να δυσχεραίνει λίγο το έργο πιθανώς. Είναι όμως ένας ακόμα λόγος να κινηθούμε γρηγορότερα και να επενδύσουμε πολύ περισσότερο από άλλους προορισμούς. Να δημιουργήσουμε προορισμό περιβαλλοντικά φιλικό. Χρειάζονται όμως τομές και αποφασιστικότητα. Για παράδειγμα έχουμε σοβαρότατο θέμα με την ηχορύπανση σε αρκετές περιοχές εδώ και χρόνια. Είναι αδιανόητο να μην μπορούμε να πάρουμε αποφάσεις. Βεβαίως όταν και εφόσον καταλήξουμε στο νέο νομικό πλαίσιο θα πρέπει και να το εφαρμόσουμε, για το ευρύτερο καλό.

το προϊόν, πώς το διαχειρίζεσαι, πώς το αναπτύσσεις και πώς το διατηρείς. Έχει πολύ περισσότερο να κάνει με τις εμπειρίες του τουρίστα με το πώς βλέπει ο ίδιος τον προορισμό και όχι με το πώς θα τον προβάλλουμε εμείς. Έχει να κάνει με τις υποδομές αλλά και πώς τις συντηρούμε, με τον τρόπο

που προσεγγίζουμε τους ξένους από την πρώτη στιγμή που θα καταφθάσουν μέχρι και την τελευταία, με την εικόνα που εκπέμπουμε, με τις υπηρεσίες που προσφέρουμε και με την ίδια μας την κουλτούρα. Συχνά ακούω να αναφέρονται ως παραδείγματα δυνάμεων brand κάποια resorts στις Άλ-

πεις ή νησιά της Ελλάδας π.χ. ή Μύκονος και η Σαντορίνη. Θα πρέπει να αποδεχτούμε ότι έχουμε περάσει το στάδιο που θα μπορούσαμε να φτιάξουμε κάτι αντίστοιχο. Αν πραγματικά θέλουμε να μιλάμε για ποιοτικό τουρισμό και δυνατό brand θα πρέπει να δημιουργήσουμε μια πιο σωστή και ομοιόμορφη υποδομή. Στο παρόν δεν βλέπω να υπάρχει ούτε το νομικό πλαίσιο αλλά ούτε και η κουλτούρα για να αναπτύξουμε μια τέτοια εικόνα και υποδομή. Για να πετύχει ένα τέτοιο εγχείρημα θα πρέπει να αλλάξουν πολλά και βραχυπρόθεσμα να γίνουν θυσίες για το μακροπρόθεσμο καλό. **- Ποια η σχέση του νομικού πλαισίου με το branding στον τουρισμό;**

- Ένα μεγάλο μέρος της εικόνας που προβάλλουν αυτοί οι προορισμοί είναι η πολύ συγκεκριμένη πολεοδομική ανάπτυξη στην ολό-

Το καθαρά τουριστικό ρεύμα των Ρώσων τουριστών φέτος δεν μπορεί να είναι πολύ περισσότερο του 5%-10% της συνήθους ροής.

τητά της. Η Κύπρος, όντας πολύ μεγαλύτερο νησί με περισσότερες τουριστικές περιοχές, υστερεί σε αυτό το σημείο. Είτε γιατί δεν υπάρχει το προκαθορισμένο νομικό πλαίσιο, είτε γιατί το πλαίσιο αυτό επιδέχεται αλλαγών και μετατροπών, είτε επειδή «ανεχόμαστε» τις «παρανομίες», με αποτέλεσμα στο τέλος να μην υπάρχει ομοιομορφία και χαρακτήρας, να λείπει η καλαισθησία και άλλα πολλά κάποτε απλά και απαραίτητα όπως η καθαριότητα, η ασυχία (δείτε τι γίνεται με την ηχορύπανση) κ.α. Πρόσφατα επισκέφθηκα το Μέτσοβο στην Ελλάδα. Δεν θα δείτε μια πινακίδα που να μην είναι ενός συγκεκριμένου χαρακτήρα. Δεν θα δείτε ένα κτήριο που να μη χρησιμοποιεί την πέτρα που χρησιμοποιούν παντού. Υπάρχει μια ομοιομορφία και μια καλαισθησία. Έχω την αίσθηση ότι δυστυχώς και νομικά και θεσμικά και κυρίως από πλευράς κουλτούρας δεν είμαστε έτοιμοι να εφαρμόσουμε κάτι αντίστοιχο στην Κύπρο. **- Δεν έχει αλλάξει την κατάσταση η λειτουργία του Υφυπουργείου;** - Ο ρόλος του Υφυπουργείου, είναι ουσιαστικά ο ρόλος που είχε ο ΚΟΤ. Πρακτικά θεωρώ ότι δεν του έχουν δοθεί τα απαραίτητα εργαλεία για να μπορέσει να ασκήσει διευρυμένο ρόλο σε σχέση με το τι έκανε ο ΚΟΤ προηγουμένως. Θα πρέπει να πούμε βεβαίως ότι

και οι συνθήκες που είχε να αντιμετωπίσει σχεδόν με την «γέννησή» του ήταν πρωτόγνωρες. Επίσης δεν γίνεται να αναμένουμε τα πάντα από ένα Υφυπουργείο. Ο κρατικός τομέας οφείλει να έχει όραμα, ένα μακροχρόνιο πλάνο με επικεντρωμένες και στοχευμένες δράσεις σε συγκεκριμένους τομείς όπου έχουμε ή μπορούμε να κτίσουμε σχετικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, και ένα σωστό νομικό και θεσμικό πλαίσιο το οποίο θα πρέπει επίσης να φροντίζει να εφαρμόζεται. Ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα είναι ακόμη πιο σημαντικός κατά την ταπεινή μου άποψη καθώς θα πρέπει να προσαρμόζεται και να αναπτύσσεται ανάλογα.

Στόχευση στον χειμερινό -Για παράδειγμα; -Η χαλιναγώγηση της ανάπτυξης προς συγκεκριμένες κατευθύνσεις σε κάποιες περιοχές θα βοηθούσαν στην υπερφόρτωση και την ποιότητα του προϊόντος ειδικά όταν θέλουμε όλοι να στοχεύουμε στον «ποιοτικό» τουρισμό-αν και ο όρος αυτός θεωρώ ότι χρήζει ερμηνείας για να καταλαβαίνουμε όλοι το ίδιο. Μην ξεχνάμε ότι έχει εκπονηθεί από Ισπανούς ειδικούς ένα στρατηγικό σχέδιο πριν κάποια χρόνια. Ένα από τα μέτρα αν δεν με απατά η μνήμη μου ήταν σε κάποιες περιοχές να μπει ένα όριο στο πλαίσιο ανάπτυξης και να προωθηθεί πολύ περισσότερο η χρήση της υφιστάμενης υποδομής, 12 μήνες τον χρόνο και όχι 7-8 μήνες/χρόνο.

Εδώ θα πρέπει να πω ότι έχουμε επικεντρωθεί στην προσπάθεια να επιμηκύνουμε την καλοκαιρινή περίοδο, αντί να έχουμε ως στόχο τον χειμερινό τουρισμό ενώ ταυτόχρονα αντί να επιδοτούμε αυτούς που λειτουργούν ολόχρονα δυστυχώς συνεχίζουμε στην ουσία να επιδοτούμε την ανεργία. Μιλούμε για δύο πολύ διαφορετικά πράγματα. Άλλο το προφίλ του τουρίστα του καλοκαιριού και διαφορετικό το προφίλ και οι ανάγκες του χειμερινού τουρίστα. Και ο τρόπος προσέγγισης του ενός και του άλλου.

- Δεν έχουν γίνει ενέργειες για ενίσχυση του χειμερινού τουρισμού; - Οι ενέργειες είναι περισσότερες προς την επιμήκυνση της καλοκαιρινής περιόδου. Το γεγονός ότι ανάλογα με την περιοκή χάνονται 3-5 μήνες δημιουργεί σημαντικές παρενέργειες στις τιμές και στην ανταγωνιστικότητα μας ενώ επηρεάζεται και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Χρειάζεται βεβαίως και άλλες υποδομές αλλά και λύση στο τεράστιο πρόβλημα της συνδεσιμότητας. Το ένα βέβαια φέρνει το άλλο. Πρώτα οι στόχοι, μετά οι υποδομές και μετά η προώθηση και στις υποδομές ας επικεντρωθούμε σε περιορισμένες κατευθύνσεις, (εκεί όπου μας περνά).

Μακρύς ο δρόμος για να αποκτήσουμε δυνατό τουριστικό προφίλ

-Λέτε ότι δεν έχει γίνει η προεργασία για αυτά που διαφημίζουμε; - Έχω την αίσθηση ότι προσπαθούμε να προωθήσουμε την Κύπρο σε πολλούς τομείς ταυτόχρονα. Θεωρώ ότι μια πιο στοχευμένη προώθηση σε συγκεκριμένα είδη τουρισμού θα ήταν πιο αποτελεσματική και σαφέστερα θα είχε περισσότερη ανταπόκριση. Οφείλω να ομολογήσω ότι εκτός από ένα συγκεκριμένο αναψυκτικό δεν μπορώ να σκεφτώ προϊόν που να ανταποκρίνεται σχεδόν σε όλους και για όλα. Γιατί να πρέπει η Κύπρος να ανταποκρίνεται σε όλα τα προφίλ των τουριστών; Είναι μάλλον αδύνατο. **-Άρα υπάρχει μακρύς δρόμος μπροστά μας.** -Σαφέστατα υπάρχει μακρύς δρόμος μπροστά μας και στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Υπάρχει επίσης, το κομμάτι που ονομάζεται περιβαλλοντική ανάπτυξη και συ-

Πρέπει τάχιστα να προχωρήσουμε και να καλύψουμε το χαμένο έδαφος στο θέμα της περιβαλλοντικής ανάπτυξης τονίζει ο Χ. Παπαχαράλαμπος.

νειδισμοί. Έχει αρχίσει να γίνεται πολύ πιο έντονο και σημαντικό στην ανάπτυξη του τουρισμού.

Ένας τομέας που πρέπει τάχιστα να προχωρήσουμε και να καλύψουμε το χαμένο έδαφος. Καταρ-

χάς θα πρέπει να διαφοροποιήσουμε κάποια δεδομένα στον τρόπο που λειτουργούμε και σκεφτόμα-

στε και να δοθούν τα ανάλογα κίνητρα. Έχουν γίνει βήματα προόδου και κάποιες υποδομές, υστερούμε όμως ακόμη σημαντικά σε θέματα περιβαλλοντικής ανάπτυξης και σίγουρα κουλτούρας. Φέτος για παράδειγμα μετά από πολλές προσπάθειες όλων των φορέων θα αυξήσουμε τον αριθμό των Γάλλων τουριστών. Τους έχουμε προσφέρει όμως το προϊόν ώστε να γίνουν πρεσβευτές του τουρισμού μας και να καλλιεργήσουμε την εικόνα μας; Ουσιαστικά τον τουρισμό μπορείς να το αναπτύξεις με demand pull ή supply push. Το πρώτο επιτυγχάνεται όταν έχεις δημιουργήσει ένα τέτοιο προϊόν που από μόνο του απολαμβάνει μια έντονη ζήτηση, όπως π.χ. η Μύκονος. Εμείς για πολλές αγορές είμαστε στο δεύτερο που για να προσελκύσουμε αγορές πρέπει να τους δώσουμε κίνητρα. Αυτό δεν μπορεί να γίνεται επ' αόριστο. Είναι θέμα του ίδιου του προορι-

σμού, να δημιουργήσει το προφίλ, το προϊόν, το brand, ούτως ώστε οι αεροπορικές εταιρείες, οι διοργανωτές ταξιδιών να θέλουν να τον προωθούν επειδή γνωρίζουν ότι υπάρχει η ζήτηση από τους ίδιους τους καταναλωτές. **-Ποιος είναι ο ρόλος του συνδέσμου ταξιδιωτικών πρακτόρων πάνω σε αυτό το κομμάτι;** -Πέραν του να στηρίζει, να βοηθά και να φροντίζει για την ανάπτυξη των μελών του με διάφορες ενέργειες θεωρώ ότι ρόλο έχει και στον καθορισμό της στρατηγικής της τουριστικής μας βιομηχανίας αφού μέσα από τις καθημερινές επαφές με τους διοργανωτές ταξιδιών του εξωτερικού και τις εμπειρίες του από αντίστοιχους οργανισμούς αντιλήφθηκαν σημαντικότερη ενημέρωση και γνώση, πάντοτε με γνώμονα το μακροπρόθεσμο καλό της βιομηχανίας μακριά από οποιοδήποτε προσωπικές ή επαγγελματικές σκοπιμότητες.

ΟΙΝΟΧΟΟΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ
04/09

ΤΑΞΙΔΙ
ΣΤΙΣ
ΚΥΚΛΑΔΕΣ

Το 94% των αυξήσεων στις τιμές ρεύματος απορροφάει η επιδότηση

Το 70% των καταναλωτών θα πληρώσει από 14 έως 16,1 λεπτά την κιλοβατώρα

Της ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Τζάμπα ή σχεδόν τζάμπα θα πληρώσουν κάποιοι καταναλωτές το ηλεκτρικό ρεύμα που θα καταναλώσουν τον Σεπτέμβριο, ενώ η πλειονότητα, πάνω από το 70%, θα πληρώσει τιμές που κυμαίνονται μεταξύ των 14 και 16,1 λεπτών/κιλοβατώρα.

Αυτό προκύπτει μετά την αφαίρεση της επιδότησης ύψους 649 ευρώ/μεγαβατώρα που ανακοίνωσε η κυβέρνηση για να απορροφήσει το 94% της αύξησης των οικιακών τιμολογίων, διαθέτοντας συνολικά για τον Σεπτέμβριο 1,9 δισ. ευρώ. Μόνο για τα νοικοκυριά η συνολική επιδότηση ανέρχεται στα 748 εκατ. ευρώ και καλύπτει όλες τις παροχές κύριας και μη κύριας κατοικίας για το σύνολο της κατανάλωσης, χωρίς εισοδηματικά κριτήρια.

Πρόκειται για το μεγαλύτερο μηνιαίο κονδύλι που έχει διατεθεί από την έναρξη του συστήματος επιδοτήσεων, αποτέλεσμα τόσο των μεγάλων αυξήσεων που ανακοίνωσαν οι πάροχοι όσο και της αύξησης του ποσοστού απορρόφησης στο 94%, έναντι 80% και 85% τους προηγούμενους μήνες. Η μέση μηνιαία ενίσχυση για το ΚΟΤ ανέρχεται στα 677 ευρώ τον Σεπτέμβριο, απορροφώντας σχεδόν το 100% της αύξησης.

Οδηγό και τον Σεπτέμβριο, όπως και τον Αύγουστο, για τον υπολογισμό των κρατικών επιδοτήσεων αποτέλεσε το τιμολόγιο της ΔΕΗ, που συγκεντρώνει πάνω από το 63% των καταναλωτών. Μόνο που η ΔΕΗ, σε αντίθεση με τον Αύγουστο, που ήταν ο φθηνότερος πάροχος (48,4 λεπτά/κιλοβατώρα), τον Σεπτέμβριο έγινε ο ακριβότερος, ανεβάζοντας την ονομαστική χρέωση της κιλοβατώρας στα 78,8 λεπτά για τις καταναλώσεις έως 500 κιλοβατώρας και σε 80 λεπτά για τις άνω των 500. Έτσι, η κυβέρνηση, και προκειμένου να παρα-

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ένα **νοικοκυριό** με κατανάλωση 400 KWh/μήνα θα πληρώνει:

Χωρίς την κρατική επιδότηση	Με την κρατική επιδότηση
€315	€60

Μια **μικρομεσαία επιχείρηση** μέχρι 35 KVa με κατανάλωση 2.000 KWh/μήνα θα πλήρωνε:

Χωρίς την κρατική επιδότηση	Με την κρατική επιδότηση
€1.600	€392

Σε κάποιες περιπτώσεις διαμορφώνονται τιμολόγια με αρνητικές τιμές.

μείνει πιστή στη δέσμευσή της για συγκράτηση των τιμολογίων στα επίπεδα των 14-17 λεπτών/κιλοβατώρα, δεν μπορούσε να αγνοήσει το υψηλό τιμολόγιο του μεγαλύτερου προμηθευτή, δηλαδή τη μεγάλη γκάμα των νοικοκυριών. Ο καθορισμός, ωστόσο, της επιδότησης βάσει του υψηλότερου τιμολογίου έφερε τιμές που δεν υπήρχαν στην αγορά ούτε πριν από την κρίση, αλλά ακόμη και αρνητικές τιμές, εξέλιξη που προκαλεί σκεπτικισμό ως προς τη βάση υπολογισμού κάθε φορά της επιδότησης, προκειμένου αφενός να μην επιβαρύνεται

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

υπέρμετρα ο προϋπολογισμός και άρα οι φορολογούμενοι και αφετέρου να δίνεται ένα σωστό σήμα στους καταναλωτές για το πραγματικό κόστος ρεύματος και την ανάγκη της μέγιστης δυνατής εξοικονόμησης, και κυρίως να υπάρχει κίνητρο μείωσης των τιμών από τους παρόχους.

Είναι ενδεικτική η περίπτωση του τιμολογίου Generous της «Ηρών». Με ονομαστική τιμή στα 75 λεπτά/κιλοβατώρα και μετά την έκπτωση συνέπειας (20%), μειώνεται στα 60 λεπτά. Με την αφαίρεση της επιδότησης η ονομαστική τιμή πάει στα 11,1 λεπτά και η τιμή για τους συνεπείς πελάτες καταλήγει αρνητική στα -3,9 λεπτά. Η έκπτωση συνέπειας θα πιστωθεί από την εταιρεία στον λογαριασμό του επόμενου μήνα.

Πολύ χαμηλή χρέωση της τάξεως των 4 λεπτών στην ονο-

μαστική χρέωση διαμορφώνει η επιδότηση στο τιμολόγιο της «Φυσικό Αέριο». Με την έκπτωση συνέπειας η χρέωση υποχωρεί στα 2 λεπτά/κιλοβατώρα. Στα χαμηλά των 4,4 λεπτών/κιλοβατώρα διαμορφώνεται μετά την επιδότηση και την έκπτωση που διαθέτει για όλους τους πελάτες της το τιμολόγιο της Elpedison, της Zeniθ στα 4,8 λεπτά, της Elin στα 6 λεπτά και της NRG στα 10,9 λεπτά.

Το υψηλότερο τιμολόγιο, στα 14,9 λεπτά/κιλοβατώρα και στα 16,1 λεπτά για καταναλώσεις άνω των 500 κιλοβατώραν, είναι της ΔΕΗ και ακολουθεί της Protergia στα 14,31 λεπτά και της Volterra στα 13,9 λεπτά η κιλοβατώρα.

Στα υψηλά των 35 λεπτών παραμένει και μετά την επιδότηση το τιμολόγιο της Volton, η οποία όμως συγκεντρώνει μερίδιο 1,37%.

Όσον αφορά τις επιχειρήσεις και με βάση τα όσα ανακοίνωσε χθες ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Κώστας Σκρέκας, για τις μικρομεσαίες με παροχή ισχύος μέχρι 35 kVA και για όλα τα αρτοποιεία, ανεξαρτήτως ισχύος παροχής, η επιδότηση ορίζεται για τον Σεπτέμβριο στα 604 ευρώ/MWh, απορροφώντας το 89% της αύξησης. Το μέτρο αυτό αφορά 1.250.000 επαγγελματικές παροχές επιχειρήσεων, όπως εστιατόρια, εμπορικά καταστήματα, περίπτερα, ψιλικά, κομμωτήρια, γραφεία, αρτοποιεία κ.λπ., και υπολογίζεται στα 401 εκατ. ευρώ για τον Σεπτέμβριο. Για όλες τις υπόλοιπες εμπορικές και βιομηχανικές παροχές με ισχύ μεγαλύτερη των 35 kVA, η επιδότηση ανέρχεται στα 342 ευρώ/MWh.

Για το αγροτικό τιμολόγιο η επιδότηση προσδιορίζεται στα 639 ευρώ/MWh, απορροφώντας το 90% της αύξησης.

Νέο αποθεματικό για έκτακτες ανάγκες

Τη δημιουργία ενός μόνιμου μηχανισμού αντιστάθμισης κινδύνου, από τον Σεπτέμβριο, για την προστασία των καταναλωτών από μελλοντικές επώδυνες ενεργειακές κρίσεις, προανήγγειλε ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Κώστας Σκρέκας. Ο μηχανισμός αυτός θα τροφοδοτείται από έναν νέο αποθεματικό λογαριασμό στον οποίο θα κατευθύνεται εισφορά που θα επιβληθεί στις χρεώσεις ΥΚΩ και σύμφωνα με τον υπουργό δεν θα ξεπερνάει το 1 λεπτό/κιλοβατώρα για τους οικιακούς πελάτες. Η θέσπιση του νέου αυτού μηχανισμού θα προχωρήσει ταυτόχρονα, σύμφωνα με τον υπουργό, με

τον εξορθολογισμό των χρεώσεων ΥΚΩ που θα μειώσει έως και 70% την επιβάρυνση σε οικιακά τιμολόγια που έχουν αυξημένη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, επειδή —όπως είπε— έχουν, για παράδειγμα, αντικαταστήσει το πετρέλαιο ή το φυσικό αέριο με ρεύμα για τη θέρμανσή τους.

Στην ουσία, ο υπουργός περιέγραψε μια αναπροσαρμογή των υφιστάμενων χρεώσεων ΥΚΩ στην κατεύθυνση της κατάργησης της κλιμακωτής χρέωσης και της καθιέρωσης οριζόντιας με βάση τη χαμηλή χρέωση της πρώτης κλίμακας, η οποία θα αυξηθεί κατά το ποσό της εισφοράς που θα επιβληθεί. Η πρώτη κλίμακα των

ΥΚΩ μέχρι 1.600 κιλοβατώρας/τετράμνο στην οποία συγκαταλέγεται η πλειοψηφία των καταναλωτών χρεώνεται σήμερα με 6,90 ευρώ/μεγαβατώρα. Η δεύτερη από 1.601-2.000 κιλοβατώρας/τετράμνο χρεώνεται με 50 ευρώ/μεγαβατώρα και η τρίτη άνω των 2.001 κιλοβατώραν/τετράμνο με 85 ευρώ. Με την αναπροσαρμογή θα καταργηθούν οι κλίμακες και οι ΥΚΩ για όλες τις καταναλώσεις θα χρεώνονται με 17 ευρώ/μεγαβατώρα. Ουσιαστικά δηλαδή θα προκύψει μια αύξηση της τάξης των περίπου 10 ευρώ η μεγαβατώρα για τις καταναλώσεις μέχρι 1.600 κιλοβατώρας/τετράμνο και μείωση της τάξης των 33 και 68

ευρώ/μεγαβατώρα αντίστοιχα για τις επόμενες δύο κλίμακες.

Τα έσοδα που μπορούν να προκύψουν για τον αποθεματικό λογαριασμό μόνο από τους οικιακούς καταναλωτές υπολογίζονται σε περίπου 350 εκατ. ετησίως. Δεν διευκρινίστηκε χθες από το ΥΠΕΝ εάν η εισφορά θα επιβληθεί και στις επιχειρήσεις μέσης και χαμηλής τάσης, ενώ κύκλοι του υπουργείου γνωστοποίησαν ότι εξαιρούνται οι επιχειρήσεις υψηλής τάσης. Η δημιουργία του μηχανισμού αποτελεί σαφή ένδειξη της κυβερνητικής ανησυχίας για την πορεία που θα πάρουν οι τιμές το επόμενο διάστημα.

ΧΡΥΣΑ ΛΙΑΓΓΟΥ

Πρωτοφανές πλήγμα στο εμπορικό ισοζύγιο από την τιμή του αερίου

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Το σοκ στο εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας από τις υψηλότερες τιμές του φυσικού αερίου θα είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκάλεσαν οι πετρελαϊκές κρίσεις του 1974 και του 1979 και το εμπορικό έλλειμμα θα αυξηθεί κατά 4,3% του ΑΕΠ τουλάχιστον, προειδοποιεί η Capital Economics. Αυτό θα ισχύσει και σε άλλες οικονομίες της Ευρωζώνης, όπως προσθέτει, ενώ υπογραμμίζει πως και τα δύο πετρελαϊκά σοκ ακολουθήθηκαν από ύφεση. Οι ευρωπαϊκές τιμές του φυσικού αερίου (TTF) έχουν εκτοξευθεί από τα 20 ευρώ/MWh πριν από την πανδημία σε περίπου 280 ευρώ σήμερα, καταγράφοντας δεκαπενταπλάσια αύξηση. Στην Ευρώπη, τα μόνα συγκρίσιμα γεγονότα είναι τα σοκ στις τιμές του πετρελαίου της δεκαετίας του 1970, όταν η τιμή του αργού Brent τριπλασιάστηκε το 1974 και στη συνέχεια διπλασιάστηκε το 1979.

Για να υπολογίσει το μέγεθος του σοκ στο εμπορικό ισοζύγιο που προκύπτει από το άλμα των τιμών της ενέργειας, ο οίκος λαμβάνει υπόψη τον όγκο του πετρελαίου και του φυσικού αερίου που χρησιμοποιείται, την τιμή καθώς και το γεγονός ότι ορισμένες χώρες παράγουν πετρέλαιο ή φυσικό αέριο. Η ανάλυση της Capital Economics επικεντρώνεται σε επτά χώρες της Ευρωζώνης —Γαλλία, Ολλανδία, Αυστρία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία— συν τις ΗΠΑ, τον Καναδά και το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ υποθέτει ότι η τιμή του φυσικού αερίου φέτος θα διαμορφωθεί κατά μέσον όρο στα 200 ευρώ/MWh. Όπως καταλήγει, η Ιταλία και η Ελλάδα θα βιώσουν τους ισχυρότερους κλυδωνισμούς ως ποσοστό του ΑΕΠ και κατά πολύ μεγαλύτερους σε σχέση με το 1974 και το 1979.

Σε γενικές γραμμές, το μέγεθος του σοκ στο εμπορικό ισοζύγιο από την κρίση στο πετρέλαιο το 1974 και το 1979 κυμαινόταν από το 1,6% έως και το 2,8% του ΑΕΠ στις χώρες που εξετάζονται.

Όσον αφορά την τρέχουσα κρίση, η Γαλλία είναι η χώρα της Ευρωζώνης που θα αντιμετωπίσει το μικρότερο σοκ στο εμπορικό ισοζύγιο της φέτος (1,9% του ΑΕΠ) και η Ιταλία το μεγαλύτερο (4,4%).

Οι διαφορές μεταξύ των χωρών αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό διαφορετικές ποσότητες αερίου που χρησιμοποιούνται σε σύγκριση με το μέγεθος των οικονομιών. Η Αυστρία και η Γαλλία χρησιμοποιούν περίπου το μισό αέριο ανά ευρώ του ΑΕΠ σε σχέση με τη Γερμανία και την Ιταλία.

Για πέντε από τις επτά χώρες της Ευρωζώνης που εξετάζει η Capital Economics —Αυστρία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία— το σοκ του φυσικού αερίου

Οι επιπτώσεις εκτιμάται ότι θα είναι πολύ μεγαλύτερες από αυτές των πετρελαϊκών κρίσεων του 1974 και του 1979.

φέτος θα είναι μεγαλύτερο από το πετρελαϊκό σοκ του 1974 ή του 1979, με τη Γαλλία και την Ολλανδία να αποτελούν εξαιρέση. Ειδικά για την Ελλάδα υπολογίζεται πως το «χτύπημα» στο εμπορικό ισοζύγιο θα αγγίξει το 4,3% του ΑΕΠ, έναντι 2,5% και σχεδόν 2% κατά τα πετρελαϊκά σοκ του 1979 και 1974, αντιστοίχως.

Η Capital Economics υπογραμμίζει πάντως πως καθώς η τιμή του φυσικού αερίου έχει αυξηθεί δραματικά τις τελευταίες εβδομάδες, είναι πολύ πιο πιθανό οι εκτιμήσεις της να υποτιμούν σημαντικά το μέγεθος του εμπορικού σοκ. Αν η τιμή του TTF παραμείνει στο επίπεδο που έχει φτάσει σήμερα μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους, η μέση τιμή του φυσικού αερίου το 2022 θα είναι 25% υψηλότερη από τα 200 ευρώ που έχει υπολογίσει και συνεπώς το εμπορικό σοκ θα είναι πολύ μεγαλύτερο.

Το εμπορικό έλλειμμα της Ελλάδας θα αυξηθεί κατά 4,3% του ΑΕΠ τουλάχιστον, προειδοποιεί η Capital Economics.

Ο Καναδάς δεν θα εξαγει LNG στη Γερμανία, στο τραπέζι και ο Nord Stream 2

Καθώς εξανεμίζονται οι ελπίδες της Γερμανίας να διασφαλίσει εισαγωγές υδρογονάνθρακα φυσικού αερίου (LNG) από τον Καναδά, η κυβέρνηση Ολαφ Σολτς αναζητεί εναλλακτικούς προμηθευτές σε κάθε κατεύθυνση. Η ενεργειακή προσέγγιση ανάμεσα στη Γερμανία και στον Καναδά επικεντρώνεται στις εξαγωγές υδρογόνου και, σύμφωνα με τον Γερμανό καγκελάριο, το Βερολίνο επενδύει στο πράσινο υδρογόνο που παράγεται με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Έτσι, μέλη των Φιλελεύθερων Δημοκρατών θέτουν θέμα λειτουργίας του αγωγού Nord Stream 2, που έκλεισε δύο ημέρες πριν από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία προτού ακόμη λειτουργήσει.

Την απροθυμία του Καναδά να αναλάβει την κατασκευή των απαιτούμενων υποδομών για τις

Το Βερολίνο αναζητεί εναλλακτικούς προμηθευτές και επισπεύδει την κατασκευή τερματικών σταθμών για εισαγωγές LNG.

εξαγωγές LNG προς την Ευρώπη κατέστησε σαφή ο πρωθυπουργός της χώρας, Τζάστιν Τριντό, όταν επικαλέστηκε τη μεγάλη απόσταση ανάμεσα στα κοιτάσματα και στα λιμάνια στην ακτή του Ατλαντικού. Όπως χαρακτηριστικά τόνισε, «εξετάζουμε τις δυνατότητες που υπάρχουν για να δούμε αν θα είναι κερδοφόρο να εξαγάμε LNG απευθείας στην Ευρώπη». Από την πλευρά του, ο κ. Σολτς τόνισε πως

Η Γερμανία διαπραγματεύεται και με το Κατάρ για την προμήθεια LNG.

η Γερμανία επισπεύδει την κατασκευή των απαιτούμενων λιμενικών υποδομών και αγωγών φυσικού αερίου στην προσπάθειά της να ενισχύσει τις εισαγωγές LNG καθώς επιδιώκει να απεξαρτηθεί

από το ρωσικό αέριο. Η Γερμανία βασίζεται εδώ και δεκαετίες στο ρωσικό φυσικό αέριο και δεν έχει αναπτύξει τις υποδομές που θα απαιτηθούν για τη στροφή της σε άλλους ενεργειακούς πόρους. Εν

μέσω της ενεργειακής κρίσης, πάντως, και με τη Ρωσία να κλείνει την παροχή αερίου επικαλούμενη κάθε είδους προφάσεις, το Βερολίνο προωθεί τώρα με συνοπτικές διαδικασίες την κατασκευή τερματικών σταθμών για εισαγωγές LNG. Δύο πλωτές εγκαταστάσεις αναμένεται να είναι έτοιμες στο τέλος του έτους ή στις αρχές του επόμενου.

Στο μεταξύ, αποδεικνύονται περιπλοκές έως ατελέσφορες και οι επαφές του Βερολίνου με άλλους προμηθευτές φυσικού αερίου στην Ευρώπη και στη Μέση Ανατολή. Οι διαπραγματεύσεις με το Κατάρ, για παράδειγμα, έναν από τους μεγαλύτερους στον κόσμο εξαγωγείς LNG, έχουν αποδειχθεί εξαιρετικά δύσκολες καθώς πηγές της γερμανικής κυβέρνησης που μίλησαν σε διεθνή ΜΜΕ σε καθεστώς ανωνυμίας δήλωσαν πως η αραβι-

κή χώρα «παίζει σκληρό παιχνίδι» σε ό,τι αφορά τις τιμές και τη διαρκεία των υπό διαπραγμάτευση συμβολαίων με γερμανικές εταιρείες. Έτσι, ο Βόλφγκανγκ Κιουμπίτσκι, μέλος των Φιλελεύθερων Δημοκρατών, έθεσε θέμα στο τέλος της περασμένης εβδομάδας ότι πρέπει να ανοίξει ο αγωγός Nord Stream 2 καθώς ερμηνείει ότι «η Γερμανία λαμβάνει έτσι κι αλλιώς φυσικό αέριο από τη Ρωσία». Όπως χαρακτηριστικά τόνισε, «δεν είναι παρά απλοϊστάτα ένας άλλος αγωγός και αν παίρνουμε από τον Nord Stream 2 αέριο δεν είναι πο ανήθικο από όσο όταν παίρνουμε από τον Nord Stream 1». Ήταν ο πρώτος Γερμανός πολιτικός που έθεσε το ζήτημα και παρά τις πρώτες αντιδράσεις από μέλη του κόμματός του, το θέμα αρχίζει να εξετάζεται εκτεταμένα στη Γερμανία.

Κίνητρα για επανένταξη ανέργων στην εργασία

Μπόνους 300 ευρώ σε όσους καταρτίσουν ψηφιακό σχέδιο δράσης, επίδομα «εργασίας», υπό προϋποθέσεις οι παροχές του ΟΑΕΔ

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Σε πλήρη εξέλιξη βρίσκεται το σχέδιο μετασχηματισμού του τένος ΟΑΕΔ σε Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), με τις πρώτες δράσεις που θα αναδιατάξουν το ισχύον σύστημα να προγραμματίζονται εντός του φθινοπώρου. Ο νόμος που ψηφίστηκε τον Απρίλιο προβλέπει άλλωστε, μεταξύ άλλων, τη θέσπιση του επιδόματος εργασίας σε επιδοτούμενους ανέργους που θα βρουν δουλειά κατά τη διάρκεια της επιδότησής τους, μπόνους 300 ευρώ στους μακροχρόνια ανέργους ώστε να καταρτίσουν ψηφιακό σχέδιο δράσης, αλλά και διαγραφή από τους καταλόγους του ΟΑΕΔ σε όσους έχουν εισόδημα άνω των 20.000 ευρώ ή σε όσους αρνηθούν 3 φορές την ένταξή τους σε κάποια θέση εργασίας ή πρόγραμμα κατάρτισης.

Όπως επισημαίνει ο διοικητής της Υπηρεσίας Σπύρος Πρωτοψάλτης μιλώντας στην «Κ», ήδη καταρτίζονται οι πρώτες υπουργικές αποφάσεις και ερμηνευτικές εγκυκλίαι, με στόχο να ενεργοποιηθεί ο νέος νόμος και να τεθεί στο επίκεντρο των δράσεων της ΔΥΠΑ η ταχύτερη δυνατή επανένταξη των ανέργων στην αγορά εργασίας. «Ο νέος νόμος μας δίνει πλέον σημαντικά, νέα και σύγχρονα εργαλεία για την ενίσχυση της απασχόλησης και την αναβάθμιση του συστήματος κατάρτισης, παράλληλα με την πλήρη αναδιάρθρωση του παλαιού ΟΑΕΔ, που πλέον μεταμορφώνεται σε μια σύγχρονη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης» σημειώνει ο κ. Πρωτοψάλτης.

Σύμφωνα με τον διοικητή, δράσεις όπως το επίδομα εργασίας που στοχεύει στην ενεργότερη στήριξη όσων αναζητούν εργασία, αλλά και του «μπόνους» των 300 ευρώ στους μακροχρόνια ανέργους που δημιουργούν ψηφιακό ατομικό σχέδιο δράσης, θα λειτουργήσουν ενισχυτικά του στόχου αυτού.

«Αλλά και για την αντιμετώπιση του φαινομένου της κατάχρησης των παθητικών πολιτικών, εισάγουμε εισοδηματικά κριτήρια για τις παροχές (όχι

Εάν ο άνεργος αρνηθεί τρεις προσφερόμενες θέσεις, θα διακόπτονται οι παροχές και θα διαγράφεται από το μητρώο της ΔΥΠΑ για 2 έτη.

για τα επιδόματα) και ενεργοποιούμε τη δυνατότητα διαγραφής από το μητρώο έπειτα από τρεις αρνήσεις κατάλληλων θέσεων εργασίας, ή αρνήσεις συμμετοχής σε δράσεις κατάρτισης», υπογραμμίζει.

Αναλυτικά, οι αλλαγές που αναμένεται να ενεργοποιηθούν σταδιακά, εντός του φθινοπώρου, είναι:

- Θεσπίζεται το «επίδομα εργασίας», που αντιστοιχεί στο 50% του επιδόματος ανεργίας και το λαμβάνουν όσοι επιδοτούμενοι άνεργοι βρίσκουν δουλειά πριν λήξει η περίοδος επιδότησής τους. Αν για παράδειγμα ένας

Παροχές που «χάνει» ο άνεργος με εισόδημα άνω των 20.000 ευρώ

ΠΟΙΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΝΑ ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΧΩΡΙΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ

- ▶ Επίδομα ανεργίας
- ▶ Επίδομα μακροχρόνιας ανεργίας
- ▶ Βοήθημα για αυτοτελώς και ανεξάρτητα απασχολούμενους

* Τα εισοδηματικά κριτήρια δεν επηρεάζουν τη χορήγηση του Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου (ΚΟΤ) ρεύματος, καθώς και την έκπτωση ή απαλλαγή από τον ΕΝΦΙΑ και το επίδομα θέρμανσης.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

- ▶ Μοριοδότηση σε προκηρύξεις μέσω **ΑΣΕΠ**
- ▶ Ελεύθερη είσοδος σε **αρχαιολογικούς χώρους/ μουσεία**
- ▶ Μοριοδότηση σε προγράμματα **κοινωνιελούς χαρακτήρα**
- ▶ Παροχές δικαιούχων **ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος**
- ▶ Δυνατότητα συμμετοχής στο **πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού**
- ▶ **Ιατροφαρμακευτική** περίθαλψη ανέργων έως 29 ετών
- ▶ Δυνατότητα συμμετοχής στο **πρόγραμμα επιταγών αγοράς βιβλίων**
- ▶ **Παροχές ασθενείας** σε είδος στους μακροχρόνια ανέργους, 55 ετών και άνω
- ▶ Δωρεάν μετακίνηση στα **μέσα μαζικής μεταφοράς**
- ▶ Προαιρετική ασφάλιση μακροχρονίων ανέργων για θεμελίωση **συνταξιοδοτικού δικαιώματος** λόγω γήρατος
- ▶ Δυνατότητα συμμετοχής στο **κατασκηνωτικό πρόγραμμα**
- ▶ **Παροχές ασθενείας** σε είδος στους ανέργους 29-55 ετών

Ηδη έχει υπογραφεί η Κοινή Υπουργική Απόφαση για το ψηφιακό ατομικό σχέδιο δράσης ώστε, έπειτα από πρόσκληση της ΔΥΠΑ, να αρχίσει η σύνταξη του σχεδίου αυτού για κάθε άνεργο ξεχωριστά.

- Προβλέπεται η δημιουργία «Ατομικού λογαριασμού δεξιοτήτων» για κάθε καταρτιζόμενο, η διαχείριση του οποίου θα υλοποιείται μέσα από ειδική πλατφόρμα, στην οποία θα διαθέτουν διαπιστευμένη πρόσβαση οι καταρτιζόμενοι, οι εργοδότες τους και οι εργασιακοί σύμβουλοι της ΔΥΠΑ για λόγους αντιστοιχίας της προσφοράς

και της ζήτησης εργασίας.

Εισοδηματικά κριτήρια για τις παροχές και διαγραφή ανέργων από τα μητρώα της ΔΥΠΑ όταν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που έχει θέσει το υπουργείο Εργασίας, είναι μερικές από τις αλλαγές που θα ισχύσουν από το φθινόπωρο για τους εγγεγραμμένους ανέργους, στο πλαίσιο των μέτρων που έλαβε το υπουργείο Εργασίας με στόχο την εξάλειψη της παραβατικότητας στο σκέλος των παροχών.

Και σε αυτήν την περίπτωση, οι πρώτες κανονιστικές πράξεις αναμένονται εντός των επόμε-

νων εβδομάδων, προκειμένου να ξεκινήσει η υλοποίηση της διάταξης που προβλέπει τη διαγραφή από τα μητρώα των ανέργων για 6 μήνες έως 2 χρόνια εφόσον ο άνεργος αρνηθεί εργασία ή συμμετοχή σε πρόγραμμα κατάρτισης.

Αναλυτικά:

- Εάν ο άνεργος αρνηθεί τρεις προσφερόμενες θέσεις εργασίας, οι οποίες είναι σύμφωνες με το ψηφιακό ατομικό σχέδιο δράσης και τα ειδικότερα χαρακτηριστικά του, όπως θα έχουν αποτυπωθεί σε αυτό, θα διακόπτεται η καταβολή παροχών και ο άνεργος θα διαγράφεται από το ψηφιακό μητρώο ΔΥΠΑ για 2 έτη.

- Εάν ο άνεργος δεν συμμετέχει σε δράση συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης που του υποδεικνύεται από τη ΔΥΠΑ, θα διακόπτεται η καταβολή παροχών και θα διαγράφεται από το ψηφιακό μητρώο ΔΥΠΑ για 6 μήνες.

Εισοδηματικά κριτήρια

Ανεργοί με οικογενειακό εισόδημα άνω των 20.000 ευρώ θα διαγράφονται από τη λίστα των εγγεγραμμένων ανέργων του ΟΑΕΔ.

Στην πράξη, οι άνεργοι με ατομικό εισόδημα πάνω από 14.000 ευρώ και οικογενειακό εισόδημα άνω των 20.000 ευρώ (προσαυξημένο κατά 3.000 ευρώ για κάθε παιδί) δεν θα είναι πλέον δικαιούχοι των παροχών της ΔΥΠΑ όπως μοριοδοτήσεις για πρόσληψη μέσω ΑΣΕΠ, κοινωνικός τουρισμός, δωρεάν μετακίνηση στα μέσα μαζικής μεταφοράς και ελεύθερη είσοδος σε θεάματα και μουσεία.

BENEFITING

RMHC
Cyprus

Μια παρέα ζωής...

ΚΥΡΙΑΚΗ 4 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2022

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΟΡΕΙΑ

ΟΛΑ ΤΑ ΕΣΟΔΑ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΓΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ RONALD MCDONALD HOUSE OF CHARITIES

ΔΩΡΟ: ΤΡΟΛΕΪ JETSKI

ΚΛΗΡΩΣΗ: YIANNNA MARIE ΠΡΩΤΑΡΑΣ 12:30 M.M.

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η No1 ενημερωτική εφαρμογή στην Κύπρο

Μείνετε ενημερωμένοι!

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Available on the App Store | Get it on Google Play

16:56

ΑΓΕΝΕΣ

Ενίσχυση της Ουκρανίας αποφάσισε το ΝΑΤΟ - ΟΗΕ: Πάνω από 1.000 οι νεκροί άμαχοι

Μπορέλ: Ο Πούτιν δεν ενδιαφέρεται για ειρήνη

Οι ηγέτες του ΝΑΤΟ συμφώνησαν να ενισχύσουν την ανατολική πτέρυγα της Συμμαχίας απέναντι στον πόλεμο που διεξάγει η Ρωσία στην Ουκρανία, και προειδοποίησαν τη Μόσχα να μην χρησιμοποήσει χημικά όπλα. Το γραφείο του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ανακοίνωσε σήμερα ότι τουλάχιστον 1.035 άνθρωποι σκοτώθηκαν και ακόμη 1.850 τραυματίστηκαν από την έναρξη της εισβολής.

Λεπτό προς λεπτό οι εξελίξεις:

16:43 - Ρούτε: Δεν αναμένει απόφαση για νέες κυρώσεις κατά Ρωσίας στη Σύνοδο

Ο Ολλανδός πρωθυπουργός Μαρκ Ρούτε δήλωσε ότι δεν αναμένει να υπάρξει απόφαση για νέες κυρώσεις κατά της Ρωσίας στη Σύνοδο Κορυφής της Ε.Ε.

16:38 - Συνάντηση Ντόνκι - Ερντογάν στο περιθώριο της Συνόδου του ΝΑΤΟ

Ο Τούρκος πρωθυπουργός Μπάσιρ Ερντογάν, στο περιθώριο της σημερινής Συνόδου του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες, είχε συνάντηση με τον Ουκρανό πρόεδρο Βολόδимиρ Ζελένσκι.

Σε αυτή ανακοίνωση της, η ελληνική προεδρία της κυβέρνησης αναφέρει ότι «κατά την διάρκεια της συνομιλίας έγινε αναφορά στις εξελίξεις της κρίσης στην Ουκρανία και στην κατάσταση στην Μόσχα, με ιδιαίτερη έμφαση στην Λιβύη».

ΕΝΦΙΑ, ΦΠΑ, φόρος εισοδήματος γεμίζουν τα κρατικά ταμεία

Υπέρβαση φορολογικών εσόδων κατά 4,2 δισ. το 7μηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Τα οριστικά στοιχεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού της περιόδου Ιανουαρίου - Ιουλίου επιβεβαίωσαν τη σημαντική υπέρβαση των φορολογικών εσόδων κατά 4,2 δισεκατομμύρια ευρώ, αν και σε χαμηλότερα επίπεδα από την εκτίμηση των προσωρινών στοιχείων για υπέρβαση 5,1 δισ. ευρώ. Την ίδια ώρα, ωστόσο, η νέα άνοδος της τιμής του φυσικού αερίου, πάνω από 300 ευρώ η MWH, μείωνε τον διαθέσιμο δημοσιονομικό χώρο, στον οποίο ποντάρει η κυβέρνηση για παροχές στη ΔΕΘ.

Τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών, για την εκτέλεση του προϋπολογισμού σε τροποποιημένη ταμειακή βάση, δείχνουν ότι το πρωτογενές έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού διαμορφώθηκε σε 1,1 δισεκατομμύρια ευρώ, έναντι στόχου για 5,8 δισεκατομμύρια ευρώ, που είχε περιληφθεί στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού, όπως είχε εκτιμηθεί και στα προσωρινά στοιχεία προ δεκαπενταετίας.

Τα καθαρά έσοδα ήταν αυξημένα κατά 4,8 δισεκατομμύρια ευρώ έναντι του στόχου χάρη και στην εισπραξη των ANFAs, ύψους 644 εκατομμυρίων ευρώ, που δεν είχαν προβλεφθεί στον προϋπολογισμό και την υπέρβαση κατά 636 εκατομμύρια ευρώ της πρόβλεψης για την επιστρεπτέα προκαταβολή (σ.σ. καθώς οι οφειλές έπαιψαν να πληρώσουν εφάπαξ, ενώ είχε υπολογισθεί μεγαλύτερο μέρος σε δόσεις).

Τα φορολογικά έσοδα ανήλθαν σε 30,1 δισεκατομμύρια ευρώ, αυξημένα κατά 4,2 δισεκατομμύρια ευρώ ή 16,3% έναντι του στόχου, με πρωταγωνιστές τόσο τον ΕΝΦΙΑ που πληρώθηκε νωρίτερα και άρα η υπέρβαση (κατά 1,2 δισεκατομμύρια) έχει προσωρινό χαρακτήρα, όσο και τον φόρο εισοδήματος (αυξημένος κατά 1 δισεκατομμύ-

Τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών δείχνουν ότι το πρωτογενές έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού διαμορφώθηκε σε 1,1 δισεκατομμύριο ευρώ, έναντι στόχου για 5,8 δισεκατομμύρια ευρώ.

Η νέα άνοδος της τιμής του φυσικού αερίου μειώνει τον διαθέσιμο δημοσιονομικό χώρο για παροχές.

ριο έναντι του στόχου) και τον ΦΠΑ (αυξημένος κατά 1,1 δισεκατομμύρια ευρώ). Μόνο τα έσοδα από ΕΦΚ είναι μειωμένα κατά 192 εκατομμύρια ευρώ.

Όπως αναφέρει η ανακοίνωση του υπουργείου Οικονομικών, η υπερεκτέλεση των φορολογικών εσόδων οφείλεται «στην παράταση της προθεσμίας πληρωμής των τελών κυκλοφορίας μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου 2022, στην καλύτερη απόδοση των φόρων

του προηγούμενου έτους, που εισπράχθηκαν σε δόσεις μέχρι και το τέλος Φεβρουαρίου 2022, στην καλύτερη απόδοση στην εισπραξη των φόρων του τρέχοντος έτους, καθώς και στην εισπραξη των τριών πρώτων δόσεων του ΕΝΦΙΑ κατά τους μήνες Μάιο, Ιούνιο και Ιούλιο, ενώ είχε προβλεφθεί ότι θα εισπραχθούν τους μήνες Σεπτέμβριο, Οκτώβριο και Νοέμβριο, αντίστοιχα».

Ειδικά τον Ιούλιο τα φορολογικά έσοδα ήταν αυξημένα κατά 636 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου (προσωρινά, η υπέρβαση είχε εκτιμηθεί σε 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ), με υπερβάσεις κυρίως των φόρων εισοδήματος κατά 308 εκατομμύρια ευρώ και ακινήτων περιουσίας κατά 193 εκατομμύρια ευρώ.

Εν τω μεταξύ, η νέα άνοδος

της τιμής του φυσικού αερίου χτύπησε πάλι συναγερμό στο υπουργείο Οικονομικών. Οι υπολογισμοί κλίνουν πλέον προς μια εκτίμηση κόστους της επιδότησης ρεύματος το δεύτερο εξάμηνο ύψους 2 δισεκατομμυρίων ευρώ από τον προϋπολογισμό, εξαφανίζοντας τον διαθέσιμο δημοσιονομικό χώρο, εκτός αν αυτός αποδειχθεί τελικά υψηλότερος με βάση τα στοιχεία του ΑΕΠ του 2ου τριμήνου, που θα ανακοινωθούν στις 7 Σεπτεμβρίου. Κι αυτό γιατί η τιμή του φυσικού αερίου δεν δείχνει τάσεις υποχώρησης, ώστε να μειωθεί ο λογαριασμός της στήριξης σημαντικά τους επόμενους μήνες, έναντι του Σεπτεμβρίου, που υπολογίζεται ότι θα είναι μήνας αιχμής, με κόστος 800 εκατ. ευρώ από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Πράσινο φως για 53 «επενδύσεις clawback» σε φάρμακα 519 εκατ.

Επένδυσε η ώρα του λεγόμενου «επενδυτικού clawback», δηλαδή του μέτρου που αποφασίστηκε ώστε να συμψηφίσουν οι φαρμακευτικές επιχειρήσεις τις οφειλές τους προς το Δημόσιο πραγματοποιώντας επενδύσεις, με συγχρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης. Ανακοινώθηκε η έγκριση 53 επενδύσεων ύψους 519,3 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων η δημόσια δαπάνη ανέρχεται σε 246,8 εκατ. ευρώ και η ιδιωτική συμμετοχή των δικαιούχων σε 272,5 εκατ. ευρώ.

Η δράση απευθυνόταν σε φαρμακευτικές επιχειρήσεις που υποχρεούνταν να καταβάλουν ποσό αυτόματης επιστροφής (clawback) της φαρμακευτικής δαπάνης του ΕΟΠΥΥ και της νοσοκομειακής φαρμακευτικής δαπάνης. Το ποσό αυτό προκύπτει από την υπέρβαση του ορίου του προϋπολογισμού της δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης. Τα τελευταία χρόνια το clawback ξεπερνά το 1 δισ. ευρώ και αποτελεί μόνιμο πρόβλημα για τις φαρμακευτικές εταιρείες.

Την εγκριτική απόφαση υπέγραψε ο αρμόδιος γενικός γραμματέας Έρευνας και Καινοτομίας του υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων Αθ. Κυριαζής. Συνολικά υποβλήθηκαν 65 αιτήσεις ενίσχυσης από 40 δυνητικούς δικαιούχους.

Η μεγαλύτερη επένδυση, ύψους 78 εκατ. ευρώ (με ιδιωτική συμμετοχή 46 εκατ. ευρώ), αφορά την κατασκευή από την εταιρεία DEMO βιομηχανικού συγκροτήματος παραγωγής φαρμάκων και δραστικών ουσιών κατηγοριών πενικιλινούχων και κυτταροστατικών. Επίσης, χρηματοδοτούνται επενδύσεις 36,3 εκατ. ευρώ της ίδιας εταιρείας (DEMO) για την επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη νέων φαρμακευτικών σκευασμάτων υψηλής προστιθέμενης αξίας, 31,5 δισ. ευρώ της ELPEN

Α.Ε. για την ανάπτυξη per os φαρμακευτικών μορφών και διεργασιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, 28,6 εκατ. ευρώ της ΡΑΦΑΡΜ για την έρευνα και ανάπτυξη φαρμακευτικών μορφών υψηλής προστιθέμενης αξίας, 21,1 εκατ. ευρώ της ELPEN για την ανάπτυξη εισπνεόμενων φαρμακευτικών μορφών, 26,5 εκατ. ευρώ της DEMO για την κατασκευή ερευνητικού κέντρου βιοτεχνολογίας, 25,3 εκατ. ευρώ της Pfizer για την έρευνα και ανάπτυξη 13 νέων τεχνολογιών, 19,4 εκατ. ευρώ της WIN Medica για την έρευνα και ανάπτυξη νέων φαρμακευτικών σκευασμάτων υψηλής προστιθέμενης αξίας και 19 εκατ. ευρώ της ίδιας εταιρείας (WIN) για την κατασκευή

Με τις επενδύσεις οι φαρμακευτικές επιχειρήσεις συμψηφίζουν τις οφειλές τους προς το Δημόσιο.

νέας βιομηχανικής μονάδας κατασκευής φαρμάκων υψηλής δραστηριότητας.

Οι επενδύσεις πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί έως τα τέλη του 2023.

Με αφορμή την απόφαση έγκρισης των επενδύσεων, ο υπουργός Αδωνις Γεωργιάδης σημείωσε ότι το επενδυτικό clawback «αποκτά νέα πνοή και δημιουργεί επενδύσεις της τάξης άνω του μισού δισ. ευρώ». Ο υπουργός Υγείας Θάνος Πλεύρης επισήμανε ότι οι επενδύσεις «διασφαλίζουν την καλύτερη παρεχόμενη υπηρεσία στον Έλληνα ασθενή», ενώ ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών Θόδωρος Σκυλακάκης είπε ότι «θα δημιουργηθεί πλήθος νέων θέσεων εργασίας υψηλής εξειδίκευσης».

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Πότε η εφορία σταματάει να κυνηγάει τους οφειλότες του Δημοσίου

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η ενεργοποίηση του ηλεκτρονικού συστήματος Eισpraxis θα βοηθήσει την εφορία να αντλήσει δεδομένα για τα περιουσιακά στοιχεία (κινητές αξίες και ακίνητα) που διαθέτουν οι οφειλότες του Δημοσίου. Στις περιπτώσεις που διαπιστωθεί έπεται από έλεγχο εις βάθος ότι δεν υπάρχουν περιουσιακά στοιχεία, η εφορία θα σταματήσει να τους κυνηγάει και τα χρέη τους θα καταχωρισθούν στο ειδικό βιβλίο των ανεπίδεκτων εισπραξης και υπό προϋποθέσεις θα διαγραφούν, όμως μετά την πάροδο δεκαετίας. Σήμερα στο ελληνικό Δημόσιο χρωστούν περίπου 4,7 εκατομμύρια φορολογούμενοι. Το συνολικό ποσό ανέρχεται στα 112,5 δισ. ευρώ, εκ των οποίων τα περισσότερα θεωρούνται ανεπίδεκτα εισπραξης, ενώ μόλις 5,3 δισ. ευρώ είναι σε ρύθμιση. Από το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο:

- 46,5% αφορά μη φορολογικά έσοδα (πρόστιμα ΚΒΣ, δάνεια κ.λπ.). Συγκεκριμένα, τα χρέη από πρόστιμα ανέρχονται σε 34,1 δισ. ευρώ, εκ των οποίων τα 14 δισ. ευρώ θεωρούνται ανεπίδεκτα εισπραξης.
- 28,1% αφορά έμμεσους φόρους (ΦΠΑ, πρόστιμα έμμεσων φόρων κ.λπ.).
- 22,7% αφορά άμεσους φόρους (φόροι εισοδήματος, φόροι περιουσίας κ.λπ.).
- 2,7% αφορά λοιπά μη φορολογικά έσοδα.

Από το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο, ποσοστό 22,5% έχει χαρακτηριστεί ανεπίδεκτο

εισπραξης. Κατά συνέπεια, το πραγματικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο ανέρχεται σε περίπου 87 δισ. ευρώ. Όμως και αυτό είναι εξαιρετικά δύσκολο να εισπραχθεί. Υπολογίζεται ότι μόνο ένα ποσοστό της τάξης του 10%-15% μπορεί να εισέλθει στον κρατικό κορβανά. Όσο παλαιότερο είναι το χρέος τόσο πιο δύσκολο είναι να εισπραχθεί. Και γι' αυτόν τον λόγο οι προσπάθειες του φοροεισπρακτικού μηχανισμού είναι στοχευμένες στα νεότερα χρέη. Εκεί διαπιστωθεί ότι όσο καθυστερούν οι ενέργειες για την εισπραξη των οφειλών τόσο μει-

Η λειτουργία του ηλεκτρονικού συστήματος Eισpraxis θα βοηθήσει την εφορία να αντλήσει δεδομένα για τα περιουσιακά στοιχεία των οφειλετών.

ώνεται και το ποσό που μπορεί να εισπραχθεί.

Πώς όμως χαρακτηρίζονται οι οφειλές ανεπίδεκτες εισπραξης; Σύμφωνα με την εφορία θα πρέπει:

1. Να έχουν ολοκληρωθεί οι έρευνες με βάση τα εκάστοτε πρόσφορα διαθέσιμα ηλεκτρονικά μέσα της φορολογικής διοίκησης και από τις έρευνες αυτές να μην έχει διαπιστωθεί η ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων του

οφειλέτη και των συνυπόχρεων προσώπων, ή διαπιστώθηκε η καθ' οιονδήποτε τρόπο εκποίηση των περιουσιακών τους στοιχείων που δεν υπόκεινται σε ακύρωση ή σε διάρρηξη κατά τα άρθρα 939 και επόμενα του Αστικού Κώδικα και ειδικότερα διαπιστώθηκε η ολοκλήρωση της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης επί κινητών, ακινήτων ή απαιτήσεων κατά των ανωτέρω ευθυνόμενων προσώπων με επι-

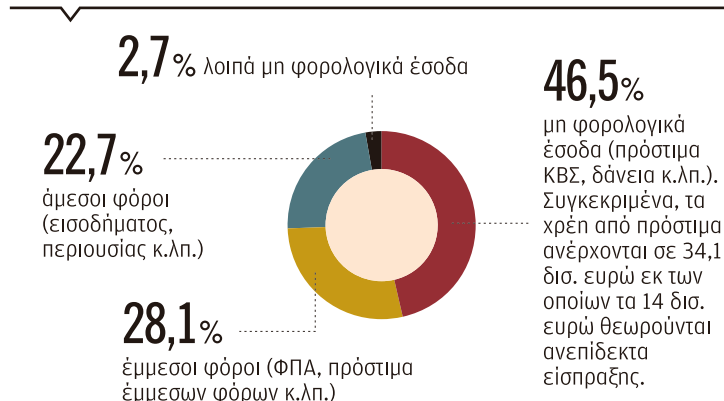
ΠΕΡΙΠΟΥ

4,7 εκατ. φορολογούμενοι χρωστούν σήμερα στο ελληνικό Δημόσιο

€112,5 δισ. > ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ **22,5%** είναι ανεπίδεκτο εισπραξης

€87 δισ. > ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΜΟΝΟ **10%-15%** μπορεί να εισπραχθεί

ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΟΙ ΟΦΕΙΛΕΣ

σπενση του Δημοσίου ή τρίτων ή από τον εκκαθαριστή στο πλαίσιο της διαδικασίας εκκαθάρισης και η παύση των εργασιών της πτώχευσης, εφόσον έχει λάβει χώρα κήρυξη των ευθυνόμενων προσώπων σε πτώχευση, η οποία δεν έχει περατωθεί.

2. Να έχει υποβληθεί αίτηση ποινικής δίωξης σε όσες περιπτώσεις συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις ή να μην είναι δυνατή η υποβολή αυτής.

3. Να έχει πραγματοποιηθεί έλεγχος από ειδικά οριζόμενο ελεγκτή της αρμόδιας υπηρεσίας της φορολογικής διοίκησης, ο οποίος πιστοποιεί, με βάση ειδικά αιτιολογημένη έκθεση ελέγχου, ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις των προηγούμενων περιπτώσεων και ότι είναι αντικειμενικά αδύνατη η εισπραξη των οφειλών από τον οφειλέτη και τα συνυπόχρεα πρόσωπα.

Από την ημερομηνία καταχώρι-

σης της οφειλής στο βιβλίο των ανεπίδεκτων εισπραξης και για χρονικό διάστημα δέκα ετών από τη λήξη του έτους μέσα στο οποίο έγινε η καταχώριση, επέρχονται οι ακόλουθες συνέπειες:

- Αναστέλλεται αυτοδικαίως η παραγραφή της οφειλής.
- Δεν χορηγείται στον οφειλέτη και σε όλα τα συνυπόχρεα πρόσωπα αποδεικτικό φορολογικής ενημερότητας για οποιαδήποτε αιτία, παρά μόνο εφόσον πρόκειται για εισπραξη χρημάτων που θα διατεθούν για την ικανοποίηση του Δημοσίου.
- Δεν χορηγείται στον οφειλέτη και σε όλα τα συνυπόχρεα πρόσωπα άλλο πιστοποιητικό για μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων.
- Δεσμεύονται στο σύνολό τους οι τραπεζικοί και επενδυτικοί λογαριασμοί και το περιεχόμενό των θυρίδων σε τράπεζες ή άλλα πιστωτικά ιδρύματα των παραπάνω προσώπων.

Το Δημόσιο διατηρεί το δικαίωμα λήψης όλων των προβλεπόμενων αναγκαστικών ή μη μέτρων και διενέργειας συμψηφισμού σε περίπτωση διαπίστωσης ύπαρξης περιουσιακών στοιχείων και μετά την καταχώριση της οφειλής στο ειδικό βιβλίο ανεπίδεκτων εισπραξης, ενώ διαγράφεται από αυτό το βιβλίο οι επαναχαρακτηρίζεται εισπράξι-μην εάν πριν από την παραγραφή της διαπιστωθεί ότι υπάρχει ή αποκτάθηκε από τον οφειλέτη ή συνυπόχρεο πρόσωπο περιουσιακό στοιχείο που καθιστά δυνατή τη μερική ή ολική εξόφληση της οφειλής.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στροφή στην πυρηνική ενέργεια για την Ιαπωνία και την Ινδία

Φόβοι για ελλείψεις φορτίων λόγω της παγκόσμιας ενεργειακής κρίσης

Ακόμη και η Ιαπωνία, που μόλις πριν από 11 χρόνια γνώρισε τον τρόπο του ατυχήματος στον πυρηνικό σταθμό της Φουκουσίμα, υποκύπτει τώρα στο δέλεαρ της πυρηνικής ενέργειας. Ο φόβος των διακοπών στην ηλεκτροδότηση και η ανάγκη να περιορίσει τις εισαγωγές ενέργειας εξωθούν τη νησιωτική χώρα με το τραυματικό παρελθόν όχι μόνο να επαναλειτούργησει αδρανείς πυρηνικούς αντιδραστήρες αλλά και να αναπτύξει νέες μονάδες που θα λειτουργούν με τις τεχνολογίες νέας γενιάς. Στα σχέδια της κυβέρνησης αναφέρθηκε ο πρωθυπουργός Φούμιο Κισίντα, και μάλιστα στο πλαίσιο συνάντησης του υπουργικού συμβουλίου με αντικείμενο τον «πράσινο μετασχηματισμό της οικονομίας». Όπως τόνισε, η κυβέρνηση μελετάει την ανάπτυξη και κατασκευή νέων αντιδραστήρων ώστε να αποφευχθούν οι πιέσεις στο δίκτυο ηλεκτροδότησης της χώρας που έφτασε στα όριά του και παρουσίασε προβλήματα εξαιτίας της αυξημένης ζήτησης στη διάρκεια του καλοκαιριού. Προσέθεσε πως για να περιορίσει η χώρα την εξάρτησή της από τις εισαγωγές ενέργειας σχεδιάζει να επαναλειτούργησει επτά αντιδραστήρες, αρχής γενομένης από το επόμενο καλοκαίρι. Αυτό σημαίνει ότι θα λειτουργούν και πάλι οι 17 από τους συνολικά 33 αντιδραστήρες της χώρας.

«Η πυρηνική ενέργεια και οι

Προκειμένου να περιορίσει τις ακριβές εισαγωγές ενέργειας, η Ιαπωνία θα θέσει σταδιακά σε λειτουργία 17 από τους 33 αντιδραστήρες της.

Η Ινδία προχωράει στην ανάπτυξη δύο πυρηνικών αντιδραστήρων ισχύος 700 μεγαβάτ.

ανανεώσιμες πηγές είναι αναγκαίες για να προχωρήσουμε στον πράσινο μετασχηματισμό της οικονομίας μας», τόνισε ο κ. Κισίντα, ο οποίος δεν παρέλειψε να επικαλεστεί την ενεργειακή κρίση και να επιρίψει την ευθύνη στη Ρωσία που, όπως υπογράμμισε, «με

την εισβολή της στην Ουκρανία άλλαξε την παγκόσμια κατάσταση σε ό,τι αφορά την ενέργεια». Η είδηση οδήγησε σε άνοδο 10% τη μετοχή της μεγαλύτερης εταιρείας κοινής ωφελείας στη χώρα, της Tokyo Electric Power Co., που διαχειρίζεται μία από τις αδρανείς μονάδες πυρηνικής ενέργειας στην επαρχία Νιγκάτα. Παράλληλα σημείωσε άνοδο 6,9% η μετοχή της Mitsubishi Heavy Industries, που κατασκευάζει αντιδραστήρες, και 5,5% η μετοχή της χαλυβουργίας Japan Steel Works.

Την ίδια στιγμή κι ενώ πολλές χώρες ανά τον κόσμο βλέ-

πουν στην πυρηνική ενέργεια τη διέξοδο από την ενεργειακή κρίση, η Ινδία αναπτύσσει και επεκτείνει τα πυρηνικά σχέδιά της. Η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα σχεδιάζει να αναπτύξει ακόμη ένα μεγάλο πυρηνικό σχέδιο μόλις λίγες εβδομάδες αφότου ανακοίνωσε ότι μπαίνει σε αυτόν τον τομέα.

Σύμφωνα με πηγές προσκειμένες στις σχετικές συνομιλίες, κοινοπραξία του κρατικού μονοπωλίου της Ινδίας με την εταιρεία NTPC Ltd, η οποία χρησιμοποιεί σχεδόν αποκλειστικά άνθρακα για την παραγωγή και διάθεση ενέργειας στον ταχύτερο αυξανόμενο πληθυσμό του κόσμου, συνομιλεί με την κυβέρνηση για την ανάπτυξη δύο πυρηνικών αντιδραστήρων 700 μεγαβάτ στην κεντρική επαρχία της Μάντια Πραντές. Έχει προηγηθεί προ ημερών ανακοίνωση της NTPC ότι κάνει το ντεμπούτο της στην πυρηνική ενέργεια με δύο αντιδραστήρες στη βόρεια επαρχία της Χαρίανα. Μέχρι στιγμής, η Ινδία διαθέτει έξι γιγαβάτ πυρηνικής παραγωγικής δυνατότητας. Πρόκειται για τον μεγαλύτερο όγκο παραγωγικής δυνατότητας από πυρηνική ενέργεια μετά την Κίνα, η οποία, σύμφωνα με τη Διεθνή Υπηρεσία Ατομικής Ενέργειας, έχει αυτή τη στιγμή υπό κατασκευή σχεδόν τριπλάσια παραγωγική δυνατότητα από πυρηνική ενέργεια.

BLOOMBERG

Παρατεταμένη ξηρασία απειλεί την αγροτική παραγωγή της Κίνας

Σοβαρότατη απειλή για τις καλλιέργειες και τις σοδειές στην Κίνα αποτελούν πλέον οι ακραίες θερμοκρασίες στη χώρα, εξαιτίας των οποίων έχουν στερέψει πολλές πηγές νερού. Οι Αρχές προειδοποιούν και κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για την επισιτιστική ασφάλεια του ασιατικού οικονομικού γίγαντα. Είναι η πρώτη φορά στην Ιστορία της, τουλάχιστον από το 1961, οπότε άρχισαν να συγκεντρώνονται τα σχετικά μετεωρολογικά αρχεία, που η Κίνα γνωρίζει τόσο ζεστό καλοκαίρι, με έναν τόσο ισχυρό και προπαντός τόσο παρατεταμένο καύσωνα. Ο ποταμός Γιανγκτσέ, βασική πηγή πόσιμου νερού στη χώρα, έχει ξεραθεί σε πολλές περιοχές, ενώ επί δύο μήνες η μετεωρολογική υπηρεσία εκδίδει διαρκώς προειδοποιήσεις για ιδιαίτερα υψηλές θερμοκρασίες σε πολλές κινεζικές πόλεις. Υποχρεώνει, παράλληλα, τις τοπικές αρχές να επιβάλλουν δελτίο στην κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος. Οι καιρικές συνθήκες αποτελούν πρωτίστως πρόκληση για τη γεωργική παραγωγή σε μια χώρα που ακόμη και υπό κανονικές συνθήκες δεν επαρκούν οι καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Ως εκ τούτου, την Τρίτη τέσσερα υπουργεία κάλεσαν την κυβέρνηση να λάβει μέτρα ώστε να προστατευθούν οι καλλιεργειές και να χρησιμοποιείται κάθε σταγόνα νερού «με οικονομία».

Τους τελευταίους μήνες ειδικοί εξεφραζαν ήδη την ανησυχία τους για τις σοδειές στην Κίνα, καθώς οι περιορισμοί που είχαν επιβληθεί λόγω της πανδημίας καθυστέρησαν τη σπορά της άνοιξης. Η επισιτιστική

ασφάλεια είναι ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο θέμα στην Κίνα, διότι η χώρα έχει πληγεί από λιμούς επανειλημμένως στην Ιστορία της.

Η Κίνα παράγει περισσότερο από το 95% των αναγκών της σε ρύζι, σιτάρι και αραβόσιτο. Όμως οι κακές σοδειές κινδυνεύουν να αυξήσουν τις εισαγωγές στην πιο πολυπληθή χώρα του κόσμου, την ώρα που ήδη υπάρ-

Οι Αρχές προειδοποιούν και κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για την επισιτιστική ασφάλεια του ασιατικού οικονομικού γίγαντα.

χουν πιέσεις στην προσφορά σιτηρών λόγω του πολέμου στην Ουκρανία. Η θερμοκρασία έφτασε σε επίπεδα-ρεκόρ σε πολλές κινεζικές πόλεις, με τον υδράργυρο να σκαρφαλώνει έως τους 45 βαθμούς Κελσίου στο νοτιοδυτικό τμήμα της χώρας.

Στις αρχές Αυγούστου η μετεωρολογική υπηρεσία της Κίνας παραδέχθηκε ότι η θερμοκρασία στη χώρα έχει αυξηθεί από το 1951 με υπερδιπλάσιο ρυθμό σε σχέση με τον παγκόσμιο μέσο όρο, μια τάση που αναμένεται να συνεχιστεί στο μέλλον. Λόγω της έλλειψης νερού για τις καλλιεργειές της, η Κίνα προσπαθεί να προκαλέσει τεχνητά βροχές, ψεκάζοντας τα νέφη με ιωδιούχο άργυρο.

PIK1

ΠΡΩΤΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Καθημερινή πρωινή ενημερωτική εκπομπή που καλύπτει όλη την τοπική και διεθνή ειδησεογραφία. Με φιλοξενούμενους στο στούντιο, δελτίο ειδήσεων, ρεπορτάζ, ζωντανές συνδέσεις και ανταποκρίσεις, η εκπομπή προσφέρει πλήρη και έγκυρη ενημέρωση.

Παρουσίαση
Σταύρος Κυπριανού, Σταυριανή Κωνσταντίνου

Παρουσίαση Δελτίου Ειδήσεων
Ευγενία Σέρρη

Επιμέλεια παραγωγής – Σκηνοθεσία
Πάνικος Νικολάου, Κώστας Ορθοδόξου

Καθημερινά
6:45 π.μ.
PIK 1

PIK1

ΑΠΟ ΜΕΡΑ ΣΕ ΜΕΡΑ

Καθημερινή μεσημβρινή ενημερωτική εκπομπή που παρουσιάζει και αναλύει όλη την επικαιρότητα της ημέρας. Με συζητήσεις στο στούντιο, ρεπορτάζ, ζωντανές συνδέσεις και ανταποκρίσεις, η εκπομπή μεταφέρει όλες τις εξελίξεις τόσο από τον τοπικό, όσο και από τον διεθνή χώρο.

Παρουσίαση
Πάρης Ποταμίτης, Ντίνος Φοινικαρίδης, Κατερίνα Χαραλάμπους, Τάσος Χριστοδούλου

Επιμέλεια παραγωγής – Σκηνοθεσία
Μαρία Χαρή, Άντρεα Αγγελίδου, Άντρη Κωνσταντίνου

Καθημερινά
12.00 το μεσημέρι
PIK 1

Ο πόλεμος έχει χτυπήσει τη ρωσική αγορά εργασίας

Σε αναστολή σύμβασης ή μειωμένο ωράριο εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενοι

Αν και ο πόλεμος στην Ουκρανία διαρκεί ήδη έξι μήνες και τον συνοδεύουν οι κυρώσεις, επισημως η ανεργία στη Ρωσία βρίσκεται σε ιστορικό χαμηλό 3,9%. Η μεγαλύτερη αυτοκινητοβιομηχανία της, η Avtovaz, δεν έχει απολύσει ούτε έναν από τις 42.000 υπαλλήλους της, ενώ έχει ξαναρχίσει την παραγωγή του μοντέλου Lada. Αυτή είναι, όμως, η μία όψη της ρωσικής πραγματικότητας. Η άλλη όψη είναι ότι η Avtovaz καταβάλλει τα 2/3 των μισθών στους εργαζομένους της καθώς βρίσκονται όλοι σε ένα καθεστώς προσωρινής αναστολής της σύμβασης εργασίας ανάλογο εκείνου που γνωρίσαμε στην πανδημία. Τελευταία η Avtovaz τους έδωσε την επιλογή να φύγουν με αποζημίωση 3.400 δολ., ποσό που αντιστοιχεί σε 200.000 ρούβλια όταν ο μισθός τους ήταν 45.000 ρούβλια τον μήνα.

Η Avtovaz είχε διακόψει την παραγωγή των μοντέλων της Lada από τον Μάρτιο εξαιτίας των κυρώσεων της Δύσης, των ελλείψεων καίριων εξαρτημάτων αλλά και εξαιτίας της αποχώρησης του εταίρου της, της γαλλικής Renault. Το μεγαλύτερο μέρος των 3.200 υπαλλήλων που απασχολούνται στη μονάδα παραγωγής της Lada στη βιομηχανική πόλη Ιζέβσκ τελούν σε καθεστώς προσωρινής αναστολής της σύμβασης εργασίας τους, καθώς η μονάδα της Ιζέβσκ παραμένει αδρανής και έχει δώσει τη δυνατότητα μόνον σε ορισμένους υπαλλήλους να εργάζονται προσωρινά με μειωμένα ωράρια. Η εταιρεία σχεδιάζει να επικεντρωθεί στην παραγωγή της σημαντικότερης μονάδας της στην Τολιάτι, αλλά υποστηρίζει πως εξακολουθεί να έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη μονάδα της Ιζέβσκ και ότι σχεδιάζει να την εξοπλίσει με νέες τεχνολογίες ώστε να εξελιχθεί στην πρώτη ρωσική βιομηχανία ηλεκτροκίνητων οχημάτων που θα παράγει το μοντέλο Lada e-Largus. Μιλώντας στο Reuters, ο πρόεδρος της Avtovaz, Μάξιμ Σοκόλοφ, τόνισε πως «στην περασμένη συγκυρία υπό την πίεση των κυρώσεων και έναν

Η πλειονότητα των 3.200 υπαλλήλων που απασχολούνται στη μονάδα της Avtovaz, στην πόλη Ιζέβσκ, είναι σε αναστολή εργασίας. Στο ίδιο καθεστώς βρίσκονται και οι περισσότεροι από τους υπαλλήλους όσων ξένων επιχειρήσεων εγκατέλειψαν τη Ρωσία, από τη σουηδική Ikea μέχρι την ισπανική Zara.

Οι κυρώσεις έχουν αναγκάσει μεγάλες βιομηχανίες να μειώσουν την παραγωγή τους.

αυξανόμενο αριθμό αστάθμητων παραγόντων, προσπαθούμε να διατηρήσουμε την απασχόληση».

Σύμφωνα, όμως, με τον Ρούμπεν Ενκιπόλοφ, καθηγητή Οικονομικών στη Νέα Οικονομική Σχολή της Μόσχας, στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας υπάρχει η «κρυφή ανεργία» όσων δεν απολύονται μεν αλλά είναι σε παρατεταμένη αναστολή της σύμβασης εργασίας με

πενικρά έσοδα. Ο ίδιος προεξοφλεί πως η ανεργία θα αυξηθεί προς τα τέλη του έτους όταν θα γίνει πλήρως αντιληπτό ότι οι κυρώσεις ήρθαν για να μείνουν. Όπως υπογραμμίζει, «στη Ρωσία οι οικονομικές κρίσεις δεν οδηγούν σε μαζική ανεργία ακριβώς χάρη σε αυτές τις πρακτικές που εφαρμόζονται στην αγορά εργασίας όπως η προσωρινή αναστολή της σύμβασης εργασίας».

Προ ημερών ο Ρώσος υπουργός Οικονομίας Μάξιμ Ρεσέτνιγκοφ αρνήθηκε κατηγορηματικά πως έχει αυξηθεί δραματικά η ανεργία στη χώρα επιμένοντας στα επίσημα στοιχεία για ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Άφησε, πάντως, ανοικτό το ενδεχόμενο να αυξηθεί η ανεργία το φθινόπωρο, αλλά προσέθεσε: «As μη δραματοποιούμε τα πράγματα,

η κατάσταση είναι υπό έλεγχο».

Η αυτοκινητοβιομηχανία δεν είναι, άλλωστε, ο μοναδικός κλάδος της ρωσικής οικονομίας που έχει πληγεί από την αναμέτρηση της Μόσχας με τη Δύση. Η αντιπρόεδρος της κυβέρνησης, Τατιάνα Γκολικόβα, παραδέχθηκε στα τέλη του περασμένου μήνα ότι 236.000 Ρώσοι εργαζόμενοι τελούν σε καθεστώς αναστολής σύμβασης εργασίας ή απασχολούνται με μειωμένα ωράρια. Και όλοι αυτοί δεν εντάσσονται στα 3 εκατομμύρια επίσημα καταγεγραμμένων ανέργων της Ρωσίας. Για παράδειγμα, οι μισοί περίπου από τους ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας, κάπου 14.000 άνθρωποι, είναι σε προσωρινή αναστολή σύμβασης ή εργάζονται με μειωμένο ωράριο. Στο ίδιο καθεστώς βρίσκονται άλλωστε οι περισσότεροι από τους υπαλλήλους όσων ξένων επιχειρήσεων αποφάσισαν να εγκαταλείψουν τη Ρωσία, από τη σουηδική Ikea μέχρι την ισπανική Zara.

Η αυτοκινητοβιομηχανία, όμως, έχει πληγεί στον μέγιστο βαθμό, με τις πωλήσεις επιβατικών αυτοκινήτων να έχουν σημειώσει πτώση 62% το πρώτο εξάμηνο σε σύγκριση με το α' εξάμηνο του 2021. Οι διεθνείς αυτοκινητοβιομηχανίες Volkswagen, Nissan, Hyundai, Stellantis, Mitsubishi και Volvo έφυγαν από τη Ρωσία και η μαζική έξοδος τους έθεσε σε εξαναγκαστική αργία πάνω από 14.000 υπαλλήλους της ρωσικής αυτοκινητοβιομηχανίας, των οποίων το μέλλον ενδέχεται να είναι ζοφερό όσο παραιτείται ο πόλεμος. Πρόκειται για μια θλιβερή και απότομη αντιστροφή της κατάστασης για μια βιομηχανία που υπήρξε σύμβολο της ρωσικής επιτυχίας επί δεκαετίες, προσείλκυσε ξένους επενδυτές και ξένες βιομηχανίες και εξελίχθηκε σε έναν από τους μεγαλύτερους εργοδότες της χώρας. Ο κλάδος απασχολούσε 400.000 άτομα το 2020, ενώ είναι δεκαπλάσιος ο αριθμός των εργαζομένων που εξαρτώνται έμμεσα από την αυτοκινητοβιομηχανία.

REUTERS

Σε Ελλάδα, Ιταλία, Πολωνία ο ταχύτερος ψηφιακός μετασχηματισμός

Τρία ευρωπαϊκά κράτη, ένα εξ αυτών η Ελλάδα, κατάφεραν την τελευταία πενταετία να σημειώσουν τη μεγαλύτερη ψηφιακή πρόοδο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, η Ελλάδα, η Ιταλία και η Πολωνία είναι τα τρία κράτη-μέλη της Ε.Ε. που επιτάχυναν ταχύτερα τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους σε επίπεδο οικονομίας και κοινωνίας, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του DESI 2022.

Αν και κατέχει μόλις την 25η θέση στην κατάταξη με τα πλέον προηγμένα ψηφιακά κράτη στην Ε.Ε. –επίδοση που είχε και πέρυσι–, η χώρα μας ανήκει στην τριάδα των ευρωπαϊκών χωρών που έχουν κάνει τη μεγαλύτερη ψηφιακή πρόοδο την τελευταία πενταετία.

Τα τρία κράτη «βελτίωσαν σημαντικά τις βαθμολογίες τους στο πλαίσιο του δείκτη DESI κατά την τελευταία πενταετία, υποποιώντας βιώσιμες επενδύσεις με ενισχυμένη πολιτική εστίαση στον ψηφιακό τομέα, οι οποίες υποστηρίζονται επίσης από ευρωπαϊκή χρηματοδότηση», αναφέρει η έκθεση της Κομισιόν σχετικά με τον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) για το 2022.

Σε κάθε περίπτωση, η Ελλάδα εξακολουθεί να απέχει πολύ από τη Φινλανδία, τη Δανία, την Ολλανδία και τη Σουηδία, που κατατούν και για το 2022 τον τίτλο των ψηφιακών πρωταθλητών της Ε.Ε. Τις αμέσως πιο προηγμένες ψηφιακές οικονομίες στην Ευρώπη έχουν η Ιρλανδία, η Μάλτα και η Ισπανία.

Στον αντίποδα, η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Ελλάδα παρουσιάζουν τις χαμηλότερες βαθμολογίες σύμφωνα με τα στοιχεία του Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) για το 2022.

Τα αποτελέσματα του DESI δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά για την ψηφιακή ολοκλήρωση της Ευρώπης.

Αντίθετα δείχνουν ότι η Ενωση βρίσκεται ακόμη σε μεγάλη απόσταση από τους φιλόδοξους ψηφιακούς στόχους που έχει θέσει η ίδια η Ε.Ε. για την τρέχουσα δεκαετία. Για παράδειγμα, στον τομέα των ψηφιακών δεξιοτήτων μόνο το 54% του ευρωπαϊκού πληθυσμού διαθέτει τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες,

Η Ελλάδα εξακολουθεί να απέχει πολύ από τη Φινλανδία, τη Δανία, την Ολλανδία και τη Σουηδία, που είναι και το 2022 οι ψηφιακοί πρωταθλητές της Ε.Ε.

Στη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με στοιχεία του DESI 2022.

ενώ το 87% χρησιμοποιεί το Διαδίκτυο τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα.

Στόχος της πορείας προς την ψηφιακή δεκαετία είναι, έως το 2030, ποσοστό άνω του 80% των πολιτών να διαθέτει τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες. «Η προσδοκία ότι η αυξημένη χρήση ψηφιακών εργαλείων κατά τη διάρκεια της πανδημίας θα ωθούσε στον ψηφιακό γραμματισμό δεν έχει ακόμη υλοποιηθεί», αναφέρει η Κομισιόν.

Η Φινλανδία, η Ολλανδία, η Ιρλανδία και η Σουηδία είναι οι πλέον προηγμένες χώρες όσον αφορά τις δεξιότητες, ενώ η Ρουμανία και η Βουλγαρία παρουσιάζουν σημαντικά κενά.

Κρίσιμη υστέρηση παρουσιάζει η Ευρώπη και στον κομβικό πυλώνα της συνδεσιμότητας. Ενώ η Ε.Ε. έχει πλήρη κάλυψη βασικών ευρωζωνικών υποδομών, το ποσοστό των νοικοκυριών που επωφελείται από σταθερά δίκτυα πολύ υψηλής χωρητικότητας (VHCN), τα οποία προσφέρουν ταχύτητες gigabit, φθάνει μόνο στο 70%.

BLOOMBERG

Οι νέες αυξήσεις στις τιμές της ενέργειας θα προκαλέσουν μείωση της κατανάλωσης και των επενδύσεων, εκτιμούν οι οικονομολόγοι του ομίλου.

Η Ευρωζώνη είναι ήδη σε ύφεση, λέει η UBS

Η Ευρωζώνη έχει ήδη εισέλθει σε μια «ρηχή» ύφεση την οποία προκάλεσε η εκτόξευση των τιμών της ενέργειας και θα διαρκέσει μέχρι το τέλος του έτους. Στην εκτίμηση αυτή καταλήγουν οι οικονομολόγοι του ομίλου UBS, καθώς προβλέπουν πως η οικονομία της Ευρωζώνης θα συρρικνωθεί κατά 0,1% το τρίτο τρίμηνο και στη συνέχεια κατά ακόμη 0,2% το τέταρτο.

«Στο φως των νέων αυξήσεων στις τιμές της ενέργειας που

συνεπάγονται περαιτέρω νέες πιέσεις για την κατανάλωση των νοικοκυριών, αλλά και για τις επενδύσεις, εκτιμούμε πως η Ευρωζώνη θα σημειώσει άμεσα τεχνική ύφεση», τόνισε η ομάδα οικονομολόγων του ομίλου, που παράλληλα προσέθεσε πως αν πραγματικά επιβληθεί δελτίο στην κατανάλωση αερίου, «τότε το οικονομικό πλήγμα θα είναι πολύ χειρότερο». Εκτιμούν, ωστόσο, πως δεν θα υπάρξουν σοβαρές ελλείψεις ενέργειας, ακόμη

κι αν οι τιμές σημειώσουν περαιτέρω άνοδο.

Παρά τις απαισιοδοξες εκτιμήσεις τους για το τρίμηνο που διανύουμε και για το τελευταίο του έτους, οι οικονομολόγοι της UBS αναθεώρησαν προς τα πάνω την εκτίμησή τους για το σύνολο του έτους, καθώς έχει προηγηθεί η καλή επίδοση της Ευρωζώνης το δεύτερο τρίμηνο μέχρι και τον Ιούνιο. Για το επόμενο έτος, αντιθέτως, αναθεωρούν προς τα κάτω τις προβλέψεις

τους και εκτιμούν τώρα πως θα σημειωθεί ανάπτυξη μόλις 0,8%, ενώ η προηγούμενη πρόβλεψη μιλούσε για ανάπτυξη 1,2%. Ομοίως, πάντως, και οι οικονομολόγοι της Morgan Stanley εκφράζουν τώρα μεγαλύτερη απαισιοδοξία για την Ευρωζώνη, καθώς προβλέπουν βαθύτερη ύφεση από την προηγούμενη εκτίμησή τους. «Εκτιμούμε πως θα διαρκέσει περισσότερο ο αντίκτυπος της ενεργειακής κρίσης και στη διάρκεια του επό-

μενου έτους, καθώς βλέπουμε τις υψηλές τιμές της ενέργειας αλλά και την αβεβαιότητα για την προσφορά ενέργειας να συνεχίζονται και μέσα στον χειμώνα», τονίζουν οι αναλυτές της Morgan Stanley που, ωστόσο, υπογραμμίζουν πως «δεν είναι όλα γκρίζα» καθώς προεξοφλούν πως θα ακολουθήσει ανάκαμψη επειδή θα αυξηθούν τόσο οι ιδιωτικές όσο και οι δημόσιες επενδύσεις.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ	
Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω	
Δήλωση Μεταβίβασης:	4/Π/3918/2022
Πωλητής/τές: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΤΡΕΑΣ	ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, 9Α, 2326, ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΚΑΤΑΜΕΙΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Αγοραστής: ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΞΕΝΟΦΩΝ	ΚΑΡΑΒΟΣΤΑΣΙΟΥ, 13, 2323, ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΚΑΤΑΜΕΙΑΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Ακίνητο: Αρ. Εγγραφής Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ. Είδος Ακινήτου Υποδιοκτησίες Εμβαδό τ.μ. Γεωγραφική Περιοχή Τοποθεσία Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν. Ποσό Πώλησης	6/325 30/38W2/6/96/4 ΧΩΡΑΦΙ ΔΙΑΤΡΗΣΗ 18823 ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΔΗΜΟΣ ΤΣΕΡΙΟΥ ΗΛΙΑΚΑ 1/8 €15.000,00
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.	

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΕΛΩΝΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ
Την Πέμπτη 08.09.2022 στις 9.00 π.μ. θα γίνει στη Αποθήκη Δημοσίου του Τελωνείου Λεμεσού Δημόσιος Πλειστηριασμός.
Όλα τα εμπoreύματα που θα πωληθούν περιλαμβάνονται σε γνωστοποίηση της Διευθύντριας του Τμήματος Τελωνείων που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αρ.5382 ημερομηνίας 19 Αυγούστου 2022. Αντίγραφο μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να βρουν και στην ιστοσελίδα www.mof.gov.cy/ce .
Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιθεωρήσουν τα εμπoreύματα στην Αποθήκη του Τελωνείου Λεμεσού που βρίσκεται στο Λιμάνι Λεμεσού αποθήκη αρ.2 στις 5,6 & 7 Σεπτεμβρίου 2022 μεταξύ των ωρών 9.00 - 13.00
Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποτείνονται στον αρμόδιο Κλάδο του Τελωνείου Λεμεσού (τηλ.25760383, 25802526, 25802522).

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο πληθωρισμός ξεγέλασε τον Τζερόμ Πάουελ

REUTERS

Το μήνυμα του προέδρου της Fed Τζερόμ Πάουελ για τον πληθωρισμό και τα επιτόκια στο φετινό συνέδριο των διοικητών των κεντρικών τραπεζών στο Τζάκσον Χολ έχει έναν εντελώς διαφορετικό τόνο από το αντίστοιχο του 2021. Τότε χρησιμοποίησε μια σειρά από διαγράμματα για να δείξει γιατί περίμενε ότι οι πιέσεις στις τιμές θα χαλαρώσουν και πίστευε ότι η οικονομία που είχε χτυπηθεί από την πανδημία, χρειαζόταν συνεχή υποστήριξη από την κεντρική τράπεζα. Η Fed υπό την ηγεσία του Πάουελ μάχεται τον υψηλό πληθωρισμό με την πιο απότομη αύξηση επιτοκίων τα τελευταία 40 χρόνια. Αυτό που είδε ο Πάουελ πριν από ένα χρόνο ήταν οι εργοδότες των ΗΠΑ να προσθέτουν 832.000 θέσεις εργασίας τον μήνα, αλλά η αγορά εργασίας είχε ακόμα να διανύσει κάποια απόσταση, ώστε να επιτύχει τον στόχο της Fed για μέγιστη απασχόληση. Το ποσοστό ανεργίας, στο 5,4%, ήταν «πολύ υψηλό» και ακόμη και έτσι υποτίμησε τη χαλάρωση που υπήρχε στην αγορά εργασίας. «Περιμένουμε να εξακολουθήσει δυναμικά η δημιουργία θέσεων εργασίας», είχε πει. Όπως αποδείχτηκε, συν τω χρόνω, οι εργοδότες των ΗΠΑ προσλάμβαναν σε ένα πιο μέτριο ρυθμό από όσο έδειχναν τα δεδομένα του 2021, αν και η ισχυρή δημιουργία θέσεων εργασίας συνεχίστηκε, πιθανώς περισσότερο από ό,τι περίμενε ο Πάουελ.

Το ποσοστό ανεργίας είναι τώ

ρα 3,5% και ισοδυναμεί με ναδίρ 50 ετών. Πάντως, ακόμη και το ποσοστό αυτό υποδηλώνει πόσο ανελαστική παραμένει η αγορά εργασίας. Αν και οι περισσότεροι αξιωματούχοι της Fed εκτιμούν ότι η πλήρης απασχόληση είναι περίπου 4,5%, «το δικό μου ένστικτο λέει ότι το φυσικό ποσοστό ανεργίας είναι υψηλότερο», είπε ο Πάουελ τον Ιούλιο. Πέρυσι, ο πρόεδρος της Fed είδε τα εξής: ο πληθωρισμός φαινόταν να περιορίζεται σε «μια σχετικά στενή ομάδα αγαθών και υπηρεσιών», που επηρεάστηκε από την πανδημία και το άνοιγμα της οικονομίας, αλλά οι δείκτες ευρέος φάσματος των πιέσεων στις τιμές έδειχναν πως είναι συγκρατημένες. «Θα μας ανησυχήσουν τα σημάδια ότι οι πληθωριστικές πιέσεις εξαπλώνονται ευρύτερα στην οικονομία», είπε. Και όπως αποδείχθηκε, αυτές εξαπλώθηκαν. Ο μειωμένος ρυθμός πληθωρισμού των προσωπικών καταναλωτικών δαπανών της Fed του Ντάλας, ένα βαρόμετρο, το οποίο επικαλέστηκε ο Τζερόμ Πάουελ πέρυσι, ήταν μεταξύ πολλών δεικτών ευρείας βάσης, που ανήλθαν. Οι δε πιέσεις τιμών εξαπλώθηκαν από αγαθά όπως τα μεταχειρισμένα αυτοκίνητα και ο οικιακός εξοπλισμός εκγύμνασης μέχρι και σε ένα ευρύ φάσμα καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών. Τέλος, πριν από ένα χρόνο ο πρόεδρος της τράπεζας διαπίστωσε μέτρια αύξηση μισθών που δεν οδηγούσαν σε πληθωρισμό. Ωστόσο, οι αμοιβές αυξήθηκαν απότομα.

Στοιχηματίζουν στην πτώση των ιταλικών ομολόγων

Οι επενδυτές θεωρούν τη χώρα τον πιο αδύναμο κρίκο της Ευρωζώνης

Τα ομόλογα της Ιταλίας βρίσκονται στο στόχαστρο των επενδυτών που τα «σορτάρουν» επιθετικά, δηλαδή ποντάρουν στην πτώση της αξίας των ιταλικών τίτλων. Όπως προκύπτει από στοιχεία της S&P Global Market Intelligence, η συνολική αξία των ιταλικών ομολόγων στα οποία οι επενδυτές έχουν λάβει αρνητικές θέσεις υπερέβη μέσα στον Αύγουστο τα 39 δισ. ευρώ, καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο από τον Ιανουάριο του 2008.

Η επιθετική στάση των επενδυτών κατά της Ιταλίας αντανάκλα την αρνητική πολιτική συγκυρία στην οποία βρίσκεται η γειτονική χώρα η εκτόξευση των τιμών της ενέργειας και το ενδεχόμενο πλήρους διακοπής της παροχής αερίου από τη Ρωσία αλλά και η ανησυχία για την οικονομία της Ευρωζώνης και τη διαφαινόμενη διολίσθησή της σε ύφεση.

Μιλώντας σχετικά στους Financial Times ο Μαρκ Ντάουντινγκ, υπεύθυνος επενδύσεων στην BlueBay Asset Management που διαχειρίζεται κεφάλαια ύψους 106 δισ. δολαρίων, σκιαγράφησε την Ιταλία ως τον πιο αδύναμο κρίκο της Ευρώπης. Ο Ντάουντινγκ, που σορτάρει δεκαετή ομόλογα του ιταλικού δημοσίου, τόνισε πως η Ιταλία «είναι η πλέον εκτεθειμένη χώρα ως προς το τι θα συμβεί με τις τιμές του αερίου και την κρίσιμη πολιτική κατάσταση». Η κατάρρευση της κυβέρνησης Μάριο Ντράγκι και η προκήρυξη πρόωρων εκλογών για τον επόμενο μήνα εγκυμονούν πράγματι κινδύνους για

Το σορτάρισμα των ιταλικών ομολόγων έχει αποδειχθεί εξαιρετικά προσοδοφόρο για τα hedge funds και στο πρόσφατο παρελθόν, καθώς η χώρα γνωρίζει παρατεταμένες πολιτικές κρίσεις, ενώ επικρατεί ανησυχία για το δημόσιο χρέος της ύψους 2,3 τρις. ευρώ.

την Ιταλία, καθώς είναι ορατό το ενδεχόμενο να αναλάβουν την εξουσία ευρωσκεπτικιστικά κόμματα που έχουν εκφράσει την πρόθεση να αναθεωρήσουν τις λεπτομέρειες του προγράμματος ανάκαμψης της χώρας. Στην περίπτωση αυτή θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την πρόσβαση της γειτονικής χώρας στα 200 δισ. ευρώ που δικαιούται από το Ταμείο Ανάκαμψης των συνολικά 800 δισ. ευρώ.

Έχει, άλλωστε, προηγηθεί τον περασμένο μήνα η πρόβλεψη του ΔΝΤ πως ένα εμπάρκο της Ε.Ε. στο ρωσικό φυσικό αέριο θα προκαλέσει συρρίκνωση τουλάχιστον 5% στην οικονομία της Ιταλίας εκτός και αν άλλες χώρες της προσφέρουν ενεργειακή

αρωγή από τα δικά τους αποθέματα. Και οι κίνδυνοι που απειλούν την τρίτη σε μέγεθος ευρωπαϊκή οικονομία δεν τελειώνουν εδώ. Όπως τονίζουν οι FT, οι επενδυτές ευλόγως θεωρούν πως η Ιταλία συγκαταλέγεται στις χώρες που θα πληγούν τα μέγιστα από την απόφαση της ΕΚΤ να αυξήσει τα επιτόκια και παράλληλα να τερματίσει τα προγράμματα αγοράς ομολόγων που στηρίζουν έως τώρα το ιταλικό χρέος. Τα ομόλογα του ιταλικού δημοσίου υφίστανται εντεινόμενες πιέσεις εδώ και αρκετές εβδομάδες, με τις αποδόσεις των δεκαετών να έχουν αυξηθεί στο 3,7% από το 1,37% στο οποίο βρίσκονταν στις αρχές του έτους. Αποτέλεσμα βέβαια είναι η διεύρυνση της από-

στασης που τις χωρίζει από τις αποδόσεις των αντίστοιχων ομολόγων της Γερμανίας, το κοινώς λεγόμενο spread, που έχει αυξηθεί στις 2,3 εκατοστιαίες μονάδες.

Σημειωτέον ότι και στο πρόσφατο παρελθόν το σορτάρισμα των ιταλικών ομολόγων έχει αποδειχθεί εξαιρετικά προσοδοφόρο για τα hedge funds, καθώς η χώρα γνωρίζει παρατεταμένες πολιτικές κρίσεις, ενώ επικρατεί ανησυχία για το δημόσιο χρέος της ύψους 2,3 τρις. ευρώ. Πολλοί διακεκριστές κεφαλαιών θεωρούν, πάντως, υπερβολικά τα στοιχεία κατά του ιταλικού χρέους δεδομένου ότι η ΕΚΤ θα επιστρατεύσει μεταβατικό εργαλείο για τον έλεγχο των αποδόσεων των ομολόγων.

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

ΚΑΝΕ ΠΑΙΓΝΙΔΙ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10:00-12:00

Στέλλα Σωκράτους

FOR SALE

LUXURY OFFICE

521sq, Egkomi

TEL: 99697799

«Big bang» πολυτελών κατοικιών στην Αττική

Πληθαίνουν τα σχέδια νέων οικιστικών αναπτύξεων για υψηλά εισοδήματα, με έμφαση στο παραλιακό μέτωπο

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Πληθαίνουν τα projects οικιστικών αναπτύξεων στην Αττική που απευθύνονται σε πολύ υψηλά εισοδήματα. Βίλες και πολυτελή διαμερίσματα εξαιρετικών αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών, συμβατά με ιδιαίτερα απαιτητικούς δείκτες βιωσιμότητας. Η έλλειψη τέτοιων κατοικιών και η ισχυρή ζήτηση, όχι μόνο για ιδιοχρηση αλλά και ως επενδυτική επιλογή για την αποκομιδή υπεραξιών στο μέλλον, οδηγούν την αγορά και διαμορφώνουν λίαν υψηλές για τα μέχρι τώρα ελληνικά δεδομένα τιμές.

Η πολυτέλεια και τα υδάτινα στοιχεία κυριαρχούν στις περισσότερες από αυτές τις αναπτύξεις είτε είναι παραθαλάσσιες είτε απλώς περιλαμβάνουν πισίνες ή μικρές τεχνητές λίμνες. Ανοικτοί χώροι, εξαιρετικά θέα και προηγμένοι ψηφιακοί αυτοματισμοί, αποτελούν κοινό τόπο στην πλειονότητα εξ αυτών.

Αν και θα περίμενε κανείς η ζήτηση να οδηγείται κυρίως από το εξωτερικό, στην πραγματικότητα οι αλλοδαποί ιδιώτες αποτελούν τη μειονότητα, όπως εξηγούν στην «Κ» κτηματομεσίτες. Αντιθέτως, ένας μεγάλος αριθμός Ελλήνων ιδιωτών ενδιαφέρεται για τέτοια ακίνητα με στόχο είτε τις μελλοντικές υπεραξίες είτε το εισόδημα από την εκμίσθωσή τους και ενίοτε την ιδιοκατοίκηση.

Η έμφαση των αναπτύξεων δίδεται βέβαια στα παραθαλάσσια ακίνητα. Και αυτό διότι τα περιθώρια των μελλοντικών ανατιμήσεων σε αυτή την κατηγορία είναι σημαντικότερα: σύμφωνα με πρόσφατη εκτίμηση της Sotheby's International Realty, «αν και η Ελλάδα έχει τη μεγαλύτερη ακτογραμμή στη Μεσόγειο και μία από τις μεγαλύτερες παγκοσμίως, υπάρχει ένας πολύ περιο-

Η ακριβότερη μέχρι στιγμής ανάπτυξη αφορά τα δεκατρία προνομιούχα οικόπεδα στον Αστέρα Βουλιαγμένης, που πουλήθηκαν κατά μέσο όρο έναντι περίπου 40 εκατομμυρίων έκαστο. Προσθέτοντας και το κόστος κατασκευής και με δεδομένα τα δομήσιμα τετραγωνικά που ξεπερνούν τα 1.000 ανά οικόπεδο 6 στρεμμάτων, η τιμή αυτών των βιλών θα προσεγγίσει τις 60.000-70.000 ευρώ το τετραγωνικό, υπολογίζουν κύκλοι της αγοράς.

Μεγάλο ενδιαφέρον Ελλήνων, με στόχο είτε τις μελλοντικές υπεραξίες είτε το εισόδημα από την εκμίσθωσή τους και ενίοτε την ιδιοκατοίκηση.

ρισμένος αριθμός παραθαλάσσιων κατοικιών διαθέσιμος για αγορά». Σύμφωνα με τη Sotheby's, που εδικεύεται στα ακριβότερα ακίνητα, «ενώ οι τιμές για τους καθιερωμένους προορισμούς δευτέρης κατοικίας αυτού του τύπου στη Μεσόγειο,

όπως η Ιταλία, η νότια Γαλλία και οι Βαλεαρίδες, κυμαίνονται από 25.000 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο έως πάνω από 60.000 ευρώ ανά τετραγωνικό, στην Ελλάδα εξακολουθούν να είναι μεταξύ 12.000 και 15.000 ευρώ».

Τη στιγμή αυτή στην Αττική βρίσκεται σε εξέλιξη, είτε σε φάση ωρίμανσης είτε στο στάδιο της κατασκευής, ένας σημαντικός αριθμός περιλαμβανονται αυτές στα Αστέρια της Γλυφάδας, ένα νέο μεγάλο project στη Σαρωνίδα, που περιλαμβάνει και πιο προσιτές αποτιμήσεις, οι κατοικίες στον Αστέρα της Βουλιαγμένης, που πρόσφατα σημείωσαν τιμές ρεκόρ, τα ακίνητα που αναπτύσσει η Lamda Development στο

Ελληνικό, ιδιωτικές κατοικίες που θα αναγείρει η TEMEZ σε δύο ξενοδοχεία τα οποία θα αναπτύξει στο παραλιακό μέτωπο του Ελληνικού και αρκετά μικρότερα project στα ενδότερα των νοτίων προαστίων, αλλά και στην ανατολική Αττική, αναφέρουν κτηματομεσιτικές πηγές. Ωστόσο σημαντικά project πολυτελών κατοικιών έχουν δρομολογηθεί και στο μητροπολιτικό κέντρο, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τη μετατροπή του 4% περίπου του ξενοδοχείου Hilton σε διαμερίσματα από την TEMEZ.

Αστέρας Βουλιαγμένης

Η ακριβότερη μέχρι στιγμής ανάπτυξη αφορά τα δεκατρία προνομιούχα οικόπεδα στον Αστέρα Βου-

λιαγμένης που πουλήθηκαν κατά μέσο όρο έναντι περίπου 40 εκατομμυρίων έκαστο. Προσθέτοντας και το κόστος κατασκευής και με δεδομένα τα δομήσιμα τετραγωνικά που ξεπερνούν τα 1.000 ανά οικόπεδο 6 στρεμμάτων, η τιμή αυτών των βιλών θα προσεγγίσει τις 60.000-70.000 ευρώ το τετραγωνικό, υπολογίζουν κύκλοι της αγοράς. Τα 11 από τα 13 συγκεκριμένα ακίνητα έχει αγοράσει Έλληνας ιδιώτης, που προφανώς τα αντιμετωπίζει επενδυτικά, προσθέτουν οι ίδιες πηγές.

Στη Γλυφάδα

Ενα από τα πιο ελκυστικά, σύμφωνα με κύκλους της αγοράς, project είναι αυτό στα παλιά Αστέρια της Γλυφάδας, όπου η Grivalia Hospitality αναπτύσσει το ολοκληρωμένο συγκρότημα One & Only Aesthesis. Το τουριστικό θέρετρο αναμένεται να έχει προχωρήσει το 2023 και η αρχιτεκτονική του μελέτη προβλέπει ότι στο δυτικό όριο της έκτασης θα αναπτυχθούν ανεξάρτητες κατοικίες, ενεργειακά αυτόνομες, με ιδιωτικό υπαίθριο χώρο και χώρο στάθμευσης.

Τα σπίτια εδώ, τα οποία είναι χαρακτηριστικό ίσως ότι θα διαθέτουν και πισίνα και τζάκι, δεν έχουν βγει ακόμη επισήμως στην αγορά—αυτό θα γίνει με την έναρξη λειτουργίας του ξενοδοχείου. Ωστόσο, ενδιαφερόμενοι αγοραστές έχουν ξεναγηθεί σε μία από τις κατοικίες που έχει κατασκευαστεί ως πρότυπο και παράλληλα μπορούν να εκπληρώσουν εγγράφως ενδιαφέρον. Το One & Only Aesthesis προγραμματίζεται να έχει ολοκληρωθεί το πρώτο εξάμηνο του 2023 και είναι προϋπολογισμού άνω των 150 εκατ. ευρώ. Οι 100 καμπάνες του συγκροτήματος, που αποτελούσαν σημείο αναφοράς τη δεκαετία του 1960, θα μετατρα-

πούν σε 95 επιπλωμένα διαμερίσματα, επειδή δέκα από αυτές θα συνενωθούν ανά δύο.

Στο Hilton

Βορειότερα στο κέντρο της Αθήνας και συγκεκριμένα στο Hilton, η TEMEZ, που ήδη τα τελευταία χρόνια υλοποιεί με επιτυχία σημαντικά οικιστικά project στην περιοχή της Costa Navarino στη Μεσσηνία, ξεκίνησε την ανακατασκευή του κτιριακού συγκροτήματος του Hilton που περιλαμβάνει τη δημιουργία 50 πολυτελών κατοικιών, οι οποίες θα λειτουργήσουν υπό τα brands Conrad Residences και Waldorf Astoria Residences της Hilton. Η επένδυση σε κτιριακές εγκαταστάσεις, υποδομές και εξοπλισμό που συμπεριλαμβάνουν βεβαίως το ξενοδοχείο και τις υπόλοιπες υποδομές του ολοκληρωμένου συγκροτήματος, θα ξεπεράσει τα 130 εκατομμύρια, επιπλέον των 145 εκατομμυρίων που έχει ήδη δαπανήσει από το 2016 και μετά για την εξαγορά του ακινήτου. Συνολικά δηλαδή η επένδυση θα υπερβεί τα 275 εκατομμύρια και ενδέχεται, σύμφωνα με κύκλους της αγοράς, να προσεγγίσει τα 300 εκατομμύρια.

Η TEMEZ έχει επίσης δρομολογήσει την ανάπτυξη και δύο νέων συγκροτημάτων πολυτελών κατοικιών στο παραλιακό μέτωπο της έκτασης του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό. Για τον σκοπό αυτό έχει συνάψει κοινοπραξία, στην οποία διατηρεί την πλειοψηφία, με τη Lamda Development. Πρόκειται για τις κατοικίες που θα βρίσκονται πάνω στη μαρίνα του Αγίου Κοσμά όπου και το ένα από τα δύο ξενοδοχεία της και τις κατοικίες πλησίον του ξενοδοχειακού συγκροτήματος στην άλλη πλευρά της παραλιακής έκτασης.

Το νέο έργο στη Σαρωνίδα και τα 7,4 εκατ. ευρώ για μια βίλα στο Ελληνικό

Εκ των πλέον φιλόδοξων οικιστικών αναπτύξεων που ωριμάζουν αυτή την περίοδο στην Αττική είναι και το έργο που «βραβεύτηκε» Saronida Olympos Golf Project. Προ μερικών εβδομάδων η Διυπουργική Επιτροπή Στρατηγικών Επενδύσεων ενέκρινε την ένταξη του στο καθεστώς fast track. Πρόκειται για project ανάπτυξης συγκροτήματος ξενοδοχείου, παραθεριστικών κατοικιών και γκολφ σε έκταση 6.000 στρεμμάτων στη Σαρωνίδα με προϋπολογισμό 840 εκατομμυρίων ευρώ. Αφορά πρακτικά στη δημιουργία

ενός νέου προορισμού με σημαντικές υποδομές. Και αυτό διότι περιλαμβάνει σημαντικά ανταποδοτικά έργα για την τοπική κοινωνία, μεταξύ των οποίων κέντρα υγείας, σχολεία και άλλες υποδομές, αλλά και εκτεταμένη αναδάσωση του ορεινού και ημιορεινού τμήματος της παραθαλάσσιας αυτής έκτασης. Προβλέπει ακόμη τουριστικό λιμένα, καθώς και εγκαταστάσεις παραγωγής Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Φορέας της επένδυσης είναι η Βήτα Ανάπτυξης Ακινήτων Α.Ε., γνωστή και από τη συνεργασία

της με τα αραβικών συμφερόντων κεφάλαια που εμπλέκονται στο Project του Αστέρα και στη Μύκονο.

Ενδεικτικές ίσως για τα επίπεδα των τιμών στα οποία κινούνται οι νέες πολυτελείς κατοικίες που αναπτύσσονται ανά την Αττική—και όχι μόνο—είναι οι προσυμφωνημένες συναλλαγές που αφορούν τις παραθαλάσσιες βίλες στα βόρεια και δυτικά της έκτασης του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό.

Με δεδομένο ότι οι 27 προνομιακής χωροθέτησης βίλες που

έχουν ήδη πουληθεί θα φέρουν στην παραχωρησιούχο της έκτασης του πρώην αεροδρομίου περί τα 200 εκατομμύρια, όπως έχει κατά προσέγγιση ενημερώσει σχετικά η εταιρεία, προκύπτει πως η μέση τιμή πώλησής τους διαμορφώθηκε στα 7,4 εκατομμύρια. Επίσης η Lamda περιμένει έσοδα 250 εκατομμυρίων από τα 100 διαμερίσματα—μεζονέτες που θα βρίσκονται ακριβώς πίσω από τις 27 παραθαλάσσιες βίλες. Ητοι περίπου 2,5 εκατομμύρια ευρώ έκαστη.

Οι αναπτύξεις πολυτελών και

υπερπολυτελών οικιστικών project δεν αποτελούν ασφαλώς προνόμιο της Αττικής: σημαντικότερα επενδυτικά σχέδια βρίσκονται σε φάση υλοποίησης και σε άλλες κορυφαίες τοποθεσίες στην Ελλάδα γνωρίζοντας επίσης ισχυρή ζήτηση. Οι βίλες στο Amanzoe Resort και στο Killada Hills στο Πόρτο Χέλι αποτελούν δυο προφανείς τέτοιες περιπτώσεις, ενώ μία από τις πιο φιλόδοξες αναπτύξεις πολυτελών κατοικιών είναι αυτή που τρέχει η TEMEZ στο Costa Navarino. Πρόκειται για το μοντέλο των serviced

apartments το οποίο λειτουργήσει ολοκληρωμένα για πρώτη φορά στην Ελλάδα στο Costa Navarino που τα διαμερίσματα The Residences at The Westin Resort Costa Navarino.

Επίσης πολλά projects που προβλέπουν ολοκληρωμένο τουριστικό συγκρότημα περιλαμβάνουν πλέον και την ανάπτυξη παραθεριστικών κατοικιών. Το One & Only Kέα Island resort είναι μία τέτοια περίπτωση, ενώ πολλές περισσότερες βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε φάση ανάπτυξης στη Μύκονο.

Δάνεια για την αγορά κατοικίας μέσω πλειστηριασμών

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Νέα στεγαστικά προγράμματα για την αγορά κατοικίας μέσω πλειστηριασμών αναμένεται να προωθήσουν οι τράπεζες από το φθινόπωρο, σε μια προσπάθεια να ενισχύσουν τη ζήτηση στη στεγαστική πίστη αλλά και να διευκολύνουν τη μεταβίβαση ακινήτων μέσω της πλατφόρμας e-auction. Τα νέα στεγαστικά προγράμματα θα αφορούν ακίνητα που βγαίνουν στον πλειστηριασμό από άλλη τράπεζα και όχι από την τράπεζα που δίνει το δάνειο, διευρύνοντας έτσι την περίμετρο των προς χρηματοδότηση ακινήτων αλλά και των δυνητικών πελατών για την αγορά κατοικίας.

Μέχρι σήμερα οι τράπεζες χρηματοδοτούν την αγορά κατοικίας για ακίνητα που είναι ήδη στην κυριότητά τους ή για τα ακίνητα που βγάζουν στον πλειστηριασμό οι ίδιες ως επισπεύδουσες. Αντίθετα η χορήγηση δανείου για ακίνητα που πλειστηριάζουν άλλες τράπεζες δεν υπάρχει σαν δυνατότητα, αφού μέσω του e-auction η τράπεζα δεν μπορεί να δει το ακίνητο και ούτε

να πιστοποιήσει την αξία του, η οποία πραγματοποιείται από ανεξάρτητο εκτιμητή που διορίζει το δικαστήριο. Έτσι, η χρηματοδότηση μέσω στεγαστικού δανείου περιορίζεται στα ακίνητα που μόνο η ίδια η τράπεζα μπορεί να αξιολογήσει.

Αυτό πρόκειται να αλλάξει με την προώθηση ειδικών προϊόντων, που σύμφωνα με πληροφορίες σχεδιάζει η Εθνική Τράπεζα και η Eurobank και τα οποία αναμένεται να βγουν στην αγορά από τον Σεπτέμβριο. Η χορήγηση δανείων για την αγορά ακινήτου μέσω της πλατφόρμας e-auction θα βοηθήσει στη διάθεση ακινήτων μέσω πλειστηριασμών, που εμφανίζει υψηλό ενδιαφέρον τους τελευταίους μήνες, αλλά συνοδεύεται από προϋποθέσεις και αγκυλώσεις που καθιστούν την όλη διαδικασία αποτρεπτική για ένα μέσο νοικοκυριό. Το βασικότερο πρόβλημα είναι ότι ο ενδιαφερόμενος δεν μπορεί να επισκεφτεί το ακίνητο που πλειστηριάζεται και να διαπιστώσει εάν καλύπτει τις ανάγκες του και για αυτό είναι δύσκολο κάποιος να επιλέξει τον πλειστηριασμό για την αγορά κατοικίας ειδικά εάν

Σύμφωνα με στοιχεία από την πλατφόρμα e-auction, το α΄ εξάμηνο του 2022 πραγματοποιήθηκαν 17.620 πλειστηριασμοί ακινήτων, από τους οποίους γόνιμοι ήταν 4.190, δηλαδή ένα στα τέσσερα ακίνητα άλλαξε χέρια.

το ακίνητο προορίζεται για ιδιοκατοίκηση. Μια βασική προϋπόθεση που λειτουργεί επίσης αποτρεπτικά για την αγορά κατοικίας μέσω πλειστηριασμού είναι η υποχρέωση ο ενδιαφερόμενος να καταβάλει με τη μορφή εγγύησης το 30% της αξίας του ακινήτου που πλειστηριάζεται με βάση την τιμή προσφοράς. Το ποσό επιστρέφεται στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος δεν πλειοδοτήσει ή αποτελεί μέρος

του τιμήματος αν πλειοδοτήσει, ενώ παρακρατείται σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος πλειοδοτήσει αλλά δεν ολοκληρώσει τη διαδικασία. Πηγές της αγοράς επισημαίνουν ότι το ποσό της εγγύησης είναι υψηλό σε σχέση με άλλες αγορές όπως η Ισπανία, όπου η αντίστοιχη υποχρέωση είναι 5% και προσθέτει ένα ακόμη πρόβλημα στη διάθεση ακινήτων μέσω πλειστηριασμού. Να σημειωθεί ότι εξαίρεση συνιστά η

Εθνική Τράπεζα που προϋποθέτει την καταβολή εγγύησης ίσης με το 10% της αξίας του ακινήτου για το οποίο είναι επισπεύδουσα η τράπεζα.

Οι τράπεζες και κυρίως οι εταιρείες διαχείρισης που είναι οι βασικοί επισπεύδοντες στους πλειστηριασμούς ακινήτων, είτε ως εντολοδόχοι των funds είτε ως εντολοδόχοι των τραπεζών, διαπιστώνουν το τελευταίο διάστημα αυξημένο ενδιαφέρον για πωλήσεις—εμπορικών κυρίως—ακινήτων μέσω πλειστηριασμών. Σύμφωνα με στοιχεία από την πλατφόρμα e-auction, το α΄ εξάμηνο του 2022 πραγματοποιήθηκαν 17.620 πλειστηριασμοί ακινήτων, από τους οποίους γόνιμοι ήταν 4.190, δηλαδή 1 στα 4 ακίνητα άλλαξε χέρια, ενώ άλλοι 13.430 υπήρξαν άγονοι. Η διαφορά σε σχέση με προηγούμενες χρονιές είναι ότι τα ακίνητα που μεταβιβάστηκαν ήταν κυρίως σε ιδιώτες και όχι στους ίδιους τους επισπεύδοντες, δηλαδή τις τράπεζες ή τις εταιρείες διαχείρισης. Σύμφωνα με στοιχεία της Intrum, ενώ το δεύτερο εξάμηνο του 2021 η συμμετοχή τρίτων επί των διενεργηθέντων

πλειστηριασμών δεν ξεπερνούσε το 6%, το πρώτο τρίμηνο του 2022 προσέγγισε το 10% και το δεύτερο τρίμηνο το 13,5%, ενώ, σύμφωνα με στοιχεία της doValue, από το 27% των πλειστηριασμών που πραγματοποιήθηκαν με επιτυχία, το μεγαλύτερο μέρος κατακυρώθηκε σε τρίτους. Η αύξηση της ζήτησης από ιδιώτες είναι αποτέλεσμα της εντατικοποίησης των προσπάθειών που κάνουν οι εταιρείες διαχείρισης διευρύνοντας τις συνεργασίες τους με μεσίτες σε όλη τη χώρα για την προώθηση ακινήτων, οι οποίοι, ελλείψει νεόδμητων ακινήτων, βλέπουν πλέον με ενδιαφέρον την αγορά των πλειστηριασμών. Καθοριστικός παράγοντας είναι και η οικονομική συγκυρία που ευνοεί τις τοποθετήσεις σε ακίνητα, σε αντίθεση με άλλες μορφές τοποθετήσεων. Η εκτίναξη του πληθωρισμού λειτουργεί υπέρ των επενδύσεων σε σταθερό εισοδήματος αξίες και με δεδομένο ότι οι τιμές των ακινήτων παραμένουν σε λογικά ακόμη επίπεδα τουλάχιστον στο μεγαλύτερο μέρος της χώρας, προσελκύουν το ενδιαφέρον ιδιωτών.

ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2022

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΕΧΝΕΣ & γράμματα

Ο ταπεινός καθηγητής χημείας Γουόλτερ Γουάιτ (αριστερά Μπράιαν Κράνστον) και ο νεαρός βοηθός του στην παρασκευή μεθαμφεταμίνης Τζέσι Πίνκμαν (Ααρν Πολ) πρωταγωνιστούν στο «Breaking Bad».

Σκοτεινή αλήθεια της μυθοπλασίας

Οι τηλεοπτικοί ήρωες-αντιήρωες σε «Breaking Bad» και «Better Call Saul» και η ταύτιση με την πραγματικότητα

Της ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΣΚΑΡΑΚΗ

«Πρόσφατα παρακολούθησα ξανά ολόκληρο το “Breaking Bad” και δεν μου αρέσει πλέον ο Γουόλτερ Γουάιτ», δηλώνει σε ένα από τα τελευταία τεύχη του περιοδικού The New Yorker ο δημιουργός της τηλεοπτικής αυτής σειράς, Βινς Γκίλιγκαν.

Από τότε που προβλήθηκε το «Breaking Bad» για πρώτη φορά τον Ιανουάριο του 2008 στο αμερικανικό δίκτυο AMC, η σειρά εξελίχθηκε σε μια από τις πιο emblematic παραγωγές-φαινόμενο στη σύγχρονη ποπ κουλτούρα. Το κοινό γνώρισε τον ταπεινό καθηγητή χημείας Γουόλτερ «Γουόλτ» Γουάιτ (Μπράιαν Κράνστον) και τον νεαρό βοηθό του –πρώην μαθητή του στο σχολείο και νυν τζάνκι– στην παρασκευή και διακίνηση μεθαμφεταμίνης Τζέσι Πίνκμαν (Ααρν Πολ) και ακολούθησε για πέντε χρόνια την παράνομη πορεία τους στην Αλμπουκέρκη του Νέου Μεξικού.

Ο Γουάιτ μεταμορφώνεται «οβιδιακά» από νομιμόφρων, καταπιεσμένος οικογενειάρχης και καθηγητής λυκείου σε κανονικό εγκληματία. Εδώ έγκειται και ο τίτλος, «Breaking Bad»: η ριζική, ανατρεπτική μεταμόρφωση ενός ανθρώπου ο οποίος, βασιζόμενος στην πιο δημιουργική, ταλαντούχα πτυχή του (είναι ευφυής χημικός που θα μπορούσε να είχε γίνει και πλούσιος επιχειρηματίας, αλλά έκανε πίσω για προσωπικούς λόγους – εξ ου και το απωθημένο) στα πενήντα του μεταμορφώνεται σε ναρκέμπορο ο οποίος μάλιστα σε πολλά σημεία γίνεται αδιάστατος και βίαιος. Η μεταμόρφωσή του προκύπτει όταν νοσεί με καρκίνο του πνεύμονα και το πρώτο κίνητρο για να μπει στην παραγωγή (και το εμπόριο) ναρκωτικών είναι η εξασφάλιση της οικογένειάς του. Είναι όμως μόνον αυτό το κίνητρό του; Ή είναι κάτι βαθύτερο, σκοτεινότερο;

Ο υπαινιγμός στη σειρά είναι σαφής: η σκοτεινή πλευρά ήταν

Στο «Better Call Saul» ο δικηγόρος Τζίμι ΜακΓκιλ (δεξιά ο Μπομπ Οντενκερκ) αλλάζει μέχρι και όνομα: γίνεται ο Σολ Γκούντμαν, αμοραλιστής, κυνικός δικηγόρος της πλέμπας της Αλμπουκέρκης, αλλά και σχεδόν όλων των ναρκεμπόρων της πολιτείας.

ήδη εκεί, στον Γουόλτερ, και αναζητούσε την κατάλληλη ευκαιρία για να βγει προς τα έξω. «Αν ήταν ένας καλύτερος άνθρωπος θα μπορούσε να “καταπιεί” την πραγματικότητα ήταν ένας ψευδοδικολόγος με υπερτροφικό εγώ. Πάντα θεωρούσε τον εαυτό του θύμα και παραπονιόταν ότι οι άνθρωποι δεν εκτίμησαν τις ικανότητές του όπως του άξιζε. Και τελικά, διερωτάσαι γιατί λάτρεψες αυτό το άτομο».

Ο υπαινιγμός στο «Breaking Bad» είναι σαφής: η σκοτεινή πλευρά του Γουόλτερ ήταν ήδη εκεί και αναζητούσε την κατάλληλη ευκαιρία για να βγει προς τα έξω.

ο Γκίλιγκαν στο The New Yorker, τονίζοντας: «Φεύγει από τη ζωή με τους δικούς του όρους, αλλά αφήνει πίσω του την καταστροφή. Επικεντρώνομαι σε αυτή την πτυχή της πλοκής περισσότερο από ό,τι έκανα στο παρελθόν».

Ετσι λοιπόν, η γοντεία που ασκεί ο «αντιήρωας» Γουόλτ στον Γκίλιγκαν ξεθωριάζει. «Γιατί ήταν τόσο υπέροχος αυτός ο τύπος; Στην πραγματικότητα ήταν ένας ψευδοδικολόγος με υπερτροφικό εγώ. Πάντα θεωρούσε τον εαυτό του θύμα και παραπονιόταν ότι οι άνθρωποι δεν εκτίμησαν τις ικανότητές του όπως του άξιζε. Και τελικά, διερωτάσαι γιατί λάτρεψες αυτό το άτομο».

Τα ερμητικά τοπία της Αλμπουκέρκης, με τον υπόκοσμό της σε άμεση διασύνδεση με τα μεξικανικά σύνορα, παραπέμπει σε σύγχρονη Αγρία Δύση. «Εάν ζούσε κανείς κάπου που δεν υπήρχε οργάνωση, νόμος και τάξη θα είχε καθήκον να επιβάλει μια καλύτερη κατάσταση», λέει ο Γκίλιγκαν στην ίδια συνέντευξη. «Στα παλιά γουέστερν του Τζον Γουέιν που μου αρέσουν, ο Ντιουκ είναι ο “καλός” τύπος που επιβάλλει τον νόμο και την τάξη σε μια άνομη χώρα. Αυτό όμως θα μπορούσε επίσης να το κάνει και ένας “κακός” τύπος, που θα παρουσίαζε ίσως μεγαλύτερο ενδι-

αφέρον. Όπως και να 'χει, η ιδέα ενός βασικού ήρωα που επιβάλλει την τάξη με τον τρόπο που αυτός την εννοεί, είναι για μένα συναρπαστική».

Ο απατεώνας Τζίμι ΜακΓκιλ

Το σύμπαν του «Breaking Bad» διευρύνθηκε με το spin-off (ή πρίκουελ) «Better Call Saul», που έκανε πρεμιέρα το 2015 και πολύ πρόσφατα ολοκληρώθηκε με την έκτη και τελευταία σεζόν. Η σειρά αυτή γυρνάει τον χρόνο πριν από τα γεγονότα του «Breaking Bad» και μας δείχνει μια άλλη σκοτεινή μεταμόρφωση, αυτή του Τζίμι ΜακΓκιλ. Από δικηγόρος που ασφυκτιά στη σκιά του μεγάλου (και μεγαλοδικηγόρου) αδελφού του, ο Τζίμι αλλάζει μέχρι και όνομα: γίνεται ο Σολ Γκούντμαν, αμοραλιστής, κυνικός δικηγόρος της πλέμπας της Αλμπουκέρκης, αλλά και σχεδόν όλων των ναρκεμπόρων της πολιτείας, για να καταλήξει με ένα ακόμη διαφορετικό όνομα στο φινάλε –και καταζητούμενος πλέον– ως Τζιν Τάκαβιτς.

Όπως ο Γουάιτ είναι έξοχος χημικός (και παρασκευάζει την πιο ποιοτική «μπλε» μεθαμφεταμίνη σε όλο το Νέο Μεξικό), έτσι και ο Σολ είναι γεννημένος δικηγόρος, πλην όμως τον διακατέχει μια ακατανίκητη ροπή (και αυτοσχεδιαστικό ταλέντο) στο να παραβιάζει τον νόμο. Όπως ο Γουάιτ,

Οι δύο «αδελφές» σειρές έρχονται σε αντίθεση με το πνεύμα μιας εποχής, που μοιάζει να κυριαρχείται από τον ιεραποστολικό διδασκισμό των σόσιαλ μίντια.

έτσι και ο Σολ προβαίνει σε απαράδεκτες πρακτικές σκορπώντας, ειδικά στον τελευταίο κύκλο, την καταστροφή.

Όπως εξήγησε ο Γκίλιγκαν, στην τελευταία του σεζόν το «Better Call Saul» άλλαξε πολλά

από αυτά που θα βλέπαμε στο «Breaking Bad», δείχνοντας πώς οι παράλληλες αλλά διαφορετικές ζωές των ΜακΓκιλ και Γουάιτ θα «κλείδωναν» μαζί, απλά και μόνο επειδή ο Τζίμι έκανε αυτό που έκανε από πάντα, δηλαδή να μην ακούει κανέναν και να είναι πεισματάρης στον τρόπο που σκέφτεται. Ο Τζίμι ΜακΓκιλ μπορεί να ζούσε μια διαφορετική ζωή πριν γίνει ο Σολ Γκούντμαν, αλλά σίγουρα δεν ήταν ούτε πριν ούτε μετά ένας καλός άνθρωπος.

Καλός vs Κακός: ισχύει;

Ο τρόπος που αντιλαμβανόμαστε τους χαρακτήρες του «Breaking Bad» και του «Better Call Saul» έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. «Οι χαρακτήρες τους δεν είναι τόσο ξεκάθαροι όσο στα κλασικά γουέστερν της δεκαετίας του 1950 ή ακόμη και στα μεταγενέστερα φιλμ του είδους», λέει ο Γκίλιγκαν.

Οντως. Η ανάδειξη του στοιχείου της αντίφασης ως βασικού συστατικού της ανθρώπινης ψυχοσύνθεσης εξιτάρει το κοινό, σε μια εποχή μάλιστα όπου τα σόσιαλ μίντια αναδεικνύουν μονοδιάστατες (και πύρινες) κρίσεις περί καλού και κακού. Αντίθετα, στο σύμπαν του Γκίλιγκαν ο Γουάιτ και ο Γκούντμαν έχουν πάρα πολλές τρυφερές στιγμές, επιδίδονται σε πράξεις καλοσύνης, ενίοτε έχουν αγαθές προθέσεις, η παρέκκλιση όμως παραμονεύει διαρκώς. Στο τελευταίο επεισόδιο του «Breaking Bad», ο Γουάιτ θα το παραδεχθεί (επιτέλους!) στη γυναίκα του: «Το έκανα για μένα».

Από αυτή τη σκοπιά οι δύο «αδελφές» τηλεοπτικές σειρές του Γκίλιγκαν έρχονται σε αντίθεση με το πνεύμα μιας εποχής που μοιάζει να κυριαρχείται (εν πολλοίς) από τον ιεραποστολικό διδασκισμό των κοινωνικών δικτύων. Με άλλα λόγια, η τηλεόραση, εδώ τουλάχιστον, μοιάζει να βρίσκεται πολύ πιο κοντά στην αληθινή ζωή απ’ ό,τι τα σόσιαλ μίντια τα οποία υποτίθεται ότι «γράφονται» από απλούς, καθημερινούς ανθρώπους...

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

28.8 - 3.9.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
και **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**
kouroupakisa@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Boundaries

Η γκαλερί Exhibit 8 και η ομάδα «Paphos Women Artists» διοργανώνουν μία πολυθεματική έκθεση τέχνης, η οποία είναι αφιερωμένη στη μετανάστευση. Η έκθεση «Boundaries» αποσκοπεί στην αποκάλυψη, με καλλιτεχνικό τρόπο, του τρόπου με τον οποίο η μετανάστευση επιφέρει αλλαγές στη ζωή μας. Ένας καταξιωμένος και ανερχόμενος καλλιτέχνης με διάφορα πολιτιστικά υπόβαθρα θα δείξει διάφορες πτυχές της μεταναστευτικής επιρροής. Σειρά εικαστικών ομιλιών και εργαστηρίων θα πραγματοποιηθούν και στον καλλιτεχνικό χώρο. Exhibit 8 Gallery, Γεωργίου Γενναδίου 16, Λεμεσός. Τα εγκαίνια της έκθεσης θα γίνουν τη Παρασκευή 2 Σεπτεμβρίου, ώρα 7:00 μ.μ. Διάρκεια μέχρι τις 16 Σεπτεμβρίου. Πληροφορίες τηλεφώνω 25212171.

ΕΚΘΕΣΗ

Χώρα - Ιωάννης Κισσονέργης

Η Χώρα, Λευκωσία όπως ήταν πριν από 100 και πλέον χρόνια, αποκαλύπτεται στο κοινό μέσα από τον ιδιάζοντα χρωστήρα του γενάρχη -θα τολμούσαμε να χαρακτηρίσουμε- της κυπριακής τοπιογραφίας, του Ιωάννη Κισσονέργη. Πρόκειται για έναν φόρο τιμής στον άνθρωπο που άφησε ανεξίτηλο το στίγμα του στην πόλη. Ο Κισσονέργης γεννήθηκε και μεγάλωσε, δίδαξε και έδρασε στη Χώρα, στη δική του πόλη, τη Λευκωσία, δημιουργώντας μεγάλο αριθμό έργων τα οποία συνδέονται και απεικονίζουν την πόλη του, τους τόπους που πέρασε σημαντικό χρόνο της ζωής τους. Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας, η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 30 Οκτωβρίου 2022 . Αίθουσα Προσωρινών Εκθέσεων, Ινποκράτους 15-17, Λευκωσία. Ώρες λειτουργίας: Τρίτη-Κυριακή, 10:00 π.μ. - 4:30 μ.μ.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

Φεστιβάλ Θεάτρου 2022 στα Λύμπια

Το Φεστιβάλ, που διοργανώνει η θεατρική ομάδα «Παράβαση» Λυμπιών, διεξάγεται στο Πολιτιστικό Κέντρο της Κοινότητας Λυμπιών, από τις 24 Αυγούστου μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου 2022. Το Φεστιβάλ δίνει την ευκαιρία σε ερασιτεχνικές θεατρικές ομάδες από όλη την Κύπρο και την Ελλάδα να παρουσιάσουν τη δουλειά τους, να γνωριστούν μεταξύ τους και να ανταλλάξουν γνώσεις και εμπειρίες σε ένα όμορφο θεατρικό συναπάντημα. Κυριακή 28/08: Κορινθιακό Θέατρο «Βασίλης Ρώτας», «Η ταράτσα» του Ζαν Κλοντ Καριέρ, σκηνοθεσία - δασκεία: Ισιδωρος Σταμούλης. Δευτέρα 29/08: Θεατρικός Όμιλος Δήμου Δερίνειας, «Η μουσική συναντά το θέατρο», σκηνοθεσία - γεωική επιμέλεια: Χρίστος Καραΐσκος. Πολιτιστικό Κέντρο Λυμπίων, Κυριακή 28 και Δευτέρα 29 Αυγούστου, ώρα 8:30 μ.μ. Λύμπια Λευκωσίας. Πληροφορίες τηλεφώνω 99787090.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Το «δάκρυ» της δημιουργίας

«**Ε**ίμαι δεντρίν ακούραστον και πά-ντα δακρυσμένον» (Σχινιάτικος, τραγούδι της μαστίκας). Ταιριάζει πολύ στη Χίο ο στίχος αυτός. Υποδέχεται τον επισκέπτη στο Μουσείο Μαστίκας στο νότιο τμήμα του νησιού, εκεί όπου βρίσκονται τα περίφημα Μαστιχοχώρια. Το μοναδικό αυτό δέντρο/σχίνος, που παράγει το αποκλειστικά χιώτικο προϊόν της μαστίκας, συνδέεται με την ιστορία και τις ιστορίες του τόπου, διαμορφώνοντας το τοπίο της νότιας Χίου, την οικονομία του νησιού, την αισθητική, την τέχνη του. Λίγο πολύ γνωστά όλα αυτά, θα έμοιαζαν με λήμμα λεξικού αν δεν παρεισέφρεε η προσωπική εμπειρία.

Το Μουσείο Μαστίκας (δημιούργημα του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς), το πρώινό που περιγράφω, αρχές Αυγούστου, ήταν γεμάτο κόσμο. Απομωνωμένο καθώς είναι –δεσπόζει με αρχιτεκτονική ευφυΐα στην περιοχή– δεν περιμένει κανείς να βρει τόσα αυτοκίνητα, κατελημμένο το πάρκινγκ του, ουρά στα ταμεία. Μία κοινή καθημερινή ήταν. Στο υποδειγματικά διαμορφωμένο εσωτερικό του περιφερόταν ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των επισκεπτών που πλειοψηφούν το καλοκαίρι στο νησί: Χιώτες-Αμερικανοί, νέας γενιάς, που έρχονται, αρκετοί με τα παιδιά τους, να συναντήσουν συγγενείς ή απλώς να επανασυνδεθούν με το, όποιο, παρελθόν τους· και βέβαια Τούρκοι, πολλοί Τούρκοι τουρίστες, μιας οικονομικής επιφάνειας (μεσαίας και άνω). Περιφέρονται και παρακολουθούν τα ηχητικά και οπτικά ντοκουμέντα που σχετίζονται με την καλλιέργεια και επεξεργασία της μαστίκας αλλά και την ιστορία του νησιού από τα μεσαιωνικά χρόνια, ως τη σφαγή του 1822, ως τη Μικρασιατική Καταστροφή και το 1922, ως τον 20ό και τον 21ο αιώνα. Πώς αισθάνονται άραγε, αναρωτιόμουν, οι Τούρκοι επισκέπτες; Τους έβλεπα να συζητούν μεταξύ τους χαμηλόφωνα, να είναι διακριτικοί περιπατητές και ένθερμοι καταναλωτές (στο πωλητήριο του μουσείου).

Η μουσειακή εμπειρία είναι και κοινωνική εμπειρία. Μια συμπυκνωμένη εκδοχή ζωής, καθημερινότητας, δυναμικών, φιλοδοξιών, επιθυμιών. Πώς μετά τη συγκομιδή, η μαστίχα, απλώνεται για να στεγνώσει στη σκιά, και μέσα σε σπίτια, παραμερίζοντας τα έπιπλα, καταλαμβάνοντας τον χώρο; Έτσι και στο μουσείο. Υπάρχεις και συνυπάρχεις, συλλέγεις πληροφορίες και μετασχηματίζεις, αισθάνεσαι και επεξεργάζεσαι. Στο Μουσείο Μαστίκας επιδρά, επιπλέον, η όσφρηση. Πιάνει και μυρίζεις τον καρπό, με αυτό το χαρακτηριστικό άρωμα, διαπεραστικό και λεπτaiσθητο, με το δικό του «σώμα» και «χαρακτήρα». Κάθε στερεοποιημένη σταγόνα και μια ιστορία. Εκατοντάδες χιλιάδες αφηγήσεις, ανά τους αιώνες.

Στο καλοκαιρινό τεύχος του περιοδικού «Κεος», αφιερωμένου στη Χίο, που διανέμεται δωρεάν, καλαίσθητου και προσεγμένου, με εμπνευστές νέους ανθρώπους, συνυπάρχει η παράδοση με το καινούργιο και σύγχρονο, σε ένα διάλογο που δηλώνει τη συνέχεια. Την άτυπη σκυταλοδρομία σχέσεων αν αντιλήψωαν, τη βιωμένη γνώση που τροφοδοτεί την επιθυμία για το επόμενο βήμα. Διαβάζουμε, λοιπόν, ότι πολλοί νέοι άνθρωποι που κατάνονται από τα Μαστιχοχώρια έχουν στραφεί στην παραγωγή της μαστίκας. Ένας τέτοιος μαστιχοπαραγωγός, από το χωριό Πιργί, μιλάει γι' αυτήν την επίπονη και σύνθετη καλλιέργεια, αναλλοίωτη στο πέρασμα του χρόνου. «Η μαστιχοκαλλιέργεια μεταβιβάζεται μέσω ενός συνδυασμού προφορικών εκμάθησης, παρατήρησης, εμπειρίας και σταδιακής συμμετοχής στη διαδικασία. Οι πιο ηλικιωμένοι μεταβιβάζουν τα μυστικά της καλλιέργειας στα νεότερα μέλη, και κυρίως σε συγγενικά πρόσωπα».

Το ίδιο λειτουργικό, στο οποίο μας μύησε μοναδικά ο Δήμος Αβδηλιώδης, με την ταινία του «Το δέντρο που πληγώναμε», στα μέσα της δεκαετίας του '80. Δεν είναι «μυστικό». Είναι μυστήριο, με την έννοια της αφοσίωσης και της δέσμευσης. Ο κινηματογράφος του ήταν το δικό του «κέντρος», στον κορμό του νησιού, που άνοιξε τη διαδρομή για το «δάκρυ» της δημιουργίας. Απαξ και χαράχτηκε, δεν σταματά να παράγει. Το είδαμε στο Μουσείο. Το είδαμε σε πολύ νεότερους καλλιτέχνες, που επέλεγον τη Χίο ως «πατρίδα» για το έργο τους ενώ ζουν στο εξωτερικό (όπως ο Ακνς Κόκκινος με το DEO projects, τον πρώτο οργανισμό σύγχρονες τέχνης στη Χίο). Το είδαμε στην κινητικότητα και στη μόκλευση ιδεών. Σαν «δεντρί ακούραστο».

ΜΟΥΣΙΚΗ

Διονύσης Σαββόπουλος για τα «100 Χρόνια της Μικράς Ασίας»

Δεν θα μπορούσε ο μεγάλος μας τραγουδοποιός Διονύσης Σαββόπουλος να μην έστηνε μια ειδική παράσταση για τα «100 Χρόνια της Μικράς Ασίας» που συμπληρώνονται φέτος. Μια παράσταση με τραγούδια δικά του, τραγούδια από οπερέτες αλλά και τραγούδια άλλων μεγάλων Ελλήνων συνθετών τα οποία ο ίδιος ονομάζει «Σμυρνείκα, πολιτικά, τραγούδια ανατολικά και Σαββοπουλικά». Αυτές οι συναυλίες έχουν ακόμη ένα ξεχωριστό σκοπό, να ενισχύσουν την προσπάθεια των δύο φιλανθρωπικών ιδρυμάτων που δημιούργησε ο αείμνηστος γιατρός Αμερικός Αργυρίου, το «Ίδρυμα «Θεοτόκος Αμερικός Αργυρίου» και το «Κέντρο Προληπτικής Παιδιατρικής Αμερικός Αργυρίου». Συμμετέχουν: Οκταμελής Λαϊκή ορχήστρα υπό την επιμέλεια του Γιώτη Κιουρτσόγλου, στενού συνεργάτη για πολλά χρόνια του Διονύση Σαββόπουλου, η Φιλαρμονική Μέσα Γεγονιάς, το Φωνητικό Σύνολο ΔΙΑΣΤΑΣΗ και δύο Κύπριοι τραγουδιστές, ο Δημήτρης Φανής και η Αννίτα Κωνσταντίνου. Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ΄, Λευκωσία. Τετάρτη 31 Αυγούστου, ώρα 9:00 μ.μ. Προώληση tickethour.com.cy, ACS courier.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Σωκράτης Μάλαμας στο Κούριο

Ο Σωκράτης Μάλαμας στην καλοκαιρινή του περιοδεία έρχεται στο Αρχαίο Θέατρο Κουρίου, μαζί με την κιθάρα και τα τραγούδια που σηματοδοτούν την πορεία του μέχρι σήμερα! Συνοδοιπόροι του, αγαπημένοι φίλοι και συνεργάτες: Ιουλία Καραπατάκη: Τραγούδι, Πέτρος Μάλαμας: Τραγούδι, Δημήτρης Λάμπας: Κιθάρες, λαούτο, μπουζούκι, Κλέων Αντωνίου: Ηλεκτρική κιθάρα, Νίκος Μαγνήσανης: Τύμπανα, Γιάννης Μάλαμας: Κρουστά. Αρχαίο Θέατρο Κουρίου, Κυριακή 4 Σεπτεμβρίου, ώρα 9:00 μ.μ. Προώληση Soldoutticketbox.

ΘΕΡΙΝΟ ΣΙΝΕΜΑ

«Παύση» της Τώνιας Μισιαλή στο Κωνσταντία

Συνεχίζονται οι προβολές στο θερινό Κωνσταντία, έναν από τους ωραιότερους παλιούς κινηματογράφους της πρωτεύουσας, με την ταινία «Παυση» της Τώνιας Μισιαλή. Η «Παύση» είναι ένα κοινωνικό δράμα για τις ανθρώπινες σχέσεις και την καθημερινότητα με εξισορροπητικές δόσεις χιούμορ. Η μονότονη ζωή της Ελπίδας διαταράσσεται όταν στην αντίληψή της πραγματικότητα και φαντασία αρχίζουν να συγχέονται, φέρνοντάς την ξανά αντιμέτωπη με το σώμα της, τις επιθυμίες της, τον χρόνο. Πρωταγωνιστούν: Στέλλα Φυρογένη, Ανδρέας Βασιλείου, Πόπη Αβραάμ, Andrey Pilipenko. Σκηνοθεσία: Τώνια Μισιαλή. Θερινός Κινηματογράφος Κωνσταντία, Σόλωνος Μιχαηλίδη 15, Λευκωσία. Πέμπτη 4 Σεπτεμβρίου, ώρα 9:00 μ.μ. Πληροφορίες τηλεφώνω 22348203, 22349085.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

| Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Ζητείται ανανέωση για τα Κύπρια

Είκα πει σε παλαιότερο κείμενό μου πως δεν θα αναλόσω τη στήλη σε παλαιά κακώς έχοντα του πολιτισμού, λόγω της ίδρυσης του υπουργείου Πολιτισμού και πλέον θα βλέπω τα πράγματα από ένα νέο πρίσμα, πιο αισιόδοξο. Δυστυχώς, όμως, δεν μπορώ να το κάνω με όλα... Έφτασε, λοιπόν, ο καιρός για το Διεθνές Φεστιβάλ «ΚΥ-ΠΡΙΑ», το οποίο έμεινε στη συλλογική συνείδηση ως διεθνές, το οποίο φυσικά και κατά την ταπεινή άποψη δεν είναι, και για να εξηγηθώ, ώστε να μην παρεξηγηθώ οι αντιρρήσεις μου σχετικά με τη φιλοσοφία του φεστιβάλ τα τελευταία χρόνια δεν έχουν να κάνουν με τα σχήματα, τις ομάδες και τον καλλιτεχνικό κόσμο που συμμετέχει στα Κύπρια. Οι αντιρρήσεις μου έγκεινται στο ότι αυτό το φεστιβάλ έχει έναν Χ προϋπολογισμό και έχει στόχο από την ίδρυσή του, όπως σημειώνεται και στην ιστοσελίδα του «να παρουσιάσει, τόσο σε Κύπριους όσο και σε επισκέπτες, ένα φάσμα από πολιτιστικές εκδηλώσεις του υψηλότερου δυνατού επιπέδου», μπορεί τότε και για τη δεκαετία του 1990 να τα κατάφερε, όντως να λειτουργήσει ως καταλύτης «για τη δημιουργία μίας άνευ προηγουμένου πολιτιστικής κίνησης που προσφέρει στο κοινό μια πληθώρα επιλογών». Στη σημερινή εποχή θεωρώ και εν έτει 2022 δεν τα καταφέρνει. Και επαναλαμβάνω δεν εί-

να χαμηλού επιπέδου οι διοργανώσεις που παρουσιάζουν τα Κύπρια –μερικές ήταν– αλλά δεν είναι κάτι που οι θεατές της χώρας διψούν να δουν, ακριβώς διότι και το καλοκαίρι που προηγείται των Κυπρίων, θεατρόφιλοι, φίλοι του χορού και της μουσικής είχαν την ευκαιρία να δουν και να ακούσουν πολλά και διάφορα, παρόμοιας εμβέλειας με ό,τι προσφέρουν τα Κύπρια. Διάφορα άλλα φεστιβάλ, με αισθητά πιο χαμηλό προϋπολογισμό έδωσαν την ευκαιρία στο φιλοθεάμον κοινό να παρακολουθήσει εξαιρετικές συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις, χορό, περφόρμανς και εκθέσεις. Λυπάμαι που το λέω, αλλά πλέον τα Κύπρια δεν επιτελούν τον σκοπό για τον οποίο θεσμοθετήθηκαν, έμειναν πίσω και αυτό με κάποιο τρόπο πρέπει να αλλάξει.

Θα πρέπει πλέον το υπουργείο Πολιτισμού να σταθεί μια στιγμή, μετά που θα τελειώσουν και αυτά τα Κύπρια και να δει με ψύχραιμο μάτι τα σχετικά με το φεστιβάλ αυτό, τι προσφέρει στο κοινό, είναι αυτό που προσβέυει ότι είναι; Τα ποσά που δαπανούνται για τη διοργάνωσή του είναι αντίστοιχα με τις παραγωγές που φιλοξενεί; Όλα εξελίσσονται, οι λογικές που κάποτε ήταν ορθές, σήμερα δεν είναι. Οι ανάγκες επίσης της δεκαετίας του 1990 είναι εντελώς διαφορετικές από αυτές του 2022. Ο κόσμος ταξιδεύει περισσότε-

ρο, οι νέοι και οι νέες μας πηγαίνουν στο εξωτερικό πιο εύκολα και βλέπουν τι συμβαίνει καλλιτεχνικά στην Εσπερία, μα και στην Ανατολή. Αντιλαμβάνομαι ότι το κοινό του 2022 είναι πιο απαιτητικό από αυτό προ εικοσαετίας, και άρα πιο δύσκολο να το ικανοποιήσεις. Όμως, ένα κρατικό φεστιβάλ που θέλει να λέγεται καινοτόμο, που έχει έναν ικανό προϋπολογισμό, που επιζητεί υψηλού επιπέδου συμμετοχές θα έπρεπε να μπορεί να ικανοποιεί αυτό το πιο απαιτητικό κοινό. Αλλά τα τελευταία χρόνια δεν το κάνει, προχωράει στην πεπατημένη, ξαναμαγειρεύει τη συνταγή διοργάνωσης της δεκαετίας του 1990 και πορεύεται... και όσοι πιστοί προσέλθετε... έλα μου όμως που όλο και λιγότεροι είναι οι πιστοί που προσέρχονται, και δεν είναι επειδή δεν εκτιμούν τα σχήματα και τους κατά καιρούς καλλιτέχνες που λαμβάνουν μέρος, αλλά διότι βαρέθηκαν να τρώνε το ίδιο καλλιτεχνικό προϊόν, το οποίο μπορούν να το βρουν ή το βρήκαν σε οποιαδήποτε άλλο φεστιβάλ. Ανανέωση, λοιπόν, νέος αέρας, για να μπορέσουν τα Κύπρια να γίνουν όντως ένα διεθνές φεστιβάλ, το οποίο όλοι μας να αναμένουμε πως και τι κάθε τέλος του καλοκαιριού.

Τέλος, σαφώς και οι κυπριακές συμμετοχές πρέπει να υπάρχουν. Εννοείται ότι αν όχι και στα Κύπρια, τότε που.

Έχουμε αξιόλογα σχήματα και καλλιτέχνες, καμία αντίρρηση ότι πρέπει να τους δίνουμε κι εμείς χώρο και χρόνο, αλλά πιστεύω πως το βάρος των εκδηλώσεων θα πρέπει να είναι στη διεθνή σκηνή, ούτε καν στην ελλαδική. Σε αυτά εν ολίγοις που δυσκολευόμαστε να παρακολουθήσουμε λόγω απόστασης. Ξεκαθαρίζω, δεν μιλάω για αποκλεισμούς ή πως το ξένο είναι πιο καλό και να υποβιβάζουμε τα εγχώρια, σε καμία περίπτωση, αυτό που θέλω να κάνω ξεκάθαρα είναι πως επειδή τα Κύπρια θέλουν να λέγονται διεθνές φεστιβάλ θα πρέπει και να είναι και όπως γίνεται τα τελευταία χρόνια δεν είναι και δεν αρκεί κάθε χρονιά ένας κούκος να φέρνει τη φεστιβαλική άνοιξη του Διεθνούς Φεστιβάλ «Κύπρια» φέτος το Theatre Des Bouffes du Nord από το Παρίσι ή ο Καστελούτσι παλαιότερα (όσοι πρόλαβαν να τον δουν βέβαια). Ελπίζω ότι το υπουργείο θα θελήσει να δει τα «Κύπρια» να αποκαθίστανται στη συνείδηση εκείνων που τα έζησαν στις δόξες τους.

Υγ. Ανεξαρτήτως των ενστάσεών μου ως πρόσωπο, ως εφημερίδα θα παρακαλούσα να μας αποσταλούν σχετικά δελτία τύπου και άλλο υλικό για τις εκδηλώσεις.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Σημαντικό εγχειρίδιο πολιτικής θεωρίας

Το βιβλίο «Διαλέξεις στην ιστορία της πολιτικής φιλοσοφίας» εξετάζει αναλυτικά το θεμελιώδες έργο μεγάλων στοχαστών

JOHN RAWLS
Διαλέξεις στην ιστορία
της πολιτικής φιλοσοφίας
μτφρ.: Γρηγόρης Μολύβας,
Αγλαΐα Μελά
εκδ. Κριτική, 2021, **σελ.** 504

Της **ΜΑΓΔΑΛΗΝΗΣ ΤΣΕΒΡΕΝΗ**

Η πολιτική θεωρία, όσο και αν αν-
αλίζει και θεωρητικοποιεί, δεν παύει
να ενδιαφέρεται και να ασχολεί-
ται με τα καθέκαστα, με τις κοι-
νωνικοπολιτικές συγκυρίες. Όσο
και αν αλλάζουν τα ιστορικά συμ-
φραζόμενα, ανάλογα με την επο-
χή, ανάλογα με τα πολιτειακά συ-
στήματα, η πολιτική θεωρία δεν
παύει να επαναλαμβάνει καιρία
ερωτήματα, σε μια απόπειρα να
κατανοήσει, ξετυλίγοντας το νήμα
του παρελθόντος, την οργάνωση,
τις κοινωνικοπολιτικές διαδρομές,
τις κλίσεις και τη συμπεριφορά της
ανθρώπινης κοινότητας. Ο Ρολς,
στις «Διαλέξεις στην ιστορία της
πολιτικής φιλοσοφίας», προτάσ-
σει να διαβάζουμε τις θεμελιώδεις
θεωρίες της πολιτικής επιστήμης
γνωρίζοντας την ιστορικοπολιτι-
κή συγκυρία μέσα από την οποία
προέκυψαν και μέσα στην οποία
αναπτύχθηκαν, να σκεφτόμαστε
τις δισυσπόμενες τους με τις πολι-
τικές προσλαμβάνουσες και κατε-
υθυνόμενες των ανθρώπων που τις
εμπνεύστηκαν.

Οι «Χομπσλοκρουσώ»

Στα μεγάλα ονόματα των εισαγωγικών μαθημάτων της πολιτικής επιστήμης πάντοτε περιλαμβάνονται οι Χομπς, Λοκ, Ρουσσώ (τόσο που μοιάζει για ένα ενιαίο όνομα: Χομπςλοκρουσσώ), και όλοι νιώθουμε πως πρέπει να πά-

Το βιβλίο αντανακλά τη ματιά του Τζον Ρολς πάνω στους κλασικούς.

Ο Τζον Ρολς υπογραμ-
μίζει πως χωρίς
τη γνώση των θεμελιω-
δών αντιλήψεων και
των ιδεωδών της δημο-
κρατίας, ένα δημοκρα-
τικό πολίτευμα δεν
έχει ευοίωνα μέλλον.

ρουμε θέσει απέναντι στις απόψεις του Μαρξ (κοινό μυστικό: χωρίς απαραίτητα να μελετάμε τα ίδια τα κείμενα). Δεν μπορεί κανείς να αποφύγει έστω και μια αναφορά στον Χιουμ (έχουμε ακούσει επανειλημμένα τη σημασία του έργου του στη διαμόρφωση της κατ'αντιθέσθω θεωρίας) και δεν γίνεται παρά να θαυμάσουμε την προσωπική και πνευματική πορεία του Μιλ (ο οποίος, με τρόπο λιτό, άνοιξε

Έργο του 17ου αιώνα, εμπνευσμένο από τον «Λεβιάθαν» του Τόμας Χομπς.

τον δρόμο μιας διαφορετικής πολιτικής προσοπτικής). Κι όμως, το ανά χειράς βιβλίο, που παρουσιάζει τα συστηματικά οργανωμένα πανεπιστημιακά μαθήματα ενός σύγχρονου σημαντικού στοχαστή, του Τζον Ρολς (1921-2002), δίνει μια νέα πνοή στο έργο αυτών των θεμελιακών πολιτικών θεωριών. Και έχει πολλοί λόγοι, τόσο για όποιον ενδιαφέρεται να κατανοήσει τα κλασικά κείμενα της πολιτικής επιστήμης ή, ακόμα, να δει τον Ρολς ως δάσκαλο, όσο και για τον καθηγητή, που μπορεί να παρακολουθήσει με μεθόδους οργάνωσης και διδασκαλίας του Ρολς.

Ο Ρολς δεν κουράζεται να επα-
λαμβάνει και να υπενθυμίζει
στο ακροατήριο του να μην υπο-
τιμούν τα κλασικά κείμενα θεω-
ρώντας τα ξεπερασμένα ή χωρίς
ενδιαφέρον, να μην ασκούν εύκο-
λη κριτική στους συγγραφείς τους
πριν μελετήσουν το έργο τους υπό
το πνεύμα που γράφτηκε και πριν
κατανόησουν τα ερωτήματα με-
τα τα οποία καταπίστηκαν από την
οπτική γωνία των δοκιμογράφων
και της εποχής. Έτσι, κάθε διάλεξη
ξεκινάει με μια περίληψη καίριων
στοιχείων για την προσωπικότητα,
την ιστορικοπολιτική συγκυρία,
τις πολιτικές κλίσεις των στοιχα-

στή, ενώ παράλληλα υπογραμμίζει την πολιτική τους δράση, αφού ενεπλάκησαν ή, το λιγότερο, σχολίασαν τις κοινωνικοπολιτικές συγκυρίες της εποχής τους.

Ο Χορπς εκδίδει τον «Λεβιάθαν» μετά τον Αγγλικό Εμφύλιο κατά την παλινόρθωση της μοναρχίας και ξεσηκώνει πλήθος αντιδράσεων τόσο από το χριστιανικό οικοδόμημα όσο και από τις κυρίαρχες ωφελισμικές τάσεις της εποχής. Ο Λοκ δημοσιεύει ένα από τα σημαντικότερα κείμενα της πολιτικής θεωρίας, τη «Δεύτερη πραγματεία περί κυβερνήσεως», λίγο πριν από την Επανάσταση του 1688, σε μια απόπειρα θεμελιώσης του δικαιώματος αντίστασης του λαού απέναντι σε απολυταρχικές μορφές πολιτειακής οργάνωσης. Ο Ρουσσώ γράφει το «Κοινωνικό συμβόλαιο» και τον «Αιμίλιο», προκαλώντας νομικές διώξεις, εμπνέοντας όμως τους πρωταγωνιστές της Γαλλικής Επανάστασης.

Βέβαια, ο δάσκαλος Ρολς δεν μένει σε αυτό το τυπικό επίπεδο ανάλυσης, καθώς ένας από τους στόχους των διαλεξέων του είναι η κατανόηση και η προβολή της διασυνδεσης μεταξύ της πολιτικής φιλοσοφίας και της πολιτικής πρακτικής, και ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τη δημοκρατική πολιτική πρακτική. Ετσι, διαβάζοντας τις κριτικές θέσεις του Μαρξ υπό το πρίσμα συγκεκριμένου ενδιαφέροντος, στο σημείο δηλαδή που το καπιταλιστικό κοινωνικό σύστημα συννορεύει με την ιδιοκτησιακή δημοκρατία ή τον φιλελεύθερο σοσιαλισμό, ο Ρολς αναζητεί τις θεμελιώδεις αξίες πάνω στις οποίες στηρίζεται η εναλλακτική

πολιτική πρόταση. Εξετάζει τις δικαιικές προεκτάσεις που θα είχε η πρακτική εφαρμογή μιας κοινωνίας ελεύθερα συνεταιριζόμενων παραγωγών, οι οποίοι συμμετέχουν στη διαμόρφωση ενός δημόσιου δημοκρατικού οικονομικού σχεδίου για όλη την κοινωνία και δεν άγονται πλέον από ιδεολογικές ψευδαισθήσεις ή αυταπάτες, ενώ εκλείπει η αλλοτρίωση και η εκμετάλλευση.

Ο Ρολς ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για το περιεχόμενο της έννοιας της πολιτικής δικαιοσύνης αλλά δεν πρέπει να ξεχνάμε πως ενδιαφέρεται εξίσου και για τους θεσμούς και τις πολιτικές πρακτικές που εξασφαλίζουν και διαδίδουν αυτό το πολιτικό αγαθό. «Οι πολίτες θα πρέπει με κάποιο τρόπο να μαθαίνουν και να κατανοούν αυτές τις ιδέες, προκειμένου να είναι ικανοί να προβαίνουν σε κρίσεις για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες», σημειώνει. Και υπογραμμίζει πως χωρίς μια τέτοια πολιτική παιδεία, χωρίς τη γνώση των θεμελιωδών αντιλήψεων και των ιδεωδών της δημοκρατίας, ένα δημοκρατικό πολίτευμα δεν έχει ευώανο μέλλον.

Οι «Διαλέξεις στην ιστορία της πολιτικής φιλοσοφίας» είναι ένα εξαιρετικό γεγρημένο πολιτικής θεωρίας που εξετάζει αναλυτικά και συστηματικά το θεμελιώδες έργο μεγάλων στοχαστών που διαμόρφωσαν αλλά και συνεχίζουν να επηρεάζουν τη θεωρητική συζήτηση περί πολιτειακών οργάνων. Οι «Διαλέξεις» αποτυπώνουν και τον τρόπο που εργάστηκε ένας σπουδαίος σύγχρονος στοχαστής και αντανάκλουν τη δική του ματιά πάνω στους κλασικούς.

A woman in a black mask and athletic wear is performing a cable exercise in a gym. The word "Οιαυτο" is written in large white script at the top. A logo of a winged lion is on the left, with the text "Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προτείνει" below it. A large white number "9" is on the right.

8/ * **Εν Κρυπτώ**
ΑΜΦΙΔΡΟΜΟ ΧΟΡΟΘΕΑΤΡΟ

ΠΕΜ 20:30 (60') 6+
Αυτή η παράσταση -επιτροπής στην
κανονικοτήτα- μας ζητάει να διαγράψουμε τις
ζωντανές μνήμες μας και να επιστρέψουμε
ανάμεσα στις παλιές, μας «θέλει» αποψενμένους
ολοκληρωτικά από την αλήθεια μας. Δεν
έχουμε τίποτα άλλο να κρύβουμε εκτός απ’
την πραγματικότητα... *Ιδέα/χορογραφία/*
σκηνοθεσία: Έλενα Νικολοδουλίδη. *Χορεύουν:*
Ηβη Χατζηπασιλείου, Χριστόδαντα, Ιωάννα
Σάββα, Μαρία Μασσώνη, Γιάννης Οικονομίδης,
Λιρόν Ορέρι, Σπύρος Μπεκιάρης, Απόστολος
Κούσινας
€ 15 /10

11/ * **Καινούργιο Παιδί**
KATIA ΔΑΝΔΟΥΛΑΚΗ κυρ 20:30

Η παράστασή είναι ένας μονόλογος της Δάφνης (Κατία Δανδουλάκη) που αφηγείται περιστατικά που όλοι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο έχουμε ζήσει. Ο συντηρητικός μπαμπάς, η μαμά που διαβάζει ακόμα και τη σκέψη της κόρης της, οι έρωτες, οι γάμοι, οι προδοσίες, οι γέννες, τα παιδιά που δεν μπορεί κανείς να καταλάβει, ο χρόνος που κυλάει αδούλωτος, τα μπτόξ και οι απώλειες... *Κείμενο/σκηνοθεσία: Θανάσης Παπαθανάσης & Μιχάλης Ρέππας.*

€ 15 / 10

14/ Ζυράννα Ζατέλη
ΒΙΒΛΙΟΤΡΟΠΙΟ ΤΕΤ **20:30** (75')

Επί Σκηνής Το Βιβλιότροποιο διαργανώνει μια συνάντηση με τη γνωστή συγγραφέα Ζυρδάνα Ζατέλη, η οποία αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση λογοτεχνική που έχει δημιουργήσει μια ξεχωριστή και διαχρονική κατηγορία, ένα συγγραφικό είδος μοναδικό και ανένταχτο, ένα δικό της λογοτεχνικό σύμπαν, ένα κόσμο ονειρικό σαν «όνειρο μέσα σε όνειρο», όπως έλεγε ο Πόε. Σε αυτούς τους λαβυρινθώδεις μαγικούς τόπους του Ζατέλειου κόσμου θα μάς ενθουσιάσει η ίδια η Ζυρδάνα Ζατέλη, η οποία θα βρεθεί στη σκηνή του θεάτρου Ριάλτο «ορατή σαν αόρατη».

€5

17/ Ο Τσιτσάνης
αλλιώς... QUINTUS ENSEMBLE
FlashArt @Rialto 2022 σαβ

20:30 (60')
Το Quintus Ensemble δημιουργεί μέσα από μια αλλιώτικη χρονομετρική προσέγγιση ένα μουσικό ταξίδι στη μοναδική μουσική του Βασιλή Τοπσιάν. Το σχήμα που αποτελείται από τους Σάββα Χριστοδουλόπου (φλάουτο), Νάτาลี Νεοφύτου (όμποε), Γιώργο Γεωργίου (κλαρίνο), Ευάγγελο Χριστοδουλόπου (φαγκότο) και Αννίτα Σκουτέλλια (κόρνο) έγινε γνωστό μέσα από τις ιδιαιτερές και πρωτότυπες ενορχηστρώσεις γνωστών μουσικών συνθέσεων, στοχεύοντας στη μεταφορά των συνθέσεων ηχογραμμικών ακουσμάτων στο ευρύ κοινό. Διασκεύες, ενορχήστρωση: Νεοκλής Νεοφυτίδης.
€ 12 / 10

20/ * Ο Βυσσινόκηπος
ΘΕΑΤΡΟ ΤΣΕΠΗΣ Τρι 20:30

(80') 13+

Το Θέατρο Τέχνης αναμετρήεται με το κύκνειο άσμα του μεγάλου Ρώσου δημιουργού Άντον Τσέχωφ για τη συνδύαση της δύναμης της αλλαγής με τη σύγχυση από την αβεβαιότητα του μέλλοντος, τους φόβους μα και τις ελπίδες για καθετί το καινοεργό εν μέσω τεράστιων ιστορικών αλλαγών. Σκηνοθεσία: Μάριος Θεοχάρους. Ηθοποιοί: Κατερίνα Καρατζή, Ξένια Προδρόμου, Μιράντα Νυχιδίου, Κωνσταντίνος Γαβριήλ, Ανδρέας Νικολαΐδης, Άρης Κυπριανός, Μαρίλენ Σταύρου, Γιάννης Ιωάννου, Αθηνά Σάββα, Γιάννος Ανωγιάνου, Δημήτρης Γιωρκάτζης.

€ 15 / 10

21/ A line, a gaze,
a horizon ALEXANDRA
WAIERSTALL T&T 19:00, 21:00
(45')

H Alexandra Waierstall στο έργο της διαπραγματεύεται τόσο ως φόρμα όσο και ως περιεχόμενο την πρόσφατη εμπειρία του να δημιουργείς χορό εν καιρώ πανδημίας. Επεκτείνει, όμως, τους προβληματισμούς της σε ερωτήματα που αφορούν την ίδια την τέχνη σήμερα, στο διάλογο που δημιουργείται ανάμεσα στη ζωντανή και τη διαμεσολαβημένη τέχνη. Χορευτές, κινηματογραφιστές: Ράνια Γλυπιά, Αριάννα Μαρκουλίδου, Σάββας Μπαλτζής, Ying Yun Chen.

€ 12 / 10

24/ ΣΑΡΔΑΜ:
Η λογοτεχνία αλλιώς σαβ
20:00 (100')

Το διεθνές φεστιβάλ γιορτάζει 10 χρόνια ζωής. Σε αυτή τη συναρπαστική επετειακή έκδοση, επιστρέφουν στη σκηνή του φεστιβάλ σημαντικοί συγγραφείς-περφόρμερ και καλλιτέχνες από την Κύπρο και το εξωτερικό συνδυάζοντας τον λόγο και τη λογοτεχνία με κλασικά και σύγχρονα μέσα έκφρασης, όπως θέατρο, τεχνολογία, ήχο/μουσική, οπλάνες, εικαστικές τέχνες και ηχητική ποίηση.

€ 8

30/ Dear You
ΧΟΡΟΘΕΑΤΡΟ ΟΜΑΔΑ ΠΕΝΤΕ
παρ **19:00, 21:00** (45')

Επί Σκηνής Το έργο της Ρούλας Κλεβούλου αποτελεί μια έρευνα για το πώς βιώνει ο άνθρωπος τον έρωτα με την απουσία του σώματος. Από τα ερωτικά γράμματα του 17ου αιώνα μέχρι τα ερωτικά μηνύματα στις διαδικτυακές εφαρμογές του 2022. Χορογραφία/περφόρμερ: Ρούλα Κλεβούλου. Δραματούργια: Χλόη Μελιδού.

*** Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ**

Follow us:

rialto.com.cy

Visual Identity System / Design: Achim Wieland: www.lookinglatelv.com. Photography: Pavlos Vrionides

Προσπαθώ να αφήσω έναν κόσμο καλύτερο

Ο Αντρέα Μποτσέλι μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στην **ΗΛΙΑΝΑ ΜΑΓΡΑ**

«**Αν ο Θεός** τραγουδούσε, πώς θα έμοιαζε η φωνή του;» Αυτή η ερώτηση του Γιώργου Μουστάκα, καλλιτεχνικού διευθυντή του Sani Festival, σήμανε την έναρξη της συναυλίας του Αντρέα Μποτσέλι στο Sani Resort το βράδυ του προηγούμενου Σαββάτου, με την οποία το φεστιβάλ έκλεισε τους εορτασμούς 30 χρόνων καλλιτεχνικής ύπαρξης. Βιολιά, βιόλες, βιολοντσέλα, κοντραμπάσα, φλάουτα, όμποε, τρομπέτες, τρομπόνια, ένα πιάνο και μία άρπα, μεταξύ των άλλων οργάνων της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης, ήταν ήδη στη θέση τους όσο ο κ. Μουστάκας απευθυνόταν στους περίπου 2.000 θεατές, στη σκηνή, μπροστά από τον φωτισμένο Πύργο της Σάνης, στον λόφο όπου θεωρείται από ιστορικούς ότι βρισκόταν η αρχαία Σάνη.

Και μετά, ο Αντρέα Μποτσέλι τραγούδνησε. Τραγούδνησε και δεν ακουγόταν τίποτε άλλο, κανένας ψίθυρος, καμία ομιλία, ούτε καν το θρόισμα των φύλλων σε ένα βράδυ καλοκαιρινής, υγρής άπνοιας, τίποτα πέρα από τη μουσική της ορχήστρας και τη φωνή που η Σελίν Ντιόν πρώτη παρομοίασε με του Θεού, αν Εκείνος τραγουδούσε, και που το Σάββατο αντιληφθήκαμε όλοι το γιατί. Η συναυλία, η οποία διήρκεσε μιάμιση ώρα χωρίς διάλειμμα και στην οποία, πέραν της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης με εξάρχοντα βιολιστή τον Αντώνη Σουσάμογλου, συμμετείχαν οι υψίφωνες Κριστίνα Πασαρόνι και Αλίκη Χρυσόχοι, η καλλιτέχνης Αθηνά Ανδρεάδη, ο φλαουτίστας Αντρέα Γκριμινέλι, η χορεύτρια Αντζέλικα Γκιςμοντό και ο διευθυντής της ορχήστρας, ο μαέστρος Κάρλο Μπερνίνι, ο οποίος περιοδεύει μαζί με τον Αντρέα Μποτσέλι εδώ και δεκαετίες, έκλεισε με την άρια «Nessun Dorma» από την όπερα «Τουραντότ» του Τζάκομο Πουτσίνι. Κοίταξα δίπλα μου τη 10χρονη ανιψιά μου που παρακολουθούσε τη σκηνή αποσβολωμένη – δεν

“

Η πανδημία υπενθύμισε οδυνηρά σε όλους ότι ο κόσμος είναι μια μεγάλη οικογένεια στην οποία όλα είναι αλληλένδετα: το καλό που κάνεις πάντα γυρνάει σε σένα πολλαπλασιασμένο, και το αντίθετο.

“

Ο φόβος, αξίζει να το επαναλαμβάνουμε πάντα, παραμένει το μόνο πράγμα που πρέπει να φοβόμαστε πραγματικά.

ήταν η μόνη. Το κοινό έμοιαζε υπνωτισμένο από το μεγαλείο της φωνής του Μποτσέλι, «ξυπνώντας» σύσσωμο λίγο πριν από το 3ο λεπτό της άριας, όταν ο τενόρος ολοκλήρωνε το τρίτο «Vincero», ξεσπώντας σε εκκωφαντικά χειροκροτήματα. Ο Μποτσέλι έσκυψε το κεφάλι και, στο άκουσμα της δικής του «νίκης», χαμογέλασε πλατιά. Κι εγώ συνειδητοποίησα πως εκεί, στον λόφο του Sani Resort, όπου έχω περάσει τόσα καλοκαίρια της ζωής μου, ακούγοντας τώρα τη θείκη φωνή του Αντρέα Μποτσέλι σε μία από τις πιο συγκλονιστικές άριες που έχουν γραφτεί, τα μάτια μου είχαν γεμίσει δάκρυα... γεμάτα μουσική. «Κάθε φορά που κάνω μουσι-

«Ο καθένας γεννιέται με ένα ταλέντο, ένα χάρισμα, τον καρπό ενός σχεδίου του ουρανού. Εξαρτάται από τη συνειδησή μας να το καλλιεργήσουμε και να το τιμήσουμε ή αντίστροφα να το διασκορπίσουμε», πιστεύει ο Αντρέα Μποτσέλι.

κή, ελπίζω να μπαίνω στις καρδιές όσων με ακούν και να τους μεταφέρω θετικά συναισθήματα», δήλωσε ο Αντρέα Μποτσέλι στην «Κ» λίγες ώρες πριν από την έναρξη της συναυλίας. «Όταν αυτό συμβεί, είμαι χαρούμενος γιατί έχω επιτύχει τον στόχο μου», συμπλήρωσε. Την τελευταία φορά που ο Αντρέα Μποτσέλι τραγούδνησε στην Ελλάδα, συγκεκριμένα στο Ηρώδειο τον Ιούνιο του 2019, ο κόσμος ήταν διαφορετικός. Ο ίδιος μίλησε στην «Κ» για την πανδημία, εξαιτίας της οποίας σταμάτησε για ένα διάστημα να περιοδεύει, για τη μουσική και για τη σύνδεσή του με την Ελλάδα. – **Πώς σας επηρέασε η πανδημία; Με ποιους τρόπους σάς άλλαξε;**

– Ο αντίκτυπος της πανδημίας ήταν ισχυρός: ήταν μια άνευ προηγουμένου και παγκόσμια έκτακτη ανάγκη, που προκάλεσε ανασυχία και ταλαιπωρία. Δεν με άλλαξε όμως. Πιστεύω ότι υπενθύμισε οδυνηρά σε όλους ότι ο κόσμος είναι μια μεγάλη οικογένεια στην οποία όλα είναι αλληλένδετα. Επομένως, το καλό που κάνεις πάντα γυρνάει σε σένα πολλαπλασιασμένο, και το ίδιο ισχύει για το αντίθετό του. Ελπίζω ότι θα μπορούσαμε να κατανοήσουμε αυ-

τό το μάθημα και να ξεκινήσουμε ξανά από τον αλτρουισμό, που είναι επίσης φάρμακο για τον εαυτό μας, γιατί μας αποστα από το να βάζουμε πάντα τα προβλήματα και τις αγωνίες μας στο κέντρο του σύμπαντος. – **Τι σας έλειψε περισσότερο και πώς είναι να περιοδεύετε ξανά;**

– Με βάρυνε πολύ το γεγονός ότι επιβλήθηκε ένα είδος κατ'οίκον κλεισίματος... Σε συνδυασμό με τις ανησυχίες για τη σοβαρή κοινωνική και υγειονομική πληγή, με θορύβησε το γεγονός ότι αυτή η παγκόσμια καταίγίδα, ενσταλάζοντας την τοξική του τρόμου, περιόρισε τη θεμελιώδη αξία του ανθρώπου, την ελευθερία. Ήταν ο ανεξέλεγκτος φόβος – ο φόβος που, αξίζει να το επαναλαμβάνουμε πάντα, παραμένει το μόνο πράγμα που πρέπει να φοβόμαστε πραγματικά – που έκανε αυτό το αναφαίρετο δικαίωμα της ελευθερίας να παρακωρηθεί με μεγάλη ευκολία. Όσον αφορά την επανέναρξη των συναυλιών, η χαρά συνεχίζει να είναι μεγάλη. Επιτέλους μπορώ να ξαναβρώ το ζωντανό κοινό μου, όπως κάνω εδώ και πολλά χρόνια, χωρίς να κουράζομαι ποτέ, χωρίς να γίνει ποτέ ρουτίνα. Η επιστροφή στο

τραγουδί σε ανοιχτούς χώρους ισοδυναμεί με το να αγκαλιάζουμε ξανά πολλούς φίλους με τους οποίους δεν έχουμε καταφέρει να βρεθούμε εδώ και καιρό. – **Τον Απρίλιο του 2020 πραγματοποιήσατε μια συναυλία από το άδειο Duomo, την οποία παρακολούθησαν εκατομμύρια κόσμου. Ποιο είναι το νόημα της μουσικής για εσάς και με ποιους τρόπους μπορεί να μας βοηθήσει να ξεπεράσουμε τις δυσκολίες;**

– Σε εκείνη την περίπτωση δεν ήταν συναυλία: ήθελα απλώς να δανειστώ τη φωνή μου στην άσκηση λατρείας. Η πρόθεσή μου ήταν να υψώσω μια προσευχή, για εμένα, για την οικογένειά μου και για όλο τον κόσμο. Χάρηκα που ο κόσμος ανταποκρίθηκε με ενθουσιασμό, επιβεβαιώνοντας τη δίψα του για πνευματικότητα. Όπως μας υπενθυμίζει ο Άγιος Αυγουστίνος, η μουσική μπορεί να διπλασιάσει την προσευχή και το κοινό ιερό ρεπερτόριο μπορεί να βάλει μεγαλύτερα φτερά στις προσευχές μας. Η μουσική είναι ένα δώρο από τον ουρανό που έχει σχεδιαστεί για να προάγει το πνεύμα: εκπαιδεύει την ομορφιά και μπορεί να εκφράσει την ειρήνη και την αδελφουσύνη. Η μουσική εί-

Εχω την Ελλάδα στην καρδιά μου

– **Πώς νιώθετε που ήρθατε ξανά στην Ελλάδα;**
– Είμαι πολύ χαρούμενος. Εχω πολλούς φίλους εδώ και, για πολλούς λόγους, νιώθω σαν στο σπίτι μου. Η συγγενειά μας είναι στενή και έχει γεωγραφική, ιστορική και κυρίως πολιτισμική φύση. Η Ιταλία, χωρίς την τεράστια πολιτιστική κληρονομιά του έθνους σας, που είναι το λίκνο του δυτικού πολιτισμού, δεν θα ήταν η ίδια. Αυτή η ενσυναίσθηση είναι κάτι βαθύ και χειροπιαστό και το νιώθω με δέος, ακόμη και στις συναυλίες μου.
– **Πώς προέκυψε η πρόσκληση να κλείσετε το Sani Festival και η αποδοχή της;**
– Το Sani Festival αντιπροσωπεύει έναν πολυπολιτιστικό θεσμό, καταξιωμένο και σημαντικό σε διεθνές επίπεδο. Θεωρώ μεγάλη τιμή και προνόμιο να είμαι μέρος αυτού του προγράμματος και να κλείσω τις γιορτές για τα τριάντα χρόνια του φεστιβάλ. Όταν ήρθε η πρόσκληση, την αποδέχτηκα με μεγάλο ενθουσιασμό. Επίσης γιατί, επαναλαμβάνω, κουβαλάω την Ελλάδα στην καρδιά μου.

STEFANO MARINARI

Μια επιλογή του Sani Festival που ενθουσίασε το κοινό

Η ιδέα να κλείσει το Sani Festival ο Αντρέα Μποτσέλι ήταν του Γιώργου Μουστάκα, μια ιδέα που ο καλλιτεχνικός διευθυντής του φεστιβάλ δηλώνει στην «Κ» ότι ενθουσίασε τον πρόεδρο του ομίλου Sani/Ikos και εμπνευστή του Sani Festival, Σταύρο Ανδρεάδη. «Θέλαμε η επετειακή διοργάνωση να έχει λάμψη, χωρίς να κάνουμε εκπώσεις στο περιεχόμενο, και ο Μποτσέλι ήταν η Νο 1 επιλογή μας», αναφέρει ο κ. Μουστάκας. «Ταίριαζε πάρα πολύ στο φεστιβάλ», εξηγεί, «ακουμπούσε στο DNA του».

«Είναι ένας σπουδαίος καλλιτέχνης του καιρού μας ο Αντρέα Μποτσέλι», δηλώνει στην «Κ» ο εξάρχων της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης, Αντώνης Σουσάμογλου. «Χαίρομαι πάρα πολύ που η ΚΟΘ συμμετείχε σε ένα τέτοιο γεγονός, με έναν καλλιτέχνη αυτού του βεληνεκούς». Ο ίδιος τονίζει πως πέραν του ότι ήταν «χαρά και τιμή»

ότι συναντήθηκαν μουσικά με τον Μποτσέλι, έκανε καλό στην ΚΟΘ και η κοινωνική διάσταση της εκδήλωσης. «Το γεγονός ότι απευθυνόμαστε σε ένα άλλο κοινό από το συνηθισμένο μας, πιο διεθνές, είναι σημαντικό. Πάντα η επαφή με ένα άλλο κοινό είναι σπουδαία», σημειώνει, συμπληρώνοντας πως η «ζύμωση» που προέκυψε μεταξύ κοινού και ορχήστρας κατά τη

«Θέλαμε η επετειακή διοργάνωση να έχει λάμψη και ο Μποτσέλι ήταν η Νο 1 επιλογή μας», λέει ο καλλιτεχνικός διευθυντής Γιώργος Μουστάκας.

διάρκεια της συναυλίας ήταν μαγική. «Υπάρχουν μερικές συναυλίες που σου μένουν», τόνι-

Ο Αντρέα Μποτσέλι με την Αθηνά Ανδρεάδη. Όταν τελείωσε η άρια Nessun Dorma, με την οποία έκλεισε η συναυλία, το κοινό σπκώθηκε όρθιο χειροκροτώντας ενθουσιασμένο.

σε, «η συγκεκριμένη θα είναι μία από αυτές». Και όσον αφορά τον Αντρέα Μποτσέλι, ποιος εί-

ναι ο επόμενος στόχος; Ο ίδιος δηλώνει πως εδώ και 11 χρόνια προσπαθεί να αφήσει έναν κα-

λύτερο κόσμο «σε όσους έρχονται έπειτα από εμάς», μέσω του οργανισμού του, το Ίδρυ-

μα Αντρέα Μποτσέλι. Κι έπειτα, πάντα, είναι η μουσική. «Η αναζήτηση της ομορφιάς συνεχίζει να καθοδηγεί τις επιλογές μου», δηλώνει. «Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι πάντα να προσπαθώ να φέρω στα σπίτια των ανθρώπων λίγη γαλήνη», λέει στην «Κ» ο Αντρέα Μποτσέλι, «και λίγη χαρά».

Όταν τελείωσε η άρια Nessun Dorma, το κοινό σηκώθηκε όρθιο, χειροκροτώντας τον μέχρι να φύγει από τη σκηνή. Λίγα λεπτά αργότερα, ένα από τα καρτ του Sani Resort, τον κατέβασε από τον λόφο μαζί με τη σύζυγό του, τον σκύλο τους και κάποιους συνεργάτες. Μέχρι το καρτ να φτάσει στον προορισμό του, ήзерes ακριβώς σε ποιο σημείο της διαδρομής βρισκόταν – το δήλωναν τα χειροκροτήματα και τα «μπράβο!», που κάθε λίγα λεπτά σκίαζαν τη βουή του κόσμου. Την επόμενη μέρα η ανιψιά μου ζήτησε να ακούσει όπερα.

LUCA ROSSETTI

Η αμεσότητα προϋποθέτει ειλικρίνεια

Ο πιανίστας και συνθέτης Σταύρος Λάντσιος μιλάει στην «Κ» για τη διαχρονική, αγνή αγάπη προς τους μουσικούς και τη μουσική

Συνέντευξη στην **ΚΛΕΑ ΠΑΝΑΓΙΔΟΥ**

«Για εμένα, η μουσική είναι για να την μοιράζεσαι, να επικοινωνείς με το κοινό. Και όχι τόσο για το χειροκρότημα, για τις ανσές. Τις σιωπές τις νιώθω, όταν παίζω» λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο πιανίστας και συνθέτης Σταύρος Λάντσιος, ο οποίος έρχεται στην Κύπρο, στο αμφιθέατρο της κοινότητας της Τάλας στην Πάφο. Ο Σταύρος Λάντσιος αναφέρει επίσης ότι την αγνή αγάπη και συγκίνηση που βίωσε πολύ νωρίς με τη μουσική, την έχει σαν οδηγό. «Οι σχέσεις μου με κάποιους καθηγητές, οι οποίοι ήταν πολύ αληθινοί, μου έδειξαν πως μπορείς να έχεις αγάπη για τη μουσική για χάρη της μουσικής μόνο». **–Ακροατές συχνά αναφέρουν ότι βιώνουν εικόνες με τη μουσική σου, εσύ τι εικόνες έχεις, όταν δημιουργείς;**

–Κάθε φορά που θα καθίσω στο πιάνο, κάπου θα πάνε τα χέρια μου, αλλά η δημιουργία είναι πολυσύνθετη και απροσδιόριστη. Κάποιο γεγονός με βάζει σε μία συναισθηματική κατάσταση, που «με έχει ανοίξει», για να δεχθώ «κάτι». Αυτή η διαδικασία δεν είναι μονοπώλιο των συνθετών ή των καλλιτεχνών. Μπορεί να είναι και των ακροατών, να μπορείς να είσαι «ανοικτός» και δέκτης ερεθισμάτων. Ο άλλος τρόπος που δημιουργώ είναι όταν έχω κάποια προθεσμία, π.χ. όταν πρέπει να γράψω μουσική για θέατρο. Με την προθεσμία αφανίζεται η πίεση της αυτοκριτικής, εμπιστεύομαι τον εαυτό μου και δημιουργώ άμεσα. Γενικά, όταν έχω μια αρχική ιδέα την εντάσσω σε μία

πρόβα ή συναυλία και εισπράττω ανατροφοδότηση. Εκείνη τη στιγμή αρχίζει η διαδικασία του «closure», για να προχωρήσω. **–Άρα πριν καν ολοκληρωθεί μια σύνθεση, την παρουσιάζεις άμεσα;**

–Ναι, γιατί σε μένα είναι πολύ διαφορετικό να υπάρχει το κοινό ακόμη και αν αυτό είναι τα παιδιά μου, τα βρέφη. Έχω προσέξει πόσο ουσιαστικός γίνομαι. Έχω στη διάθεσή μου ελάχιστο χρόνο. Εντούτοις, θέλω να βρω ένα τρόπο να επικοινωνήσω αυτό που θέλω. Μα για εμένα, η μουσική είναι για να την μοιράζεσαι, να επικοινωνείς με το κοινό. Και

“

Αγνότητα, αυτό ψάχνω και με τη μουσική μου ως ανταμοιβή, δεν μπορείς εύκολα να το προσδιορίσεις αλλά το αναζητάς, το θες, και σίγουρα δεν αγοράζεται και δεν μετριέται.

όχι τόσο για το χειροκρότημα, για τις ανσές. Τις σιωπές τις νιώθω, όταν παίζω και το εκλαμβάνω ως εξής: ότι ο ακροατής είτε συγκεντρώθηκε είτε παρασύρθηκε μαζί μου και δεν ένιωσε την ανάγκη είτε να μιλήσει είτε καν να βήξει. Είναι σημαντικό, γιατί ίσως έχω

Απαραίτητο συστατικό για τη μουσική είναι η ειλικρίνεια «Και αυτό προϋποθέτει να μην προσπαθείς να επιβάλεις συναισθήματα είτε μέσω υπερβολής σε θέματα στίχου είτε κάτι πομπώδες μουσικά. Αν είσαι αληθινός, δεν χρειάζεται καν να επιδιώξεις κάτι άλλο» λέει ο Σταύρος Λάντσιος στην «Κ».

καταφέρει κάτι να αγγίξω, ένα «hidden nerve».

–Έχεις καταλάβει τι προκαλεί αυτή την αμεσότητα, όταν επικοινωνείς με τις συνθέσεις σου ή με το παίξιμό σου;

–Οχι και νομίζω δεν θέλω, γιατί θα πέσω σε παγίδα.

–Παγίδα συνταγών και συστατικών;

–Ναι, και έχω πέσει παλαιότερα σε αυτήν την παγίδα: βιώνω μια καλή στιγμή σε συναυλία, ένα φοβερό χειροκρότημα και διερωτώμαι, αν μπορώ να το επαναλάβω. Δοκιμάζω ξανά και δεν πε-

τυχαίνει. Στην αυτοσχεδιαστική μουσική που ασχολούμαι, αυτές οι καλές στιγμές εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες. Καλύτερα να μην ξέρω γιατί γίνεται, για να συνεχίσω να προσπαθώ να καταλάβω τον λόγο. Αλλά θα σου πω με σιγουριά ένα απαραίτητο συστατικό: ειλικρίνεια. Και αυτό προϋποθέτει να μην προσπαθείς να επιβάλεις συναισθήματα είτε μέσω υπερβολής σε θέματα στίχου είτε κάτι πομπώδες μουσικά. Αν είσαι αληθινός, δεν χρειάζεται καν να επιδιώξεις κάτι άλλο. Κάπου, πάντοτε συναντιόμαστε οι άνθρωποι. Όπως μου αρέσει μία ταινία και αρέσει και σε κάποιους άλλους, έτσι και με τη μουσική μου. Μπορώ να είμαι ειλικρινής και να απευθυνθώ στον κόσμο, χωρίς να επιδιώκω να είμαι κάτι που να θέλει ο κόσμος.

–Αναφέρεις κάπου ότι οι εποχές που πρωτο-αγάπησες τη μουσική ήταν πιο αγνές. Τι ρόλο παίζει ακόμη η έννοια της «αγνότητας» στη μουσική σου;

–Αυτή την αγνή αγάπη και συγκίνηση που βίωσα πολύ νωρίς με τη μουσική, την έχω σαν οδηγό. Οι σχέσεις μου με κάποιους καθηγητές, οι οποίοι ήταν πολύ αληθινοί, μου έδειξαν πως μπορείς να έχεις αγάπη για τη μουσική για χάρη της μουσικής μόνο. Μπορεί να έρθει κάποιος και να μου πει «εσύ έπρεπε να είσαι πιο διάσπμος», ή «έπρεπε να έχεις πιο πολλά λεφτά με το ποιος είσαι». Αυτό, εμένα δεν με αντιπροσωπεύει, γιατί άλλα πράγματα με ανταμείβουν. Θυμάμαι χαρακτηριστικά μια κοπέλα, που μου είχε πει ότι ο πατέρας της είχε κάποιου

είδους αλτσχάιμερ. Όταν έβαζε τη μουσική μου, ένιωθε ότι μπορούσε να επικοινωνήσει μαζί του. Ή το άλλο, ήρθε ένα άτομο και μου είπε ότι η γυναίκα του, όταν ήταν έγκυος και όταν γέννησε και μετά, στο παιδί του έβαζε τη μουσική μου. Σκέφτομαι ότι ένας άνθρωπος θέλει ό,τι καλύτερο για το παιδί του, και διαλέγει να βάλει τη δική σου μουσική! Και στις δύο περιπτώσεις υπάρχει η αγνότητα. Αυτό ψάχνω και με τη μουσική μου ως ανταμοιβή, δεν μπορείς εύκολα να το προσδιορίσεις αλλά το αναζητάς, το θες, και σίγουρα δεν αγοράζεται και δεν μετριέται. **–Καθοριστική για εξέλιξη της αγνής αυτής σχέσης με τη μουσική, ήταν η πρακτική στήριξη των γονιών σου, στο να ακολουθήσεις αυτό που ήθελες.**

–Ήταν σημαντικό ότι γονείς μας και για εμένα και για την αδερφή μου, είχαν την επιθυμία και το ένστικτο να κάνουμε κάτι που μας αρέσει. Δεν ξέρω αν είναι δεδομένο. Η ιστορία η δική μου θυμίζει την ταινία του Μπίλι Έλλιστ, αυτό το παιδάκι που φοβάται να πει ότι θέλει να γίνει χορευτής και ο πατέρας του τον στέλνει να μάθει boxing. Κάποια στιγμή το παιδάκι άρχισε να χορεύει μπροστά στον πατέρα του και τότε αυτός συγκινείται και τον παίρνει στην καλύτερη σχολή χορού! Έτσι νιώθω ότι ήταν και ο πατέρας μου, αφού μόλις διέκρινε ότι μου άρεσε η μουσική, ανακάλυψε τη σχολή στο Μπέρκλεϊ της Βοστώνης, και πριν αναζητούσε να βρει δασκάλους του πιάνου για εμένα. Και όλα αυτά χωρίς διαδίκτυο.

Οι αντιξοότητες αποτελούν μια κατεύθυνση για να εξελιχτούμε

–Πέρα από τις μουσικές γνώσεις σου, διακατέχεσαι από ένα δυνατό μουσικό ένστικτο που οδηγεί σε καλές ενορχηστρώσεις και ένα φυσικό καθοδηγητικό ρόλο στις μπάντες. Το είχες από πάντα;

–Ναι, από μαθητής είχα την επιθυμία να θέλω να οργανώνω μουσικούς. Όταν συμφωνούσαμε να παίζουμε ένα κομμάτι γινόταν το εξής. Ακούγαμε το κομμάτι και ο κιθαρίστας ήξερε το μέρος της κιθάρας, ο ντράμερ το μέρος των ντραμς κτλ. Εμένα μου άρεσε να ξέρω τι έπαιζε το κάθε όργανο, όλα δηλαδή. Συνεπώς στην πρόβα μπορούσα να κάνω σχόλια για τον καθένα και να εισηγηθώ και αλλαγές. Αυτό γινόταν πριν καν να μάθω τη λέξη «ενορχήστρωση» και τι σημαίνει. Ακόμη και τώρα, όταν παίζω, την περισσότερη ώρα ακούω τους άλλους παρά τον εαυτό μου, προσαρμόζω πάνω σε αυτούς το παίξιμό μου. Και επειδή ξέρω ότι και οι συμπαίκτες μου κάνουν το ίδιο, όταν αλλάξω κάτι, ουσιαστικά τους σπρώχνω προς μία κατεύθυνση, οπότε όλο αυτό το μουσικό παιχνίδι, μου άρεσε από μικρός. Για να καθοδηγηθεί όλο αυτό, χρειάζεται μια προσωπικότητα που να μην φοβάται την ευθύνη, να τολμά να οδηγεί τα πράγματα, έχοντας εμπιστοσύνη ότι το κάνει καλά. Άλλη βασική προϋπόθεση, είναι οι μουσικοί να θέλουν να σε εμπιστευτούν, γιατί θα ξέρουν με τη σειρά τους ότι θα ηγηθείς σωστά. Είναι μεγάλη μου χαρά να μπορώ να εμπνεύσω τους μουσικούς να υπερβούν τον εαυτό τους. Και όταν γίνεται αυτό, εκπλήσσεται ευχάριστα πρωτίστως ο ίδιος ο μουσικός.

–Πώς βιώνεις την αντίπερα όχθη, όταν παίζεις συναυλίες μόνος με ένα πιάνο;

–Μου θυμίζουν λίγο σαν πτώση με αλεξίπτωτο πλαιγιάς (parapente). Την πρώτη στιγμή

«Όταν παίζω, την περισσότερη ώρα ακούω τους άλλους παρά τον εαυτό μου, προσαρμόζω πάνω σε αυτούς το παίξιμό μου».

“

Είναι μεγάλη μου χαρά να μπορώ να εμπνεύσω τους μουσικούς να υπερβούν τον εαυτό τους. Και όταν γίνεται αυτό, εκπλήσσεται ευχάριστα πρωτίστως ο ίδιος ο μουσικός.

είσαι στο κενό αλλά μετά το ευχαριστιέσαι. Είναι διαφορετικός ο τρόπος με τον οποίο σκέφτεσαι και επίσης πώς να μη σκέφτεσαι την ώρα που παίζεις μόνος. Και το πιάνο είναι ένα όργανο το οποίο καλά είναι να ακούγεται και μόνο του, μιας και όταν παίζω με άλλους μουσικούς δεν το χρησιμοποιώ σε όλη του την έκταση.

–Κάθε πιάνο είναι διαφορετικό;

–Ναι. Και δημιουργείται και μία προσδοκία, για να ανακαλύψω πώς ακούγεται. Όταν το πιάνο δεν είναι καλό, δεν με ενο-

κλει. Να θυμηθούμε το δίσκο «sυναυλία Köln» που έκανε ο Keith Jarrett. Αποδείχτηκε ο δίσκος με τις πολλές πωλήσεις με sólo όργανο και παρ' ολίγο να μην την έκανε, γιατί το πιάνο ήταν άθλιο! Είναι μια υπενθύμιση ότι οι αντιξοότητες οι ίδιες, αποτελούν μια κατεύθυνση για να εξελιχτούμε.

–Για να γίνει αυτό, χρειάζεται μια θετική προσέγγιση. Στα προσωπικά σου σκοτάδια, πού βρίσκεις φως;

–Κατά τη διάρκεια της πανδημίας είχα διαβάσει κάπου ότι αν ξυπνάς το πρωί και το πρώτο πράγμα που σκέφτεσαι είναι θετικό, βοηθάει. Τα πρωινά λοιπόν σκεφτόμουν ή έγραφα ότι «σήμερα θα είναι μία υπέροχη μέρα». Πλέον με το που με ξυπνάνε τα μυράκια και αντικρίζω τα μάτια τους δεν χρειάζεται να το σκεφτώ αυτό, γιατί πραγματικά είναι ήδη μια «υπέροχη μέρα»! Ίσως το κλειδί του να βρίσκουμε φως, να έγκειται στο να κοιτάζουμε σε κάτι ή κάποιοι πέρα από τον εαυτό μας.

Πληροφορίες: «Σταύρος Λάντσιος. Music for the Mind and Heart», Δευτέρα 29 Αυγούστου, Αμφιθέατρο Τάλας, ώρα 8 μ.μ. Κρατήσεις & εισιτήρια: 70002420.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΑΙΜΙΛΙΑ ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΗ

ΚΟΠΕΓΧΑΓΗ

Γυναίκες στην Αρχιτεκτονική
Η Ράγκνα Γκρουμπ ήταν η πρώτη γυναίκα στη Δανία που κέρδισε αρχιτεκτονικό διαγωνισμό πίσω στο 1934 και όπως αναφέρει το Κέντρο Αρχιτεκτονικής της χώρας, πρέπει να είχε «σιδερένια θέληση». Αφορμή για την έκθεση αποτέλεσε η νέα μελέτη του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης που εξερευνά -και για πρώτη φορά καταγράφει- τις γυναίκες του τομέα τόσο στην αρχιτεκτονική κτιρίων, περιβάλλοντος, όσο και στον σχεδιασμό πόλεων.

ΤΕΧΕΡΑΝΗ

Κρυμμένοι θησαυροί
Το εγκαίνιασε η Φαράχ Παχλαβί το 1977 και του έδωσε μια σημαντική προίκα. Έργα των Σαγκάι, Νταλί, Ρεπουάρ, Μουρ, Μοντιλιάνι, Πικάσο και άλλων Αμερικανών και Ευρωπαίων ζωγράφων κοσμούσαν τους τοίχους του. Μόνο που από την ιρανική επανάσταση του 1979 είναι μακριά από τα μάτια των Ιρανών. Μέχρι τώρα, καθώς το μουσείο ανοίγει δύο αίθουσες με 34 έργα από τη διάσημη συλλογή για μια έκθεση που θα διαρκέσει μέχρι τα μέσα Σεπτεμβρίου.

ΠΡΑΓΑ

Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες
Στο παράτολμο στοίχημα ενός ευγενούς που μέσα από τις σελίδες του μυθιστορήματός του Ιουλίου Βερν ξεδιπλώνεται ένας ολοκαίνουργιος θαυμαστός τεχνολογικός κόσμος είναι αφιερωμένη η έκθεση του μουσείου Νάπροστεκ. Ο επισκέπτης παρακολουθεί τους χαρακτήρες του βιβλίου σε μια ιστορική αναδρομή με πλήθος πληροφοριών για τους πραγματικούς τόπους όπου έλαβε χώρα το ταξίδι, αλλά και την ταχεία ανάπτυξη των σιδηροδρόμων και της ναυτιλίας.

ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟ

Σύγχρονη σκωτσέζικη τέχνη
Το 1907 ιδρύθηκε η Ένωση για τη σκωτσέζικη μοντέρνα τέχνη και για περισσότερα από 50 χρόνια απέκτησε πάνω από 300 αντιπροσωπευτικά έργα ζωγραφικής, σχεδίων και γλυπτών. Το 1960, με τη διάλυση της Ένωσης, τα έργα περιήλθαν στο Κέντρο Τεχνών της πόλης που φέτος το καλοκαίρι και μέχρι τον Οκτώβριο τα εκθέτει στους δύο ορόφους του και αποκαλύπτει την ιστορία της μοναδικής αυτής συλλογής στην αυγή του μοντερνισμού.

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ

Αίσθηση - Υπαρξη
Τα δέκα χρόνια του γιορτάζει το Artipelag και παρουσιάζει τη μεγαλύτερη έκθεσή του, αφιερωμένη σε έναν από τους σπουδαιότερους εν ζωή καλλιτέχνες στον κόσμο, τον Άνσελμ Κίφερ. Η έκθεση σε επιμέλεια του Βάλτερ Σμέρλινγκ περιλαμβάνει πίνακες, γλυπτά και εγκαταστάσεις του Γερμανού καλλιτέχνη, τα έργα του οποίου είναι στενά συνδεδεμένα με τη γερμανική ιστορία και την ταυτότητα του έθνους του, την καταστροφή αλλά και την αναδημιουργία.

Η έκθεση στο Μουσείο Κινηματογράφου του Λος Άντζελες άρχισε να ετοιμάζεται το 2017 για να ανοίξει τις πόρτες της μόλις την προηγούμενη εβδομάδα και με διάρκεια μέχρι τον Απρίλιο του 2023.

Οι μαύροι πιο νέροι του σινεμά

Μοιάζει πολύ με τζουκ μποξ, μόνο που δεν διαλέγεις μουσική. Ή για να είμαστε ακριβείς, μουσική ακούς, αλλά παράλληλα βλέπεις. Κάτι σαν βιντεοκλίπ του 1940. Τα Πάνοραμ είχαν οθόνη και έπαιζαν τα σάουντς, οκτώ στη σειρά τρίλεπτα φιλμάκια των 16mm με κόστος δέκα σεντ το καθένα. Συνήθως το τελευταίο ήταν σχεδόν πάντα ενός μαύρου καλλιτέχνη, Λούις Αρμστرونγκ, Νατ Κινγκ Κολ, Κάουντ Μπέισι ήταν μερικά από τα ονόματα που φιλοξενούσαν.

Ένα τέτοιο μηχανήμα Πάνοραμ

φιλοξενεί η έκθεση Regeneration: Black Cinema, 1898-1971 στο Μουσείο Ακαδημίας Κινηματογράφου στο Λος Άντζελες και μάλιστα χωρίς να είναι το σημαντικότερο έκθεμά της, καθώς σκοπός της είναι μια ιστορική υποχρέωση. Να διερευνήσει και να καταγράψει τα επιτεύγματα και τις προκλήσεις των μαύρων κινηματογραφιστών στις ΗΠΑ από την αρχή του κινηματογράφου, τόσο στις ανεξάρτητες παραγωγές όσο και στα κινηματογραφικά στούντιο, μπροστά και πίσω από τις κάμερες.

Η έκθεση περιλαμβάνει σπάνια αποσπάσματα ταινιών, προβολές ντοκιμαντέρ, εφημερίδες, ιστορικές φωτογραφίες, κοστουμιά (όπως η τουαλέτα που φορούσε η Λένα Χορν στο «Stormy Weather»), αφίσες αλλά και σύγχρονα έργα τέχνης, όλα με σκοπό να αποτυπώσουν τον τρόπο που έβλεπαν οι Αφροαμερικανοί τον εαυτό τους αλλά και πώς τους έβλεπε η κοινωνία.

Το αφιέρωμα κλείνει το 1971, και αυτό για να περιλάβει τρεις πολύ σημαντικές ταινίες που ορίζουν το Blaxploitation (ταινίες με

αποκλειστικό προσανατολισμό το μαύρο κοινό) αλλά και τις επιρροές από τους Μαύρους Πάνθηρες και το φυλετικό κίνημα. Αυτές ήταν το «Black Chariot» (1971) του Ρόμπερτ Γκούντγουιν που γυρίστηκε με δωρεές, η ταινία δράσης με ισόποσο σεξ και πολιτικές αναφορές, «Sweet Sweetback's Baadasssss Son» (1971), μια ανεξάρτητη παραγωγή που έγραψε, σκηνοθέτησε και πρωταγωνίστησε ο Μέλβιν βαν Πιμπλς κάνοντας έσοδα εκατομμυρίων δολαρίων και το γνωστό και σε εμάς «Shaft» (1971) με πρωτα-

γωνιστή τον Ρίτσαρντ Ράουντρι και το ακόμη και στις μέρες μας διάσημο σάουντρακ.

Η έκθεση χωρίζεται σε ενότητες, στους πονέρους της αρχής του κινηματογράφου και τα «φυλετικά φίλμ» του 1910, τη μαύρη μουσική και τους μουσικούς του κινηματογράφου, αστέρια του κινηματογράφου από το 1920 και 1940, τα φυλετικά κινήματα και το αφιέρωμα σε πέντε σκηνοθέτες από το 1960 και μετά, τους Μέλβιν βαν Πιμπλς, Γκόρντον Παρκς, Γουίλιαμ Γκριβς, Μέντελιν Αντερσον και Ρόμπερτ Λ. Γκούντγουιν.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ταξίδι #7

Ο Αμερικανός Χίμπερ Ντάουστ Κέρτις έκανε ένα παράξενο, εσωτερικό ταξίδι. Στα τέλη του 19ου αιώνα σπούδαζε στο Πανεπιστήμιο του Μισιγκαν λατινικά, αρχαία ελληνικά, εβραϊκά, σανσκριτικά και ασσυριακά. Το 1894 δίδασκε λατινικά και ελληνικά στο Κολλέγιο της Νάπα, βόρεια του Σαν Φρανσίσκο όταν ανακάλυψε σε αίθουσα του κολεγίου ένα μικρό τηλεσκόπιο και άρχισε να «παιζει» μαζί του.

Το κολλέγιο συγχωνεύθηκε με το Πανεπιστήμιο του Ειρηνικού, η έδρα του οποίου βρισκόταν στο Σαν Χοσέ, κοντά στο Αστεροσκοπείο Λικ. Ο Κέρτις ύψωσε το βλέμμα του και είδε το μεγάλο τηλεσκόπιο του Λικ.

Μια αλλαγή άρχισε να συντελείται μέσα του. Αντί να σκύβει πάνω από τις αρχαίες λέξεις, ύψωνε τη ματιά του προς τα αρχαία

«Όσο δέος και να προκαλούν οι έννοιες της αστρονομίας, αυτή η νέα ιδέα τις ξεπερνά όλες, κλονίζει τη φαντασία».

άστρα, επιδεικνύοντας μάλιστα αξιοζήλευτο ταλέντο στην παρατήρηση, τόσο που το Πανεπιστήμιο της Βιρτζίνια του προσέφερε υποτροφία για να εκπονήσει τη διδακτορική του διατριβή πάνω στην ουράνια μηχανική.

Το 1900 προσφέρθηκε να βοηθήσει τους αστρονόμους Λικ Ουίλιαμ Κάμπελ και Τσαρλς Πέριν στην παρατήρηση μιας έκλειψης ηλίου. Το ταλέντο του έλαμψε και αφού πήρε το πτυχίο του από τη

Ο Γαλαξίας «Σομπρέρο». Κατά τον Αμερικανό κλασικό φιλόλογο και αστρονόμο Χίμπερ Κέρτις, θύμιζε «το ελληνικό γράμμα Φ».

Βιρτζίνια προσλήφθηκε ως υποδιευθυντής στο αστεροσκοπείο Λικ. Από εκεί, ο Κέρτις παρατήρησε το 1910 το πέρασμα του κομήτη του Χάλεϊ αλλά και την... καταστροφή του Σαν Φρανσίσκο από τον τρομακτικό σεισμό του 1906.

Πάνω απ' όλα, ο Κέρτις είχε βάλει στόχο τα μυστηριώδη νεφελώματα, όπως νόμιζαν τότε οι αστρονόμοι ότι ήταν οι άλλοι γαλαξίες (ακόμα πίστευαν ότι ο γαλαξίας μας ήταν ο μοναδικός σε όλο το σύμπαν), πεπεισμένος ότι δεν επρόκειτο για απλά νεφελώματα που βρίσκονταν εντός του δικού μας γαλαξιακού ιστού. Ανατρέχοντας στις γνώσεις του πάνω στις αρχαίες γλώσσες, έγραφε ότι ένα από αυτά τα νεφελώματα έμοιαζε να έχει το σχήμα του ελληνικού γράμματος Φ, όπως αναφέρει η εξαιρετική Μάρσα Μπαρτούσακ στο βιβλίο-θησαυ-

ρός «Η μέρα που ανακαλύψαμε το σύμπαν» (μτφρ.: Θεμιστοκλής Χαλικιάς, εκδ. Ροπή).

Όταν αργότερα ο Κέρτις παρατήρησε δύο υπερκαινοφανείς αστέρες (άστρα που πεθαίνουν με κολοσσιαία έκρηξη) θα αντιληφθεί πως απέχουν εκατομμύρια φωτός από τον γαλαξία μας. Το 1919, σε διάλεξη του, θα αναφέρει την ωραία αποστροφή του μουσικού-αστρονόμου Ουίλιαμ Χέρσελ περί «συμπαντικών νήσων». «Όσο δέος και να προκαλούν οι έννοιες της αστρονομίας, αυτή η νέα ιδέα τις ξεπερνά όλες, πραγματικά κλονίζει τη φαντασία», θα δηλώσει.

Θα χρειαστεί να έρθει ο Εντουίν Χαμπλ για να τεκμηριώσει την απεραιτοσύνη του σύμπαντος. Ηδη όμως ο κλασικός φιλόλογος Κέρτις, από το ελληνικό γράμμα Φ έως τον γαλαξία της Ανδρομέδας, είχε ταξιδέψει όσο κανείς άλλος.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ**

Εκμυδένιση και αγάπη

Η «Εκμυδένιση» του Ουελμπέκ (Εστία, 2022) αρχίζει να κορυφώνεται από τη σελ. 531, με την επίσκεψη του Πωλ στον οδοντίατρο. Στις 29 Ιουνίου 2027, ημέρα των πεντηκοστών γενεθλίων του και ενώ η Πρυντάνς ετοιμάζει γιορτή, ο ΩΡΛ του ανακοινώνει ότι έχει ένα «εξόγκωμα» στο ούλο και πρέπει να αρχίσουν τα γνωστά: βιοψίες, τομογραφίες, πετ σκαν κ.λπ. «Γευόμενος ένα ποτήρι Σωτέρν και ακούγοντας τους θορύβους που έβγαιναν απ’ την κουζίνα, ο Πωλ σκέφτηκε ότι σε τελευταία ανάλυση είχε καταφέρει να φτάσει σε μια ορισμένη μορφή ευτυχίας, και ήταν κρίμα που πέθαινε τώρα» (σελ. 553). Αυτή είναι η ζωή! Ο καρκίνος διαγιγνώσκεται πράγματι, είναι επιθετικός, ο Πωλ αρνείται την χειρουργική, δέχεται μόνο ακτινοβολίες και χημειοθεραπεία, η πρόγνωση είναι κακή (ένας μήνας ζωή, σελ. 573). Μια μέρα πρωτύτερα έχεις επιθυμίες και κά- νεις σχέδια, και σε μια στιγμή όλα τουμπάρουν, σε παίρνει ο κατήφορος που στο τέλος του στέκεται ο θάνατος. «Και μετά, το τίποτα, ένα τίποτα ριζικό και οριστικό» (σελ. 564). Η εκμυδένιση! Ο Πωλ, που ζούσε από το πρωί ως το βράδυ στον κόσμο της εξουσίας και της πολιτικής, χωρίς πάντως να τον συμμερίζεται (σελ. 289), μπαίνει τώρα σε έναν άλλο κόσμο, σε μια άλλη κοινότητα, την κοινότητα των βαριά άρρωστων (σελ. 590). Η μόνη μάχη που μετράει πια είναι «η αβέβαιη μάχη που δινόταν μες στη σάρκα του ανάμεσα στα καρκινικά και τα ανοσοποιητικά κύτταρα» (σελ. 614-615). Όλα τα άλλα για τα οποία γράφουν οι εφημερίδες αποτελούν για τον Πωλ το αδιάφορο πλαίσιο εντός του οποίου δίνει αυτή την αληθινή μάχη. Στις τελευταίες 120 σελίδες του βιβλίου ξεχνάμε όλα όσα έχουν προηγηθεί στο κοινωνικοπολιτικό πεδίο, ξεχνάμε τις παράδοξες τρομοκρατικές επιθέσεις και την αναζήτηση των δραστών, ξεχνάμε την προεκλογική εκστρατεία, με την ίντριγκα, την επικοινωνιακή χειραγώγηση, τα ψέματα και την πληθιότητα της. Ο Πωλ δεν ψηφίζει τελικά από ένα αίσθημα ματαιότητας, αλλά η άρνησή του αυτή συνιστά ασφαλώς και έκφραση αποδοκι-

Όταν σήμερα όλοι την ειρωνεύονται, ο κυνικός και μηδενιστής Μισέλ Ουελμπέκ πλέκει το πιο συγκλονιστικό εγκώμιο της συζυγικής σεξουαλικότητας.

Μια μέρα πρωτύτερα έχεις επιθυμίες και κά- νεις σχέδια, και σε μια στιγμή όλα τουμπάρουν, σε παίρνει ο κατήφορος που στο τέλος του στέκεται ο θάνατος.

μασίας του κυνικού κόσμου της πολιτικής. Ο επικείμενος θάνατος τα βάζει όλα στη θέση τους. Ο Πωλ τώρα πια είναι επιτέλους «μόνος με την Πρυντάνς, μέχρι το τέλος, πιο μόνος από ποτέ. Μόνο στην Πρυντάνς ένιωθε να έχει το δικαίωμα να επιβάλει αυτή τη δοκιμασία, την αποσύνθεση του σώματός του, να τον συνοδεύει στην εξασθένισή του και στην οδύνη του, ήταν υπεύθυνη για το σώμα του, αυτό ήταν κατά τη γνώμη του το νόημα του γάμου, είχε εναποθέσει το σώμα του στα χέρια της Πρυντάνς και τελικά αποδεικνυόταν πως είχε δίκιο, θα ήταν ικανή να φροντίσει το σώμα του μέχρι τέλους» (σελ. 602). Να το φροντίζει ερωτικά, δηλαδή αγαπητικά. Ξέρουν με την κυριαρχική θέση του σεξ, σε όλες τις μορφές του, στο έργο του Ουελμπέκ, εδώ πάντως το σεξ, με όλα τα τεχνάσματά

του, αποτελεί κορυφαία έκφραση της αγάπης. Οποια τροπή και αν θα έπαιρναν τα πράγματα, η Πρυντάνς και ο ετοιμοθάνατος Πωλ «θα ήταν στ’ αλήθεια μαζί, περισσότερο από ποτέ, θα ήταν οι δυο τους διαρκώς όπως ήταν τώρα στο σεξ, θα προχωρούσαν μαζί εν μέσω σκιάς θανάτου. Θα έκαναν σωματικά έρωτα μέχρι τέλους, θα το φρόντιζε εκείνη. Με τον έναν ή τον άλλον τρόπο θα το φρόντιζε. Κι ακόμα κι αν ο όγκος του άρχιζε πραγματικά να ζέχνει, θα μισόκλεινε ελαφρά τα μάτια, θα επικεντρωνόταν στη νάρκωση των οσφρητικών της ικανοτήτων και θα κατάφερνε να τον αγαπήσει» (σελ. 614). Ο Πωλ έχει ερωτική επιθυμία και διάθεση «ήταν αναπάντεχο, έως και παράλογο, δεν έβγαζε νόημα, ήταν γκροτέσκο, με μια έννοια ανάρμοστο σχεδόν, δεν ταίριαζε καθόλου με την εικόνα που είχε για την επιθανάτια αγωνία, τελικά το είδος ακολουθούσε τον δρόμο του ό,τι κι αν γινόταν, ανεξάρτητα από τη μοίρα των ατόμων» τους επέτρεπε όμως και την τρυφερότητα, την ενθάρρυνε μάλιστα, έτσι η σεξουαλική ηδονή μπορούσε, υπό άλλο πρίσμα, να τους φαίνεται απλή προέκταση της τρυφερότητας. Αντίθετα, αυτό που δεν είχε πια καμιά σημασία ήταν η ομιλία· περνού-

σαν μέρες ολόκληρες χωρίς ν’ ανταλλάξουν λέξη» (σελ. 644). Όταν σήμερα όλοι την ειρωνεύονται, ο κυνικός και μηδενιστής Ουελμπέκ πλέκει το πιο συγκλονιστικό εγκώμιο της συζυγικής σεξουαλικότητας (πρβλ. και όσα γράφει για την οικογένεια και τη συζυγικότητα, σελ. 485).

Η Πρυντάνς δεν πιστεύει ότι ο Πωλ θα πεθάνει—αυτό ακριβώς σημαίνει αγάπη—, είναι βέβαιη ότι βρέθηκε η σωστή θεραπεία, ότι αυτή τη φορά θα τα καταφέρει, και τούτη η ελπίδα τη γεμίζει χαρά: «ο Πωλ δεν θυμόταν να την είχε δει ποτέ τόσο ευτυχισμένη» (σελ. 611). Ο γιατρός θεωρεί ότι στην περιπτωσή του «η αντλία μορφίνης περισσεύει, η αγάπη φτάνει και με το παραπάνω» (σελ. 647).

Όλο το έργο του Ουελμπέκ μιλάει για την αγάπη, για την κοινή ανάγκη της αγάπης και ταυτόχρονα για την τεράστια δυσκολία να την κατορθώσεις, στα όρια της αδυνατότητας. Όταν ο Ουελμπέκ λέει αγάπη εννοεί την αγάπη ανάμεσα στον άντρα και στη γυναίκα, την πιο δύσκολη μορφή αγάπης, γιατί παρεμβάλλονται σε αυτή τη σχέση πολλά άλλα στοιχεία, και κυρίως η σαρκική επιθυμία, που αντιφέρονται στην αγάπη. Ο Ουελμπέκ πιστεύει στην ιαματική δύναμη της αγάπης, «πιστεύω στην αγάπη», αναλαμβάνει να πει σε πρώτο πρόσωπο («Παρεμβάσεις 2020», Εστία, 2021, σελ. 169, 361). Αν ωστόσο η αγάπη είναι παντοτινά ανέφικτη, αν δεν έχει πραγματωθεί ποτέ, τότε από πού γεννιέται αυτή η πίστη; Στην «Εκμυδένιση» πάντως βλέπουμε αυτή την αγάπη να κατορθώνεται στη σχέση του Ωρελιάν με τη Μαριζ και κυρίως στη σχέση του Πωλ με την Πρυντάνς. Δεν κρατάει πολύ. Ο θάνατος θα τη διακόψει και στις δύο περιπτώσεις. Τελικά, τίποτε δεν μπορεί να αλλάξει σε τούτο τον κόσμο, όλοι τραβάμε τον δρόμο μας προς την εκμυδένιση. Οι περισσότεροι μοναχικά, λίγοι τυχεροί μέσα στην αγάπη. Ο Πωλ είναι ένας από τους τυχερούς, και as πεθαίνει νέος (σελ. 654). Δεν είναι διόλου παράδοξο λοιπόν που στις τελευταίες μέρες της ζωής του κατακλύζεται από μια ανεμελιά «που δεν ήταν ολότελα αυτού του κόσμου» (σελ. 602).

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΤΩΝΗ ΖΑΪΡΗ

Ο Αντώνης Ζαΐρης γεννήθηκε στον Πειραιά, είναι αναπηρωτής αντιπρόεδρος στον ΣΕΑΠΕ και καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Νεάπολης Κύπρου. Έχει 35 χρόνια εμπειρίας στο ιδιωτικό και δημόσιο μάνατζμεντ. Έχει γράψει 17 βιβλία. Τα 10 τα έχει συγγράψει με τον Γ. Σταμάτη, όπως και αυτό που κυκλοφόρησε φέτος με τίτλο «Ο Μεγάλος Μετασχηματισμός - Πορεία προς την Αβεβιότητα» (εκδ. Παπαζήση).

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τη «Σύγχυση αισθημάτων» του Στέφαν Τσβάιχ και τη «Σαγήνη των Συρκουσών» του Μαρκ Λίλα.

Ποιος ήρωας/ηρώίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
«Ο μικρός πρίγκιπας» του Αντουάν ντε Σεντ Εξπερί γιατί έχει εμμονή στην τελειότητα, μιλάει για τον πλανήτη Γη και αποθεώνει τον ανθρωπινό έρωτα.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Θα καλούσα μόνο τον Καβάφη να τον απολαύσω.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Από το μυθιστόρημα του Μαρκ Τουέιν «Ο Αμερικανός κόμης» έμαθα τα ζητήματα της κατασκευασμένης ται-

τότητας στις βιομηχανικές κοινωνίες στα τέλη του 19ου αι.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Θαυμαστός καινούργιος κόσμος» του Άλντους Χάξλεϊ, γραμμένο το 1932 και επίκαιρο σήμερα. Μας ταξιδεύει σ’ ένα μέλλον-εφιάλτη, σε μια κοινωνία παραδομένη στην τυποποίηση και στην εξαφάνιση του ανθρωπίνου συναισθήματος.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Την «Ιλιάδα» του Ομήρου για τα δυνατά συναισθήματα που αναδύονται.

Επαιξαν κάποιο ρόλο οι άλλες ιδιότητές σας στη συγγραφή του βιβλίου;
Η επαγγελματική και ακαδημαϊκή ιδιότητα προσφέρουν άπειρα ερεθίσματα που μου κεντρίζουν τον νου, με κάνουν να βιώνω την αθέατη πλευρά της ζωής και να την αποτυπώνω με λέξεις.

Ποια είναι τα σημαντικότερα σημερινά στερεότυπα που εμποδίζουν τον μετασχηματισμό της οικονομίας;
Η υπεροχή του ατομικού αντί του συλλογικού συμφέροντος, οι πελατειακές σχέσεις, η εμμονή της κοινωνίας «για μια θέση στο Δημόσιο», οι επιδοματικές πολιτικές, ο στείρος λαϊκισμός, η αντίδραση σε κάθε μεταρρύθμιση, ο ρόλος του συνδικαλιστικού κινήματος και η κατασπατάληση πόρων σε πρόσκαιρες δραστηριότητες διόλου αναπτυξιακές και παραγωγικές.

Ποια η συμβολή της πανδημίας στη μελλοντική μας πορεία προς την αβεβαιότητα;
Η πανδημία προκάλεσε παγκόσμια αβεβαιότητα και αταξία στα συστημικά, συμβατικά κοινωνικά μοντέλα, οδηγώντας σε μη αναστρέψιμους κινδύνους. Διαταράχες στην εφοδιαστική αλυσίδα διακίνησης προϊόντων, αναταράξεις στην ισορροπία προσφοράς - ζήτησης και πληθωριστικές πιέσεις θα μας ακολουθούν για αρκετά χρόνια και απαιτούν διαχείριση από έμπειρες ηγεσίες.

Εμπέλεσα: **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ**

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη **Read** LIBRARY

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
Φθινόπωρο
Εκδ. Papiros press

Το «Φινόπωρο» (1917) είναι το ωριμότερο και ίσως και το πιο «απελευθερωμένο» πεζογράφημα του Κωνσταντίνου Χατζόπουλου (1868-1920). Πρόκειται για το τελευταίο του μυθιστόρημα, το οποίο αποτέλεσε επανειλημμένα αφορμή μελέτης και έρευνας και για το οποίο έχουν γραφτεί πολλά. Το μυθιστόρημα αυτό πήρε τις καλύτερες κριτικές, ώστε όλο το προηγούμενο του έργο κινδύνεψε να θαφτεί στην αφάνεια, και χαρακτηρίστηκε ως συμβολικό και με υψηλή τεχνωτροπία. Το μυθιστόρημα αυτό γράφτηκε σε μια μεταβατική εποχή. Ο Χατζόπουλος, ο οποίος ήταν προσκολλημένος στις αυστηρές αρχές της ελληνικής λογοτεχνικής παράδοσης, κάνει θαρρετά βήματα ώστε να απελευθερώσει τη σκέψη και το έργο του από τα δεσμά της παράδοσης, των περιορισμών και της ασφάλειάς τους. Ο λογοτέχνης Κώστας Παρορίτης (1878-1931) γράφει για το «Φθινόπωρο»: «Το διήγημά του στέκει σε μεταβατική εποχή, πίσω το χωριό και μπρος η πόλη». Ενώ ο δρ Δημήτρης Πολυχρονάκης (1967), στη μελέτη του για το έργο του συγγραφέα, αναφέρει πως είναι ένα έργο σταθμός της ελληνικής πεζογραφίας, καθώς αποτελεί το κορυφαίο πεζογράφημα του συμβολισμού στην Ελλάδα. Άνοιξε τον δρόμο της μοντέρνας πεζογραφίας προς τον εσωτερικό κόσμο, όπου οι αόριστες διαθέσεις και οι φυεγαλές εντυπώσεις των απόμων γίνονται το άλλο όνομα του υπαρξιακού κενού μέσα τους. Αναμφίβολα λοιπόν, το έργο αυτό αποτελεί σημαντικό επίτευγμα της ελληνικής πεζογραφίας. Είναι ένα έργο με φανερό την ιδεολογική τοποθέτηση του συγγραφέα του η οποία αναδύεται με λυρισμό μέσα από τη μαγεία, την γοητεία και τη μελαγχολία. Το «Φθινόπωρο» ενσαρκώνει την σαθή πραγματικότητα, την απογοήτευση, τον καταρακωμένο ψυχισμό, την αδικία, την παράλογη διάθρωση μιας απάνθρωπης κοινωνίας. Το ηλεκτρονικό βιβλίο διατίθεται δωρεάν από την εφαρμογή Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο <https://www.read-library.com/> για περισσότερα βιβλία και πληροφορίες.

Ανδρονίκη Λασιθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

ΓΙΑΝΝΑ ΜΠΟΥΚΟΒΑ
Σ
ΕΚΔ. ΦΡΜΚ, ΣΕΛ. 49

Παρά τη δυναμική συνέχεια ή επανεκκίνηση—υπάρχουν διάφορες οπτικές— της ελληνικής ποίησης την τελευταία εικοσαετία, παραμένει εμπεδωμένη η πεποίθηση ότι είναι είδος δύσκολο και αφορά τους λίγους. Αυτό σαν να εμπεριέχει και μια λανθάνουσα μομφή. Υπονοείται μάλιστα ότι η ποίηση περιφρονεί τους πολλούς ή, ακόμα χειρότερα, ότι οι ποιητές δεν είναι πλέον ικανοί να γοητεύσουν; Η συζήτηση ανάγεται αυτόματα και στη γλώσσα της νεότερης ποίησης που, σύμφωνα με τις κατηγορίες που εγείρονται εναντίον της, δεν είναι πλέον αρκετά «ποιητική». Με τη σειρά της η αιτίαση αφορά τη δυνατότητα της γλώσσας να ανανεώνεται δημιουργικά. Μολονότι δεν λείπουν από τη σύγχρονη ποίησή μας οι νεόγεροι και οι κριτικοί που τους υποστηρίζουν, δύσκολα θα μπορούσε μια ποίηση (και μια γλώσσα) να κερδίσει με τρόπο οριστικό την ιστορική παρτίδα αν δεν είναι ανανεωτική και καινοτόμα. Ο Βύρων Λεοντάρης, από τους ελάχιστους ποιητές που στη μεταπολιτευτική Ελλάδα

καλλιέργησε με αξιώσεις τον δοκιμακό λόγο, επισημαίνει: «Ποιητές-ανακαινιστές της γλώσσας μπορούν να υπάρχουν μόνο σε έθνη που δεν έχουν απομακρυνθεί ακόμη πολύ από το βαρβαρικό (με τη σωστή σημασία της λέξης) παρελθόν τους, σε έθνη δηλαδή που η γλώσσα τους βρίσκει να σε ακμή και ανάπτυξη. Τα έθνη με πανάρχαιες, ερειπωμένες πια γλώσσες, έχουν χάσει το παιχνίδι στον τομέα αυτόν. Δεν υπάρχει άλλο γλωσσικό ιδίωμα για την ελληνική ποίηση, παρά η γλώσσα του πρόσφυγα, του μετανάστη, του εξόριστου, της διασποράς, η γλώσσα του Έλληνα σε συνεχή κατάσταση ανάγκης» («Θέσεις για τον Καρυωτάκη»).

Η επισήμανση του Λεοντάρη, είτε συμφωνεί κανείς μαζί της είτε όχι, εν όλω ή εν μέρει, παρέχει ερεθιστικές αφορμές για συζήτηση. Στην πιο αποδραματοποιημένη εκδοχή μάς παρακι-

νεί να σκεφθούμε ότι αντί για μια γλωσσική «κατάσταση ανάγκης» μας κατέκλυσε μια τρομερή σοβαιοφάνεια και σπουδαιοφάνεια. Χάσαμε τη χαρά του παιχνιδιού των λέξεων. Και πώς μπορεί να είναι κανείς καλλιτέχνης της γλώσσας αν δεν παίζει μαζί της ακομπλεξάριστα και δεν το ευχαρισιστεί; Τα σκέφτομαι όλα αυτά ξεφυλλίζοντας και μη χορταίνοντας το λεπτό βιβλιαράκι της Γιάννας Μπούκοβα (γεν. 1968), διακεκριμένης ποιήτριας και συγγραφέως από τη Βουλγαρία, που εδώ και χρόνια ζει και εργάζεται στην Ελλάδα. Είναι το δεύτερο βιβλίο που η Μπούκοβα γράφει στα ελληνικά, από τα οποία επί χρόνια μεταφράζει προς τη μητρική της γλώσσα. Το φαινόμενο της οικειοποίησης μιας άλλης ποιητικής γλώσσας σε τέτοια ηλικία είναι σπάνιο αν όχι μοναδικό. Εδώ, στο υπό συζήτηση «Σ», η Μπούκοβα μας θυμίζει πόσο ευχάριστα και ευρηματικά μπορεί

να περάσει κανείς με τα ελληνικά, φτάνει να το θελήσει. Κατασκευάζει ένα λημματόλογιο 365 λέξεων που αρχίζουν από σίγμα, υιοθετώντας την ευεργεσία του περιοριστικού κανόνα, πίσω από τον οποίο κρύβεται η ατέλειωτη ελευθερία του ποιητικού παιχνιδιού. «Σοκακού είναι μια γκέισα που έχει πολύ ξεπέσει» και «Συνειδητοποίηση είναι όταν το βλέμμα σου βγάζει δόντια». Το χιούμορ της είναι ανακουφιστικά σκοτεινό, κατά τη βαλκανική/σλαβική παράδοση: «Σόι είναι η βαριά σκιά του DNA σου» και «Σαρανταποδαρούσα είναι η πραγματικότητα ως παρτενέρ του χορού». Δεν λείπουν και λάμματα που, με δικτική διάθεση, παίρνουν θέση σε ζητήματα κριτικής— η Μπούκοβα είναι και μια συγκροτημένη κριτικός της σύγχρονης ποίησης: «Σιρόπι είναι ένας λυρισμός που δημιουργεί εξαρτήσεις». Κι ακόμη θα βρει κανείς σκωπτικά λήμματα πολιτικού προβληματισμού: «Σοσιαλδημοκρατία είναι μια ταυτόσημη εξίσωση που ακόμα λύνεται». Δεν μπορώ να φανταστώ αναγνώστη, φανατικό ή όχι της ποίησης, που να μη συνδυάσει αποτελεσματικά το τερπνόν μετά του ωφελίμου ανατρέχοντας στα «Σ» της Μπούκοβα.

Ο φάρος της Ερμούπολης, στη νησίδα Διδύμη, ένα καλοκαιρινό βράδυ με φεγγαρόφωτο. Στο βάθος δεξιά, η βραχονησίδα της Νάτας, που οι Συριανοί ονομάζουν «Εξαμίλι».

Το φως των φάρων την εποχή του GPS

Η διαχρονική σιωπηλή συνομιλία τους με θαλασσινούς ταξιδιώτες, νησιώτες, ναυτικούς, ιστιοπλόους, αλιείς

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ

Τήνος, Ιούνιος 1993. Κάπου πέρα από τον κοφτερό κάβο που ορίζει τον όρμο της Λιβάδας, κρύβεται ένας παλιός φάρος. Τα κύματα έρχονται από το βόρειο Αιγαίο σαν άλογα που καλπάζουν. Με μια δανεική φωτογραφική μηχανή, ένα φίλμ και έναν τηλεφακό, ξεκινάω μια μοναχική πεζοπορία, τυφλή αναζήτηση ενός φευγαλέου παλιού φάρου. «Έχει πολύ δρόμο ακόμη και έχει και γκρεμούς. Να προσέξεις», λέει ένας βοσκός που πέφτω πάνω στο διάβα του. Μισή ώρα πιο μετά, ο φάρος εμφανίζεται σιωπηλά μέσα στο τοπίο, υπεροπτικός, αδιάφορος για το στεριανό μου διάβα. Το βλέμμα του είναι στραμμένο προς τη θάλασσα, το Στενό και τους κινδύνους του. Ξέρει καλά γιατί τον έχτισαν εκεί, ογδόντα χρόνια πριν. Φωτίζει τον μεγάλο θαλασσινό δρόμο που περνάει μπροστά του, και το κάνει παρά με τα αδέρφια του: τον Αρμενιστή, απέναντι στη Μύκονο, και τη Γριά, στην Ανδρο. Το βράδυ, κάθε βράδυ, στίνουν μαζί εδώ και χρόνια μια κρυφή συνομιλία.

Λίγες μέρες μετά, στο δωμάτιό μου στην Αθήνα, κοιτώ στον τοίχο καρφίτσωμένες τις φωτογραφίες. Προδίδουν ότι τελικά δεν κατάφερα να τον πλησιάσω, παρά μόνο μέσα από τον τηλεφακό. Με κάνουν όμως να θέλω να βρω κι άλλους σαν αυτόν. Πού να υπάρχουν, πού να στέκονται κρυμμένοι, πού θα βρω πληροφορίες γι' αυτούς, φωτογραφίες, αρχεία, βιβλία, ντοκουμέντα; Το «Ιστορικόν περί των φάρων των ελληνικών ακτών» του 1918, είναι η αρχή της έρευνας. Γραμμένο από τον διευθυντή της Υπηρεσίας Φάρων Στυλιανό Λυκούδη, τον Ερμούπολιτη «πατέρα» του σύγχρονου ελληνικού φαρικού δικτύου, αποτελεί την έμπνευση για τις πρώτες εξορμήσεις. Λίγο καιρό μετά, φάροι που διάβαζα στα λόγια και στις λίστες του, εμφανίζονται ζωντανοί μπροστά μου, ο καθένας με τον τελείως δικό του χαρακτήρα. Η Γριά της Ανδρου είναι σαν πύργος που ξέφυγε από μια σκακιέρα, η Ασπροπούντα της Φολεγάνδρου ένα μοναχικό ξωκλήσι με κυλινδρικό καμπαναριό.

Η αίσθηση πως αυτά τα κτίρια έχουν μια διάσταση μεταφυσική, ιερή, σεβάσμια και ταυτόχρονα αθώα, αμόλυντη και ταπεινή – όπως συμβαίνει και με τα ξωκλήσια– ήταν παρούσα στους περισσότερους κυκλαδίτικους φάρους που επισκέφτηκα στις αρχές του

'90. Η ίδια αίσθηση και στον Κόρακα της Πάρου, και στα Κατάπολα της Αμοργού, η ίδια μοναστική σιωπή και στον απόκρημνο, ρημαγμένο μικρό φάρο στις Καμάρες της Σίφνου. Και, σε όλους, πάντα η ίδια εντύπωση: ότι είναι ζωντανοί, σαν ανθρώπινες οντότητες με ανάσα και ψυχή, όπως τα καράβια, που άλλωστε φτιάχτηκαν για να τους μιλούν.

Η σχετική βιβλιογραφία αποδείχθηκε (όπως και το ίδιο της το αντικείμενο) κρυπτική. Με λίγη επιμονή, όμως, έφερνε στο φως διαμάντια. Τέτοιο ήταν και το «Pharos: The Lighthouse Yesterday, Today and Tomorrow» («Ο φάρος χθες, σήμερα και αύριο»), γραμμένο το 1985 από έναν μηχανικό ονόματι Κένεθ-Σάτον Τζόουνς που είχε διατελέσει διευθυντής στην Chance Brothers, μία από τις μεγαλύτερες βρετανικές εταιρείες κατασκευής οπτικών μηχανημάτων για φάρους. Το βιβλίο αυτό ήταν ιδανική εισα-

Οι βρετανικοί και οι γαλλικοί φάροι, κυρίως κατά τον 19ο αιώνα, μετρήθηκαν στα ίσα σε τεχνολογία, καινοτομία και πρωτοπορία.

γωγή στον θαυμαστό κόσμο των βρετανικών και γαλλικών φάρων, που, κυρίως κατά τον 19ο αιώνα, μετρήθηκαν στα ίσα σε τεχνολογία, καινοτομία και πρωτοπορία. Ήταν η εποχή που οι Βρετανοί δημιούργησαν θαύματα όπως ο φάρος του Eddystone, του Beachy Head ή του Bishop Rock, ή αυτός ο μυθικός γίγαντας του Fastnet που θυμίζει σύμβολο του ασυνειδήτου, στην «είσοδο της Ευρώπης» έξω από την Ιρλανδία. Και όμως, οι εκκεντρικοί Γάλλοι φαίνεται πως (τουλάχιστον σε φινέτσα και σχεδιασμό) τους ξεπέρασαν. Το φαρικό τους δίκτυο στην ακτή του Ατλαντικού αποτελεί ένα πελώριο ανοικτό μουσείο αρχιτεκτονικής και τεχνολογίας.

Τη φινέτσα των γαλλικών φάρων θαύμασα πρώτη φορά μέσα στα παλιά τείχη της παραθαλάσσιας πόλης του Σαν Μαλό, ένα χειμωνιάτικο βράδυ του '90, σε ένα μικρό βιβλιοπωλείο και συγκεκριμένα στις σελίδες δύο μικρών τοπικών εκδόσεων: στο «Les Phares et Leurs Gardiens» («Οι φάροι και οι φύλακές τους») και το «Les Phares D'Ouessant»

Ο φάρος στον βράχο Fastnet της Ιρλανδίας (1904). Έχει ύψος 54 μέτρα. Τον έλεγαν «Το δάκρυ της Ιρλανδίας», επειδή ήταν το τελευταίο κομμάτι της χώρας τους που έβλεπαν οι Ιρλανδοί που μετανάστευσαν στην Αμερική τον 19ο αιώνα.

Ο φάρος του Παπάργυρα (ή Λιβάδας) στο βορειοανατολικό άκρο της Τήνου.

(«Οι φάροι του Ουεσάν»). Μικρά βιβλία που, στην προ Ιντερνετ εποχή, αποκάλυψαν αρχιτεκτονικά θαύματα όπως τη La Jument και το Kereon, μοναχικούς πύργους του παραμυθιού που ξεφυτρώνουν στη μέση της θάλασσας και κρύβουν μέσα τους πολυτελή μικρά (αλλά μοναχικά) παλάτια, τον αρχοντικό γίγαντα του Cordouan («βασίλιά των φάρων και φάρο των βασιλιάδων», όπως λένε οι Γάλλοι), τον μοντερνισμό των '50s του πανύψηλου Roches Dounvres, που η βάση του μοιάζει με τεράστιο βαπόρι έτοιμο να μαρκάρει, τους ηλεκτρισμένους, τρομακτικούς πυλώνες του Nividic και την πανίσχυρη λάμψη του φάρου του Creac'h, την πιο δυνατή στην Ευρώπη, που εκπέμπει μέσα στην αγριάδα του στόματος του Ατλαντικού, πάνω στο νησί Ouessant. Το νησί που, λίγο καιρό μετά, στο ναυτικό βιβλιοπωλείο «Outremer» στο Παρίσι, ένας βιβλιοπώλης με πληροφόρησε πως το συνόδεψε η λαϊκή έκφραση «Qui voit Ouessant, voit son sang» («Όποιος βλέπει το Ουεσάν, βλέπει το αίμα του»). Από

τον ίδιο έμαθα και για τους μεγάλους Γάλλους φωτογράφους Jean Guichard και Philip Plisson που, χρόνια πριν τα drones, πετούσαν με ελικόπτερα πάνω από βιβλικές φουρτούνες για να βγάλουν μερικές από τις πιο διάσημες αεροφωτογραφίες φάρων της Βρετάνης, όπου οι πύργοι τους κουκουλώθηκαν ολόκληροι από γιγάντια ωκεάνια κύματα.

Και κόμικς

Την ίδια εποχή, λίγες γειτονιές πιο πέρα, στα κομμάτια του Σαν Ζερμέν, βρήκα φάρους να πρωταγωνιστούν ακόμα και στα καρτέ της ένατης τέχνης: ο Γάλλος στυλίστας Σερτζ Κλερκ είχε φτιάξει ένα αστυνομικό μυστήριο με τίτλο «Meurtre Dans Le Phare» («Φόνος στον φάρο»), ενώ ο ταλαντούχος Ισπανός εικονογράφος Μιγκουελάνχο Πράντο είχε δημιουργήσει ένα συγκινητικό, μεταφυσικό ανθρώπινο δράμα που εξελισσόταν σε μια βραχονησίδα, υπό τη σκιά ενός σβησμένου φάρου στη μέση του ωκεανού, με τίτλο «Trait de Craie» («Γραμμή από κιμωλία»).

Πίσω στην πατρίδα, στα τέλη του '90 εκδόθηκαν διακριτικά αλλά μεγαλεπήβολα δύο σπουδαία λευκώματα από τις εκδόσεις Αιμος, και τα δύο «βιβλίοι» για τους φαρολάτρες. Το 1996, ο Γήσις Παπαγεωργίου (που είχε διατελέσει υποδιευθυντής της Υπηρεσίας Φάρων του Πολεμικού Ναυτικού) κυκλοφόρησε το «Πέτρινοι φάροι της Ελλάδας», μια συλλογή από πανέμορφες ακουαρέλες του όλων των επιτηρούμενων πέτρινων μας φάρων, ενώ τον επόμενο χρόνο, ο φωτογράφος Γιάννης Σκουλάς παρουσίασε το αποτέλεσμα μιας τετράχρονης φωτογραφικής αποτύπωσης φάρων από άκρη σε άκρη στη χώρα, «μια ατέλειωτη εκδρομή που σιγά σιγά έγινε δέσμιός της», όπως γράφει ο ίδιος στην εισαγωγή της έκδοσης.

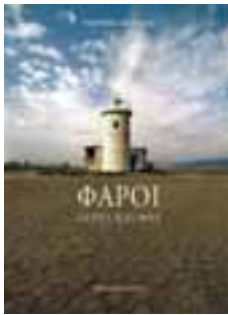
Και ποιος, άραγε, θα λέγαμε ότι είναι ο πιο ιστορικός, ο πιο εμβληματικός, ο πιο εντυπωσιακός από τους φάρους μας; Η απάντηση μάλλον στέκεται στη Διδύμη, ένα ερημονήσι στην είσοδο του λιμανιού της Ερμούπολης. Αυτός ο πέτρινος πύργος ύψους 29 μέτρων (ο ψηλότερος του φαρικού δικτύου μας) σχεδιάστηκε το 1834 από τον Βαυαρό αρχιτέκτονα Γιόχαν Ερλάχερ και δεν θυμίζει τα κάτασπρα κυκλαδίτικα φανάρια που μοιάζουν με ξωκλήσια. Είναι αστικός και μεγαλοπρεπής, σωστή αντανάκλαση της πόλης του. Όταν μια βλάβη, τον χειμώνα που πέρασε, τον κράτησε σβηστό για ελάχιστες μέρες, ήταν les και έλειπε κάτι από την ίδια την Ερμούπολη. Μάλιστα, την Κυριακή που πέρασε, παγκόσμια ημέρα φάρων, μια κινητοποίηση πολιτών έφερε στο κατώφλι του ένα δρώμενο με παραδοσιακούς χορούς, που σηματοδότησε την πρόθεση των Συριανών να του προσφέρουν μια, επείγουσα πλέον, συντήρηση και ανακαίνιση. Δεν είναι γι' αυτούς απλά μια σπίθα πάνω σε έναν πέτρινο πύργο, αλλά ένα πολυσήμαντο σύμβολο.

Φάροι σαν αυτόν, τον καιρό του Ιντερνετ και του GPS, δεν έχουν πια την πρακτική σημασία που είχαν κάποτε. Κι όμως, η ύπαρξή τους είναι βαθιά συνδεδεμένη με τη δική μας. Οι θαλασσινόι ταξιδιώτες, οι νησιώτες, οι ναυτικοί, οι ιστιοπλόοι, οι αλιείς, θα έπλεαν σε θάλασσες σιωπής, απρόσωπες, σκληρές, χωρίς αυτούς. Το μοναχικό, σιωπηλό και ανιδιοτελές τους στίγμα συμβολίζει την ανθρώπινη παρουσία μέσα στη σκληρή απεραντοσύνη της θάλασσας, την ασφάλεια μέσα στον κίνδυνο και το φως μέσα στο σκοτάδι.

Διαβάστε

Ελληνικοί πέτρινοι φάροι
Γήσις Παπαγεωργίου,
εκδ. Αιμος, 1996, σελ. 260

Φάροι - Πέτρα και φως
Γιώργος Σκουλάς,
εκδ. Αιμος, 1997, σελ. 250

Ιστορικόν περί των φάρων των ελληνικών ακτών από της αρχαιότητος μέχρι σήμερον
Στυλιανός Εμμανουήλ Λυκούδης,
εκδ. Εστία, 1917, σελ. 194

Pharos: The Lighthouse Yesterday, Today And Tomorrow
Kenneth Sutton-Jones, Michael Russell Publishing Ltd, Αγγλία, 1985, σελ. 273

Les Phares et Leurs Gardiens
André Legrand, Editions Ouest-France, Βρετάνη, Γαλλία, 1993, σελ. 32

Les Phares D'Ouessant
Jean-Pierre Gestin, Editions Ouest-France, Βρετάνη, Γαλλία, 1989, σελ. 32

Meurtre Dans Le Phare
Serge Clerc, Les Humanoides Associes, Γαλλία, 1986, σελ. 46

Trait de Craie
Miguelanxo Prado, Casterman, Γαλλία, 1993, σελ. 88

Τα σάουντρακ των διακοπών να μεγαλώσει

Προτάσεις για κινηματογραφικές μουσικές που συνόδευσαν θρίλερ, ερωτικές ταινίες και κωμωδίες με φόντο καλοκαιρινά τοπία

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΥΓΓΟΛΙΑ**

Τελευταίες μέρες του Αυγούστου και ο ήχος της θάλασσας είναι η ιδανική ακρόαση, ωστόσο κινηματογραφική μουσική εμπνευσμένη από το καλοκαίρι, μπορεί να «γεμίσει» τις αποσκευές σας συντροφεύοντας όχι μόνο τις διακοπές σας αλλά και τις αναμνήσεις τους. Από τις εγκώριες, επισημαίνουμε τη μουσική (βραβευμένη στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, 1968) του Σταύρου Ξαρχάκου για τη γυρισμένη στην Ανδρο ταινία «Κορίτσια στον ήλιο» του Βασίλη Γεωργιάδη. Εκπληκτικά ορχηστρικά θέματα και εξαιρετικά τραγούδια σε στίχους Γιώργου Παπαστεφάνου (σήμα κατατεθέν ο «Χωρισμός» με τη Μαρία Δημητριάδη), ενσωματώνουν υποδειγματικά ψυχεδελικά ποπ, φολκ, library, progressive αλά Pink Floyd, τζαζ, έντεχνα στοιχεία μέσω μελαγχολικού λυρισμού.

Τα ορχηστρικά θέματα του δισκου βινυλίου «Το αγκίστρι» του Γιώργου Χατζηνάσιου για την ομώνυμη περιπέτεια-θρίλερ, με διεθνή αναγνώριση, του Ερρίκου Ανδρέου (1976), διαπνέονται από πανέμορφες μελωδίες, ξεσηκωτικούς φανκ ρυθμούς, καθλωτική ατμόσφαιρα, υγρασία καλοκαιριού, ερωτισμού, μυστηρίου, θαλασσινή αύρα. Συνθεσάιζερ, πιάνο, κιθάρες, μπάσο, μελισματικά φωνητικά η πρώτη ύλη και ο συνθέτης στο απόγειό του.

Περνώντας στα διεθνή ύδατα υπογραμμίζουμε τη μουσική του

Μισέλ Λεγκράν για το θρίλερ «La Piscine» (1968) του Ζακ Ντερέ με τους Αλέν Ντελόν, Ρόμι Σνάιντερ, Τζέιν Μπίρκιν. Γαλλική φινέτσα, αιθέρια ποπ αίσθηση και τζαζ ανησυχίες υποστηρίζουν το ανησυχητικό κλίμα και αφήνουν χαρακτηριστικό ίχνος στις

Στο θρίλερ του Ρενέ Κλεμάν «Plein Soleil» («Γυμνοί στον ήλιο») του 1960 ο Νίνο Ρότα δημιουργεί μαγευτική, υποβλητική, δραματική μουσική διατηρώντας τον παιχνιδιάρικο τόνο του.

σκηνές δίπλα στο υγρό στοιχείο και στις νύχτες του Σεν Τροπέ. Τα εύσημα στον ονειρικό βιολιστή Στεφάν Γκραπελί που θεμελιώνει λυρικά την ατμόσφαιρα. Στο σπουδαίο θρίλερ του Ρενέ Κλεμάν «Plein Soleil» («Γυμνοί στον ήλιο») του 1960 με το μαυρισμένο κορμί του Αλέν Ντελόν και τα μεθυστικά μάτια της Μαρί Λαφορέ να κλέβουν τις εντυπώσεις, ο Νίνο Ρότα δημιουργεί μαγευτική, υποβλητική, δραματική μουσική διατηρώντας τον παιχνιδιάρικο τόνο του και τον διεισδυτικό υπαρξιακό σχολιασμό του, αναδεικνύοντας με τόλμη και εκκεντρικότητα τον μεσογειακό, ηδονικό, απειλητικό, σκοτεινό, παρά το άπλετο

Η επανέκδοση το 2019 του βινυλίου «A trip around the world» της ορχήστρας του συνθέτη, διευθυντή ορχήστρας, ενορχηστρωτή και πολυοργανίστα Αλεσάντρο Αλεσαντρόνι που πρωτοκυκλοφόρησε το 1973, συνιστά αξεπέραστη μουσική πρόταση. Εξαιρετική και η μουσική του Σταύρου Ξαρχάκου για την ταινία «Κορίτσια στον ήλιο» του Βασίλη Γεωργιάδη.

στιγμών, τζαζ φλερτ και μπόσα νόβα με το θερμόμετρο αμείωτο.

Η επανέκδοση το 2019 του βινυλίου «A trip around the world» της ορχήστρας του συνθέτη, διευθυντή ορχήστρας, ενορχηστρωτή και πολυοργανίστα Αλεσάντρο Αλεσαντρόνι που πρωτοκυκλοφόρησε το 1973, συνιστά αξεπέραστη μουσική πρόταση. Η ορχηστρική μουσική σκιαγραφεί μαγευτικές εικόνες σαν αυτή του κοριτσιού στη θάλασσα που ποζάρει στον φακό και «γεννά» ταξίδια, αισθήσεις και συναισθήματα. Με τα συστατικά της σπουδαιάς κινηματογραφικής μουσικής του (πάνω από 40 σάουντρακ) και της συνεργασίας με τον παιδικό του φίλο Μορικόνε (υπεύθυνος για το χαρακτηριστικό σφύριγμα στα σπαγγέτι γουέστερν). Νοσταλγικές, μελαγχολικές μελωδίες, εκτυφλωτικοί ρυθμοί, ατμόσφαιρα ξεγνοιασιάς, μπόσα νόβα που παραπέμπει στον βραζιλιάνικο εξωτισμό. Δώδεκα κομμάτια με εύγλωττους τίτλους: «Oceanos», «Beach Party», «Rocking Moon», «Summer Breeze», «A Day in the Sun», «Love on the Sand», «Fishing», απογειώνουν το πληθωρικό ακρόαμα.

Αλλά και για όσους δεν πάνε διακοπές και προτιμούν αστικά τοπία, ιδανικός σύμβουλος είναι η πανέξυπνη ασπρόμαυρη, σχεδόν βουβή κωμωδία του Ζακ Τατί «Les Vacances de monsieur Hulot» (1953) όπου η ψιλόλιγνη, αδέξια φιγούρα του μέσω απίστευτων χορογραφημένων οπτικών γκαγκς περνάει τον σκόπελο χιουμοριστικών περιπετειών.

φως, χαρακτήρα του φίλμ.

Ο Ιταλός Πιέρο Πιτσιόνι στο σαγηνευτικό σάουντρακ της ταινίας της Λίνα Βερτμίλερ «Travolti da un insolito destino nell'azzurro mare d'agosto» («Η κυρία και ο ναύτης») του 1974 με τους ανεπανάληπτους Τζιανκάρλο Τζιανίνι, Μαριάντζελα Μελάτο, μεγαλουργεί με συγκινητική, φινετσάτη, ρομαντική, ερωτική μουσική. Στη γαλάζια θάλασσα του Αυγούστου, στη λευκή άμμο, στο «μεγάλο πουθενά» της κωμικής περιπέτειας, κοινωνικής σάτιρας που μετατρέπεται σε σπαρακτικό, πικρό μελόδραμα στο τέλος, τζαζ, μπαλάντες, μπόσα νόβα «χαϊδεύουν» νωχελικά τον εξωτισμό της εικόνας

κινητοποιώντας πρωτόγνωρα συναισθήματα.

Η ταινία του Πολωνού Ρομάν Πολάνσκι «A knife in the water» (1961), γυρισμένη σε ένα κότερο, συνοδεύτηκε από τη μεγαλειώδη μουσική του συμπατριώτη του Κριστόφ Κομέντα, που συνδιαλέχτηκε αρμονικά με την ασπρόμαυρη, εκτεθειμένη στο αδηφάγο φως του ήλιου και στη διαβρωτική θαλασσινή αλμύρα εικόνα για να σχολιάσει τη γεμάτη σασπένς ιστορία ανταγωνισμού και σεξουαλικής έξαρσης. Υπέροχη τζαζ και τολμηρές παραβιάσεις αυτοσεξασμού κινητοποιούν δυναμικά απίστευτης συναισθηματικής έντασης και ξύνουν τις κακοφορισμένες

πληγές της αιχμηρής κινηματογράφησης.

Ευχάριστο απόρροιο αποτελεί η πρώτη παγκόσμια επανέκδοση το 2022 του σπανιότατου σάουντρακ «Xavana, Uma Ilha do Amor» του χαρισματικού Βραζιλιάνου Χάρετον Σαλβανί για την τολμηρή, σκοτεινή, ερωτική ταινία (1981) του Πολωνού Ζίγκμουντ Σουλιςτρόβσκι. Σε εξωτικά καλοκαιρινά τοπία, με τη θάλασσα να θωπεύει τα γυμνά κορμιά των πρωταγωνιστών, μουσική και τραγούδια ξεπερνούν δραστικά ένα σέξι σάουντρακ χαμηλού προϋπολογισμού ταινίας. Ερωτικές μελωδίες, δυναμικοί ρυθμοί, εκρηκτικό κράμα ψυχωτικών ψυχεδελικών

Για τον άπληστο
και τον χοριζισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞΙ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΑΠΕΙΚΟΝΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗ

γυναικεία
συνήνη

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΙΣΣΟΝΕΡΓΗΣ

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ

18.05-18.09
2022

Χορηγός Επικοινωνίας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

leventisgallery.org | f @

Αναστασία Γ. Λεβέντη 5
1097 Λευκωσία, Κύπρος, Τ. +357 22668838

Αριστερά, το κτίριο του σχολείου (του 1890) το 1923, πριν γίνει το Γ΄ Λύκειο Αρρένων. Στο μέσον, μαθητές στο σιδηρουργείο του Ισλαχανέ. **Δεξιά**, η είσοδός του το 1923. Τότε ονομαζόταν Μουσουλμανικό Ορφανοτροφείο Μιδάτ Πασά.

Το ιστορικό ορφανοτροφείο όπου έσμιγαν πολιτισμοί

Παράσταση για το ξεχασμένο Ισλαχανέ

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΓΚΑ**

Στα μέσα της δεκαετίας του '70, όταν ο Νίκος Διαμαντής σπούδαζε στη Θεσσαλονίκη, κανείς, όπως λέει, δεν μιλούσε για το Ισλαχανέ. «Το Φυσικό Τμήμα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου ήταν διαγώνια απέναντι στο ιστορικό συγκρότημα. Κάθε μέρα, επί χρόνια, ανέβαινα τη Βιζυνού για να πάω στις Σαράντα Εκκλησιές. Χρόνια σιωπής κάλυπταν την ιστορία του πρώτου ορφανοτροφείου και τεχνικής σχολής που χτίστηκε κατά την τελευταία περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας στη Θεσσαλονίκη», λέει σήμερα ο σκηνοθέτης και ιδρυτής του Θεάτρου «Σημείο». Σε λίγες ημέρες, με μια ιδιαίτερη περιηγητική παράσταση και εικαστική εγκατάσταση, θα συστήσει στο ευρύ κοινό την ιστορία αυτού του ιστορικού ορφανοτροφείου αρρένων που λειτούργησε από το 1874 μέχρι τις μέρες μας. Σήμερα, ως ένας σύγχρονος πολυχώρος πολιτισμού.

Ακολουθώντας τη διαδρομή από τον καιρό της ίδρυσής του Ισλαχανέ από τη μουσουλμανική κοινότητα της πόλης για να φιλοξενοούνται ορφανά αγόρια κάθε θρησκείας, τις εγκαταστάσεις που απέκτησε αλλά και τις χρήσεις που άλλαξε μετά το 1912 (όταν η Θεσσαλονίκη εντάχθηκε στον κορμό του ελληνικού κράτους και το συγκρότημα περιήλθε στο ελληνικό Δημόσιο), ο Νίκος Διαμαντής μάς μιλάει και για τις αλλαγές στο ιδιοκτησιακό του καθεστώς. Για τη μετατροπή του από οθωμανική τεχνική σχολή ορφανών σε κατάλυμα προσφύγων και έπειτα σε ελληνικό δημόσιο εκπαιδευτήριο (μαθητές του οποίου υπήρξαν και ο λογοτέχνης Γιώργος Ιωάννου και ο συγγραφέας και μελετητής Ηλίας Πετρόπουλος). Εως το 1992 λειτούργησε και ως χώρος βιομηχανικών ιδιωτικών εγκαταστάσεων, τα τελευταία χρόνια στο κτίριο στεγαζόταν το μηχανουργείο Αξιλιθιώτη. Τότε, το πρώην κτίριο των εργαστηρίων χαρακτηρίστηκε από το υπουργείο Πολιτισμού ιστορικό διατηρητέο μνημείο με τον εξολισμό του. Το έργο της αποκατάστασης και επανάρχησης του μνημείου ως Πολυχώρου Πολιτισμού εντάχθηκε πριν από 11 χρόνια στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Μακεδονία-Θράκη» του ΕΣΠΑ και ολοκληρώθηκε το 2015. Σήμερα ανήκει στην Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας.

Ποια είναι η ιστορία αυτών των πρωτοπόρων επαγγελματιών σχολών των Ισλαχανέ, που δεν ήταν σωφρονιστήρια αλλά πολυτεχνικές σχολές και λειτούργη-

σαν από τη Δαμασκό έως τα Σκόπια; Σκοπός τους ήταν η τεχνική εκπαίδευση των ορφανών και των άπορων αγοριών ηλικίας από πέντε έως 13 ετών. «Στη σχολή της Θεσσαλονίκης γνωρίζουμε ότι η φοίτηση διαρκούσε πέντε χρόνια, ότι δεν ήταν σωφρονιστήριο αλλά σπίτι αποκατάστασης και το κυριότερο: εκτός από τους μουσουλμάνους μαθητές, που αποτελούσαν την πλειονότητα, δέχονταν και παιδιά Εβραίων αλλά και χριστιανών». Όλα τα παιδιά διδάσκονταν τυπογραφία, λιθογραφία, ξυλουργική, ξυλογλυπτική, υφαντουργική, υποδηματοποιία, ραπτική, ενώ παρακολουθούσαν επίσης μαθήματα γύρω από το Κοράνι, στοιχεία θρησκευτικών επιστημών, ανάγνωση τουρκικών, ορθογραφία και καλλιγραφία, αριθμητική, οθωμανική γραμμα-

«Ένα εντυπωσιακό μωσαϊκό ορφανών αγοριών, που διαλέγουν να παλέψουν για τη ζωή με τίμο τρόπο και μόχθο».

τική, γεωμετρία, γεωγραφία, ζωγραφική, ακόμη γαλλικά, αραβικά και περσικά.

Ο Νίκος Διαμαντής αναφέρει τα σχόλια του περιηγητή Αλφρεντ Βαν ντε Μπουλ, ο οποίος εντυπωσιασμένος, έγραψε το 1904 ότι η σχολή αυτή υπερείχε εκείνων στο Μοναστήρι και στα Σκόπια. «Είναι ένα από τα καλύτερα παραδείγματα που θα μπορούσε να παραγάγει η συνεργασία Ευρωπαίων τεχνικών, πέρα από πολιτικές βλέψεις, στην περιοχή της Μακεδονίας», περιγράφει.

Από τον Αύγουστο του 1922 ως τον Μάρτιο του 1923, περίπου 120.000 πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη έφτασαν στη Θεσσαλονίκη και στο κεντρικό κτίριο του ορφανοτροφείου Ισλαχανέ. Το Κεντρικό Γραφείο Ανταλλαξίμων που ανέλαβε τη διαχείρισή του, εγκαθιστά ελληνικές προσφυγικές οικογένειες. Σήμερα η περιοχή αποτελεί ένα μνημειακό απόθεμα: κοντά είναι τα κοιμητήρια της Ευαγγελίστριας, των Διαμαρτυρομένων, της Αρμενικής Κοινότητας, τα νοσοκομεία Άγιος Δημήτριος και Γεννηματά, οι Κήποι του Πασά, το σπίτι-μουσείο του Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ, τα ανατολικά τείχη της πόλης, ο βυζαντινός ναός του Αγίου Νικόλαου Ορφανού...

«Η ιστορικός Ελένη Κυραμαργίου μου πρωτομίλησε για το Ισλαχανέ», λέει στην «Κ» ο Νί-

κος Διαμαντής σε ένα διάλειμμα της προετοιμασίας της θεατρικής και εικαστικής παρέμβασης στην οποία θα συμμετέχουν δέκα συγκροτήματα, άλλοι τόσοι ηθοποιοί και τρεις εικαστικοί, στις 5 και 6 Σεπτεμβρίου στον ιστορικό χώρο, στη Θεσσαλονίκη. Αλλά και μια ανοικτή συζήτηση που θα ακολουθήσει τη δεύτερη μέρα με τίτλο: «Γιατί δεν ξέρω το Ισλαχανέ».

Παράδειγμα μεταρρύθμισης

Ο ίδιος το χαρακτηρίζει παράδειγμα μεταρρυθμίσεων που επιχείρησε η Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά την περίοδο του Τζανζιμάτ (1839-1876) και των εκσυγχρονιστικών εκπαιδευτικών τάσεων της εποχής. «Ερευνώντας την ιστορία της σχολής στη Θεσσαλονίκη είδα ότι ήταν μια συστηματική εκπαιδευτική πολιτική και μάλιστα στα πρότυπα του Διαφωτισμού».

Όσο για την παράστασή του, λέει ότι πρόκειται για ταπεινές ιστορίες μέσα στο μεγάλο ποτάμι της Ιστορίας. Ιστορίες ανθρώπων που συναντιούνται σ' αυτό το ορφανοτροφείο. «Ξεκίνησα με την ανάγκη να φωτίσω ανθρώπους ταπεινούς, ανώνυμους, ανέστιους, ισκιούς ζωής που θα μείνουν ξεχασμένοι αν κάποιος δεν δει πίσω από τη μικρή εικόνα τη μεγάλη πάλη τους και τη μεγάλη τραγωδία. Συζητώντας για το '22 με ενδιέφερε το μέλλον, το όραμα

και το συνολικό καλό. Η ανάδειξη ενός μέλλοντος που προκύπτει από τη συνεχή εξέλιξη της ιστορικής στιγμής, από το απροσδόκητο νήμα, την επανάληψη που χαρακτηρίζει την ανθρώπινη περιπέτεια».

Το Ισλαχανέ απέκτησε τον χαρακτήρα μιας συνάντησης θρησκειών, κοινοτήτων, κυνηγημένων. «Ένα εντυπωσιακό μωσαϊκό ορφανών αγοριών, που διαλέγουν να παλέψουν για τη ζωή με τίμο τρόπο και μόχθο. Σήμερα παρά ποτέ, που η έννοια του μόχθου, του σωματικού κόπου και ιδρώτα, έχει χαθεί πίσω από τις οθόνες και τα δίκτυα, η ιστορία του Ισλαχανέ ως τόπου συνάντησης και όχι διαίρεσης, είναι εντυπωσιακή. Αλλωστε η ίδια αρχική σύλληψη του θεσμού αυτού που βγαίνει απευθείας από τον Γαλλικό Διαφωτισμό, σε όλη την Οθωμανική Αυτοκρατορία, μας δίνει ένα παράδειγμα στην Ανατολική Μεσόγειο του τρόπου με τον οποίο θα μπορούσε να βελτιωθεί η θέση του φτωχού ορφανού, του ανήμπορου, να αποκτήσει μέλλον και κοινωνική θέση».

Ενδιαφέρον για τον σκηνοθέτη παρουσιάζει και το υπόγειο νήμα που συνδέει τους πολιτισμούς στη Θεσσαλονίκη. Όπως η σύνδεση με τον Άγιο Νικόλαο τον Ορφανό, προστάτη των ορφανών, ένα εξαιρετικής ομορφιάς εκκλησάκι με παράλληλο βίο, που ξεκινάει

από την πολιτική του Μεγάλου Βασιλείου και τα σχολεία στην Καππαδοκία που ουσιαστικά ήταν σχολεία στήριξης ορφανών ή άπορων. Ένα εκκλησάκι κοντά στον χώρο του Ισλαχανέ από όπου θα ξεκινήσει η παράστασή του.

Ο Νίκος Διαμαντής ζήτησε από τους συγγραφείς Ακη Δήμου, Ισίδωρο Ζουργό, Μιχάλη Μακρόπουλο, Γλυκερία Μπασδέκη, Σοφία Νικολαΐδου, Γιώργο Σκαμπαρδώνη, Τομμάρα Τζανάντο, Στέλιο Χατζηπαρίδη, Χρήστο Χρυσόπουλο και Γιάννη Χρυσούλη, μια δική τους αφήγηση για έναν «καμβά φαντασμάτων» στο ιστορικό οθωμανικό ορφανοτροφείο. Και από τον Δημήτρη Μαραμή να ετοιμάσει μια ψαλμωδία-προσευχή. Θα δεχτεί το κείμενο του Ισίδωρου Ζουργού που θα ακουστεί στη δεκάλεπτη περιπατητική διαδρομή που θα ακολουθήσει το κοινό μέχρι να φτάσει στον πολυχώρο Ισλαχανέ που λειτουργεί σήμερα. Εκεί θα ακούσει από τους ηθοποιούς τις υπόλοιπες ιστορίες μέχρι να καταλήξουν όλοι στον αύλειο χώρο του συγκροτήματος. «Η παράσταση διαρκεί δύο ώρες και θα υπάρχουν και σημεία ξεκούρασης», λέει ο σκηνοθέτης.

Πού αποδίδει ο ίδιος τη σιωπή χρόνων για το Ισλαχανέ στη Θεσσαλονίκη; «Στον φόβο και στη συντηρητική σκέψη να ανεχτούμε, να δεχτούμε, να συζητήσουμε σιδήριστε διαφοροτικό σε επίπεδο θρησκείας και αντιλήψης. Συμβαίνει συχνά στην κοινωνία και τροφοδοτεί μίσση ακόμη και σήμερα. Και αναδεικνύεται στην εικαστική παρέμβαση που κάνουμε σε επιμέλεια του Φοίβου Σακαλή μέσα από το τολμηρό έργο της Εύας Στεφανή αλλά και του Δημήτρη Αντωνίτη και του Γιώργου Λάππα που μιλούν για ένα κοινωνικό σύστημα που τροφοδοτεί τη βία. Το Ισλαχανέ είναι ένα παράδειγμα του πώς οι πολιτισμοί έβρισκαν τρόπους να προωθήσουν το καλό».

Το «Ισλαχανέ» θα παρουσιαστεί στο πλαίσιο του προγράμματος «Ολη η Ελλάδα ένας Πολιτισμός» του υπουργείου Πολιτισμού. Επιμέλεια: Ιωάννης Μακρής, επιστημονικοί σύμβουλοι: Ελένη Κυραμαργίου, Αρετή Κονδυλίδου.

Δύσκολος χειμώνας

Μιλώντας με τον Νίκο Διαμαντή δεν μπορείς να μη ρωτήσεις πώς θα είναι ο θεατρικός χειμώνας που ήδη σχεδιάζεται: «Εξαιτίας του προβλήματος με την ενέργεια, η σεζόν προβλέπεται καταστροφική! Είμαστε όμως και μια χώρα που έμαθε να ζει με επιδόματα και τώρα, κάτω από έναν τρομακτικό πόλεμο, υφιστάμεθα τις συνέπειες σε πολλά επίπεδα. Δεν είναι δυνατόν σε αυτό το κλίμα, ο κόσμος να επιλέξει να δει θέατρο ρεπερτορίου. Κι αυτό θα ανοίξει ακόμη περισσότερα την ψαλίδα ανάμεσα στα κρατικά θέατρα και τα θέατρα ρεπερτορίου, τον αιμοδότι δηλαδή του θεάτρου στην Ελλάδα. Αυτά τα θέατρα τείνουν να μειωθούν. Οι αυξήσεις είναι δυσανάλογες και δυστυχώς το θέατρο δεν φροντίζει εγκαίρως να ανανεώσει τους θεατές του. Αυτό διαπίστωσα και το καλοκαίρι όπου είδα πολλές τζούριες παραστάσεις». Το θέατρο τρώει τις σάρκες του. Πανδημία, καταγγελίες, κατηγορίες, ξεσπάσματα: «Όλα ξεκινούν εδώ και 40 χρόνια από την εκπαιδευτική ένδειξη αλλά και από το αμετακίνητο των ανθρώπων που ελέγχουν το δημόσιο χρήμα», απαντά. «Κοιτάτε πώς εναλλάσσονται τα πρόσωπα στη σφαίρα του δημοσίου χρήματος: Εθνικό, ΚΘΒΕ, Φεστιβάλ Αθηνών. Αυτό είναι το πραγματικό με το οποίο το θέατρο: η εξουσία. Το μεγάλο πρόβλημα είναι οι εξουσίες που δεν ασχολήθηκαν με το κοινό σε ποσοτικό και ποιοτικό επίπεδο. Να το εκπαιδεύσουν, να το κάνουν καλύτερο, να το πολλαπλασιάσουν».

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΣΟΥ

ΤΟ ΕΠΙΛΕΓΕΙΣ ΕΣΥ!

Ξεκίνα τις σπουδές σου σωστά με το Δάνειο Σπουδών Μόρφωση από την Ελληνική Τράπεζα.

ΚΑΛΥΨΗ ΕΞΟΔΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

- ☒ δίδακτρα
- ☒ έξοδα στέγασης
- ☒ διατροφή

ΕΥΕΛΙΞΙΑ

στην αποπληρωμή δανείου και στις εξασφαλίσεις

Δυνατότητα έναρξης αποπληρωμής δανείου **ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΕΡΑΣ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Περισσότερα ή για διευθέτηση ραντεβού στο: <https://www.hellenicbank.com/morphosi>

Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας.

Προειδοποίηση: Μπορεί να υπάρξουν χρεώσεις αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας.

Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

μόρφωση
Δάνειο Σπουδών

 HELLENIC BANK